สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และแนวโน้ม ปี 2564

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
Office of Agricultural Economics

สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2564

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

คำนำ

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้วิเคราะห์สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญในปี 2563 และคาดการณ์แนวโน้มปี 2564 ด้านการผลิต การตลาด การส่งออก การนำเข้าและราคาของสินค้าเกษตรที่สำคัญ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการ และมาตรการในการพัฒนาสินค้าเกษตร

การจัดทำสถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้มปี 2564 สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมวิชาการเกษตร การยางแห่งประเทศไทย กรมศุลกากร กรมการค้าภายใน สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย สมาคมผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตร เกษตรกร รวมทั้งสื่อสารสนเทศต่าง ๆ หากมีข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อได้ที่สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร หมายเลขโทรศัพท์ 0-2940-7309

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
ธันวาคม 2563

สารบัญ

สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2564

กลุ่มพืชไร่ 7

1. ข้าว 9
2. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 25
3. มันสำปะหลัง 35
4. อ้อยโรงงาน 45

กลุ่มพืชน้ำมัน 53

5. ถั่วเหลือง 55
6. ปาล์มน้ำมัน 61

กลุ่มพืชสวน 73

7. ยางพารา 75
8. กาแฟ 89
9. สับปะรด 103
10. ลำไย 115
11. ทุเรียน 123
12. มังคุด 131
13. มันฝรั่ง 139
14. กล้วยไม้ 147

กลุ่มปศุสัตว์และประมง 157

15. ไก่เนื้อ 159
16. ไข่ไก่ 167
17. สุกร 171
18. โคเนื้อ 181
19. โคนม 191
20. กุ้ง 201
21. ปลาป่น 215

บทความพิเศษ 223

การศึกษาเพื่อสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคเกษตร :
กรณีศึกษาต้นทุนส่วนเพิ่มจากการจัดการมูลสุกร 225

แนวทางการจัดการหนี้สินของเกษตรกร 233

บรรณาธิการ 239

กลุ่มพืชไร่

1 ข้าว

2 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

3 มันสำปะหลัง

4 อ้อยโรงงาน

สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และแนวโน้ม ปี 2564

1
ข้าว

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ผลผลิตข้าวของโลกช่วงปี 2558/59 - 2562/63 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 477.13 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2558/59 เป็น 495.78 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.95 ต่อปี

ในปี 2562/63 มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 1,001.81 ล้านไร่ ผลผลิต 495.78 ล้านตันข้าวสาร และผลผลิตต่อไร่ 739 กิโลกรัม เมื่อเทียบกับปี 2561/62 ที่มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 1,015.06 ล้านไร่ ผลผลิต 496.68 ล้านตันข้าวสาร และผลผลิตต่อไร่ 730 กิโลกรัม พบว่าเนื้อที่เก็บเกี่ยว และผลผลิต ลดลงร้อยละ 1.31 และร้อยละ 0.18 ตามลำดับ สำหรับผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.23 โดยประเทศที่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ บังคลาเทศ บราซิล อียิปต์ อินเดีย ไนจีเรีย และฟิลิปปินส์ ส่วนประเทศที่มีผลผลิตลดลง ได้แก่ เมียนมา กัมพูชา จีน อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ปากีสถาน เวียดนาม สหรัฐอเมริกา และไทย

1.1.2 การตลาด

(1) การบริโภคข้าวโลก

ปี 2558/59 - 2562/63 เพิ่มขึ้นจาก 469.84 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2558/59 เป็น 495.25 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.07 ต่อปี

ในปี 2562/63 ความต้องการบริโภคมีปริมาณ 495.25 ล้านตันข้าวสาร เพิ่มขึ้นจาก 483.97 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2561/62 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.33 โดยประเทศที่มีการบริโภคเพิ่มขึ้น ได้แก่ บังคลาเทศ เมียนมา กัมพูชา จีน อียิปต์ สหภาพยุโรป อินเดีย เนปาล ฟิลิปปินส์ สหรัฐอเมริกา และไทย ส่วนประเทศที่มีการบริโภคลดลง ได้แก่ บราซิล อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ไนจีเรีย และเวียดนาม

(2) การค้าข้าวโลก

ปี 2558/59 - 2562/63 เพิ่มขึ้นจาก 40.20 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2558/59 เป็น 43.00 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.32 ต่อปี

1) การส่งออก

ในปี 2562/63 การส่งออกข้าวโลกมีปริมาณ 43.00 ล้านตันข้าวสาร ลดลงจาก 43.43 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2561/62 หรือลดลงร้อยละ 0.99 โดยประเทศที่ส่งออกลดลง ได้แก่ อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย เมียนมา กัมพูชา กายานา ปากีสถาน สหรัฐอเมริกา และไทย ส่วนประเทศที่ส่งออกเพิ่มขึ้น ได้แก่ บราซิล จีน สหภาพยุโรป อินเดีย ปารากวัย แอฟริกาใต้ อุรุกวัย และเวียดนาม

ทั้งนี้ ปี 2562/63 กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา คาดว่าอินเดียจะเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับหนึ่งของโลก มีปริมาณส่งออก 12.20 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 28.37 ของการส่งออกข้าวโลก อันดับสอง ได้แก่ เวียดนาม มีปริมาณส่งออก 6.60 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 15.35 ของการส่งออกข้าวโลก และอันดับสาม ได้แก่ ไทย คาดว่ามีปริมาณส่งออก 5.50 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 12.79 ของการส่งออกข้าวและโลก ตามลำดับ

2) การนำเข้า

ในปี 2562/63 การนำเข้าข้าวโลกมีปริมาณ 43.00 ล้านตันข้าวสาร ลดลงจาก 43.43 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2561/62 หรือลดลงร้อยละ 0.99 โดยคาดว่าประเทศที่นำเข้ามากที่สุด ได้แก่ ฟิลิปปินส์ นำเข้าปริมาณ 2.50 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นร้อยละ 5.81 ของการนำเข้าข้าวโลก รองลงมา ได้แก่ จีน และสหภาพยุโรป นำเข้าปริมาณ 2.30 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นร้อยละ 5.35 ของการนำเข้าข้าวโลก สำหรับซาอุดิอาระเบีย นำเข้าปริมาณ 1.35 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นร้อยละ 3.14 ของการนำเข้าข้าวโลก ตามลำดับ

(3) สต็อกปลายปีข้าวโลก

ปี 2558/59 - 2562/63 เพิ่มขึ้นจาก 142.49 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2558/59 เป็น 177.11 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.16 ต่อปี

ในปี 2562/63 สต็อกข้าวโลกมีปริมาณ 177.11 ล้านตันข้าวสาร เพิ่มขึ้นจาก 176.88 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2561/62 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.13 โดยประเทศที่มีสต็อกข้าวเพิ่มขึ้น ได้แก่ บังคลาเทศ จีน อินเดีย ฟิลิปปินส์ และไทย ส่วนประเทศที่มีสต็อกข้าวลดลง ได้แก่ อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

(1) ข้าวนาปี

ปี 2558/59 - 2562/63 เนื้อที่เพาะปลูก เพิ่มขึ้นจาก 58.06 ล้านไร่ ในปี 2558/59 เป็น 61.20 ล้านไร่ ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.28 ต่อปี เนื่องจากราคาข้าวมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยเฉพาะข้าวเหนียว ประกอบกับภาครัฐมีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอย่างต่อเนื่องทุกปี ทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกในที่นาที่เคยปล่อยว่างไว้ แต่เนื้อที่เพาะปลูกข้าวเพิ่มขึ้นไม่มากนัก เนื่องจากเนื้อที่เพาะปลูกมีจำกัด อีกทั้งเกษตรกรบางส่วนปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น เช่น อ้อยโรงงาน และพืชผัก เป็นต้น สำหรับผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ลดลงจาก 24.31 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 419 กิโลกรัม ในปี 2558/59 เหลือ 24.06 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 393 กิโลกรัม ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 0.23 และร้อยละ 1.51 ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกใหญ่ของประเทศ ประสบปัญหาภัยแล้งในช่วงที่ข้าวกำลังเจริญเติบโต ทำให้ต้นข้าวเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ แตกกอได้น้อย บางพื้นที่ต้นข้าวยืนต้นตายเสียหายสิ้นเชิง ส่งผลให้มีรวงข้าวน้อย รวงข้าวสั้น และเมล็ดข้าวลีบ ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ไม่เต็มพื้นที่ ผลผลิตที่ได้จึงต่ำ ส่งผลให้ผลผลิตในภาพรวมลดลง

ในปี 2562/63 มีเนื้อที่เพาะปลูก 61.20 ล้านไร่ ผลผลิต 24.06 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 393 กิโลกรัม เมื่อเทียบกับปี 2561/62 ที่มีเนื้อที่เพาะปลูก 59.98 ล้านไร่ ผลผลิต 25.18 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 420 กิโลกรัม พบว่าเนื้อที่เพาะปลูก เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.03 สำหรับผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ลดลงร้อยละ 4.45 และร้อยละ 6.43 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น เนื่องจากภาครัฐมีมาตรการสนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปีเพาะปลูก 2562/63 เช่น โครงการประกันรายได้ โครงการสนับสนุนต้นทุนการผลิต และโครงการช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยวและปรับปรุงคุณภาพข้าว เป็นต้น ประกอบกับราคาข้าวอยู่ในเกณฑ์ที่เกษตรกรพอใจ จึงจูงใจให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกในที่นาที่เคยปล่อยว่างไว้ สำหรับผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ลดลง เนื่องจากในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา เนื้อที่เพาะปลูกแหล่งใหญ่ของประเทศประสบปัญหาภัยแล้ง และฝนทิ้งช่วง

ในช่วงที่ข้าวกำลังเจริญเติบโต ทำให้ต้นข้าวเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ บางพื้นที่ข้าวยืนต้นตาย บางพื้นที่พบการระบาดของเพลี้ยไฟ และเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ขณะเดียวกันบางพื้นที่ได้รับผลกระทบจากพายุ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีพื้นที่ติดแม่น้ำจะประสบปัญหาน้ำท่วมขังเป็นเวลานาน ต้นข้าวเน่าตาย ส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง

(2) ข้าวนาปรัง

ปี 2559 - 2563 เนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ เพิ่มขึ้นจาก 5.14 ล้านไร่ ผลผลิต 3.11 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 605 กิโลกรัม ในปี 2559 เป็น 7.32 ล้านไร่ ผลผลิต 4.54 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 620 กิโลกรัม ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.87 ร้อยละ 8.73 และร้อยละ 0.79 ต่อปี ตามลำดับ เนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น เนื่องจากตั้งแต่ปี 2560 - 2562 ปริมาณน้ำที่ใช้การได้ในเขื่อนอ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำตามธรรมชาติมีเพียงพอต่อการเพาะปลูก หลังจากที่ในปี 2559 ประสบปัญหาภัยแล้ง ทำให้เกษตรกรขยายเนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นในพื้นที่นาที่เคยปล่อยว่างจากภัยแล้ง แต่ในปี 2563 ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำและปริมาณน้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติมีน้อยกว่าปี 2562 จึงส่งผลให้เนื้อที่เพาะปลูกข้าวมีแนวโน้มลดลง สำหรับผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากปี 2560 - 2562 ปริมาณน้ำมีเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว สภาพอากาศเอื้ออำนวยไม่กระทบแล้ง อีกทั้งมีการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชเพียงเล็กน้อย แต่ในปี 2563 ผลผลิตมีแนวโน้มลดลงตามเนื้อที่เพาะปลูก

ในปี 2563 มีเนื้อที่เพาะปลูก 7.32 ล้านไร่ ผลผลิต 4.54 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 620 กิโลกรัม เมื่อเทียบกับปี 2562 ที่มีเนื้อที่เพาะปลูก 11.00 ล้านไร่ ผลผลิต 7.17 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 652 กิโลกรัม พบว่าเนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ลดลงร้อยละ 33.45 ร้อยละ 36.68 และร้อยละ 4.91 ตามลำดับ เนื้อที่เพาะปลูกลดลง เนื่องจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำส่วนใหญ่และปริมาณน้ำตามแหล่งน้ำตามธรรมชาติมีน้อยกว่าปี 2562 ทำให้มีน้ำต้นทุนไม่เพียงพอ กรมชลประทานจึงไม่สนับสนุนน้ำเพื่อการเกษตรฤดูแล้ง ปี 2563 สำหรับผลผลิตต่อไร่ลดลง เนื่องจากปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว ทำให้ต้นข้าวเจริญเติบโตไม่สมบูรณ์ เมล็ดข้าวลีบ ประกอบกับบางพื้นที่มีแมลงศัตรูพืชระบาด ส่งผลให้ภาพรวมผลผลิตทั้งประเทศลดลง

1.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2559/60 - 2562/63 แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร กำหนดความต้องการใช้ในประเทศเพื่อการบริโภค ทำเมล็ดพันธุ์ และอุตสาหกรรม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 15.32 ล้านตันข้าวเปลือก ในปี 2559/60 เป็น 17.10 ล้านตันข้าวเปลือก ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.28 ต่อปี เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของพื้นที่เพาะปลูกข้าว การบริโภค และใช้ในอาหารสัตว์

(2) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกมีแนวโน้มลดลงร้อยละ 14.86 และร้อยละ 7.71 ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากราคาข้าวไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ส่วนหนึ่งจากค่าเงินบาทที่แข็งค่าต่อเนื่อง ส่งผลให้ประเทศคู่ค้าบางประเทศปรับเปลี่ยนไปนำเข้าข้าวจากประเทศที่มีราคาข้าวต่ำกว่าไทยแทน

ในปี 2563 คาดว่าจะสามารถส่งออกได้ประมาณ 5.50 ล้านตันข้าวสาร มูลค่าประมาณ 120,000 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลงเมื่อเทียบกับปี 2562 ที่ส่งออกได้ 7.58 ล้านตันข้าวสาร มูลค่า 130,585 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 27.48 และร้อยละ 8.11 ตามลำดับ อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าไทยจะส่งออกข้าวได้ปริมาณลดลง แต่เมื่อพิจารณามูลค่าการส่งออกข้าวแล้วกลับลดลงเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา แสดงว่าไทยสามารถส่งออกข้าวได้ในราคาต่อตันที่สูงขึ้น โดยข้าวหอมมะลิ และข้าวหอมไทย ที่กำหนดให้เป็นข้าวคุณภาพระดับพรีเมี่ยม (Premium Quality) และข้าวคุณภาพสูง (High Quality) ยังคงเป็นที่ต้องการในตลาดต่างประเทศที่มีกำลังซื้อสูง เช่น สหรัฐฯ ฮ่องกง แคนาดา และสิงคโปร์ เป็นต้น

(3) ราคา

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้

ปี 2559 - 2563 ราคาที่เกษตรกรขายได้ของข้าวเปลือกหอมมะลิ ข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 15% และข้าวเปลือกเหนียวเมล็ดยาว มีแนวโน้มสูงขึ้นร้อยละ 11.40 ร้อยละ 4.15 และร้อยละ 10.06 ต่อปี ตามลำดับ โดยราคาข้าวเปลือกหอมมะลิสูงขึ้นจากตันละ 8,795 บาท ในปี 2559 เป็นตันละ 13,500 บาท ในปี 2563 ข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 15% สูงขึ้นจากตันละ 7,545 บาท ในปี 2559 เป็นตันละ 9,300 บาท ในปี 2563 และข้าวเปลือกเหนียวเมล็ดยาว ราคาสูงขึ้นจากตันละ 10,666 บาท ในปี 2559 เป็นตันละ 14,000 บาท ในปี 2563 เนื่องจากบางพื้นที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง และอุทกภัย ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ลดลง ขณะที่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ยังคงมีความต้องการข้าวอย่างต่อเนื่อง

ในปี 2563 คาดว่าราคาที่เกษตรกรขายได้ของข้าวเปลือกหอมมะลิ ลดลงจากตันละ 14,282 บาท ในปี 2562 เป็นตันละ 13,500 บาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 5.48 เนื่องจากปีนี้มีการระบาดของโรคโควิด 19 ต่างประเทศได้สั่งซื้อข้าวจากไทยช่วงต้นปี (เดือนมีนาคม - เมษายน 2563) เพื่อสำรองไว้บริโภคในประเทศเพียงพอแล้ว สำหรับราคาข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 15% คาดว่าจะสูงขึ้นจากตันละ 7,812 บาท ในปี 2562 เป็นตันละ 9,300 บาท ในปี 2563 หรือสูงขึ้นร้อยละ 19.05 และข้าวเปลือกเหนียวเมล็ดยาว สูงขึ้นจากตันละ 13,863 บาท ในปี 2562 เป็นตันละ 14,000 บาท ในปี 2563 หรือสูงขึ้นร้อยละ 0.99 เนื่องจากปีนี้ผลผลิตข้าวเปลือกเจ้าและข้าวเปลือกเหนียว มีปริมาณจำกัดจากที่ประสบปัญหาภัยแล้ง ขณะที่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศยังคงมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะข้าวเปลือกเจ้าที่ส่วนหนึ่งนำไปผลิตเป็นข้าวนึ่งเพื่อส่งออก

2) ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี.

ปี 2559 - 2563 ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี. ข้าวหอมมะลิ 100% (ใหม่) ข้าวขาว 5% และข้าวเหนียวเมล็ดยาว 10% มีแนวโน้มสูงขึ้นร้อยละ 12.96 ร้อยละ 5.52 และร้อยละ 10.86 ต่อปี ตามลำดับ โดยราคาข้าวหอมมะลิ 100% (ใหม่) สูงขึ้นจากตันละ 715 ดอลลาร์สหรัฐฯ (25,058 บาท/ตัน) ในปี 2559 เป็นตันละ 1,100 ดอลลาร์สหรัฐฯ (33,660 บาท/ตัน) ในปี 2563 ข้าวขาว 5% สูงขึ้นจากตันละ 397 ดอลลาร์สหรัฐฯ (13,908 บาท/ตัน) ในปี 2559 เป็นตันละ 510 ดอลลาร์สหรัฐฯ (15,606 บาท/ตัน) ในปี 2563 และข้าวเหนียวเมล็ดยาว 10% สูงขึ้นจากตันละ 839 ดอลลาร์สหรัฐฯ (29,408 บาท/ตัน) ในปี 2559 เป็นตันละ 1,120 ดอลลาร์สหรัฐฯ (34,272 บาท/ตัน) ในปี 2563

ในปี 2563 คาดว่าราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี.ข้าวขาว 5% ตันละ 510 ดอลลาร์สหรัฐฯ (15,606 บาท/ตัน) สูงขึ้นจากตันละ 418 ดอลลาร์สหรัฐฯ (12,850 บาท/ตัน) ในปี 2562 ร้อยละ 22.01 และสูงขึ้นในรูป

เงินบาทตันละ 2,756 บาท ส่วนข้าวหอมมะลิ 100% (ใหม่) ตันละ 1,100 ดอลลาร์สหรัฐฯ (33,660 บาท/ตัน) ลดลงจากตันละ 1,159 ดอลลาร์สหรัฐฯ (35,652 บาท/ตัน) ในปี 2562 ร้อยละ 5.09 และลดลงในรูปเงินบาทตันละ 1,992 บาท และข้าวเหนียวเมล็ดยาว 10% ตันละ 1,120 ดอลลาร์สหรัฐฯ (34,272 บาท/ตัน) ลดลงจากตันละ 1,111 ดอลลาร์สหรัฐฯ (34,077 บาท/ตัน) ในปี 2562 ร้อยละ 0.81 และลดลงในรูปเงินบาทตันละ 195 บาท

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

2.1.1 การผลิต

กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา คาดว่าปี 2563/64 มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 1,014.63 ล้านไร่ ผลผลิต 501.47 ล้านตันข้าวสาร และผลผลิตต่อไร่ 738 กิโลกรัม ซึ่งเมื่อเทียบกับปี 2562/63 ที่มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 1,001.81 ล้านไร่ ผลผลิต 495.78 ล้านตันข้าวสาร และผลผลิตต่อไร่ 739 กิโลกรัม พบว่าเนื้อที่เก็บเกี่ยว และผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.28 และร้อยละ 1.15 ตามลำดับ สำหรับผลผลิตต่อไร่ ลดลงร้อยละ 0.14

2.1.2 การตลาด

(1) การบริโภคข้าวโลก

ปี 2563/64 คาดว่าจะมีปริมาณ 499.44 ล้านตันข้าวสาร เพิ่มขึ้นจาก 495.25 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.85

(2) การค้าข้าวโลก

ปี 2563/64 คาดว่าจะมีปริมาณ 44.22 ล้านตันข้าวสาร เพิ่มขึ้นจาก 43.00 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.84

1) การส่งออก

ประเทศที่คาดว่าส่งออกเพิ่มขึ้น เช่น ออสเตรเลีย กัมพูชา กายานา อินเดีย ปากีสถาน แอฟริกาใต้ และไทย ส่วนประเทศที่คาดว่าส่งออกลดลง เช่น อาร์เจนตินา บราซิล เมียนมา ปารากวัย และเวียดนาม

2) การนำเข้า

ประเทศที่คาดว่านำเข้าเพิ่มขึ้น เช่น เบนิน คาเมรูน ไอเวอรี่โคสต์ เอธิโอเปีย สหภาพยุโรป กานา กินี อิหร่าน อิรัก เคนยา ไนจีเรีย ฟิลิปปินส์ เซเนกัล แอฟริกาใต้ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เยเมน และสหรัฐอเมริกา ส่วนประเทศที่คาดว่าจะนำเข้าลดลง เช่น บราซิล จีน และเม็กซิโก

(3) สต็อกปลายปีข้าวโลก

ปี 2563/64 คาดว่าจะมีปริมาณ 179.15 ล้านตันข้าวสาร เพิ่มขึ้นจาก 177.11 ล้านตันข้าวสาร ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.15 โดยประเทศที่คาดว่าจะมีสต็อกข้าวคงเหลือเพิ่มขึ้น ได้แก่ อินเดีย และสหรัฐอเมริกา ส่วนประเทศที่คาดว่ามีสต็อกคงเหลือลดลง ได้แก่ บังคลาเทศ อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ และไทย

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิต

(1) ข้าวนาปี ปี 2563/64 คาดว่ามีเนื้อที่เพาะปลูก 61.28 ล้านไร่ ผลผลิต 25.45 ล้านตัน ข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 415 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีการผลิต 2562/63 ที่มีพื้นที่เพาะปลูก 61.20 ล้านไร่ ผลผลิต 24.06 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 393 กิโลกรัม หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.13 ร้อยละ 5.78 และ ร้อยละ 5.60 ตามลำดับ เนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ดี จึงจูงใจให้เกษตรกรขยายเนื้อที่เพาะปลูกจากนาที่ปล่อยว่างเมื่อปีที่ผ่านมา แต่เพิ่มขึ้นไม่มาก เนื่องจากเนื้อที่เพาะปลูกข้าวมีจำกัด และบางส่วนปลูกทดแทนอ้อยโรงงานที่ครบอายุ สำหรับผลผลิตต่อไร่ คาดว่าเพิ่มขึ้นจากปริมาณน้ำฝนที่มีเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว ส่งผลให้ในภาพรวมผลผลิตทั้งประเทศเพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2563 - เมษายน 2564 โดยคาดว่าผลผลิตจะออกสู่ตลาดมากในเดือนพฤศจิกายน 2563 ปริมาณ 15.65 ล้านตันข้าวเปลือก หรือร้อยละ 61.47 ของผลผลิตข้าวนาปีทั้งหมด

(2) ข้าวนาปรัง ปี 2564 คาดว่ามีเนื้อที่เพาะปลูก 6.10 ล้านไร่ ผลผลิต 3.65 ล้านตันข้าวเปลือก และผลผลิตต่อไร่ 598 กิโลกรัม ลดลงจากปีการผลิต 2563 ที่มีพื้นที่เพาะปลูก 7.32 ล้านไร่ ผลผลิต 4.54 ล้านตันข้าวเปลือก ผลผลิตต่อไร่ 620 กิโลกรัม หรือลดลงร้อยละ 16.67 ร้อยละ 19.60 และร้อยละ 3.55 ตามลำดับ เนื้อที่เพาะปลูกมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ส่วนมากมีปริมาณน้ำน้อยกว่าปี 2563 สำหรับผลผลิตต่อไร่คาดว่าลดลง เนื่องจากคาดว่าเกษตรกรในบางจังหวัดทำการเพาะปลูกเกินแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ทำให้บางพื้นที่มีปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว ทำให้ต้นข้าวเติบโตไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้ภาพรวมผลผลิตทั้งประเทศลดลง

ทั้งนี้ เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - ตุลาคม 2564 โดยคาดว่าผลผลิตจะออกสู่ตลาดมากในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน 2564 ปริมาณรวม 2.23 ล้านตันข้าวเปลือก หรือร้อยละ 61.09 ของผลผลิตข้าวนาปรังทั้งหมด

2.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

จากแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ปี 2563/64 กำหนดความต้องการใช้ในประเทศเพื่อการบริโภค ทำเมล็ดพันธุ์ และอุตสาหกรรม มีปริมาณรวม 17.09 ล้านตันข้าวเปลือก ลดลงจาก 17.10 ล้านตันข้าวเปลือก ในปี 2562/63 ร้อยละ 0.06 เนื่องจากความต้องการใช้เพื่อการบริโภค และผลิตเมล็ดพันธุ์ มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าไทยจะส่งออกได้ประมาณ 5.50 - 6.00 ล้านตันข้าวสาร ใกล้เคียงกับปี 2563 เนื่องจากคาดว่าภาวะเศรษฐกิจโลกยังคงชะลอตัวต่อเนื่องจากที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้กำลังซื้อข้าวจากประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทยลดลง ประกอบกับข้าวไทยมีราคาสูงกว่าประเทศคู่แข่งมาก จึงอาจจะส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าว

(3) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคาอยู่ในเกณฑ์ดีใกล้เคียงกับปี 2563 เนื่องจากผลผลิตข้าวในปี 2563/64 บางพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งและบางจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประสบอุทกภัยในช่วงการเพาะปลูก ส่งผลให้ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้มีปริมาณลดลง ประกอบกับข้าวไทยมีคุณภาพดี จึงเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกข้าวของไทย

2.3.1 นโยบายข้าวของต่างประเทศ นโยบาย/มาตรการข้าวของประเทศต่าง ๆ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการส่งออกข้าวไทยได้ เช่น **เวียดนาม** รัฐบาลมีมาตรการกำหนดโควตาการส่งออกข้าวในช่วงที่เกิดภาวะแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สำหรับการส่งออกในเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2563 เพื่อให้มั่นใจว่าจะมีข้าวเพียงพอต่อการบริโภคในประเทศ โดยผู้ส่งออกข้าวและผู้ค้าข้าวจะต้องสำรองข้าวหมุนเวียนขั้นต่ำ (Minimum Circulation Reserve) ร้อยละ 5 ของปริมาณการส่งออกภายในช่วง 6 เดือน เพื่อที่จะดึงซัพพลายเข้าสู่ตลาดในประเทศได้ทันทีเมื่อรัฐบาลต้องการ **กัมพูชา** รัฐบาลมีมาตรการห้ามส่งออกข้าวขาวและข้าวเปลือกเป็นการชั่วคราว เริ่มตั้งแต่วันที่ 5 เมษายน 2563 เป็นต้นไป เพื่อรักษาความมั่นคงทางอาหารภายในประเทศให้เพียงพอกับประชาชนในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 แต่สำหรับข้าวหอมมะลิยังคงส่งออกได้ตามปกติ **เมียนมา** รัฐบาลมีมาตรการให้ผู้ส่งออกแต่ละรายจัดสรรข้าวร้อยละ 10 ของปริมาณการส่งออก เพื่อเก็บเป็นสต็อกสำรองของประเทศ (Emergency Reserve) โดยได้จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อข้าวประมาณ 50,000 ตัน **อินเดีย** ใช้มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้การส่งออกข้าวชะลอตัวจากอุปสรรคทางด้านโลจิสติกส์ **อิหร่าน** กระทรวงเกษตรและกิจการจีฮัดได้ยกเลิกประกาศการจำกัดพื้นที่เพาะปลูกข้าวในฤดูการผลิต 2563/64 เป็นการชั่วคราว เนื่องจากปีนี้มีปริมาณน้ำฝนเพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาที่ได้รับผลกระทบจากภาวะแล้ง อย่างไรก็ตาม ทุก ๆ ปีปริมาณผลผลิตข้าวยังไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ ดังนั้นไทยจึงมีโอกาสที่จะได้ส่วนแบ่งทางการตลาดข้าวในอิหร่านอย่างต่อเนื่อง

2.3.2 ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ตั้งแต่ปี 2559 - 2563 เมื่อเปรียบเทียบในช่วงเดียวกัน (มกราคม - ตุลาคม) พบว่า ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นมาก จากอัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากับ 34.98 บาท ในปี 2559 เป็น 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากับ 31.25 บาท ในปี 2563 หรือแข็งค่าขึ้นร้อยละ 3.12 ต่อปี โดยภาวะค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น ทำให้ราคาส่งออกข้าวไทยสูงขึ้น ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวของไทย อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบค่าเงินบาทในปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมาในช่วงเดียวกัน พบว่าค่าเงินบาทอ่อนค่าลงเล็กน้อย จากอัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากับ 30.94 บาท ในปี 2562 เป็น 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากับ 31.25 บาท ในปี 2563 หรือค่าเงินบาทอ่อนค่าลงร้อยละ 1.00

2.3.3 ราคาข้าวไทย ราคาส่งออกข้าวไทย ปี 2563 (มกราคม - ตุลาคม) สูงกว่าประเทศผู้ส่งออกอื่น ๆ เช่น เวียดนาม และอินเดีย เป็นต้น ส่งผลให้ไทยไม่สามารถแข่งขันด้านราคาและต้องเสียส่วนแบ่งทางการตลาดส่งออกข้าวไป โดยราคาส่งออกข้าว 5% ของไทย เฉลี่ยตันละ 495 ดอลลาร์สหรัฐฯ เปรียบเทียบกับข้าว 5% ของเวียดนาม อินเดีย และปากีสถาน เฉลี่ยตันละ 399 ดอลลาร์สหรัฐฯ ตันละ 366 ดอลลาร์สหรัฐฯ และตันละ 401 ดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าราคาข้าวไทยสูงกว่าราคาข้าวทั้ง 3 ประเทศ โดยสูงกว่าเวียดนามตันละ 96 ดอลลาร์สหรัฐฯ อินเดียตันละ 129 ดอลลาร์สหรัฐฯ และปากีสถานตันละ 94 ดอลลาร์สหรัฐฯ

2.3.4 รสนิยมการบริโภคข้าวของชาวต่างชาติ ประเทศผู้นำเข้าข้าวที่สำคัญของไทย เช่น ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และจีน นิยมบริโภคข้าวเจ้าพื้นนุ่ม แต่ไทยยังไม่สามารถผลิตข้าวชนิดนี้ได้เพียงพอกับความต้องการ และระดับราคายังไม่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ เช่น เวียดนาม เป็นต้น

2.3.5 ภัยธรรมชาติ การเกิดภาวะภัยแล้งต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2562 จนถึงต้นปี 2563 และช่วงก่อนฤดูการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี นาในที่ลุ่มบางพื้นที่ประสบปัญหาน้ำท่วม ผลผลิตได้รับความเสียหาย เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ลดลงทั้งข้าวเจ้าและข้าวหอมมะลิ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการส่งออกข้าวของไทยที่จะต้องแข่งขันด้านราคากับประเทศคู่แข่ง

ตารางที่ 1 ผลผลิตข้าวโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตันข้าวสาร

ประเทศ	ปี 2558/59	ปี 2559/60	ปี 2560/61	ปี 2561/62	ปี 2562/63 (2)	อัตราเพิ่มร้อยละ	ปี 2563/64 (1)	ผลต่างร้อยละ (1) และ (2)
บังคลาเทศ	34.50	34.58	32.65	34.91	35.85	**0.87**	35.98	0.41
บราซิล	7.21	8.38	8.20	7.14	7.60	**-0.54**	7.48	-1.60
เมียนมา	12.16	12.65	13.20	13.20	12.70	**1.30**	12.90	1.57
กัมพูชา	4.93	5.26	5.55	5.74	5.74	**4.00**	5.78	0.70
จีน	148.50	147.77	148.87	148.49	146.73	**-0.19**	147.00	0.18
อียิปต์	4.00	4.80	4.30	2.80	4.30	**-3.87**	4.00	-6.98
อินเดีย	104.41	109.70	112.76	116.48	118.43	**3.17**	120.00	1.33
อินโดนีเซีย	36.20	36.86	37.00	34.20	34.00	**-1.98**	34.90	2.65
ญี่ปุ่น	7.88	7.93	7.79	7.66	7.61	**-1.03**	7.62	0.12
เกาหลีใต้	4.33	4.20	3.97	3.87	3.74	**-3.64**	3.86	3.02
ไนจีเรีย	3.94	4.54	4.47	4.54	5.04	**5.05**	5.04	0.00
ปากีสถาน	6.80	6.85	7.50	7.30	7.20	**1.79**	7.60	5.56
ฟิลิปปินส์	11.01	11.69	12.24	11.73	11.93	**1.66**	11.70	-1.90
เวียดนาม	27.58	27.40	27.66	27.34	27.15	**-0.34**	27.00	-0.55
สหรัฐอเมริกา	6.13	7.12	5.66	7.11	5.86	**-0.90**	7.19	22.54
ไทย	**15.80**	**19.20**	**20.58**	**20.34**	**17.66**	**2.84**	**18.60**	**5.35**
อื่น ๆ	41.76	42.61	42.45	43.83	44.24	**1.45**	44.81	1.29
รวม	**477.13**	**491.52**	**494.84**	**496.68**	**495.78**	**0.95**	**501.47**	**1.15**

ที่มา: Rice, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 2 **บัญชีสมดุลข้าวโลก ปี 2558/59 - 2563/64**

หน่วย: ล้านตันข้าวสาร

ประเทศ	ปี 2558/59	ปี 2559/60	ปี 2560/61	ปี 2561/62	ปี 2562/63 (2)	อัตราเพิ่มร้อยละ	ปี 2563/64 (1)	ผลต่างร้อยละ (1) และ (2)
สต็อกต้นปี	135.05	142.49	150.38	164.17	176.88	**7.05**	177.11	0.13
ผลผลิต	477.13	491.52	494.84	496.68	495.78	**0.88**	501.47	1.15
นำเข้า	40.20	48.14	47.64	43.43	43.00	**0.32**	44.22	2.84
ใช้บริโภค	469.84	483.67	481.05	483.97	495.25	**1.07**	499.44	0.85
ส่งออก	40.20	48.14	47.64	43.43	43.00	**0.32**	44.22	2.84
สต็อกปลายปี	142.49	150.38	164.17	176.88	177.11	**6.16**	179.15	1.15

ที่มา: Rice, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 3 **การบริโภคข้าวโลก ปี 2558/59 - 2563/64**

หน่วย: ล้านตันข้าวสาร

ประเทศ	ปี 2558/59	ปี 2559/60	ปี 2560/61	ปี 2561/62	ปี 2562/63 (2)	อัตราเพิ่มร้อยละ	ปี 2563/64 (1)	ผลต่างร้อยละ (1) และ (2)
บังคลาเทศ	35.10	35.00	35.20	35.40	35.80	**0.51**	36.10	0.84
บราซิล	7.90	7.85	7.65	7.35	7.20	**-2.48**	7.20	0.00
เมียนมา	10.40	10.00	10.20	10.25	10.35	**0.15**	10.50	1.45
กัมพูชา	3.90	4.00	4.20	4.30	4.45	**3.42**	4.50	1.12
จีน	141.03	141.76	142.51	142.92	145.03	**0.64**	146.30	0.88
อียิปต์	3.90	4.30	4.20	4.20	4.30	**1.73**	4.30	0.00
สหภาพยุโรป	3.55	3.60	3.70	3.80	4.00	**2.97**	4.10	2.50
อินเดีย	93.45	95.84	98.67	99.16	105.93	**2.89**	106.00	0.07
อินโดนีเซีย	37.85	37.50	37.00	36.30	35.50	**-1.59**	35.40	-0.28
ญี่ปุ่น	8.81	8.73	8.60	8.40	8.35	**-1.44**	8.25	-1.20
เนปาล	3.35	4.03	4.10	4.38	4.45	**6.68**	4.48	0.63
ไนจีเรีย	6.40	6.70	6.75	6.80	6.55	**0.61**	6.40	-2.29
ฟิลิปปินส์	12.90	12.90	13.25	14.10	14.30	**2.99**	14.40	0.70
เวียดนาม	22.50	22.00	21.50	21.20	21.10	**-1.64**	21.20	0.47
สหรัฐอเมริกา	3.59	4.23	4.30	4.57	4.57	**5.76**	4.62	1.03
ไทย	**9.10**	**12.00**	**11.00**	**11.50**	**12.00**	**5.24**	**12.00**	**0.00**
อื่น ๆ	66.12	73.23	68.22	69.35	71.37	**0.99**	73.64	3.25
รวม	**469.84**	**483.67**	**481.05**	**483.97**	**495.25**	**1.07**	**499.44**	**0.85**

ที่มา: Rice, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 4 **ปริมาณการส่งออกข้าวโลก ปี 2558/59 - 2563/64**

หน่วย: ล้านตันข้าวสาร

ประเทศ	ปี 2558/59	ปี 2559/60	ปี 2560/61	ปี 2561/62	ปี 2562/63 (2)	อัตราเพิ่มร้อยละ	ปี 2563/64 (1)	ผลต่างร้อยละ (1) และ (2)
อาร์เจนตินา	0.53	0.39	0.38	0.39	0.32	**-9.85**	0.28	-11.11
ออสเตรเลีย	0.17	0.19	0.26	0.13	0.06	**-20.99**	0.12	100.00
บราซิล	0.64	0.59	1.25	0.95	1.20	**18.86**	0.90	-25.00
เมียนมา	1.30	3.35	2.75	2.70	2.30	**9.70**	2.20	-4.35
กัมพูชา	1.05	1.15	1.30	1.35	1.20	**4.37**	1.30	8.33
จีน	0.37	1.17	2.06	2.72	2.90	**64.38**	2.90	0.00
สหภาพยุโรป	0.27	0.37	0.31	0.29	0.30	**-0.31**	0.30	0.00
กายานา	0.43	0.46	0.41	0.50	0.49	**3.28**	0.50	3.09
อินเดีย	10.06	12.57	11.79	9.79	12.20	**1.36**	12.50	2.46
ปากีสถาน	4.10	3.65	3.91	4.55	4.00	**1.73**	4.10	2.50
ปารากวัย	0.56	0.54	0.65	0.69	0.70	**7.34**	0.62	-11.43
แอฟริกาใต้	0.15	0.11	0.11	0.11	0.12	**-4.36**	0.13	8.70
อุรุกวัย	1.00	0.98	0.80	0.81	0.85	**-4.98**	0.85	0.00
เวียดนาม	5.09	6.49	6.59	6.58	6.60	**5.49**	6.30	-4.55
สหรัฐอเมริกา	3.34	3.35	2.78	3.14	3.10	**-2.14**	3.10	0.00
ไทย	**9.87**	**11.62**	**11.06**	**7.56**	**5.50**	**-14.77**	**7.00**	**27.27**
อื่น ๆ	1.29	1.16	1.24	1.16	1.18	**-1.72**	1.13	-4.24
รวม	**40.20**	**48.14**	**47.64**	**43.43**	**43.00**	**0.32**	**44.22**	**2.84**

ที่มา: Rice, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 5 **ส่วนแบ่งการตลาดข้าวโลก ปี 2561/62 - 2563/64**

ปริมาณ: ล้านตันข้าวสาร

ส่วนแบ่งการตลาด: ร้อยละ

ประเทศ	ปี 2561/62		ปี 2562/63		ปี 2563/64	
	ปริมาณ	ส่วนแบ่งตลาด	ปริมาณ	ส่วนแบ่งตลาด	ปริมาณ	ส่วนแบ่งตลาด
อาร์เจนตินา	0.39	0.89	0.32	0.73	0.28	0.63
ออสเตรเลีย	0.13	0.31	0.06	0.14	0.12	0.27
บราซิล	0.95	2.20	1.20	2.79	0.90	2.04
เมียนมา	2.70	6.22	2.30	5.35	2.20	4.97
กัมพูชา	1.35	3.11	1.20	2.79	1.30	2.94
จีน	2.72	6.26	2.90	6.74	2.90	6.56
สหภาพยุโรป	0.29	0.67	0.30	0.70	0.30	0.68
กายานา	0.50	1.14	0.49	1.13	0.50	1.13
อินเดีย	9.79	22.54	12.20	28.37	12.50	28.27
ปากีสถาน	4.55	10.48	4.00	9.30	4.10	9.27
ปารากวัย	0.69	1.59	0.70	1.63	0.62	1.40
แอฟริกาใต้	0.11	0.26	0.12	0.27	0.13	0.28
อุรุกวัย	0.81	1.86	0.85	1.98	0.85	1.92
เวียดนาม	6.58	15.15	6.60	15.35	6.30	14.25
สหรัฐอเมริกา	3.14	7.23	3.10	7.21	3.10	7.01
ไทย	**7.56**	**17.41**	**5.50**	**12.79**	**7.00**	**15.83**
อื่น ๆ	1.16	2.68	1.18	2.74	1.13	2.55
รวม	**43.43**	**100.00**	**43.003**	**100.00**	**44.223**	**100.00**

ที่มา: Rice, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 6 ปริมาณการนำเข้าข้าวโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตันข้าวสาร

ประเทศ	ปี 2558/59	ปี 2559/60	ปี 2560/61	ปี 2561/62	ปี 2562/63 (2)	อัตราเพิ่มร้อยละ	ปี 2563/64 (1)	ผลต่างร้อยละ (1) และ (2)
เบนิน	0.45	0.55	0.63	0.55	0.60	**5.92**	0.63	4.17
บราซิล	0.79	0.76	0.54	0.69	0.85	**0.64**	0.80	-5.88
เบอร์กินา	0.42	0.50	0.55	0.60	0.60	**9.37**	0.60	0.00
คาเมรูน	0.50	0.60	0.40	0.60	0.62	**4.40**	0.64	3.23
จีน	4.60	5.90	4.50	2.80	2.30	**-19.20**	2.20	-4.35
ไอเวอรี่โคสต์	1.30	1.35	1.50	1.35	1.10	**-3.29**	1.20	9.09
เอธิโอเปีย	0.30	0.39	0.60	0.52	0.56	**16.60**	0.58	3.57
สหภาพยุโรป	1.82	1.99	1.92	2.16	2.30	**5.70**	2.35	2.17
กานา	0.70	0.65	0.83	0.90	0.90	**8.63**	0.95	5.56
กินี	0.65	0.60	0.87	0.53	0.60	**-2.80**	0.62	3.33
อิหร่าน	1.10	1.40	1.25	1.40	1.10	**0.00**	1.20	9.09
อิรัก	0.93	1.06	1.20	1.22	1.10	**4.88**	1.15	4.55
ญี่ปุ่น	0.69	0.68	0.67	0.68	0.69	**0.00**	0.69	0.00
เคนยา	0.50	0.63	0.60	0.61	0.63	**4.31**	0.65	4.00
มาเลเซีย	0.82	0.90	0.80	1.00	1.10	**7.10**	1.10	0.00
เม็กซิโก	0.73	0.91	0.78	0.73	0.85	**0.78**	0.80	-5.88
โมซัมบิก	0.63	0.71	0.55	0.64	0.65	**- 0.25**	0.65	0.00
เนปาล	0.53	0.54	0.70	0.62	0.80	**10.20**	0.80	0.00
ไนจีเรีย	2.10	2.50	2.10	1.80	1.00	**-16.58**	1.20	20.00
ฟิลิปปินส์	0.80	1.20	2.50	2.90	2.50	**37.18**	2.60	4.00
ซาอุดิอาระเบีย	1.26	1.20	1.29	1.43	1.35	**3.19**	1.35	0.00
เซเนกัล	0.98	1.10	1.10	1.00	1.15	**2.27**	1.18	2.17
แอฟริกาใต้	0.96	1.05	1.07	0.97	1.00	**-0.01**	1.05	5.00
สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	0.67	0.70	0.78	0.85	1.00	**10.46**	1.20	20.00
เยเมน	0.35	0.39	0.52	0.55	0.50	**11.15**	0.53	5.00
สหรัฐอเมริกา	0.77	0.79	0.92	0.98	1.19	**11.52**	1.20	1.27
อื่น ๆ	14.86	19.10	18.50	15.36	15.98	**-0.73**	16.32	2.16
รวม	**40.20**	**48.14**	**47.64**	**43.43**	**43.00**	**0.32**	**44.22**	**2.84**

ที่มา: Rice, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 7 **สต็อกปลายปีข้าวโลก ปี 2558/59 - 2563/64**

หน่วย: ล้านตันข้าวสาร

ประเทศ	ปี 2558/59	ปี 2559/60	ปี 2560/61	ปี 2561/62	ปี 2562/63 (2)	อัตราเพิ่มร้อยละ	ปี 2563/64 (1)	ผลต่างร้อยละ (1) และ (2)
บังคลาเทศ	1.21	0.85	1.50	1.41	1.48	**9.53**	1.47	-0.47
จีน	88.0	98.50	109.00	115.00	116.50	**7.42**	116.50	0.00
อินเดีย	18.40	20.55	22.60	29.50	30.00	**14.33**	31.50	5.00
อินโดนีเซีย	3.51	3.22	5.56	4.06	3.11	**-0.08**	3.11	-0.06
ญี่ปุ่น	2.55	2.41	2.22	2.05	1.92	**-7.05**	1.90	-1.30
ฟิลิปปินส์	2.12	2.00	2.29	3.52	3.60	**17.63**	3.50	-2.78
สหรัฐอเมริกา	1.48	1.46	0.93	1.42	0.91	**-9.45**	1.52	66.59
ไทย	**8.40**	**4.24**	**3.01**	**4.54**	**4.64**	**-10.58**	**4.44**	**-4.31**
อื่น ๆ	16.83	17.14	17.06	15.39	14.95	**-3.38**	15.21	1.75
รวม	**142.49**	**150.38**	**164.17**	**176.88**	**177.11**	**6.16**	**179.15**	**1.15**

ที่มา: Rice, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 8 **เนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ของข้าวนาปี และนาปรัง ปี 2559 - 2564**

รายการ	ปี 2559 (ปี2558/59)	ปี 2560 (ปี2559/60)	ปี 2561 (ปี2560/61)	ปี 2562 (ปี2561/62)	ปี 2563 (ปี2562/63) (2)	อัตราเพิ่มร้อยละ	ปี 2564 (ปี2563/64)* (1)	ผลต่างร้อยละ (1) และ (2)
ข้าวนาปี								
- เนื้อที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	58.06	58.65	59.22	59.98	61.20	**1.28**	61.28	0.14
- ผลผลิต (ล้านตัน)	24.31	25.24	24.93	25.18	24.06	**-0.23**	25.45	5.77
- ผลผลิตต่อไร่ (ก.ก.)	419	430	421	420	393	**-1.51**	415	5.60
ข้าวนาปรัง								
- เนื้อที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	5.14	10.46	12.07	11.00	7.32	**7.87**	6.10	-16.66
- ผลผลิต (ล้านตัน)	3.11	6.62	7.97	7.17	4.54	**8.73**	3.65	-19.73
- ผลผลิตต่อไร่ (ก.ก.)	605	633	660	652	620	**0.79**	598	-3.55
ข้าวรวม								
- เนื้อที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	63.20	69.10	71.29	70.98	68.52	**1.90**	67.38	-1.66
- ผลผลิต (ล้านตัน)	27.42	31.86	32.90	32.35	28.61	**1.00**	29.10	1.72
- ผลผลิตต่อไร่ (ก.ก.)	434	461	461	456	417	**-0.88**	432	3.44

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 9 อุปสงค์และอุปทานข้าวของไทย ปี 2560 - 2564

หน่วย: ล้านตันข้าวเปลือก

รายการ	ปี 2560 (ปี2559/60)	ปี 2561 (ปี2560/61)	ปี 2562 (ปี2561/62)	ปี 2563 (ปี2562/63) (2)	อัตราเพิ่มร้อยละ	ปี 2564 (ปี2563/64)* (1)	ผลต่างร้อยละ (1) และ (2)
ผลผลิต	27.17	29.50	34.99	34.16	**8.95**	30.87	-9.63
ความต้องการใช้	15.32	15.65	17.11	17.10	**4.28**	17.09	-0.06
การส่งออก	13.63 (9.00)	15.52 (10.24)	16.92 (11.00)	15.38 (10.00)	**4.59**	11.69 (7.60)	-23.99

หมายเหตุ: ( ) หน่วยล้านตันข้าวสาร

อัตราแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร 1 : 0.65

ที่มา: แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ปีการผลิต 2559/60 - 2563/64

ตารางที่ 10 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกข้าวของไทย ปี 2558 - 2563

ปี	ปริมาณ (ล้านตันข้าวสาร)	มูลค่า (ล้านบาท)
2559	9.91	154,733
2560	11.67	175,161
2561	11.23	182,082
2562	7.58	130,585
2563*	5.50	120,000
อัตราเพิ่มร้อยละ	**-14.86**	**-7.71**
2564*	5.50 - 6.00	120,000 - 130,000

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 11 ราคาข้าวที่เกษตรกรขายได้ และราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี ปี 2559 - 2563

ปี	ข้าวหอมมะลิ			ข้าวขาว			ข้าวเหนียวเมล็ดยาว		
	เกษตรกร	ส่งออก เอฟ.โอ.บี[1/]		เกษตรกร[2/]	ส่งออก เอฟ.โอ.บี[3/]		เกษตรกร[4/]	ส่งออก เอฟ.โอ.บี[5/]	
	(บาท/ตัน)	($/ตัน)	(บาท/ตัน)	(บาท/ตัน)	($/ตัน)	(บาท/ตัน)	(บาท/ตัน)	($/ตัน)	(บาท/ตัน)
2559	8,795	715	25,058	7,545	397	13,908	10,666	839	29,408
2560	11,433	811	27,186	7,905	403	13,597	9,156	706	23,868
2561	15,199	1,136	36,413	7,892	420	13,466	9,834	707	22,654
2562	14,282	1,159	35,652	7,812	418	12,850	13,863	1,111	34,077
2563[6/]	13,500	1,100	33,660	9,300	510	15,606	14,000	1,120	34,272
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**11.40**	**12.96**	**9.00**	**4.15**	**5.52**	**12.35**	**10.06**	**10.86**	**6.85**

หมายเหตุ: [1/] ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี ข้าวหอมมะลิ 100% (ใหม่) [2/] ราคาข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 15% ที่เกษตรกรขายได้
[3/] ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี ข้าว 5% [4/] ราคาข้าวเปลือกเหนียวนาปีเมล็ดยาวที่เกษตรกรขายได้
[5/] ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี ข้าวเหนียวเมล็ดยาว 10% [6/] ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี ข้าวของไทยกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ปี 2563

หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐฯ/ตัน

รายการ	ข้าว 5%			
	ไทย	เวียดนาม	อินเดีย	ปากีสถาน
มกราคม	450	342	363	364
กุมภาพันธ์	449	364	365	374
มีนาคม	486	407	357	384
เมษายน	553	457	366	349
พฤษภาคม	519	467	370	458
มิถุนายน	518	469	372	445
กรกฎาคม	488	459	380	403
สิงหาคม	498	478	376	416
กันยายน	513	476	364	412
ตุลาคม	479	475	350	403
เฉลี่ย ม.ค. - ต.ค.63 (1)	495	399	366	401
เฉลี่ย ม.ค. - ต.ค.62 (2)	408	357	382	360
ผลต่าง (1) และ (2) (ร้อยละ)	**21.32**	**11.76**	**-4.19**	**11.39**

ที่มา: FAO rice price update, October 2020

ตารางที่ 13 ปริมาณและร้อยละการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี ปี 2563/64 รายเดือน

รายการ	ปริมาณผลผลิตและร้อยละข้าวนาปีจากการเก็บเกี่ยวรายเดือน ปี 2563/64*									รวม
	ส.ค.63	ก.ย.63	ต.ค.63	พ.ย.63	ธ.ค.63	ม.ค.64	ก.พ.64	มี.ค.64	เม.ย.64	
- รวมทั้งประเทศ (ล้านตันข้าวเปลือก)	1.70	2.32	2.21	15.65	2.49	0.63	0.25	0.09	0.12	25.45
- ร้อยละ	6.67	9.11	8.67	61.47	9.80	2.47	0.97	0.35	0.49	100.00

หมายเหตุ: * ประมาณการ ณ เดือนพฤศจิกายน 2563

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 14 ปริมาณและร้อยละการเก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง ปี 2564 รายเดือน

รายการ	ปริมาณผลผลิตและร้อยละข้าวนาปรังจากการเก็บเกี่ยวรายเดือน ปี 2564*									รวม
	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	
- รวมทั้งประเทศ (ล้านตันข้าวเปลือก)	0.40	1.14	1.09	0.57	0.18	0.17	0.07	0.02	0.01	3.65
- ร้อยละ	10.91	31.16	29.93	15.74	4.92	4.72	1.92	0.49	0.21	100.00

หมายเหตุ: * ประมาณการ ณ เดือนพฤศจิกายน 2563

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ปี 2559/60 - 2563/64 ผลผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 1,127.84 ล้านตัน ในปี 2559/60 เป็น 1,158.82 ล้านตัน ในปี 2563/64 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.89 ต่อปี

ปี 2563/64 ผลผลิตมีปริมาณ 1,158.82 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,116.34 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 3.81 โดยสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของโลกผลิตได้เพิ่มขึ้นจาก 345.96 ล้านตัน ในปี 2562/63 เป็น 373.95 ล้านตัน ในปี 2563/64 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.09 นอกจากนี้ บราซิล ยูเครน และเม็กซิโก ผลิตได้เพิ่มขึ้นเช่นกัน

1.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2559/60 - 2563/64 ความต้องการใช้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 1,087.99 ล้านตัน ในปี 2559/60 เป็น 1,162.60 ล้านตัน ในปี 2563/64 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.72 ต่อปี

ปี 2563/64 ความต้องการใช้มีปริมาณ 1,162.60 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,131.92 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 2.71 โดยสหรัฐอเมริกามีความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้นจาก 307.58 ล้านตัน ในปี 2562/63 เป็น 311.16 ล้านตัน ในปี 2563/64 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.16 นอกจากนี้ จีน สหภาพยุโรป บราซิล เม็กซิโก อินเดีย อียิปต์ และญี่ปุ่น มีความต้องการใช้เพิ่มขึ้นเช่นกัน

(2) การค้า

ปี 2559/60 - 2563/64 การส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 142.26 ล้านตัน ในปี 2559/60 เป็น 183.41 ล้านตัน ในปี 2563/64 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.66 ต่อปี

ปี 2563/64 การส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีปริมาณ 183.41 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 175.15 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 4.72 โดยประเทศผู้ส่งออกสำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา ส่งออกได้เพิ่มขึ้นจาก 47.00 ล้านตัน ในปี 2562/63 เป็น 58.00 ล้านตัน ในปี 2563/64 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.40 นอกจากนี้ยังมี บราซิล และยูเครน ที่ส่งออกได้เพิ่มขึ้น ประกอบกับสหภาพยุโรป เม็กซิโก อียิปต์ และเกาหลีใต้ มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น

(3) ราคา

ปี 2558/59 - 2562/63 ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อเมริกันชั้น 2 ตลาดชิคาโก มีแนวโน้มลดลง จากตันละ 5,313 บาท ในปี 2558/59 เหลือตันละ 4,773 บาท ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 2.82 ต่อปี เนื่องจากผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ราคาปรับตัวลดลง

ปี 2562/63 ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อเมริกันชั้น 2 ตลาดชิคาโก ตันละ 4,773 บาท เพิ่มขึ้นจากตันละ 4,591 บาท ในปี 2561/62 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.96 เนื่องจากผลผลิตในภาพรวมของโลก ปี 2562/63 ผลิตได้ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ราคาปรับตัวเพิ่มขึ้น

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ปี 2559/60 - 2563/64 เนื้อที่เพาะปลูกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 6.49 ล้านไร่ ในปี 2559/60 เป็น 7.03 ล้านไร่ ในปี 2563/64 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.27 ต่อปี เนื่องจากราคาที่เกษตรกรขายได้จูงใจให้เกษตรกรขยายเนื้อที่ปลูกทดแทนอ้อยโรงงาน และมันสำปะหลังบางส่วน ประกอบกับภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการปลูกข้าวโพดฤดูแล้งหลังนา เพื่อเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ในประเทศในช่วงปี 2559/60 - 2561/62 สำหรับผลผลิตต่อไร่มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 1.02 ต่อปี โดยเฉพาะในปี 2562/63 ที่เหลือเพียง 646 กิโลกรัมต่อไร่ ลดลงมากที่สุดในรอบ 5 ปี เนื่องจากประสบปัญหาภัยแล้ง และหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดระบาด อย่างไรก็ตาม จากพื้นที่ปลูกที่เพิ่มขึ้นก็ยังส่งผลให้ผลผลิตในภาพรวมยังคงเพิ่มขึ้นจาก 4.39 ล้านตัน ในปี 2559/60 เป็น 4.81 ล้านตัน ในปี 2563/64 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.23 ต่อปี

ปี 2563/64 เนื้อที่เพาะปลูกมี 7.03 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจาก 7.02 ล้านไร่ ในปี 2562/63 ร้อยละ 0.14 เนื่องจากมีปริมาณน้ำเพียงพอในการเพาะปลูกช่วงฤดูแล้ง ส่งผลให้พื้นที่ที่เคยปล่อยว่างกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประกอบกับภาครัฐได้ดำเนินโครงการประกันรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในปี 2563/64 ต่อเนื่องจากปี 2562/63 จึงจูงใจให้เกษตรกรขยายเนื้อที่ปลูกเพิ่มขึ้น สำหรับผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นจาก 646 กิโลกรัม ในปี 2562/63 เป็น 684 กิโลกรัม ในปี 2563/64 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.88 เนื่องจากหลายพื้นที่ที่เคยประสบปัญหาหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดระบาด ปัจจุบันเกษตรกรสามารถจัดการและควบคุมการระบาดของหนอนกระทู้ได้ ประกอบกับปริมาณฝนในปีนี้มากกว่าปีที่ผ่านมา ทำให้ต้นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เจริญเติบโตได้ดี ส่งผลให้ผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นจาก 4.54 ล้านตัน ในปี 2562/63 เป็น 4.81 ล้านตัน ในปี 2563/64

1.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2558 - 2562 ความต้องการใช้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 7.59 ล้านตัน ในปี 2558 เป็น 8.51 ล้านตัน ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.85 ต่อปี เนื่องจากความต้องการใช้เพื่อเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์เพิ่มมากขึ้น ตามการขยายตัวของการเลี้ยงปศุสัตว์

ปี 2563 ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีปริมาณ 8.52 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 8.51 ล้านตัน ในปี 2562 ร้อยละ 0.12

(2) การส่งออก

ปี 2558 - 2562 การส่งออกมีแนวโน้มลดลงจากปริมาณ 0.08 ล้านตัน มูลค่า 716.74 ล้านบาท ในปี 2558 เหลือปริมาณ 0.002 ล้านตัน มูลค่า 17.85 ล้านบาท ในปี 2562 หรือลดลงร้อยละ 60.78 และร้อยละ 60.70 ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากความต้องการใช้ภายในประเทศเพิ่มขึ้น ทำให้ส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าของไทย ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ฮ่องกง อินโดนีเซีย และไต้หวัน มีปริมาณลดลง

ปี 2563 คาดว่าการส่งออกมีปริมาณไม่มากเพียง 700.00 ตัน ลดลงจาก 1,788.00 ตัน ในปี 2562 หรือลดลงร้อยละ 60.85 เนื่องจากความต้องการใช้ในประเทศยังคงมีทิศทางเพิ่มขึ้น

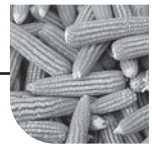

(3) การนำเข้า

ปี 2558 - 2562 การนำเข้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปริมาณ 0.17 ล้านตัน มูลค่า 783.99 ล้านบาท ในปี 2558 เป็นปริมาณ 0.68 ล้านตัน มูลค่า 4,772.17 ล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 34.93 และร้อยละ 47.64 ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศยังผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในประเทศ ทำให้ต้องนำเข้าวัตถุดิบอื่นเช่น ข้าวสาลี และ DDGS (กากข้าวโพดที่เหลือจากขบวนการผลิตเอทานอล) มาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในสูตรอาหารสัตว์บางส่วนด้วย ทั้งนี้ ผู้นำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สำหรับผู้นำเข้าทั่วไปที่นำเข้าภายใต้กรอบความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) จะนำเข้าได้ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - สิงหาคม ของทุกปี อัตราภาษีนำเข้าร้อยละ 0

ปี 2563 คาดว่าการนำเข้ามีปริมาณ 1.60 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 0.68 ล้านตัน ในปี 2562 หรือมากกว่าเกือบ 3 เท่าตัว เนื่องจากผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์

(4) ราคา

ราคาปี 2559 - 2563 มีแนวโน้มสูงขึ้นในทุกตลาด ดังนี้

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้ (ความชื้นไม่เกิน 14.5%) มีแนวโน้มสูงขึ้นร้อยละ 4.12 ต่อปี โดยราคาสูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 7.01 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 7.65 บาท ในปี 2563

2) ราคาขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ

2.1) ราคาโรงงานอาหารสัตว์รับซื้อมีแนวโน้มสูงขึ้นร้อยละ 2.35 ต่อปี โดยราคารับซื้อสูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 8.49 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 9.05 บาท ในปี 2563

2.2) ราคาไซโลรับซื้อมีแนวโน้มสูงขึ้นร้อยละ 3.11 ต่อปี โดยราคารับซื้อสูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 7.81 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 8.35 บาท ในปี 2563

3) ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี มีแนวโน้มสูงขึ้นร้อยละ 1.67 ต่อปี โดยราคาส่งออกสูงขึ้น ตันละ 8,902 บาท ในปี 2559 เป็นตันละ 9,260 บาท ในปี 2563

ทั้งนี้ ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในปี 2563 เมื่อเทียบกับปี 2562 ปรับตัวลดลงในทุกตลาด เนื่องจากผลผลิตในภาพรวมเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา จากปริมาณน้ำที่มีเพียงพอต่อการเพาะปลูก และในหลายพื้นที่สามารถจัดการและควบคุมการระบาดของหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดได้ ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ระบาดไปทั่วโลก ทำให้จีนต้องปิดด่านการค้า ส่งผลให้เมียนมาไม่สามารถส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปยังจีนได้ จึงส่งออกมายังไทยผ่านทางด่านศุลกากรแม่สอด จังหวัดตาก เพิ่มขึ้น ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศจึงมีแนวโน้มปรับตัวลดลงแต่ก็ยังอยู่ในเกณฑ์ดี

2. แนวโน้ม ปี 2564

2.1 ของไทย

2.1.1 การผลิต

ปี 2564/65 คาดว่าเนื้อที่เพาะปลูกมี 7.06 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจาก 7.03 ล้านไร่ ในปี 2563/64 ร้อยละ 0.43 เนื่องจากราคาที่เกษตรกรขายได้ในปี 2563 จูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากขึ้นจากที่เคยลดพื้นที่ปลูกเพราะประสบภัยแล้ง ฝนตกล่าช้า และมีหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดระบาดตั้งแต่ปี 2562 สำหรับผลผลิตต่อไร่คาดว่าเพิ่มขึ้นจาก 684 กิโลกรัม ในปี 2563/64 เป็น 703 กิโลกรัม ในปี 2564/65 หากสภาพอากาศเอื้ออำนวยและปริมาณน้ำเพียงพอต่อการเจริญเติบโตในช่วงที่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ออกดอก และคาดว่าจะสามารถควบคุมการระบาดของหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดได้ ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นจาก 4.81 ล้านตัน ในปี 2563/64 เป็น 4.96 ล้านตัน ในปี 2564/65 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.12

2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2564 คาดว่าความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2563 เนื่องจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ ทำให้ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าการส่งออกมีแนวโน้มลดลงจากปี 2563 เนื่องจากความต้องการใช้ในภาคอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ภายในประเทศมีเพิ่มขึ้น ทำให้การส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปยังตลาดอาเซียน ซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ฮ่องกง อินโดนีเซีย และไต้หวัน มีแนวโน้มลดลง

(3) การนำเข้า

ปี 2564 คาดว่าการนำเข้ามีแนวโน้มลดลงจากปีที่ผ่านมา หากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เริ่มคลี่คลาย การค้าขายระหว่างจีนกับเมียนมาอาจกลับเข้าสู่สภาวะปกติ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศยังผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ ส่งผลให้ยังต้องมีการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะจาก สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และเมียนมา

(4) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคาจะใกล้เคียงกับปี 2563 เนื่องจากภาครัฐได้ดำเนินโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2563/64 ต่อเนื่องจากปี 2562/63 และมาตรการคู่ขนาน 5 มาตรการ ได้แก่ 1) โครงการสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร 2) โครงการชดเชยดอกเบี้ยในการเก็บสต็อกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 3) การดูแลความเป็นธรรมในการซื้อขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 4) การดูแลความสมดุล โดยแจ้งปริมาณการครอบครอง การนำเข้า สถานที่เก็บ และการตรวจสอบสต็อก 5) การบริหารจัดการการนำเข้า โดยกำหนดช่วงเวลาการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สำหรับผู้นำเข้าทั่วไป ควบคุมการขนย้ายในพื้นที่ติดแนวชายแดน และการกำหนดสัดส่วนการนำเข้าข้าวสาลีต่อการรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 1 : 3

ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวจะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีรายได้ที่แน่นอน และได้รับราคาที่เหมาะสมตามราคาตลาด ครอบคลุมต้นทุนและค่าขนส่งในช่วงที่ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตกต่ำ

2.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต การตลาด และการส่งออก

2.2.1 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต และการตลาด

(1) พื้นที่ปลูกไม่เหมาะสม พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ประมาณร้อยละ 49 อยู่ในพื้นที่ป่า และประมาณร้อยละ 35 อยู่ในเขตเหมาะสมน้อยและไม่เหมาะสม ส่งผลทำให้ปริมาณผลผลิตต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ปัจจุบันภาครัฐมีนโยบายทวงคืนพื้นที่ป่า และภาคเอกชนมีมาตรการไม่รับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ/พื้นที่ป่า ซึ่งอาจส่งผลให้การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง ดังนั้นหากไม่มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตหรือส่งเสริมการปลูกในพื้นที่ที่เหมาะสมอื่น ๆ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อาจจะขาดแคลนเพิ่มขึ้นสำหรับภาคอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ของไทย

(2) ปัญหาภัยธรรมชาติ พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากกว่าร้อยละ 90 ของพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งประเทศ อยู่นอกเขตชลประทานและอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูกเพียงอย่างเดียว การเกิดปัญหาภัยแล้งและภาวะฝนทิ้งช่วง อาจส่งผลต่อปริมาณผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

(3) ความต้องการใช้ของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ปริมาณผลผลิตมากกว่าร้อยละ 90 ของผลผลิตทั้งหมด ใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์เป็นหลัก การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของความต้องการใช้จะส่งผลต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ

(4) การนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน การนำเข้าทั้งที่ผ่านและไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากรอาจส่งผลกระทบต่อราคาภายในประเทศ โดยเฉพาะช่วงที่ผลผลิตภายในประเทศออกสู่ตลาดมากในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม ของทุกปี

(5) การนำเข้าพืชทดแทน การนำข้าวสาลีราคาถูกมาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บางส่วนในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อาจส่งผลกระทบต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้

2.2.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออก

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออก ได้แก่ ปริมาณผลผลิตภายในประเทศ ความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ และราคาผลผลิตภายในประเทศ

ตารางที่ 1 บัญชีสมดุลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลก ปี 2559/60 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ปี	สต็อกต้นปี	ผลผลิต	ปริมาณการค้า		การใช้	สต็อกปลายปี
			นำเข้า	ส่งออก		
2559/60	311.99	1,127.84	142.26	142.26	1,087.99	352.24
2560/61	352.24	1,078.56	152.80	152.80	1,090.20	340.60
2561/62	340.60	1,123.37	171.91	171.91	1,144.16	319.81
2562/63	319.81	1,116.34	175.15	175.15	1,131.92	304.24
2563/64	304.24	1,158.82	183.41	183.41	1,162.60	300.45
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-1.46**	**0.89**	**6.66**	**6.66**	**1.72**	**-4.22**

ที่มา: Grain: World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 2 ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลก ปี 2559/60 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	2563/64	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหรัฐอเมริกา	384.78	371.10	364.26	345.96	373.95	**-1.26**
จีน	263.61	259.07	257.17	260.78	260.00	**-0.21**
บราซิล	98.50	82.00	101.00	102.00	110.00	**4.49**
สหภาพยุโรป	61.94	62.50	64.41	66.68	66.10	**2.04**
อาร์เจนตินา	41.00	32.00	51.00	51.00	50.00	**9.01**
ยูเครน	27.97	24.12	35.81	35.86	36.50	**9.74**
อินเดีย	25.90	28.75	27.72	28.64	28.00	**1.53**
เม็กซิโก	27.58	27.57	27.60	26.50	28.00	**-0.09**
อื่น ๆ	196.56	191.90	194.40	198.89	206.27	**1.33**
รวม	**1,127.84**	**1,078.56**	**1,123.37**	**1,116.34**	**1,158.82**	**0.89**

ที่มา: Grain: World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

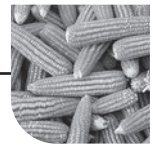

ตารางที่ 3 **ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลก ปี 2559/60 - 2563/64**

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	2563/64	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหรัฐอเมริกา	313.79	313.98	310.45	307.58	311.16	**-0.37**
จีน	255.00	263.00	274.00	277.00	279.00	**2.34**
สหภาพยุโรป	74.10	77.15	87.50	81.40	87.00	**3.82**
บราซิล	60.50	63.50	67.00	69.00	70.00	**3.82**
เม็กซิโก	40.40	42.50	44.10	44.20	45.25	**2.70**
อินเดีย	24.90	26.70	28.50	28.00	28.20	**3.01**
อียิปต์	15.10	15.90	16.20	17.10	17.30	**3.51**
ญี่ปุ่น	15.20	15.60	16.00	16.05	16.05	**1.38**
อื่น ๆ	289.00	271.87	300.41	291.59	308.64	**2.04**
รวม	**1,087.99**	**1,090.20**	**1,144.16**	**1,131.92**	**1,162.60**	**1.72**

ที่มา: Grain: World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 4 **ปริมาณการส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลก ปี 2559/60 - 2563/64**

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	2563/64	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหรัฐอเมริกา	55.62	63.67	49.21	47.00	58.00	-2.17
บราซิล	19.79	25.12	38.77	35.00	39.00	18.39
อาร์เจนตินา	22.95	24.20	32.88	39.64	34.00	13.65
ยูเครน	21.33	18.04	30.32	29.20	30.50	12.71
รัสเซีย	5.59	5.53	2.77	4.20	3.90	-9.47
อื่น ๆ	16.98	16.24	17.96	20.11	18.01	3.37
รวม	**142.26**	**152.80**	**171.91**	**175.15**	**183.41**	**6.66**

ที่มา: Grain: World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 5 ปริมาณการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลก ปี 2559/60 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	2563/64	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหภาพยุโรป	14.97	18.47	25.25	19.00	24.00	**10.21**
เม็กซิโก	14.61	16.13	16.66	17.00	18.30	**5.16**
ญี่ปุ่น	15.17	15.67	16.05	16.00	16.00	**1.28**
เกาหลีใต้	8.50	9.40	11.00	12.10	12.00	**9.88**
เวียดนาม	8.77	9.46	9.37	10.60	11.00	**5.83**
อิหร่าน	9.22	10.02	10.86	11.60	11.80	**6.61**
อื่น ๆ	71.02	73.65	82.72	88.85	90.31	**6.91**
รวม	**142.26**	**152.80**	**171.91**	**175.15**	**183.41**	**6.66**

ที่มา: Grain: World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 6 ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อเมริกันชั้น 2 ตลาดชิคาโก ปี 2558/59 - 2562/63

ปี	ราคาตลาดชิคาโก (บาท/ตัน)
2558/59	5,313
2559/60	4,935
2560/61	4,593
2561/62	4,591
2562/63	4,773
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-2.82**

ที่มา: Corn Futures Settlements, October 2020

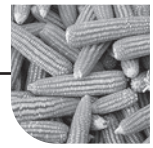

ตารางที่ 7 **เนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของไทย ปี 2559/60 - 2564/65**

ปี	เนื้อที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
2559/60	6.49	4.39	676
2560/61	6.58	4.82	733
2561/62	6.93	5.07	732
2562/63	7.02	4.54	646
2563/64	7.03	4.81	684
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**2.27**	**1.23**	**-1.02**
2564/65*	7.06	4.96	703
ผลต่าง 2563/64 และ 2564/65 (ร้อยละ)	**0.43**	**3.12**	**2.78**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 8 **การใช้ในประเทศ การส่งออก และการนำเข้าของไทย ปี 2558 - 2563**

ปี	การใช้ในประเทศ[1/] (ล้านตัน)	การส่งออก[2/]		การนำเข้า[2/]	
		ปริมาณ (ล้านตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ล้านตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2558	7.59	0.08	716.74	0.17	783.99
2559	7.82	0.58	4,839.25	0.12	678.19
2560	8.08	0.32	2,321.67	0.10	579.85
2561	8.24	0.08	685.41	0.15	900.93
2562	8.51	0.002	17.85	0.68	4,772.17
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**2.85**	**-60.78**	**-60.70**	**34.93**	**47.64**
2563*	8.52	0.0007	–	1.60	–

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: [1/] สมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย

[2/] กรมศุลกากร

ตารางที่ 9 ราคาเกษตรกรขายได้ ขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ และส่งออก เอฟ.โอ.บี ปี 2559 - 2563

ปี	เกษตรกรขายได้[1/] (บาท/กก.)	ขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ[2/]		ส่งออก เอฟ.โอ.บี[3/] (บาท/ตัน)
		โรงงานอาหารสัตว์รับซื้อ (บาท/กก.)	ไซโลรับซื้อ (บาท/กก.)	
2559	7.01	8.49	7.81	8,902
2560	6.10	8.17	7.07	8,495
2561	7.97	9.75	9.07	10,102
2562	7.67	9.07	8.40	9,263
2563*	7.65	9.05	8.35	9,260
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**4.12**	**2.35**	**3.11**	**1.67**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: [1/] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] กรมการค้าภายใน

[3/] สมาคมพ่อค้าข้าวโพดและพืชพันธุ์ไทย

3
มันสำปะหลัง

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ปี 2557 - 2561 ผลผลิตมันสำปะหลังของโลกมีแนวโน้มลดลงจาก 290.94 ล้านตัน ในปี 2557 เป็น 277.81 ล้านตัน ในปี 2561 หรือลดลงร้อยละ 1.39 ต่อปี โดยผลผลิตมันสำปะหลังส่วนใหญ่อยู่ในทวีปแอฟริกา ร้อยละ 60.42 ของผลผลิตมันสำปะหลังทั้งหมด รองลงมาคือ เอเชีย ร้อยละ 29.39 ละตินอเมริกา ร้อยละ 9.40 และโอเชียเนีย ร้อยละ 0.09 ตามลำดับ

ปี 2561 โลกมีผลผลิตมันสำปะหลัง 277.81 ล้านตัน เมื่อเทียบกับปี 2560 ที่มีผลผลิต 279.30 ล้านตัน พบว่า ผลผลิตลดลงร้อยละ 0.53 โดยทวีปเอเชียและทวีปละตินอเมริกา มีผลผลิตลดลง ร้อยละ 2.54 และร้อยละ 2.58 ตามลำดับ สำหรับทวีปแอฟริกาและทวีปโอเชียเนีย มีผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.78 และร้อยละ 4.17 ตามลำดับ ทั้งนี้ ประเทศผู้ผลิตมันสำปะหลังที่สำคัญ 5 อันดับแรกคือ ไนจีเรีย ร้อยละ 21.41 ของผลผลิตมันสำปะหลังทั้งหมด รองลงมาคือ คองโก ร้อยละ 10.78 ไทย ร้อยละ 10.57 กานา ร้อยละ 7.51 และบราซิล ร้อยละ 6.35 ตามลำดับ

1.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้หลากหลาย เช่น อาหาร อาหารสัตว์ กระดาษ สิ่งทอ เครื่องสำอาง เคมีภัณฑ์ และพลังงาน เป็นต้น โดยประเทศผู้ผลิตที่สำคัญทั้งในทวีปแอฟริกา เอเชีย และละตินอเมริกา ส่วนใหญ่มีความต้องการใช้มันสำปะหลังเพื่อบริโภคภายในประเทศเป็นหลัก ซึ่งอยู่ในรูปหัวมันสำปะหลังสดและในรูปผลิตภัณฑ์ สำหรับประเทศไทย เวียดนาม และกัมพูชา มีความต้องการใช้ในประเทศประมาณร้อยละ 30 - 35 ของผลผลิตที่ผลิตได้ในประเทศ จึงเน้นการส่งออกเป็นหลัก

(2) การส่งออก

ปี 2558 - 2562 มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของโลก (หัวมันสำปะหลังสด มันเส้น มันอัดเม็ด และแป้งมันสำปะหลัง) มีแนวโน้มลดลงจาก 4,256.78 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2558 เหลือ 3,057.69 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2562 หรือลดลงร้อยละ 6.40 ต่อปี

ปี 2562 การส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของโลก (มันเส้น มันอัดเม็ด และแป้งมันสำปะหลัง) มีมูลค่า 3,057.69 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงจาก 3,491.81 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2561 ร้อยละ 12.43 โดยไทยเป็นผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลก มีมูลค่าการส่งออก 1,747.36 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 57.15 ของมูลค่าการส่งออกโลก รองลงมา ได้แก่ เวียดนาม และ สปป. ลาว มีมูลค่าการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 31.13 และร้อยละ 3.63 ของมูลค่าการส่งออกโลก ตามลำดับ

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ มีแนวโน้มลดลงจาก 9.07 ล้านไร่ 31.16 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 3,437 กิโลกรัม ในปี 2559 เหลือ 8.92 ล้านไร่ 29.00 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 3,252 กิโลกรัม ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 0.38 ร้อยละ 1.24 และร้อยละ 0.86 ต่อปี ตามลำดับ เนื้อที่เก็บเกี่ยวลดลง เนื่องจาก ในช่วงปี 2559 - 2560 ราคามันสำปะหลังปรับตัวลดลงมาก ประกอบกับเกษตรกรขาดแคลนท่อนพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ส่งผลให้ในปี 2560 - 2561 เกษตรกรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เช่น อ้อยโรงงาน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในปี 2562 เนื้อที่เก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้นจากปี 2561 เนื่องจากราคามันสำปะหลังที่เกษตรกรขายได้มีราคาดีอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี 2561 ทำให้เกษตรกรมีแรงจูงใจปลูกเพิ่มขึ้น โดยปลูกแทนอ้อยโรงงานที่ครบอายุ พื้นที่เดิมที่เคยปลูก พื้นที่นาดอน และปลูกแทนสับปะรดโรงงาน สำหรับผลผลิตต่อไร่ลดลง เนื่องจากในช่วงต้นปี 2563 เกิดภาวะภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง ทำให้มันสำปะหลังชะงักการเจริญเติบโต หัวมันโตไม่เต็มที่ ส่งผลให้ผลผลิตรวมลดลง

ปี 2563 มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 8.92 ล้านไร่ ผลผลิต 29.00 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 3,252 กิโลกรัม เทียบกับปี 2562 ที่มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 8.67 ล้านไร่ ผลผลิต 31.08 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 3,586 กิโลกรัม พบว่า เนื้อที่เก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.88 เนื่องจากราคามันสำปะหลังที่เกษตรกรขายได้มีราคาดีอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี 2561 จนถึงกลางปี 2562 ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายจัดทำโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ปีเพาะปลูก 2562/63 ทำให้เกษตรกรมีแรงจูงใจปลูกเพิ่มขึ้น โดยปลูกแทนอ้อยโรงงานที่ครบอายุในพื้นที่เดิมที่เคยปลูกและในพื้นที่ว่าง สำหรับผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ ลดลงร้อยละ 6.69 และร้อยละ 9.31 ตามลำดับ เนื่องจากประสบปัญหาภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง ส่งผลให้มันสำปะหลังชะงักการเจริญเติบโต หัวมันโตไม่เต็มที่ ประกอบกับเกษตรกรบางส่วนที่ปลูกมันสำปะหลังในช่วงต้นปี 2562 มีการปลูกซ่อม/ปลูกใหม่ทดแทนต้นมันที่แล้งตาย และเก็บเกี่ยวไม่ครบอายุ ส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง และผลผลิตในภาพรวมทั้งประเทศลดลง

1.2.2 การตลาด

ผลผลิตมันสำปะหลังเข้าสู่กระบวนการแปรรูปทั้งหมด โดยแปรรูปเป็นมันเส้น มันอัดเม็ด แป้งมันสำปะหลัง และเอทานอล เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อาหาร อาหารสัตว์ สารความหวาน ผงชูรส กระดาษ สิ่งทอ เคมีภัณฑ์ และพลังงาน เป็นต้น โดยความต้องการใช้ภายในประเทศในแต่ละปีประมาณร้อยละ 30 - 35 ที่เหลือร้อยละ 65 - 70 เป็นการส่งออก

(1) ความต้องการใช้ในประเทศ

ปี 2559 - 2563 ความต้องการใช้มันสำปะหลังในประเทศมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.63 ต่อปี โดยเฉพาะความต้องการใช้มันเส้นและมันอัดเม็ดขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก สำหรับความต้องการใช้เพื่อผลิตเอทานอลเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ขณะที่ความต้องการใช้เพื่อผลิตแป้งมันสำปะหลังเพื่อเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องค่อนข้างทรงตัว

(2) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 การส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง (มันเส้น มันอัดเม็ด มันฝาน และแป้งมันสำปะหลัง) มีแนวโน้มลดลงจาก 10.66 ล้านตัน มูลค่า 100,456 ล้านบาท ในปี 2559 เหลือปริมาณ 6.73 ล้านตัน มูลค่า 79,414 ล้านบาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 13.39 และร้อยละ 6.09 ต่อปี ตามลำดับ โดยปริมาณการส่งออกมันเส้นลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 - 2562 เนื่องจากในปี 2559 - 2560 จีนซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าหลักลดการนำเข้ามันเส้นจากไทย เนื่องจากจีนระบายสต็อกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีราคาต่ำ ผู้ประกอบการแอลกอฮอล์จึงหันไปใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นวัตถุดิบในการผลิตทดแทนมันเส้นมากขึ้น สำหรับปี 2561 เนื่องจากผลผลิตมันสำปะหลังในประเทศลดลง รวมทั้งราคาส่งออกมันเส้นปรับตัวสูงขึ้น ทำให้การส่งออกลดลงโดยเฉพาะมันเส้น และในปี 2562 ปริมาณการส่งออกมันเส้นลดลงมากขึ้น เนื่องจากราคามันเส้นอยู่ในเกณฑ์สูง และค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการแอลกอฮอล์ที่ใช้มันเส้นเป็นวัตถุดิบไม่สามารถแข่งขันด้านราคากับแอลกอฮอล์ที่ใช้ข้าวโพดเป็นวัตถุดิบได้ สำหรับปริมาณการส่งออกแป้งมันสำปะหลังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยตามความต้องการของตลาด ส่วนการส่งออกมันอัดเม็ด/มันฝานค่อนข้างทรงตัว มีปริมาณการส่งออกไม่มากในแต่ละปี

ปี 2563 คาดว่ามีปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง 6.73 ล้านตัน มูลค่า 79,414 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2562 ที่มีปริมาณส่งออก 6.29 ล้านตัน มูลค่า 78,622 ล้านบาท พบว่า ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.00 และร้อยละ 1.01 ตามลำดับ เนื่องจากประเทศคู่ค้ามีความต้องการผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากไทยอย่างต่อเนื่อง

ตลาดหลักที่สำคัญของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังส่วนใหญ่อยู่ในทวีปเอเชีย **มันเส้น** ได้แก่ จีน **มันอัดเม็ด** ได้แก่ ญี่ปุ่น และเนเธอร์แลนด์ **แป้งมันสำปะหลังดิบ** ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย ไต้หวัน และญี่ปุ่น **แป้งมันสำปะหลังดัดแปร** ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน อินโดนีเซีย และเกาหลีใต้

(3) การนำเข้า

ปี 2559 - 2563 การนำเข้ามันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ ได้แก่ หัวมันสำปะหลังสด มันเส้น มันอัดเม็ด มันฝาน และแป้งมันสำปะหลัง มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 1.92 และร้อยละ 3.36 ต่อปี ตามลำดับ โดยไทยต้องนำเข้ามันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผลผลิตมันสำปะหลังภายในประเทศไม่เพียงพอสำหรับแปรรูปเพื่อส่งออก ประกอบกับประเทศจีนมีความต้องการมันเส้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งมันเส้นของไทยไม่เพียงพอต่อการส่งออก ส่งผลให้ผู้ส่งออกมันเส้นของไทยต้องนำเข้ามันเส้น/มันฝานจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกัมพูชาและ สปป.ลาว เนื่องจากมันเส้นมีราคาต่ำและคุณภาพดีกว่ามันเส้นไทย นำมารวบรวม/ปรับปรุงคุณภาพเพื่อส่งออกไปจีน สำหรับมันสำปะหลังสด ส่วนใหญ่จะนำเข้าโดยผู้ประกอบการโรงงานแป้งมันสำปะหลังเพื่อนำมาแปรรูปเป็นแป้งมันสำปะหลัง

ปี 2563 คาดว่ามีปริมาณการนำเข้าหัวมันสำปะหลังสดและผลิตภัณฑ์ 2.68 ล้านตัน มูลค่า 12,278 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2562 ที่มีปริมาณการนำเข้า 2.17 ล้านตัน มูลค่า 9,063 ล้านบาท พบว่า ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้น ร้อยละ 23.50 และร้อยละ 35.47 ตามลำดับ โดยนำเข้ามันเส้น/มันฝานเพิ่มขึ้น ส่วนการนำเข้าหัวมันสำปะหลังสดลดลง ขณะที่นำเข้าแป้งมันสำปะหลังใกล้เคียงเดิม

(4) ราคา

ปี 2559 - 2563 ราคาหัวมันสำปะหลังสดที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออกมันเส้น ราคาส่งออกมันอัดเม็ด และราคาส่งออกแป้งมันสำปะหลัง ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.76 ร้อยละ 4.93 ร้อยละ 8.22 และร้อยละ 3.07 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2559 ราคาหัวมันสำปะหลังสดที่เกษตรกรขายได้ และราคาส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจากประเทศคู่ค้ามีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยอย่างต่อเนื่อง แต่ในช่วงปี 2560 ประเทศคู่ค้าหลัก คือ จีน ลดการนำเข้ามันเส้นจากไทยและกดราคาเพื่อให้ได้ราคามันเส้นและแป้งมันสำปะหลังที่ต่ำที่สุด ส่งผลให้ราคาที่เกษตรกรขายได้ และราคาส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังลดต่ำลงมาก อย่างไรก็ตาม ในปี 2561 - 2562 ราคาหัวมันสำปะหลังสดที่เกษตรกรขายได้ และราคาส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังปรับตัวสูงขึ้นมากจากปี 2560 เนื่องจากผลผลิตมันสำปะหลังลดลงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

ปี 2563 คาดว่าราคาหัวมันสำปะหลังสดที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 1.89 บาท ราคาส่งออกมันเส้นเฉลี่ยกิโลกรัมละ 7.08 บาท ราคาส่งออกมันอัดเม็ดเฉลี่ยกิโลกรัมละ 9.63 บาท และราคาส่งออกแป้งมันสำปะหลังเฉลี่ยกิโลกรัมละ 13.00 บาท เมื่อเทียบกับปี 2562 พบว่า ราคาหัวมันสำปะหลังสดที่เกษตรกรขายได้ ลดลงร้อยละ 8.70 เนื่องจากในปี 2563 ผลผลิตมันสำปะหลังได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งในช่วงที่มันสำปะหลังกำลังลงหัว ส่งผลให้ชะงักการเจริญเติบโต หัวมันโตไม่เต็มที่ รวมทั้งบางพื้นที่ใช้ท่อนพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตมันสำปะหลังไม่มีคุณภาพ หัวมันมีขนาดเล็ก เชื้อแป้งต่ำ ส่วนราคาส่งออกมันเส้น และมันอัดเม็ดเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.66 และร้อยละ 9.93 ตามลำดับ เนื่องจากประเทศคู่ค้าโดยเฉพาะจีน มีความต้องการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากไทยอย่างต่อเนื่อง สำหรับราคาส่งออกแป้งมันสำปะหลังลดลงเล็กน้อย

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของไทย

2.1.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่ามีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 9.09 ล้านไร่ ผลผลิต 29.88 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 3,286 กิโลกรัม เมื่อเทียบกับปี 2563 ที่มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 8.92 ล้านไร่ ผลผลิต 29.00 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 3,252 กิโลกรัม พบว่า เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.91 ร้อยละ 3.03 และร้อยละ 1.05 ตามลำดับ เนื้อที่เก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรขยายเนื้อที่ปลูกมันสำปะหลังแทนอ้อยโรงงานที่ราคามีแนวโน้มลดลง บางส่วนปลูกแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ซึ่งได้รับความเสียหายจากหนอนกระทู้และภัยแล้งเมื่อปีที่ผ่านมา สำหรับผลผลิตต่อไร่คาดว่าเพิ่มขึ้นแต่ยังคงน้อยกว่าผลผลิตที่เคยได้รับในปีปกติ เนื่องจากภัยแล้งในช่วงต้นปี 2563 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มปลูก ทำให้การเจริญเติบโตช่วงแรกไม่ดี ประกอบกับบางพื้นที่มีการขุดหัวมันสำปะหลังหนีน้ำช่วงเดือนตุลาคมเนื่องจากฝนตกหนัก

2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้ในประเทศ

ปี 2564 คาดว่าความต้องการใช้มันสำปะหลังในประเทศเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตมันเส้น แป้งมันสำปะหลัง และเอทานอล จะทรงตัวใกล้เคียงกับปี 2563

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง (มันเส้น มันอัดเม็ด และแป้งมันสำปะหลัง) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2563 โดยเฉพาะการส่งออกมันเส้น เนื่องจากจีนซึ่งเป็นตลาดนำเข้ามันเส้นที่สำคัญของไทย มีความต้องการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อทดแทนสต็อกข้าวโพดในจีนที่ลดลง ประกอบกับราคาข้าวโพดในจีนปรับตัวสูงขึ้นมาก จึงคาดว่าจีนต้องการนำเข้ามันสำปะหลังจากไทยเพื่อไปเป็นวัตถุดิบในการผลิตแอลกอฮอล์ทดแทนการใช้ข้าวโพดในประเทศเพิ่มมากขึ้น

(3) การนำเข้า

ปี 2564 คาดว่าการนำเข้ามันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ (หัวมันสำปะหลังสด มันเส้น มันอัดเม็ด มันฝาน และแป้งมันสำปะหลัง) จะเพิ่มขึ้นจากปี 2563 เนื่องจากหัวมันสำปะหลังสดและผลิตภัณฑ์ภายในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ของผู้ประกอบการและผู้ส่งออกมันสำปะหลัง ส่งผลให้มีการนำเข้าหัวมันสำปะหลังสดและผลิตภัณฑ์จากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกัมพูชา และลาว เพื่อนำมาแปรรูป/รวบรวม/ปรับปรุงคุณภาพเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ

(4) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคาหัวมันสำปะหลังสดที่เกษตรกรขายได้ และราคาส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง จะสูงขึ้นจากปี 2563 เนื่องจากประเทศคู่ค้ายังมีความต้องการใช้มันสำปะหลังอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าหลักของไทย ที่มีความต้องการนำเข้ามันสำปะหลังจากไทยเพื่อทดแทนการใช้ข้าวโพดในประเทศ

2.2 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตมันสำปะหลัง

2.2.1 โรคใบด่างมันสำปะหลัง ตั้งแต่กลางปี 2561 เป็นต้นมา ไทยประสบปัญหาการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังที่เกิดจากเชื้อไวรัส Sri Lankan cassava mosaic virus (SLCMV) มีแมลงหวี่ขาวยาสูบเป็นพาหะนำโรคมาสู่ต้นมันสำปะหลัง และโรคสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วหากนำต้นพันธุ์ที่เป็นโรคใบด่างมันสำปะหลังไปปลูก ซึ่งต้นที่เป็นโรคใบด่างมันสำปะหลังจะทำให้ผลผลิตหัวสดลดลงมากถึงร้อยละ 40 - 80 ขึ้นอยู่กับช่วงอายุของต้นมันสำปะหลังที่เกิดการระบาด และหากระบาดรุนแรงอาจจะทำให้ผลผลิตเสียหายทั้งหมดได้ ทั้งนี้ ปี 2563 มีการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังใน 54 จังหวัด พื้นที่กว่า 440,000 ไร่

2.2.2 ภัยธรรมชาติ สถานการณ์ภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง ส่งผลให้มันสำปะหลังชะงักการเจริญเติบโต หัวมันโตไม่เต็มที่ เกษตรกรบางส่วนต้องปลูกซ่อมทดแทนต้นมันสำปะหลังที่แล้งตาย หรืออาจต้องไถทิ้งและปลูกใหม่ ซึ่งหากเกษตรกรเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังไม่ครบอายุการเก็บเกี่ยว จะทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดลงและผลผลิตในภาพรวมลดลง

ตารางที่ 1 เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของโลก ปี 2557 - 2561

รายการ	2557	2558	2559	2560	2561	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	159.67	162.31	156.47	153.54	153.69	**-1.31**
ผลผลิต (ล้านตัน)	290.94	293.01	288.50	279.30	277.81	**-1.39**
ผลผลิตต่อไร่ (กก./ไร่)	1,822	1,805	1,844	1,819	1,808	**-0.08**

ที่มา : Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), September 2020

ตารางที่ 2 การผลิตมันสำปะหลังแยกรายทวีป ปี 2559 - 2561

ประเทศ	2559			2560			2561		
	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก./ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก./ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก./ไร่)
แอฟริกา	117.31	172.80	1,473	116.00	168.35	1,451	116.76	169.67	1,453
เอเชีย	24.56	85.14	3,467	23.69	82.74	3,492	23.47	80.64	3,436
ละตินอเมริกา	12.43	28.33	2,278	11.66	25.93	2,224	11.32	25.26	2,231
โอเชียเนีย	0.12	0.25	1,939	0.13	0.24	1,955	0.13	0.25	1,973
โลก	**156.47**	**288.50**	**1,844**	**153.54**	**279.30**	**1,819**	**153.69**	**277.81**	**1,808**

ที่มา : Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), September 2020

ตารางที่ 3 **ประเทศผู้ผลิตมันสำปะหลังที่สำคัญของโลก 5 อันดับแรก ปี 2559 - 2561**

ประเทศ	2559			2560			2561		
	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
ไนจีเรีย	38.55	59.57	1,545	41.44	59.35	1,432	42.83	59.48	1,389
คองโก	26.82	34.57	1,302	26.56	31.02	1,302	23.82	29.95	1,303
ไทย	9.07	31.16	3,437	8.71	30.50	3,499	8.33	29.37	3,527
กานา	5.87	17.80	3,034	6.19	19.01	3,071	6.46	20.85	3,229
บราซิล	8.73	21.04	2,411	7.92	18.50	2,337	7.53	17.64	2,342
โลก	**156.47**	**288.50**	**1,844**	**153.54**	**279.30**	**1,819**	**153.69**	**277.81**	**1,808**

ที่มา: Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), September 2020
ตัวเลขของไทย จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 4 **มูลค่าส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ 5 อันดับแรก ปี 2558 - 2562**

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ประเทศผู้ส่งออก	2558	2559	2560	2561	2562	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ไทย	2,712.76	2,221.01	2,075.56	2,216.11	1,747.36	**-8.44**
เวียดนาม	1,312.37	994.79	1,030.91	946.27	951.85	**-6.69**
สปป.ลาว	37.82	71.19	100.12	91.99	110.85	**27.21**
คอสตาริกา	71.25	78.21	82.26	88.07	98.62	**7.99**
กัมพูชา	40.25	34.71	44.43	46.72	29.05	**-3.49**
อื่น ๆ	82.33	90.41	89.59	102.65	119.96	**9.20**
โลก	**4,256.78**	**3,490.32**	**3,422.87**	**3,491.81**	**3,057.69**	**-6.40**

หมายเหตุ: ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง คือ หัวมันสำปะหลังสด มันเส้น มันอัดเม็ด และแป้งมันสำปะหลัง

ที่มา: International Trade Centre, October 2020

ตารางที่ 5 เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของไทย ปี 2559 - 2564

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564*
เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	9.07	8.71	8.33	8.67	8.92	**-0.38**	9.09
ผลผลิต (ล้านตัน)	31.16	30.50	29.37	31.08	29.00	**-1.24**	29.88
ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	3,437	3,499	3,527	3,586	3,252	**-0.86**	3,286

หมายเหตุ: * ประมาณการ ณ พฤศจิกายน 2563

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 6 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ปี 2559 - 2563

ปริมาณ: ล้านตัน มูลค่า: ล้านบาท

ปี	มันเส้น		มันอัดเม็ด/มันฝาน		แป้งมันสำปะหลัง				รวมผลิตภัณฑ์	
					แป้งดิบ		แป้งดัดแปร			
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2559	6.42	39,133	0.01	83	3.28	39,995	0.95	21,245	10.66	100,456
2560	6.37	36,080	0.04	204	3.13	35,059	1.01	20,757	10.55	92,100
2561	3.99	28,424	0.01	89	2.94	44,630	1.04	24,375	7.98	97,518
2562	2.40	16,278	0.01	104	2.84	38,500	1.04	23,740	6.29	78,622
2563*	2.93	20,300	0.02	114	2.75	35,600	1.03	23,400	6.73	79,414
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-22.47**	**-19.01**	**0.00**	**-0.39**	**-4.40**	**-1.38**	**1.93**	**3.33**	**-13.39**	**-6.09**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 7 **ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ามันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ ปี 2559 - 2563**

ปริมาณ: ล้านตัน มูลค่า: ล้านบาท

ปี	หัวมันสำปะหลังสด		มันเส้น/มันอัดเม็ด /มันฝาน		แป้งมันสำปะหลัง				รวมผลิตภัณฑ์	
					แป้งดิบ		แป้งดัดแปร			
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2559	0.16	267	2.37	10,928	0.001	18	0.015	719	2.55	11,932
2560	0.41	909	2.48	11,865	0.002	34	0.014	692	2.91	13,500
2561	0.59	1,250	1.53	7,464	0.002	31	0.016	770	2.14	9,514
2562	0.90	1,775	1.25	6,521	0.001	13	0.016	754	2.17	9,063
2563*	0.67	1,250	1.99	10,300	0.006	98	0.012	630	2.68	12,278
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**44.06**	**45.59**	**-9.83**	**-6.92**	**33.51**	**27.48**	**-3.08**	**-1.77**	**-1.92**	**-3.36**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 8 **ราคาผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ปี 2559 - 2563**

หน่วย: บาท/กิโลกรัม

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ราคาหัวมันสำปะหลังสดที่เกษตรกรขายได้[1/]	1.59	1.52	2.25	2.07	1.89	**6.76**
ราคาส่งออกมันเส้น[2/]	6.12	5.65	7.26	6.83	7.08	**4.93**
ราคาส่งออกมันอัดเม็ด[2/]	7.58	6.42	8.35	8.76	9.63	**8.22**
ราคาส่งออกแป้งมันสำปะหลัง[2/]	12.32	11.17	15.30	13.58	13.00	**3.07**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: [1/] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] กรมศุลกากร

สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และแนวโน้ม ปี 2564

4
อ้อยโรงงาน

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ปี 2558/59 - 2562/63 ผลผลิตน้ำตาลทรายดิบของโลกเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.46 ต่อปี จากปริมาณ 164.97 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 166.18 ล้านตัน ในปี 2562/63 เนื่องจากประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ ได้แก่ อินเดีย และสหภาพยุโรป ผลิตได้เพิ่มขึ้น

สำหรับปี 2562/63 ผลผลิตน้ำตาลทรายดิบของโลกลดลงจาก 179.66 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 7.50

1.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2558/59 - 2562/63 การบริโภคน้ำตาลทรายดิบของโลกเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.39 ต่อปี จากปริมาณ 169.25 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 171.58 ล้านตัน ในปี 2562/63 เนื่องจากความต้องการบริโภคน้ำตาลทรายดิบเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะ อินเดีย สหรัฐอเมริกา และบราซิล

สำหรับปี 2562/63 ปริมาณความต้องการบริโภคน้ำตาลทรายดิบของโลกลดลงจาก 172.62 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 0.60

(2) การส่งออก

ปี 2558/59 - 2562/63 การส่งออกน้ำตาลทรายดิบของโลกลดลงร้อยละ 0.43 ต่อปี จากปริมาณ 53.87 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 54.12 ล้านตัน ในปี 2562/63 เนื่องจากบราซิล และออสเตรเลีย ผลิตน้ำตาลทรายดิบได้ลดลง

สำหรับปี 2562/63 ปริมาณการส่งออกน้ำตาลทรายดิบของโลกลดลงจาก 56.01 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 3.37

(3) การนำเข้า

ปี 2558/59 - 2562/63 การนำเข้าน้ำตาลทรายดิบของโลกลดลงร้อยละ 2.02 ต่อปี จากปริมาณ 54.64 ล้านตัน ในปี 2558/59 เหลือ 50.71 ล้านตัน ในปี 2562/63 เนื่องจากจีน และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ มีความต้องการบริโภคน้ำตาลทรายดิบลดลง

สำหรับปี 2562/63 ปริมาณการนำเข้าน้ำตาลทรายดิบของโลกลดลงจาก 51.53 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 1.59

(4) ราคา

ปี 2559 - 2563 ราคาน้ำตาลทรายดิบตลาดนิวยอร์กลดลงร้อยละ 9.70 ต่อปี จากราคาเฉลี่ย 18.13 เซนต์ต่อปอนด์ หรือกิโลกรัมละ 14.01 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 35.05 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) ในปี 2559 เหลือ 12.31 เซนต์ต่อปอนด์ หรือกิโลกรัมละ 8.54 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 31.47 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) ในปี 2563 เนื่องจากราคาน้ำตาลมีความเคลื่อนไหวผันผวน มีการปรับตัวลดลงตาม แรงขายของกลุ่มกองทุนนักเก็งกำไร และ

ผลผลิตน้ำตาลทรายดิบส่วนเกิน (Surplus) ของโลก ประกอบกับความกังวลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดโรคโควิด 19 ส่งผลทำให้ความต้องการใช้น้ำตาลทรายลดลง

สำหรับปี 2563 ราคาเฉลี่ยน้ำตาลทรายดิบตลาดนิวยอร์ก 12.31 เซนต์ต่อปอนด์ หรือ กิโลกรัมละ 8.54 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 31.47 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) ลดลงจาก 12.36 เซนต์ต่อปอนด์ หรือ กิโลกรัมละ 8.38 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 32.77 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) ในปี 2562 โดยราคาเฉลี่ยน้ำตาลทรายดิบตลาดนิวยอร์กลดลงร้อยละ 0.40 แต่ราคาบาทต่อกิโลกรัมสูงขึ้นร้อยละ 1.91

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิตอ้อยโรงงาน

ปี 2558/59 - 2562/63 เนื้อที่เก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.59 ต่อปี สำหรับผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของอ้อยโรงงานลดลงร้อยละ 1.12 และร้อยละ 3.63 ต่อปี ตามลำดับ โดยปี 2558/59 มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 10.94 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 11.46 ล้านไร่ ในปี 2562/63 สำหรับผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ลดลงจาก 94.05 ล้านตัน และ 8.60 ตันต่อไร่ ในปี 2558/59 เหลือ 74.89 ล้านตัน และ 6.53 ตันต่อไร่ ในปี 2562/63 เนื่องจากประสบปัญหาภัยแล้งส่งผลให้ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ลดลง

สำหรับปี 2562/63 เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ลดลงจาก 11.47 ล้านไร่ 130.97 ล้านตัน และ 11.42 ตันต่อไร่ ในปี 2561/62 ร้อยละ 0.09 ร้อยละ 42.82 และร้อยละ 42.82 ตามลำดับ

1.2.2 การผลิตน้ำตาล

ปี 2558/59 - 2562/63 ผลผลิตน้ำตาลทรายเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.43 ต่อปี จากปริมาณ 9.79 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 14.58 ล้านตัน ในปี 2561/62 แต่ลดลงในปี 2562/63 เหลือ 8.29 ล้านตัน

สำหรับปี 2562/63 ผลผลิตน้ำตาลทรายลดลงจาก 14.58 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 43.14

1.2.3 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2559 - 2563 การบริโภคน้ำตาลทรายภายในประเทศและความต้องการใช้ในภาคอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 0.47 ต่อปี จาก 2.60 ล้านตัน ในปี 2559 เหลือ 2.48 ล้านตัน ในปี 2562 แต่เพิ่มขึ้นเป็น 2.60 ล้านตัน ในปี 2563

สำหรับปี 2563 การบริโภคน้ำตาลทรายภายในประเทศเพิ่มขึ้นจาก 2.48 ล้านตัน ในปี 2562 ร้อยละ 4.84 เนื่องจากความต้องการใช้ในภาคอุตสาหกรรม และการขยายการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มเพิ่มขึ้น

(2) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 ปริมาณการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.57 ต่อปี จากปริมาณ 6.36 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 9.72 ล้านตัน ในปี 2562 แต่ลดลงเหลือ 5.90 ล้านตัน ในปี 2563 สำหรับมูลค่าลดลงร้อยละ 7.01 ต่อปี จาก 85,209 ล้านบาท ในปี 2559 เหลือ 59,000 ล้านบาท (ตัวเลขคาดการณ์) ในปี 2563

สำหรับปี 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลงจาก 9.72 ล้านตัน มูลค่า 94,015 ล้านบาท ในปี 2562 ร้อยละ 39.30 และร้อยละ 37.24 ตามลำดับ

(3) การนำเข้า

ปี 2559 - 2563 ปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 84.40 ต่อปี จากปริมาณ 2,192 ตัน มูลค่า 47 ล้านบาท ในปี 2559 เป็น 59,000 ตัน มูลค่า 760 ล้านบาท ในปี 2563

สำหรับปี 2563 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นจาก 310 ตัน มูลค่า 15 ล้านบาท ในปี 2562

(4) ราคา

1) ราคาอ้อย

ราคาอ้อยขั้นต้นมีการปรับตัวในทิศทางเดียวกับราคาน้ำตาลทรายดิบในตลาดโลก โดยราคาอ้อยขั้นต้นปี 2558/59 - 2562/63 ลดลงร้อยละ 5.39 ต่อปี จาก 808 บาทต่อตัน ในปี 2558/59 เหลือ 750 บาทต่อตัน ในปี 2562/63 เนื่องจากราคาน้ำตาลทรายดิบในตลาดโลกมีความผันผวน และมีการปรับตัวลดลง

สำหรับปี 2562/63 ราคาอ้อยขั้นต้น 750 บาทต่อตัน ณ ระดับความหวานที่ 10 ซี.ซี.เอส. มีอัตราขึ้น/ลงของราคาต่อความหวาน 1 ซี.ซี.เอส. เท่ากับ 45.00 บาทต่อตัน สูงขึ้นจาก 700 บาทต่อตัน ณ ระดับความหวานที่ 10 ซี.ซี.เอส. อัตราขึ้น/ลงของราคาต่อความหวาน 1 ซี.ซี.เอส. เท่ากับ 42.00 บาทต่อตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 7.14

2) ราคาส่งออกน้ำตาลทราย

ปี 2559 - 2563 ราคาส่งออกน้ำตาลทรายดิบลดลงร้อยละ 9.41 ต่อปี จาก 11,669 บาทต่อตัน ในปี 2559 เหลือ 9,088 บาทต่อตัน ในปี 2563 และราคาส่งออกน้ำตาลทรายขาว ปี 2559 - 2563 ลดลงร้อยละ 10.18 ต่อปี จาก 15,393 บาทต่อตัน ในปี 2559 เหลือ 11,337 บาทต่อตัน ในปี 2563

สำหรับปี 2563 ราคาส่งออกน้ำตาลทรายดิบสูงขึ้นจาก 9,073 บาทต่อตัน ในปี 2562 ร้อยละ 0.17 และราคาส่งออกน้ำตาลทรายขาวลดลงจาก 10,555 บาทต่อตัน ในปี 2562 ร้อยละ 7.41

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

2.1.1 การผลิต

ปี 2563/64 กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA) ประมาณการผลผลิตน้ำตาลทรายดิบของโลกมีปริมาณ 188.08 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 166.18 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 13.18 เนื่องจากประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ ได้แก่ บราซิล อินเดีย และสหภาพยุโรป ผลิตได้เพิ่มขึ้น

2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2563/64 คาดว่าการบริโภคน้ำตาลทรายดิบของโลกมีปริมาณ 177.80 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 171.58 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 3.63 โดยคาดว่าความต้องการบริโภคน้ำตาลทรายดิบของอินเดีย และอินโดนีเซีย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

(2) การส่งออก

ปี 2563/64 คาดว่าการส่งออกน้ำตาลทรายดิบของโลกมีปริมาณ 65.23 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 54.12 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 20.53 เนื่องจากประเทศผู้ผลิตสำคัญของโลก ได้แก่ บราซิล อินเดีย และออสเตรเลีย ผลิตได้เพิ่มขึ้น

(3) การนำเข้า

ปี 2563/64 คาดว่าการนำเข้าน้ำตาลทรายดิบของโลกมีปริมาณ 54.80 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 50.71 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 8.07

(4) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคาน้ำตาลทรายดิบตลาดนิวยอร์กเคลื่อนไหวอยู่ในช่วง 13 - 14 เซนต์ต่อปอนด์

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิตอ้อยโรงงาน

ปี 2563/64 มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 8.56 ล้านไร่ ผลผลิต 67.04 ล้านตัน ลดลงจาก 11.46 ล้านไร่ ผลผลิต 74.89 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 25.31 และ 10.48 ตามลำดับ เนื่องจากประสบปัญหาภัยแล้งบางพื้นที่มีการระบาดของโรคใบขาว ส่งผลให้ผลผลิตลดลง และลดความสามารถในการไว้ตอของอ้อย ประกอบกับมีการระบาดของแมลงจักจั่น ในพื้นที่ภาคกลางซึ่งมีผลกระทบต่อผลผลิตอ้อยโรงงาน สำหรับผลผลิตต่อไร่ 7.87 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 6.53 ตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 20.52

2.2.2 การผลิตน้ำตาลและกากน้ำตาล

ปี 2563/64 คาดว่าผลผลิตอ้อยโรงงานอยู่ที่ 67.04 ล้านตัน สามารถผลิตน้ำตาลทรายได้ 7.38 ล้านตัน ลดลงจาก 8.29 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 10.98 ส่วนกากน้ำตาลปี 2563/64 คาดว่าจะมีปริมาณ 3.03 ล้านตัน

2.2.3 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

คณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายได้กำหนดปริมาณน้ำตาลทรายสำหรับบริโภคภายในประเทศปี 2564 จะมีจำนวน 2.60 ล้านตัน ใกล้เคียงกับปี 2563

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าการส่งออกน้ำตาลทรายจะมีปริมาณ 4.78 ล้านตัน ลดลงจาก 5.90 ล้านตัน ในปี 2563 ร้อยละ 18.98

(3) การนำเข้า

ปี 2564 คาดว่าการนำเข้าน้ำตาลทรายจะมีปริมาณใกล้เคียงกับปี 2563 เนื่องจากผลผลิตน้ำตาลทรายภายในประเทศผลิตได้ลดลง

(4) ราคา

ราคาอ้อยขั้นต้น

ราคาอ้อยขั้นต้นปี 2563/64 ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (กอน.) โดยกระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตและรายได้

ภาวะเศรษฐกิจและราคาน้ำตาลทรายในตลาดโลก

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อราคาอ้อยขั้นต้นและราคาอ้อยขั้นสุดท้ายของอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทรายของไทย คือ ราคาน้ำตาลทรายในตลาดโลก และอัตราแลกเปลี่ยนเงินเหรียญสหรัฐอเมริกา กับค่าเงินบาทของไทย เนื่องจากไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่อันดับ 2 ของโลก รองจากบราซิล นอกจากนี้ราคาน้ำตาลทรายในตลาดโลกยังส่งผลต่อเสถียรภาพของอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย เนื่องจากผลผลิตน้ำตาลทรายของไทยกว่าร้อยละ 75 ส่งออกไปตลาดต่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย มีการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทรายทั้งระบบ โดยมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2527 มีการกำหนดแนวทางการบริหารราคาน้ำตาลทรายตามกลไกของตลาด และยกเลิกโควตาน้ำตาลทรายเพื่อให้สอดคล้องต่อหลักเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก (WTO)

ปัจจัยบวก ปี 2564 คาดว่าราคาซื้อขายล่วงหน้าน้ำตาลทรายดิบตลาดนิวยอร์กเคลื่อนไหวอยู่ระหว่าง 13 - 14 เซนต์ต่อปอนด์

ปัจจัยลบ ภาวะเศรษฐกิจโลก และประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทยยังชะลอตัว ประกอบกับมีการแพร่ระบาดโรคโควิด 19 ทั่วโลก

ตารางที่ 1 **ผลผลิต การบริโภค ส่งออก และนำเข้าน้ำตาลทรายดิบของโลก ปี 2558/59 - 2563/64**

หน่วย: ล้านตันน้ำตาลทรายดิบ

ปี	ผลผลิต	การบริโภค	ส่งออก	นำเข้า
2558/59	164.97	169.25	53.87	54.64
2559/60	174.05	170.59	59.01	54.41
2560/61	194.26	173.27	64.33	54.14
2561/62	179.66	172.62	56.01	51.53
2562/63	166.18	171.58	54.12	50.71
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**0.46**	**0.39**	**-0.43**	**-2.02**
2563/64	188.08	177.80	65.23	54.80

ที่มา: Sugar, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, May 2020

ตารางที่ 2 ราคาน้ำตาลทรายดิบตลาดนิวยอร์ก ปี 2559 - 2563

ปี	2559	2560	2561	2562	2563 (ม.ค.–ก.ย.)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
เซนต์/ปอนด์	18.13	15.81	12.25	12.36	12.31	-9.70
บาท/กิโลกรัม	14.01	11.77	8.66	8.38	8.54	-12.45

ที่มา: ICE Contract No. 11–F.O.B. New York Board of Trade, November 2020

ตารางที่ 3 เนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ และผลผลิตน้ำตาลทรายของไทย ปี 2558/59 - 2563/64

ปี	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)	ผลผลิตน้ำตาล (ล้านตัน)
2558/59	10.94	94.05	8.60	9.79
2559/60	9.75	92.95	9.53	10.02
2560/61	11.19	134.93	12.06	14.71
2561/62	11.47	130.97	11.42	14.58
2562/63	11.46	74.89	6.53	8.29
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**2.59**	**-1.12**	**-3.63**	**0.43**
2563/64	8.56	67.04	7.87	7.38

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย

ตารางที่ 4 ราคาอ้อย ปี 2558/59 - 2562/63

หน่วย: บาท/ตัน

ปี	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ราคาอ้อยขั้นต้น	808	1,050	880	700	750	-5.39
ราคาอ้อยขั้นสุดท้าย	881	1,084	791	681	–	-10.33

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย

ตารางที่ 5 **ราคาส่งออกน้ำตาลทรายของไทย ปี 2559 - 2563**

หน่วย: บาท/ตัน

ปี	2559	2560	2561	2562	2563 (ม.ค.–ก.ย.)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
น้ำตาลทรายดิบ	11,669	14,789	9,828	9,073	9,088	-9.41
น้ำตาลทรายขาว	15,393	16,756	11,479	11,555	11,337	-10.18

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 6 **ปริมาณการบริโภคในประเทศและการส่งออกน้ำตาลทรายของไทย ปี 2559 - 2564**

ปี	ผลผลิตน้ำตาล (ล้านตัน)	นำเข้า[2/] (ตัน)	บริโภคภายในประเทศ[1/] (ล้านตัน)	ส่งออก[2/] (ล้านตัน)
2559	9.79	2,192	2.60	6.36
2560	10.02	494	2.60	5.89
2561	14.71	241	2.51	9.25
2562	14.58	310	2.48	9.72
2563*	8.29	59,000	2.60	5.90
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**0.43**	**84.40**	**-0.47**	**3.57**
2564*	7.38	50,000	2.60	4.78

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: [1/] สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย

[2/] กรมศุลกากร

กลุ่มพืชน้ำมัน

5 ถั่วเหลือง

6 ปาล์มน้ำมัน

สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และแนวโน้ม ปี 2564

5
ถั่วเหลือง

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ปี 2558/59 - 2562/63 ผลผลิตถั่วเหลืองของโลกเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.56 ต่อปี โดยในปี 2562/63 มีผลผลิตรวม 336.69 ล้านตัน ลดลงจาก 361.06 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 6.75 เนื่องจากภาวะภัยแล้ง ทำให้ผลผลิตในสหรัฐอเมริกาและอาร์เจนตินาลดลง ประเทศผู้ผลิตสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และอาร์เจนตินา มีผลผลิตรวม 271.67 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 80.69 ของผลผลิตโลก

1.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2558/59 - 2562/63 ความต้องการใช้ถั่วเหลืองเพื่อสกัดน้ำมันของโลกเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.66 ต่อปี โดยในปี 2562/63 มีปริมาณ 308.27 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 297.92 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 3.47 ประเทศที่มีความต้องการใช้มากที่สุด คือ จีน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และบราซิล สำหรับสต็อกสิ้นปี 2558/59 - 2562/63 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.50 ต่อปี โดยในปี 2562/63 มีปริมาณ 95.34 ล้านตัน ลดลงจาก 112.85 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 15.52

(2) การส่งออก

ปี 2558/59 - 2562/63 การส่งออกถั่วเหลืองของโลกเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.52 ต่อปี โดยในปี 2562/63 มีการส่งออก 164.67 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 148.82 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 10.65 ประเทศผู้ส่งออกสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และอาร์เจนตินา มีปริมาณการส่งออกรวม 147.83 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 89.77 ของปริมาณการส่งออกโลก

(3) การนำเข้า

ปี 2558/59 - 2562/63 การนำเข้าถั่วเหลืองของโลกเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.32 ต่อปี โดยในปี 2562/63 มีการนำเข้า 164.34 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 145.26 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 13.14 ประเทศที่นำเข้ามากที่สุดคือ จีน มีการนำเข้า 98.53 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 59.85 ของปริมาณการนำเข้าโลกเนื่องจากผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ภายในประเทศ สำหรับไทยนำเข้าถั่วเหลืองเป็นอันดับ 6 ของโลก โดยในปี 2562/63 มีปริมาณการนำเข้า 3.83 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 2.33 ของปริมาณการนำเข้าโลก

(4) ราคา

ปี 2558/59 - 2562/63 ราคาถั่วเหลืองโลกในตลาดสำคัญทุกตลาดมีแนวโน้มลดลง โดยตลาดสหรัฐอเมริกา บราซิล อาร์เจนตินา และรอตเตอร์ดัม มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 2.56 ร้อยละ 1.46 ร้อยละ 1.94 และร้อยละ 1.69 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2562/63 ตลาดสหรัฐอเมริกา บราซิล อาร์เจนตินา และรอตเตอร์ดัม ราคาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2561/2562 ร้อยละ 5.86 ร้อยละ 1.94 ร้อยละ 2.02 และร้อยละ 2.70 ตามลำดับ เนื่องจากผลผลิตของโลกลดลงส่งผลให้สต็อก ณ สิ้นปี 2562/63 ลดลง

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ปี 2559/60 - 2563/64 เนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิตถั่วเหลือง และผลผลิตต่อไร่ มีแนวโน้มลดลง ร้อยละ 8.71 ร้อยละ 10.15 และร้อยละ 1.55 ตามลำดับ โดยในปี 2563/64 มีเนื้อที่เพาะปลูก 0.105 ล้านไร่ ผลผลิต 28,223 ตัน และผลผลิตต่อไร่ 269 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจาก 0.104 ล้านไร่ 26,283 ตัน และ 252 กิโลกรัม ในปี 2562/63 ร้อยละ 0.96 ร้อยละ 7.38 และร้อยละ 6.75 ตามลำดับ เนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนที่เพียงพอต่อการเพาะปลูก

1.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้ในประเทศ

ปี 2559 - 2563 ความต้องการใช้ถั่วเหลืองในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.27 ต่อปี โดยในปี 2563 มีความต้องการใช้ในประเทศ 3.76 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 3.23 ล้านตัน ในปี 2562 ร้อยละ 16.44 ความต้องการใช้ถั่วเหลืองเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของอุตสาหกรรมการสกัดน้ำมัน

(2) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 การส่งออกถั่วเหลืองมีแนวโน้มลดลงร้อยละ 17.00 ต่อปี โดยในปี 2563 คาดว่าจะส่งออกปริมาณ 2,400 ตัน ลดลงจาก 3,199 ตัน ในปี 2562 ร้อยละ 24.98 ตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ สปป.ลาว กัมพูชา และจีน

(3) การนำเข้า

ปี 2559 - 2563 การนำเข้าถั่วเหลืองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.44 ต่อปี โดยในปี 2563 คาดว่าจะนำเข้าปริมาณ 3.74 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 3.21 ล้านตัน ในปี 2562 ร้อยละ 16.51 แหล่งนำเข้าสำคัญ ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และแคนาดา โดยการนำเข้าเพื่อสกัดน้ำมันมากที่สุด หรือคิดเป็นร้อยละ 67.45 ของการนำเข้าทั้งหมด

(4) ราคา

4.1) ปี 2559 - 2563 ราคาถั่วเหลืองที่เกษตรกรขายได้ (เกรดคละ) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.62 ต่อปี โดยในปี 2563 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 18.00 บาท สูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 15.97 บาท ในปี 2562 ร้อยละ 12.71 ซึ่งราคาเพิ่มขึ้นตามราคาตลาดโลก ประกอบกับความต้องการใช้ถั่วเหลืองเพิ่มขึ้น

4.2) ปี 2559 - 2563 ราคาถั่วเหลืองนำเข้า ณ ท่าเรือเกาะสีชัง มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 4.62 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคาถั่วเหลืองนำเข้า ณ ท่าเรือเกาะสีชังเฉลี่ยกิโลกรัมละ 12.50 บาท สูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 12.28 บาท ในปี 2562 ร้อยละ 1.79 เนื่องจากผลผลิตในประเทศที่สำคัญของโลกลดลง

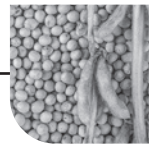

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

2.1.1 การผลิต

ปี 2563/64 คาดว่าผลผลิตถั่วเหลืองของโลกมีปริมาณ 362.64 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 336.69 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 7.71 โดยในปี 2563/64 คาดว่าประเทศผู้ผลิตสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และอาร์เจนตินา มีผลผลิตรวม 297.50 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 82.04 ของผลผลิตโลก

2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2563/64 คาดว่าความต้องการใช้ถั่วเหลืองเพื่อสกัดน้ำมันของโลกมีปริมาณ 320.89 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 308.27 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 4.09 เนื่องจากความต้องการใช้น้ำมันถั่วเหลืองเพื่อการอุปโภคและบริโภคของโลกยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สำหรับสต็อกถั่วเหลืองโลกมีปริมาณ 86.52 ล้านตัน ลดลงจาก 95.34 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 1.25

(2) การส่งออก

ปี 2563/64 คาดว่าการส่งออกถั่วเหลืองของโลกมีปริมาณ 167.82 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 164.67 ล้านตัน ในปี 2562/2563 ร้อยละ 1.91 โดยประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และอาร์เจนตินา

(3) การนำเข้า

ปี 2563/64 คาดว่าการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองของโลกมีปริมาณ 165.39 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 164.34 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 0.64 โดยจีนนำเข้ามากที่สุดปริมาณ 100.00 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 60.46 ของปริมาณการนำเข้าโลก เนื่องจากสถานการณ์ของโรคระบาดในสุกรเริ่มคลี่คลายทำให้ความต้องการใช้ถั่วเหลืองของจีนเพิ่มขึ้น

(4) ราคา

ปี 2563/64 คาดว่าราคาเมล็ดถั่วเหลืองในตลาดโลกจะปรับตัวสูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากความต้องการใช้ถั่วเหลืองเพื่อสกัดน้ำมันของโลกเพิ่มขึ้น

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิต

ปี 2564/65 คาดว่าผลผลิตและเนื้อที่เพาะปลูกใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา โดยปี 2564/65 คาดว่ามีเนื้อที่เพาะปลูก 0.106 ล้านไร่ ผลผลิต 28,803 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 0.105 ล้านไร่ ผลผลิต 28,223 ตัน ในปี 2563/64 ร้อยละ 0.95 และร้อยละ 2.00 เนื่องจากมีปริมาณน้ำที่เพียงพอทำให้เกษตรกรหันมาปลูกถั่วเหลืองเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และบำรุงดิน

2.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้ในประเทศ

ปี 2564 คาดว่าความต้องการใช้เมล็ดถั่วเหลืองมีปริมาณ 3.83 ล้านตัน โดยมีสัดส่วนการใช้ผลผลิตภายในประเทศ ร้อยละ 0.75 และนำเข้าร้อยละ 99.25 ของปริมาณความต้องการใช้ทั้งหมด โดยใช้ในอุตสาหกรรมสกัดน้ำมัน อาหารสัตว์ และแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ร้อยละ 67 ร้อยละ 30 และร้อยละ 3 ตามลำดับ

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าปริมาณการส่งออกเมล็ดถั่วเหลืองของไทยลดลงจากปี 2563 เนื่องจากผลผลิตถั่วเหลืองในประเทศมีปริมาณลดลง

(3) การนำเข้า

ปี 2564 คาดว่าการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองมีปริมาณ 3.80 ล้านตัน เพิ่มขึ้นตามความต้องการใช้ของภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศโดยเฉพาะอุตสาหกรรมสกัดน้ำมัน

(4) ราคา

ปี 2563 คาดว่าราคาเมล็ดถั่วเหลืองที่เกษตรกรขายได้ใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำเข้าถั่วเหลือง

จากการเกิดภาวะภัยแล้ง ทำให้ผลผลิตถั่วเหลืองของประเทศผู้ผลิตสำคัญอย่างสหรัฐอเมริกามีปริมาณลดลง ประกอบกับความต้องการใช้เมล็ดถั่วเหลืองเพื่อสกัดน้ำมันของโลกเพิ่มขึ้นในประเทศต่าง ๆ เช่น จีน อาร์เจนตินา บราซิล เป็นต้น โดยเฉพาะประเทศจีนมีความต้องการใช้ในประเทศเพิ่มขึ้นเนื่องจากสถานการณ์การเกิดโรคระบาดในสุกรคลี่คลาย ทำให้ราคาถั่วเหลืองในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้ต้นทุนผู้ประกอบการของไทยสูงขึ้น

ตารางที่ 1 สมดุลถั่วเหลืองโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

รายการ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม(ร้อยละ)	คาดการณ์ 2563/64
1. ผลผลิต	316.57	349.77	342.93	361.06	336.69	**1.56**	362.64
2. นำเข้า	133.35	144.60	153.30	145.26	164.34	**4.32**	165.39
3. ส่งออก	132.55	147.63	153.14	148.82	164.67	**4.52**	167.82
4. ความต้องการใช้เพื่อสกัดน้ำมัน	275.13	287.60	294.67	297.92	308.27	**2.66**	320.89
5. สต็อกสิ้นปี	79.92	94.06	98.81	112.85	95.34	**5.50**	86.52

ที่มา: Oilseeds, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, November 2020

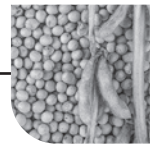

ตารางที่ 2 ราคาถั่วเหลืองตลาดโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน

รายการ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
1. สหรัฐอเมริกา	346	351	337	307	325	**-2.56**
2. บราซิล (เอฟ.โอ.บี.)	382	385	396	360	367	**-1.46**
3. อาร์เจนตินา (เอฟ.โอ.บี.)	375	376	386	347	354	**-1.94**
4. รอตเตอร์ดัม (ซี.ไอ.เอฟ.)	396	404	403	370	380	**-1.69**

ที่มา: Oilseeds, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, November 2020

ตารางที่ 3 เนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของไทย ปี 2559/60 - 2563/64

รายการ	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	2563/64	อัตราเพิ่ม(ร้อยละ)	คาดการณ์ 2564/65
1. เนื้อที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	0.137	0.152	0.151	0.104	0.105	**-8.71**	0.106
2. ผลผลิตทั้งหมด (ตัน)	37,765	42,829	41,165	26,283	28,223	**-10.15**	28,803
3. ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	275	282	272	252	269	**-1.55**	271

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 4 สมดุลถั่วเหลืองของไทย ปี 2559 - 2564

หน่วย: ตัน

ปี	ผลิต	นำเข้า[3/]	รวม (Supply)	ความต้องการใช้ภายในประเทศ			ส่งออก[3/]	รวม (Demand)
				สกัดน้ำมัน	ทำพันธุ์	แปรรูปฯ		
2559	41,700	2,957,729	2,999,429	1,953,742	2,471	1,037,739	5,477	2,999,429
2560	39,575	2,745,686	2,785,261	1,936,773	2,738	841,790	3,960	2,785,261
2561	43,546	2,722,969	2,766,515	1,908,771	2,724	851,837	3,183	2,766,515
2562	26,283	3,209,277	3,235,560	2,158,112	1,855	1,072,394	3,199	3,235,560
2563[1/]	28,223	3,738,000	3,766,223	2,521,181	1,891	1,240,751	2,400	3,766,223
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-11.22**	**6.44**	**6.24**	**6.38**	**-8.83**	**6.18**	**-17.00**	**6.24**
2564[2/]	28,803	3,800,000	3,828,803	2,562,350	1,900	1,262,553	2,000	3,828,803

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/]ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, [3/]กรมศุลกากร

ตารางที่ 5 **ราคาถั่วเหลืองของไทย ปี 2559 - 2563**

หน่วย: บาท/กิโลกรัม

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563	อัตราเพิ่ม(ร้อยละ)
1. ราคาเมล็ดถั่วเหลืองที่เกษตรกรขายได้ (เกรดคละ)	14.47	15.73	16.38	15.97	18.00	**4.62**
2. ราคานำเข้า ณ ท่าเรือเกาะสีชัง	14.57	14.51	13.71	12.28	12.50	**-4.62**

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 6 **ความต้องการใช้ในประเทศถั่วเหลืองของไทย ปี 2559 - 2564**

หน่วย: ตัน

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	คาดการณ์ 2564
ความต้องการใช้	**2,993,952**	**2,781,301**	**2,763,791**	**3,232,361**	**3,763,823**	**6.27**	**3,826,303**
1. สกัดน้ำมัน	1,953,742	1,936,773	1,908,771	2,158,112	2,521,181	**6.38**	2,562,350
2. แปรรูปฯ	1,037,739	841,790	851,837	1,072,394	1,240,751	**6.18**	1,262,053
3. ทำพันธุ์	2,471	2,738	3,183	1,855	1,891	**-8.83**	1,900

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

6
ปาล์มน้ำมัน

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ปี 2558/59 - 2562/63 ผลผลิตน้ำมันปาล์มของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.63 ต่อปี อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์ภัยแล้งในช่วงที่ผ่านมา ส่งผลให้ ปี 2562/63 มีผลผลิตน้ำมันปาล์ม 72.77 ล้านตัน ลดลงจาก 74.03 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 1.70 โดยในปี 2562/63 อินโดนีเซียผลิตน้ำมันปาล์มได้ 42.50 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 41.50 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 2.41 มาเลเซียผลิตน้ำมันปาล์มได้ 19.25 ล้านตัน ลดลงจาก 20.80 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 7.45 ทั้งสองประเทศมีสัดส่วนการผลิต ร้อยละ 84.85 ของผลผลิตน้ำมันปาล์มโลก สำหรับไทยผลิตได้เป็นอันดับที่ 3 ของโลก และสามารถผลิตได้ 2.80 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.85 ของผลผลิตน้ำมันปาล์มโลก

1.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2558/59 - 2562/63 ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.71 ต่อปี โดยปี 2562/63 มีความต้องการใช้น้ำมันปาล์ม 72.14 ล้านตัน ลดลงจาก 72.70 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 0.77 เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และมาตรการในการป้องกัน สกัดกั้น และชะลอการแพร่ระบาดฯ ส่งผลทำให้ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบ โดยเฉพาะความต้องการใช้น้ำมันปาล์มเพื่อพลังงานทดแทนในภาคการขนส่งและระบบโลจิสติกส์มีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2562/2563 ประเทศที่ใช้น้ำมันปาล์มมากที่สุด คือ อินโดนีเซีย 14.43 ล้านตัน รองลงมา ได้แก่ อินเดีย 8.34 ล้านตัน สหภาพยุโรป 6.90 ล้านตัน และจีน 6.43 ล้านตัน ตามลำดับ

(2) การส่งออก

ปี 2558/59 - 2562/63 ปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.75 ต่อปี โดยปี 2562/63 มีปริมาณการส่งออก 48.91 ล้านตัน ลดลงจาก 51.58 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 5.18 เนื่องจากความต้องการใช้น้ำมันปาล์มในตลาดโลกมีการชะลอตัว อันเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดยประเทศผู้ส่งออกน้ำมันปาล์มที่สำคัญ ได้แก่ อินโดนีเซีย 26.90 ล้านตัน และมาเลเซีย 17.21 ล้านตัน ตามลำดับ โดยทั้งสองประเทศมีสัดส่วนการส่งออกรวมกัน ร้อยละ 90.19 ของการส่งออกโลก

(3) การนำเข้า

ปี 2558/59 - 2562/63 ปริมาณการนำเข้าน้ำมันปาล์มของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.27 ต่อปี โดยปี 2562/63 มีปริมาณการนำเข้า 47.61 ล้านตัน ลดลงจาก 50.38 ล้านตัน ในปี 2561/62 ร้อยละ 5.50 เนื่องจากอินเดียมีมาตรการจำกัดการนำเข้าน้ำมันปาล์ม และมีการออกประกาศเพิ่มเติมสำหรับเงื่อนไขการนำเข้าน้ำมันปาล์ม ส่งผลให้อินเดียมีการนำเข้าน้ำมันปาล์มลดลงจากปีที่ผ่านมา 2.05 ล้านตัน โดยประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ อินเดีย 7.66 ล้านตัน สหภาพยุโรป 7.25 ล้านตัน และจีน 6.72 ล้านตัน ตามลำดับ

(4) ราคา

1) ราคาน้ำมันปาล์มดิบตลาดมาเลเซีย ปี 2559 - 2563 ในสกุลริงกิตมีแนวโน้มลดลง ร้อยละ 1.54 ต่อปี เมื่อแปลงให้อยู่ในรูปเงินบาทแล้วพบว่า มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 4.68 ต่อปี เนื่องจากเงินบาทแข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลริงกิต โดยปี 2563 ราคาน้ำมันปาล์มดิบเฉลี่ยตันละ 2,778.87 ริงกิต (20.99 บาทต่อกิโลกรัม) เพิ่มขึ้นจาก 2,187.48 ริงกิต (16.60 บาทต่อกิโลกรัม) ในปี 2562 ร้อยละ 27.04 และเพิ่มขึ้นในรูปเงินบาทร้อยละ 26.45

2) ราคาน้ำมันปาล์มดิบตลาดรอตเตอร์ดัม ปี 2559 - 2563 ในสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 2.23 ต่อปี และเมื่อแปลงให้อยู่ในรูปเงินบาทแล้วพบว่ามีแนวโน้มลดลงร้อยละ 5.40 ต่อปี โดยปี 2563 ราคาน้ำมันปาล์มดิบเฉลี่ยตันละ 705.73 ดอลลาร์สหรัฐฯ (22.20 บาทต่อกิโลกรัม) เพิ่มขึ้นจาก 568.46 ดอลลาร์สหรัฐฯ (17.70 บาทต่อกิโลกรัม) ในปี 2562 ร้อยละ 24.15 และเพิ่มขึ้นในรูปเงินบาท ร้อยละ 25.38

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.40 ต่อปี ร้อยละ 8.58 ต่อปี และร้อยละ 1.07 ต่อปี ตามลำดับ โดยปี 2563 มีเนื้อที่ให้ผล 5.87 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจาก 5.66 ล้านไร่ ในปี 2562 ร้อยละ 3.71 ในขณะที่ผลผลิต 16.17 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 2,749 กิโลกรัม ลดลงจากผลผลิต 16.41 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 2,897 กิโลกรัม ในปี 2562 ร้อยละ 1.46 และร้อยละ 5.11 ตามลำดับ เนื่องจากสถานการณ์ภัยแล้ง และภาวะฝนทิ้งช่วงโดยเฉพาะในแหล่งผลิตสำคัญ ส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่เฉลี่ยลดลง

1.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2559 - 2563 ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งเพื่อการบริโภคและเพื่อพลังงานทดแทน ร้อยละ 5.46 ต่อปี และร้อยละ 17.74 ต่อปี ตามลำดับ โดยปี 2563 มีความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบเพื่อการบริโภค 1.22 ล้านตัน ลดลงจาก 1.31 ล้านตัน ในปี 2562 ร้อยละ 7.18 และมีความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบเพื่อพลังงานทดแทน 1.45 ล้านตัน ลดลงจาก 1.58 ล้านตัน ในปี 2562 ร้อยละ 8.30 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในช่วงที่ผ่านมาส่งผลทำให้ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบเพื่อการบริโภค และเพื่อพลังงานทดแทนมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะการส่งเสริมการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B10 ลดลงจากเป้าหมายที่กำหนดไว้เฉลี่ยวันละ 54.00 ล้านลิตร ลดลงเหลือเพียงเฉลี่ยวันละ 35.00 ล้านลิตร

(2) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบและผลิตภัณฑ์ของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.84 ต่อปี และ ร้อยละ 2.91 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2563 มีปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบและผลิตภัณฑ์ 321,760 ตัน ลดลงจาก 380,877 ตัน ในปี 2562 ร้อยละ 15.52 ในขณะที่มีมูลค่าการส่งออก 7,025 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 6,695 ล้านบาท ในปี 2562 ร้อยละ 5.33 เนื่องจากราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลกมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

(3) การนำเข้า

ปี 2559 - 2563 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบและผลิตภัณฑ์ของไทย มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 7.59 ต่อปี และร้อยละ 14.00 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2563 มีปริมาณการนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบและผลิตภัณฑ์ 82,820 ตัน มูลค่า 2,704 เพิ่มขึ้นจาก 72,959 ตัน มูลค่า 2,376 ล้านบาท ในปี 2562 ร้อยละ 13.52 และร้อยละ 13.80 ตามลำดับ

(4) ราคา

ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของไทยขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิต ปริมาณการใช้และสต็อกภายในประเทศ รวมทั้งสถานการณ์ราคาน้ำมันปาล์มในตลาดโลก โดยราคามีความเคลื่อนไหว ดังนี้

1) ราคาผลปาล์มสดที่เกษตรกรขายได้ ในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 7.02 ต่อปี โดยปี 2563 ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.72 บาท เพิ่มขึ้นจาก 2.60 บาท ในปี 2562 ร้อยละ 81.54

2) ราคาน้ำมันปาล์มดิบขายส่ง กทม. ในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 5.08 ต่อปี โดยปี 2563 ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 28.76 บาท เพิ่มขึ้นจาก 18.23 บาท ในปี 2562 ร้อยละ 57.76

3) ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ขายส่ง กทม. ในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 4.18 ต่อปี โดยปี 2563 ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 33.16 บาท เพิ่มขึ้นจาก 21.58 บาท ในปี 2562 ร้อยละ 53.66

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

2.1.1 การผลิต

กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA) คาดการณ์ว่าผลผลิตน้ำมันปาล์มของโลก ปี 2563/64 มีปริมาณ 75.19 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 72.77 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 3.33 เนื่องจากเนื้อที่ให้ผลยังคงขยายตัวเพิ่มขึ้น ประกอบกับสถานการณ์ภัยแล้งเริ่มคลี่คลาย

2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2563/64 คาดว่าความต้องการใช้น้ำมันปาล์มของโลก 75.11 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 72.14 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 4.12 เนื่องจากตลาดยังคงมีความต้องการใช้น้ำมันปาล์มอย่างต่อเนื่อง ทั้งความต้องการเพื่อการบริโภคและเพื่อผลิตไบโอดีเซล โดยประเทศผู้ใช้น้ำมันปาล์มที่สำคัญ ได้แก่ อินโดนีเซีย 15.15 ล้านตัน อินเดีย 8.68 ล้านตัน สหภาพยุโรป 7.10 ล้านตัน และจีน 6.92 ล้านตัน ตามลำดับ

(2) การส่งออก

ปี 2563/64 คาดว่ามีปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มของโลก 50.89 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 48.91 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 4.05 เนื่องจากอินโดนีเซียและมาเลเซีย มีการขยายตลาดส่งออกไปยังประเทศในตะวันออกกลาง แอฟริกา และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อลดการพึ่งพิงตลาดส่งออกเดิมซึ่งมีแนวโน้มลดปริมาณความต้องการใช้น้ำมันปาล์ม โดยประเทศผู้ส่งออกน้ำมันปาล์มที่สำคัญ ได้แก่ อินโดนีเซีย 28.75 ล้านตัน และมาเลเซีย 17.23 ล้านตัน ตามลำดับ

(3) การนำเข้า

ปี 2563/64 คาดว่ามีปริมาณการนำเข้าน้ำมันปาล์มของโลก 49.57 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 47.61 ล้านตัน ในปี 2562/63 ร้อยละ 4.12 เนื่องจากอินเดีย ปากีสถาน บังคลาเทศ และซาอุดิอาระเบีย มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น โดยประเทศผู้นำเข้าน้ำมันปาล์มที่สำคัญ ได้แก่ อินเดีย 8.50 ล้านตัน จีน 6.90 ล้านตัน และสหภาพยุโรป 6.70 ล้านตัน ตามลำดับ

(4) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลกมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และเคลื่อนไหวตามสถานการณ์ราคาพืชน้ำมันโลก ซึ่งมีแนวโน้มทรงตัวอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้ราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลก (อ้างอิงตลาดมาเลเซีย) จะเคลื่อนไหวเฉลี่ยตันละ 2,650.00 ริงกิต (20.10 บาทต่อกิโลกรัม)

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่ามีเนื้อที่ให้ผล 6.09 ล้านไร่ ผลผลิต 16.64 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากเนื้อที่ให้ผล 5.87 ล้านไร่ ผลผลิต 16.17 ล้านตัน ในปี 2563 ร้อยละ 3.75 และร้อยละ 2.91 ตามลำดับ เนื่องจากนโยบายการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกยางพารามาเป็นปาล์มน้ำมันเมื่อปี 2561 เริ่มให้ผลได้ในปีนี้ ส่งผลทำให้เนื้อที่ให้ผลและผลผลิตเพิ่มขึ้น ในขณะที่ผลผลิตต่อไร่ 2,734 กิโลกรัม ลดลงจาก 2,749 กิโลกรัม ในปี 2563 ร้อยละ 0.55 เนื่องจากสถานการณ์ภัยแล้ง และภาวะฝนทิ้งช่วงตั้งแต่ช่วงต้นปี 2562 ถึงต้นปี 2563 ประกอบกับจากปัญหาราคาปาล์มน้ำมันตกต่ำในช่วงปี 2562 ทำให้เกษตรกรลดปริมาณการใส่ปุ๋ย ส่งผลให้จำนวนทะลายปาล์มที่เกิดขึ้นในช่วงต้นปี 2564 ลดลงจากปีที่ผ่านมา

2.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2564 คาดว่าความต้องการใช้น้ำมันปาล์มเพื่อการบริโภค 1.25 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1.22 ล้านตัน ในปี 2563 ร้อยละ 2.80 และความต้องการใช้น้ำมันปาล์มเพื่อพลังงานทดแทน 1.60 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1.45 ล้านตัน ในปี 2563 ร้อยละ 10.50 เนื่องจากมาตรการส่งเสริมการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว บี 10 เป็นน้ำมันดีเซลฐาน และการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว บี 20 และ บี 7 เป็นทางเลือก ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบและผลิตภัณฑ์ของไทย 350,000 ตัน มูลค่า 7,700 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 321,760 ตัน มูลค่า 7,052 ล้านบาท ในปี 2563 ร้อยละ 8.78 และร้อยละ 9.19 ตามลำดับ เนื่องจากราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลกยังคงทรงตัวอยู่ในระดับสูง ส่งผลทำให้ไทยมีความสามารถในการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น

(3) การนำเข้า

ปี 2564 คาดว่าปริมาณการนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบและผลิตภัณฑ์ของไทย 85,000 ตัน มูลค่า 2,950 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 82,820 ตัน มูลค่า 2,704 ล้านบาท ในปี 2563 ร้อยละ 2.63 และร้อยละ 9.10 ตามลำดับ เนื่องจากราคาน้ำมันปาล์มดิบภายในประเทศปรับตัวเพิ่มขึ้นสูงกว่าราคาตลาดโลก ส่งผลให้มีการนำเข้าน้ำมันปาล์มน้ำมันปาล์มดิบและผลิตภัณฑ์มาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพิ่มขึ้นเพื่อลดต้นทุนการผลิต รวมถึงมาตรการนำเข้ามาเพิ่มมูลค่าเพื่อการส่งออก

(4) ราคา

จากการคาดการณ์ว่าปริมาณความต้องการใช้ในตลาดโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่าปริมาณการผลิต คาดว่า ณ สิ้นปี 2564 มีสต็อกน้ำมันปาล์มโลก 9.36 ล้านตัน ลดลงจาก 10.61 ล้านตัน ในปี 2563 ร้อยละ 11.78 ซึ่งระดับสต็อกดังกล่าวเป็นระดับสต็อกที่ต่ำที่สุดในรอบ 5 ปี ประกอบมาตรการปรับสมดุลน้ำมันปาล์มภายในประเทศ (ส่งเสริมการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว บี 10 เป็นน้ำมันดีเซลฐาน) คาดว่าปี 2564 ราคาน้ำมันปาล์มดิบภายในประเทศจะเคลื่อนไหวตามราคาตลาดโลกเฉลี่ยกิโลกรัมละ 27.00 บาท และส่งผลให้ราคาปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.50 บาท

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต การส่งออก และราคา

2.3.1 ปัจจัยด้านบวก

(1) จากความพยายามปรับปรุงความสัมพันธ์ในระดับรัฐบาลระหว่างอินเดียและมาเลเซีย ส่งผลทำให้อินเดียหันกลับมาซื้อน้ำมันปาล์มจากมาเลเซียอีกครั้ง หลังจากได้ใช้มาตรการเข้มงวดในการนำเข้าน้ำมันปาล์มจากมาเลเซียตั้งแต่เดือนมกราคม 2563 เพื่อตอบโต้มาเลเซียที่วิพากษ์วิจารณ์การดำเนินนโยบายภายในของอินเดียในแคว้นแคชเมียร์ และการออกกฎหมายสัญชาติฉบับใหม่ที่กีดกันชาวมุสลิม

(2) มาเลเซียมีการขยายตลาดส่งออกไปยังประเทศในตะวันออกกลาง แอฟริกา และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อลดการพึ่งพาตลาดส่งออกเดิม (อินเดีย สหภาพยุโรป และจีน) ซึ่งมีแนวโน้มนำเข้าน้ำมันปาล์มลดลง ส่งผลทำให้ปากีสถาน บังคลาเทศ ซาอุดิอาระเบีย และกานา มีการนำเข้าน้ำมันปาล์มเพิ่มมากขึ้น

(3) ปริมาณความต้องการใช้น้ำมันปาล์มในตลาดโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่าปริมาณการผลิต ส่งผลทำให้สต็อกน้ำมันปาล์มโลกมีแนวโน้มลดลง และต่ำกว่า 10 ล้านตัน ประกอบกับสถานการณ์ราคาพืชน้ำมันโลกในปี 2564 ที่มีแนวโน้มทรงตัวอยู่ในระดับสูง ผลักดันให้ราคาน้ำมันปาล์มในตลาดโลกมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น

(4) การส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำมาตรฐานในการผลิตปาล์มน้ำมันตามมาตรฐาน RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil) ของไทย ส่งผลทำให้น้ำมันปาล์มดิบของไทยเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ต้องการของตลาดยุโรปเพิ่มมากขึ้น

(5) การดำเนินการตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปี 2561 - 2580 รวม 6 ด้าน (ด้านการผลิต ด้านนวัตกรรม ด้านมาตรฐานปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ด้านพลังงาน ด้านการตลาด และด้านการบริหารจัดการ) ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2562 โดยด้านการผลิตมุ่งเน้นพื้นที่สอดคล้องกับ Zoning by Agri–map และไม่ขยายพื้นที่ปลูกเพิ่ม แต่เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (เพิ่มผลผลิตต่อไร่ และเปอร์เซ็นต์น้ำมัน) ด้านพลังงาน ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการนำผลพลอยได้ (By product) เช่น น้ำเสียจากกระบวนการผลิต และทะลายเปล่าปาล์ม ไปผลิต Biogas และ Biomass เป็นต้น เพื่อแก้ไขปัญหาปาล์มน้ำมันทั้งระบบอย่างยั่งยืน

(6) การออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง “กำหนดวัตถุดิบและคุณภาพผลิตภัณฑ์ของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม พ.ศ. ....” เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน 2562 ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มภายในประเทศ

(7) การส่งเสริมการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว บี 10 เป็นน้ำมันดีเซลฐาน และส่งเสริมการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว บี 20 และ บี 7 เป็นทางเลือก โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 คาดว่าในปี 2564 จะส่งผลทำให้มีการใช้น้ำมันปาล์มดิบเพื่อผลิตไบโอดีเซลเพิ่มขึ้น

2.3.2 ปัจจัยด้านลบ

(1) จากกรณีสงครามทางการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาเริ่มคลี่คลาย ส่งผลทำให้จีน หันกลับมาซื้อถั่วเหลืองจากสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นเพื่อทดแทนการนำเข้าน้ำมันปาล์ม

(2) อินเดีย ได้มีการประกาศใช้มาตรการจำกัดการนำเข้าน้ำมันปาล์ม และเข้มงวดในการนำเข้าน้ำมันปาล์ม โดยได้มีการออกประกาศเพิ่มเติมเงื่อนไขการนำเข้าน้ำมันปาล์มเพิ่มขึ้น เช่น การพิจารณาจากข้อตกลงก่อนการสั่งซื้อ การพิจารณาการนำเข้าจากประวัติย้อนหลัง 3 ปี การลดระยะเวลาใบอนุญาตจากเดิม 18 เดือน ลดเหลือ 6 เดือน การกำหนดเงื่อนไขการขอใบอนุญาตนำเข้าและการตัดสิทธิการนำเข้า รวมทั้งการเพิ่มความเข้มงวดพิธีการทางศุลกากร ส่งผลทำให้อินเดียมีการนำเข้าน้ำมันปาล์มลดลงจากเฉลี่ยปีละ 9 - 10 ล้านตัน ลดลงเหลือเฉลี่ยปีละ 7 - 8 ล้านตัน

(3) สหภาพยุโรปมีการนำเข้าน้ำมันปาล์มเฉลี่ยปีละ 6 ล้านต้น และมากกว่าร้อยละ 46 เป็นการนำเข้าเพื่อใช้ในการผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ ซึ่งขณะนี้สหภาพยุโรปอยู่ระหว่างการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้พลังงานทดแทนใหม่ (Renewable Energy Directive II: RED II) โดยมีเป้าหมายในการปรับลดการใช้น้ำมันปาล์มลงและหันไปใช้เชื้อเพลิงชีวภาพใหม่ ๆ ทดแทนมากขึ้น หากมาตรการดังกล่าวมีผลบังคับใช้จะส่งผลทำให้ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มเพื่อเป็นพลังงานทดแทนของสหภาพยุโรปลดลงปีละ 2.70 ล้านตัน

(4) สหรัฐอเมริกากำหนดมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดของผลิตภัณฑ์ไบโอดีเซลจากอินโดนีเซียและอาร์เจนตินาในอัตราร้อยละ 60.44 - 276.65 ตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน 2561

(5) นโยบายการปรับลดอัตราภาษีการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบของอินโดนีเซีย และมาเลเซีย เพื่อกระตุ้นการส่งออกและขยายตลาด ส่งผลให้ราคาน้ำมันปาล์มดิบโลกมีแนวโน้มลดลง และจะส่งผลกระทบต่อการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบของไทย

(6) ค่าเงินริงกิตของมาเลเซียในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) มีแนวโน้มอ่อนค่าลงร้อยละ 5.40 ต่อปี ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการส่งออกน้ำมันปาล์มและผลิตภัณฑ์ของไทย

(7) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การเกิดภาวะน้ำท่วมและฝนทิ้งช่วงในแหล่งผลิตปาล์มน้ำมันที่สำคัญ จะส่งผลทำให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันที่ออกสู่ตลาดมีความคลาดเคลื่อน ไม่เป็นไปตามฤดูกาลปกติ ซึ่งอาจเกิดปัญหาการขาดแคลนผลผลิตหรือเกิดผลผลิตเกินความต้องการใช้ในบางช่วงเวลา ส่งผลทำให้ราคาปาล์มน้ำมันผันผวนและไม่มีเสถียรภาพ

ตารางที่ 1 บัญชีสมดุลน้ำมันปาล์มโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ปี	ผลผลิต	นำเข้า	ส่งออก	ความต้องการใช้	สต็อกคงเหลือ
2558/59	58.92	42.42	43.87	59.38	8.74
2559/60	65.32	46.02	48.89	61.58	9.70
2560/61	70.57	46.52	48.65	66.98	11.16
2561/62	74.03	50.38	51.58	72.70	11.28
2562/63[1/]	72.77	47.61	48.91	72.14	10.61
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**5.63**	**3.27**	**2.75**	**5.71**	**5.53**
2563/64[2/]	75.19	49.57	50.89	75.11	9.36

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] ประมาณการ พ.ย. 63

ที่มา: Oilseeds, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, November 2020

ตารางที่ 2 อุปสงค์ อุปทาน น้ำมันปาล์ม รายประเทศ ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	2563/64[2/]
ผลผลิต								
อินโดนีเซีย	32.00	36.00	39.50	41.50	42.50	7.36	58.40	43.50
มาเลเซีย	17.70	18.86	19.68	20.80	19.25	2.69	26.45	19.90
ไทย	1.80	2.50	2.78	3.00	2.80	11.25	3.85	3.10
อื่น ๆ	7.42	7.96	8.61	8.73	8.22	3.02	11.30	8.69
รวม	**58.92**	**65.32**	**70.57**	**74.03**	**72.77**	**5.63**	**100.00**	**75.19**
นำเข้า								
อินเดีย	8.86	9.34	8.61	9.71	7.66	-2.49	16.09	8.50
จีน	4.69	4.88	5.32	6.80	6.72	11.08	14.11	6.90
สหภาพยุโรป	6.72	7.22	7.08	7.30	7.25	1.64	15.23	6.70
ปากีสถาน	2.72	3.08	3.09	3.18	3.18	3.50	6.68	3.45
อื่น ๆ	19.43	21.50	22.42	23.39	22.80	4.12	47.89	24.02
รวม	**42.42**	**46.02**	**46.52**	**50.38**	**47.61**	**3.27**	**100.00**	**49.57**
ส่งออก								
อินโดนีเซีย	22.91	27.63	26.97	28.28	26.90	3.50	55.00	28.75
มาเลเซีย	16.67	16.31	16.47	18.36	17.21	1.84	35.19	17.23
อื่น ๆ	4.29	4.95	5.21	4.94	4.80	2.25	9.81	4.91
รวม	**43.87**	**48.89**	**48.65**	**51.58**	**48.91**	**2.75**	**100.00**	**50.89**
การบริโภค								
อินโดนีเซีย	9.12	9.13	11.57	13.72	14.43	14.17	20.00	15.15
อินเดีย	9.10	9.35	9.27	9.50	8.34	-1.57	11.56	8.68
สหภาพยุโรป	6.70	6.90	6.95	6.96	6.90	0.68	9.56	7.10
จีน	4.80	4.75	5.10	7.01	6.43	10.23	8.91	6.92
มาเลเซีย	2.75	2.62	3.24	3.52	3.57	8.52	4.95	3.68
อื่น ๆ	26.91	28.83	30.85	31.99	32.47	5.74	45.01	33.58
รวม	**59.38**	**61.58**	**66.98**	**72.70**	**72.14**	**5.71**	**100.00**	**75.11**
สต็อกคงเหลือ								
อินโดนีเซีย	2.86	2.11	3.08	2.66	3.84	8.56	36.19	3.44
มาเลเซีย	1.46	2.02	2.53	2.50	1.75	5.92	16.49	1.65
อื่น ๆ	4.42	5.57	5.55	6.12	5.02	3.55	47.31	4.27
รวม	**8.74**	**9.70**	**11.16**	**11.28**	**10.61**	**5.53**	**100.00**	**9.36**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] ประมาณการ พ.ย. 63

ที่มา: Oilseeds, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, November 2020

ตารางที่ 3 ราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลก ปี 2559 - 2564

ปี	ตลาดมาเลเซีย[3/]		ตลาดรอตเตอร์ดัม[4/]	
	ริงกิต/ตัน	บาท/กก.	ดอลลาร์สหรัฐฯ/ตัน	บาท/กก.
2559	2,664.02	23.04	703.08	24.92
2560	2,779.34	22.24	717.30	24.48
2561	2,261.56	18.39	595.32	19.30
2562	2,187.48	16.60	568.46	17.70
2563[1/]	2,778.87	20.99	705.73	22.20
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-1.54**	**-4.68**	**-2.23**	**-5.40**
2564[2/]	2,650.00	20.10	690.00	21.70

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] ประมาณการ พ.ย. 63

ที่มา: [3/] BURSA MALAYSIA [4/] ตลาดรอตเตอร์ดัม

ตารางที่ 4 เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ปาล์มน้ำมันของไทย ปี 2559 - 2564

ปี	เนื้อที่ให้ผล (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก./ไร่)
2559	4.38	11.42	2,605
2560	4.98	14.45	2,901
2561	5.34	15.48	2,902
2562	5.66	16.41	2,897
2563[1/]	5.87	16.17	2,749
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**7.40**	**8.58**	**1.07**
2564[2/]	6.09	16.64	2,734

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] ประมาณการ พ.ย. 63

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 5 บัญชีสมดุลน้ำมันปาล์มดิบของไทย ปี 2559 - 2564

หน่วย: ล้านตัน

ปี	สต็อกต้นปี (1)	ผลผลิต (2)	นำเข้า (3)	รวม (4)	ส่งออก (5)	บริโภคภายใน (6)		สต็อกปลายปี (7)	รวม (8)
						บริโภค	พลังงานทดแทน		
2559	0.335	1.804	0.014	2.153	0.056	0.988	0.816	0.293	2.153
2560	0.293	2.626	0.006	2.925	0.303	1.166	0.971	0.485	2.925
2561	0.485	2.778	0.003	3.266	0.373	1.227	1.200	0.466	3.266
2562	0.466	3.034	0.004	3.504	0.296	1.310	1.579	0.319	3.504
2563[1/]	0.319	2.826	0.006	3.151	0.211	1.216	1.448	0.276	3.151
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**3.77**	**10.98**	**-18.94**	**9.89**	**30.08**	**5.46**	**17.74**	**-5.22**	**9.89**
2564[2/]	0.276	3.100	0.010	3.386	0.300	1.250	1.600	0.236	3.386

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] ประมาณการ ก.ย. 63

ที่มา: กรมการค้าภายใน

ตารางที่ 6 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกและนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบและผลิตภัณฑ์ ปี 2559 - 2564

รายการ	การส่งออก		การนำเข้า	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2559	117,538	4,611	116,037	4,555
2560	429,959	11,752	81,797	3,783
2561	474,849	10,827	70,646	2,838
2562	380,877	6,695	72,959	2,376
2563[1/]	321,760	7,052	82,820	2,704
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**20.84**	**2.91**	**-7.59**	**-14.00**
2564[2/]	350,000	7,700	85,000	2,950

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] ประมาณการ ก.ย. 63

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 7 ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปี 2559 - 2564

หน่วย: บาท/กิโลกรัม

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564[2/]
ผลปาล์มสดที่เกษตรกรขายได้	5.41	4.10	3.11	2.60	4.72	**-7.02**	4.50
น้ำมันปาล์มดิบตลาดขายส่ง กทม.	31.95	24.88	19.57	18.23	28.76	**-5.08**	27.00
น้ำมันปาล์มดิบตลาดมาเลเซีย	23.04	22.24	18.39	16.60	20.99	**-4.68**	20.10
น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ตลาดขายส่ง กทม.	35.44	28.96	23.11	20.84	20.84	**-11.67**	37.50

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] ประมาณการ พ.ย. 63

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กลุ่มพืชสวน

7 ยางพารา

8 กาแฟ

9 สับปะรด

10 ลำไย

11 ทุเรียน

12 มังคุด

13 มันฝรั่ง

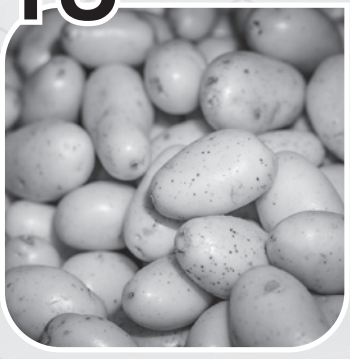

14 กล้วยไม้

สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และแนวโน้ม ปี 2564

7

ยางพารา

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา เนื้อที่ปลูกยางพาราของโลกเพิ่มขึ้นใน 3 ปีแรกจาก 78.76 ล้านไร่ ในปี 2559 เป็น 88.35 ล้านไร่ ในปี 2561 จากนั้นลดลงเหลือ 87.92 ล้านไร่ ในปี 2562 และลดลงต่อเนื่องเหลือ 87.61 ล้านไร่ ในปี 2563 โดยภาพรวมตลอด 5 ปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.13 ต่อปี สำหรับผลผลิตยางพาราของโลกเพิ่มขึ้นจาก 12.49 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 13.84 ล้านตัน ในปี 2562 และลดลงเหลือ 12.90 ล้านตัน ในปี 2562 โดยภาพรวมตลอด 5 ปีผลผลิตโลกเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.99 ต่อปี เนื่องจากการขยายเนื้อที่ปลูกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระหว่างปี 2553 - 2554 ทั้งในประเทศผู้ผลิตหลักและประเทศผู้ปลูกยางใหม่ มีเนื้อที่กรีดที่เริ่มให้ผลผลิตและเนื้อที่กรีดบางส่วนอยู่ในช่วงอายุยางที่เริ่มให้ผลผลิตสูง

ประเทศผู้ผลิตยางพารารายใหญ่ของโลก 4 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย เวียดนาม และมาเลเซีย ในปี 2563 มีเนื้อที่ปลูกยางพารารวม 56.30 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 64.26 ของเนื้อที่ปลูกยางพาราของโลก และมีผลผลิตรวม 9.28 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 71.94 ของผลผลิตโลก โดยอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีเนื้อที่ปลูกยางพารามากที่สุดในโลก มีการขยายเนื้อที่ปลูกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 22.74 ล้านไร่ ในปี 2559 เพิ่มเป็น 23.01 ล้านไร่ ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.28 ต่อปี ซึ่งมีผลผลิตมากเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากไทย โดยผลผลิตลดลงจาก 3.36 ล้านตัน ในปี 2559 เหลือ 2.88 ล้านตัน ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 3.93 ต่อปี สำหรับเวียดนามมีเนื้อที่ปลูกเป็นอันดับ 4 ของโลก รองจากอินโดนีเซีย ไทย และมาเลเซีย โดยมีเนื้อที่ปลูกลดลงจาก 6.08 ล้านไร่ ในปี 2559 เหลือ 5.79 ล้านไร่ ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 1.29 ต่อปี ในขณะที่ผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก 1.04 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 1.17 ล้านตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.29 ต่อปี

1.1.2 การตลาด

1) ความต้องการใช้

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ความต้องการใช้ยางพาราของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 12.73 ล้านตัน ในปี 2559 เพิ่มขึ้นเป็น 13.77 ล้านตันในปี 2562 และลดลงเหลือ 12.61 ล้านตันในปี 2563 โดยภาพรวมในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ปริมาณการใช้ยางพาราของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.14 ต่อปี โดยความต้องการใช้ยางพาราของประเทศต่าง ๆ เป็นดังนี้

(1) จีน เป็นประเทศที่มีการลงทุนจากต่างประเทศสูงจึงทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมรถยนต์และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมยางล้อ อุปกรณ์และอะไหล่รถยนต์ เป็นต้น ทำให้จีนมีความต้องการใช้ยางพาราเพื่ออุตสาหกรรมดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนมาถึงปัจจุบัน โดยในปี 2559 - 2563 การใช้ยางของจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 5.01 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 5.06 ล้านตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.49 ต่อปี

(2) สหภาพยุโรป มีความต้องการใช้ยางพาราจาก 1.19 ล้านตัน ในปี 2559 เพิ่มขึ้นเป็น 1.24 ล้านตัน ในปี 2560 จากนั้นการใช้ยางลดลงอย่างต่อเนื่องจนเหลือ 1.09 ล้านตัน ในปี 2563 ส่งผลให้ภาพรวมการใช้ยางลดลงร้อยละ 2.14 ต่อปี เนื่องจากการนำเข้ายางพาราส่วนใหญ่เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมยางรถยนต์ ความต้องการใช้จึงผันแปรตามการเติบโตของอุตสาหกรรมรถยนต์เป็นหลัก และตั้งแต่ปี 2562 เศรษฐกิจชะลอตัว ทำให้การลงทุนรวมทั้งการซื้อขายรถยนต์ลดลง

(3) อินเดีย มีความต้องการใช้ยางพาราเพิ่มขึ้นจาก 1.03 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 1.22 ล้านตัน ในปี 2561 และลดลงต่อเนื่องจนเหลือ 0.92 ล้านตัน ในปี 2563 ส่งผลให้ภาพรวมการใช้ยางลดลงร้อยละ 1.70 ต่อปี เนื่องจากอินเดียมีมาตรการลดการนำเข้าเพื่อรักษาเสถียรภาพราคายางพาราในประเทศโดยการกำหนดอัตราภาษีนำเข้าที่สูง ผู้นำเข้าและผู้ผลิตยางล้อในอินเดียจึงมีต้นทุนสูงทำให้มีการนำเข้ายางเพื่อใช้แปรรูปผลิตภัณฑ์ลดลง

(4) สหรัฐอเมริกา มีความต้องการใช้ยางพาราลดลงจาก 0.93 ล้านตัน ในปี 2559 เหลือ 0.89 ล้านตัน ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 0.37 ต่อปี

(5) ญี่ปุ่น มีความต้องการใช้ยางพาราในประเทศเพิ่มขึ้นจาก 0.68 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 0.71 ล้านตัน ในปี 2561 และลดลงเหลือ 0.68 ล้านตัน ในปี 2563 ทำให้ภาพรวมความต้องการใช้ยางของญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.43 ต่อปี

2) การส่งออก

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การส่งออกยางพาราโลกเพิ่มขึ้นจาก 10.45 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 11.03 ล้านตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.61 ต่อปี โดยการส่งออกยางพาราของประเทศผู้ผลิตที่สำคัญนอกจากไทยมีดังนี้

(1) อินโดนีเซีย ส่งออกยางพาราเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากไทย โดยการส่งออกลดลงจาก 2.60 ล้านตัน ในปี 2559 เหลือ 2.40 ล้านตัน ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 3.92 ต่อปี

(2) เวียดนาม ส่งออกยางพาราเป็นอันดับ 3 ของโลก ส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 1.25 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 1.52 ล้านตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.73 ต่อปี

(3) มาเลเซีย ส่งออกยางพาราเป็นอันดับ 4 ของโลก มีปริมาณการส่งออกลดลงจาก 1.05 ล้านตัน ในปี 2559 เหลือ 1.04 ล้านตัน ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 1.58 ต่อปี โดยปริมาณการส่งออกส่วนหนึ่งเป็นการนำเข้าจากประเทศอื่น ๆ

3) ราคา

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ราคายางพาราในตลาดโลกปรับลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเศรษฐกิจโลกได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจของสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และลุกลามไปทั่วโลก รวมทั้งจีนซึ่งเป็นผู้ใช้ยางพารารายใหญ่ของโลก ทำให้การรับซื้อและการลงทุนชะลอตัว โดยเฉพาะในปี 2562 ต่อเนื่องถึงปี 2563 ได้รับผลกระทบจากมาตรการทางการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา และการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศผู้นำเข้าหลัก เช่น จีน และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น โดยราคายางพาราในตลาดต่าง ๆ มีดังนี้

(1) ราคาซื้อขายล่วงหน้าในตลาดสิงคโปร์: SGX

ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ลดลงจากกิโลกรัมละ 164.61 เซนต์สหรัฐฯ ในปี 2559 เหลือกิโลกรัมละ 163.73 เซนต์สหรัฐฯ ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 1.94 ต่อปี เมื่อพิจารณาอยู่ในรูปของเงินบาทลดลงจากกิโลกรัมละ 55.92 บาท ในปี 2559 เหลือกิโลกรัมละ 51.09 บาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 4.53 ต่อปี

ราคายางแท่ง ลดลงจากกิโลกรัมละ 138.36 เซนต์สหรัฐฯ ในปี 2559 เหลือกิโลกรัมละ 127.11 เซนต์สหรัฐฯ ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 3.18 ต่อปี เมื่ออยู่ในรูปของเงินบาทราคาลดลงจากกิโลกรัมละ 47.08 บาท ในปี 2559 เหลือกิโลกรัมละ 39.66 บาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 5.75 ต่อปี

(2) ราคาซื้อขายในตลาดล่วงหน้าญี่ปุ่น

ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ลดลงจากกิโลกรัมละ 175.55 เยน ในปี 2559 เหลือกิโลกรัมละ 171.26 เยน ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 2.75 ต่อปี และเมื่ออยู่ในรูปของเงินบาทลดลงจากกิโลกรัมละ 55.24 บาท ในปี 2559 ลดลงเหลือกิโลกรัมละ 49.50 บาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 5.01 ต่อปี

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีเนื้อที่กรีดเพิ่มขึ้นจาก 18.47 ล้านไร่ ในปี 2559 เป็น 20.58 ล้านไร่ ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.89 ต่อปี และผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก 4.27 ล้านตันยางแห้ง ในปี 2559 เป็น 4.68 ล้านตันยางแห้ง ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.61 ต่อปี ในขณะที่ผลผลิตต่อไร่ลดลงจาก 235 กิโลกรัมต่อไร่ (ยางดิบ) ในปี 2559 เหลือ 231 กิโลกรัมต่อไร่ (ยางดิบ) ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 0.34 ต่อปี โดยเนื้อที่กรีดได้และผลผลิตเพิ่มขึ้นมีสาเหตุจากในช่วงปี 2553 - 2554 ราคายางพาราอยู่ในระดับสูงจูงใจให้เกษตรกรขยายเนื้อที่ปลูกโดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยปัจจุบันประเทศไทยมีเนื้อที่ปลูกยางพารามากเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากอินโดนีเซีย แต่ไทยเป็นประเทศที่มีผลผลิตยางมากที่สุดของโลก

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบของเกษตรกรลดลงจาก 14,217.88 บาทต่อไร่ ในปี 2559 เหลือ 13,345.77 บาทต่อไร่ ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 1.46 ต่อปี ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลงจาก 60.50 บาทต่อกิโลกรัม ในปี 2559 เหลือ 57.77 บาทต่อกิโลกรัม ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 1.17 ต่อปี

1.2.2 การตลาด

1) ความต้องการใช้

(1) ความต้องการใช้ยางพาราแยกตามชนิดของยาง

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ความต้องการใช้ยางพาราของไทย เพิ่มขึ้นจาก 617,269 ตัน ในปี 2559 เป็น 695,443 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.57 ต่อปี เนื่องจากการขยายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางจากต่างประเทศทั้งอุตสาหกรรมยางล้อและอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางชนิดจุ่ม เช่น ถุงมือยาง นอกจากนี้ภาครัฐยังส่งเสริม/สนับสนุนให้นำยางพารามาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ภายในประเทศ รวมถึงส่งเสริมให้มีการใช้ยางพาราในหน่วยงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น โดยความต้องการใช้ยางพาราแยกตามชนิดได้ดังนี้

(1.1) ยางแผ่นรมควัน มีการใช้ในประเทศลดลงจาก 124,618 ตัน ในปี 2559 เหลือ 121,784 ตัน ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 11.32 ต่อปี

(1.2) ยางแท่ง มีการใช้ในประเทศเพิ่มขึ้นจาก 247,168 ตัน ในปี 2559 เป็น 277,135 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.14 ต่อปี

(1.3) น้ำยางข้น มีการใช้ในประเทศเพิ่มขึ้นจาก 182,884 ตัน ในปี 2559 เป็น 245,782 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.72 ต่อปี

(1.4) ยางอื่น ๆ มีการใช้ในประเทศลดลงจาก 62,599 ตัน ในปี 2559 เหลือ 50,742 ตัน ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 6.89 ต่อปี

(2) ความต้องการใช้ยางพาราแยกตามประเภทอุตสาหกรรม

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ความต้องการใช้ยางพาราของไทยแยกตามประเภทอุตสาหกรรมได้ ดังนี้

(2.1) อุตสาหกรรมยางล้อ เป็นอุตสาหกรรมที่มีความต้องการใช้ยางพารามากที่สุด มีการใช้ยางพาราเพิ่มขึ้นจาก 373,922 ตัน ในปี 2559 เป็น 433,175 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.99 ต่อปี

(2.2) อุตสาหกรรมถุงมือยาง มีการใช้ยางพาราลดลงจาก 72,992 ตัน ในปี 2559 เหลือ 51,537 ตัน ในปี 2561 และเพิ่มขึ้นเป็น 67,520 ตัน ในปี 2563 ทำให้ภาพรวมลดลงร้อยละ 0.05 ต่อปี

(2.3) อุตสาหกรรมยางยืด มีการใช้ยางพาราเพิ่มขึ้นจาก 97,174 ตัน ในปี 2559 เป็น 116,910 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.76 ต่อปี

(2.4) อุตสาหกรรมยางรัดของ มีการใช้ยางพาราลดลงจาก 21,541 ตัน ในปี 2559 เหลือ 9,025 ตัน ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 25.20 ต่อปี

(2.5) อุตสาหกรรมอื่น ๆ มีการใช้ยางพาราเพิ่มขึ้นจาก 51,640 ตัน ในปี 2559 เป็น 68,813 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.73 ต่อปี

2) การส่งออก

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ภาพรวมการส่งออกยางพาราของไทยมีอัตราขยายตัวลดลงร้อยละ 0.20 ต่อปี จาก 3.70 ล้านตัน ในปี 2559 เพิ่มขึ้นเป็น 4.32 ล้านตัน ในปี 2561 และลดลงเหลือ 3.80 ล้านตัน ในปี 2563 เนื่องจาก ตั้งแต่ปี 2559 เป็นต้นมาประเทศจีนมีความต้องการใช้ยางพาราในอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2562 ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันการส่งออกยางพาราของไทยได้รับผลกระทบจากสงครามการค้าระหว่างประเทศจีนและสหรัฐอเมริกาที่ยืดเยื้อ รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ประมาณการส่งออกยางพาราของไทยในปี 2563 ลดลงเหลือ 3.80 ล้านตัน สำหรับการส่งออกยางของไทยจำแนกตามชนิดผลิตภัณฑ์ จากข้อมูลการส่งออกสินค้ายางพาราของกรมศุลกากร พบว่า การส่งออกน้ำยางข้น ยางผสม และยางอื่น ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.30 ร้อยละ 20.65 และร้อยละ 27.33 ต่อปีตามลำดับ เนื่องจากอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางประเภทจุ่มที่มีความจำเป็นต้องใช้น้ำยางข้นเป็นวัตถุดิบมีการขยายตัวต่อเนื่อง โดยเฉพาะความต้องการถุงมือทางการแพทย์จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้โรงงานผลิตถุงมือยางทั่วโลกมีความต้องการน้ำยางข้นเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบอย่างมาก รวมทั้งตลาดมีความต้องการใช้ยางอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น สำหรับการส่งออกยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง และยางคอมปาวด์ มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 11.80 ร้อยละ 10.03 และร้อยละ 14.03 ต่อปี ตามลำดับ สำหรับประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย ได้แก่

2.1) จีน มีการนำเข้ายางพาราจากไทย 2.17 ล้านตัน ในปี 2559 เพิ่มขึ้นเป็น 2.71 ล้านตัน ในปี 2560 จากนั้นลดลงอย่างต่อเนื่องจนเหลือ 2.31 ล้านตัน ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 0.52 ต่อปี

2.2) มาเลเซีย มีแนวโน้มนำเข้ายางพาราจากไทยเพิ่มขึ้นจาก 0.35 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 0.36 ล้านตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.40 ต่อปี

2.3) ญี่ปุ่น มีแนวโน้มนำเข้ายางพาราจากไทยลดลงจาก 0.20 ล้านตัน ในปี 2559 เหลือ 0.19 ล้านตัน ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 1.50 ต่อปี

2.4) สหรัฐอเมริกา นำเข้ายางพาราจากไทยเพิ่มขึ้นจากปริมาณ 0.19 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 0.22 ล้านตัน ในปี 2562 และลดลงเหลือ 0.19 ล้านตัน ในปี 2563 ทำให้ในภาพรวมการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.03 ต่อปี

3) ราคา

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ราคายางพาราในประเทศปรับตัวลดลง เนื่องจากความกังวลของนักลงทุนที่มีต่อความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะในปี 2562 ได้รับผลจากมาตรการทางด้านการค้าระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาทำให้ราคายางยังคงผันผวนและปรับตัวในกรอบจำกัด และลดลงต่อเนื่องมาจนถึงเดือนกรกฎาคมของปี 2563 เนื่องจากผลของการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้นักลงทุนชะลอการซื้อขายยาง และราคายางกลับมาปรับตัวสูงขึ้นในไตรมาสที่สามของปี 2563 เนื่องจากมีฝนตกหนักในพื้นที่ปลูกยางหลายพื้นที่ รวมทั้งขาดแคลนแรงงานกรีดและแรงงานในโรงงานแปรรูปยาง โดยราคายางพาราในตลาดต่าง ๆ เป็นดังนี้

3.1) ราคาที่เกษตรกรขายได้

ราคายางแผ่นดิบคุณภาพ 3 ยางก้อนคละ และน้ำยางสดที่เกษตรกรขายได้ ในช่วงปี 2559 - ตุลาคม 2563 ลดลงร้อยละ 5.51 ร้อยละ 7.01 และร้อยละ 5.66 ต่อปี ตามลำดับ

3.2) ราคาประมูล ณ ตลาดกลางยางพารา

ราคาประมูลยางแผ่นดิบคุณภาพ 3 และยางแผ่นรมควันชั้น 3 ณ ตลาดกลางยางพาราสงขลาในช่วงปี 2559 - ตุลาคม 2563 ลดลงร้อยละ 5.89 และร้อยละ 5.46 ต่อปี ตามลำดับ

3.3) ราคาส่งออก FOB. กรุงเทพฯ

ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ยางแท่ง 20 และน้ำยางข้น ในช่วงปี 2559 - ตุลาคม 2563 ลดลงร้อยละ 5.24 ร้อยละ 5.77 และร้อยละ 3.44 ต่อปี ตามลำดับ

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

2.1.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าผลผลิตยางพาราโลกจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากกลุ่มประเทศผู้ผลิตยางพาราใหม่ ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนามได้ขยายเนื้อที่ปลูกยางในช่วงปี 2553 - 2555 ขณะนี้เริ่มเปิดกรีดได้และหลายพื้นที่อายุยางอยู่ในช่วงที่เริ่มให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเนื้อที่กรีดของไทยส่วนใหญ่เป็นต้นยางที่มีอายุอยู่ในช่วงที่ให้ผลผลิตสูงเช่นกัน

2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2564 คาดว่าความต้องการใช้ยางพาราของโลกจะปรับตัวสูงขึ้นจากปี 2563 จากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จะคลี่คลายมากขึ้นหลังมีการกระจายวัคซีนและอัตราการรักษาจนหายที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการคาดการณ์อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกของกองทุนทางการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) ที่ประมาณการอัตราขยายตัวของเศรษฐกิจโลกในปี 2564 อยู่ที่ร้อยละ 5.2 เมื่อเทียบกับอัตราการหดตัวของเศรษฐกิจโลกในปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ 4.4 ขณะที่ปัจจัยลบจากปัญหามาตรการทางการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา อาจส่งผลให้จีนชะลอการนำเข้ายางเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบการแปรรูปผลิตภัณฑ์ยาง และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางบางแห่งที่ยังไม่พื้นตัวจากสถานการณ์เศรษฐกิจโลกในปีที่ผ่านมา

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าปริมาณการส่งออกยางพาราในตลาดโลกจะปรับตัวสูงขึ้นจากปีผ่านมา โดยสัมพันธ์กับการใช้ยางโลก เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่มีแนวโน้มดีขึ้นจากการพัฒนาวัคซีนต้านไวรัส และกองทุนทางการเงินระหว่างประเทศคาดว่าเศรษฐกิจโลกยังมีการขยายตัว

(3) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคายางพาราโลกมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากมีปัจจัยบวกจากการคาดการณ์สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่มีแนวโน้มดีขึ้นจากการพัฒนาวัคซีนต้านไวรัส และการคาดการณ์อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก ขณะที่ปัจจัยลบ ได้แก่ ปัญหาการค้าระหว่างประเทศจีนและสหรัฐอเมริกาที่อาจส่งผลให้ความต้องการใช้ยางของโลกชะลอตัวลง

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าจะมีเนื้อที่กรีด 20.46 ล้านไร่ ลดลงจาก 20.58 ล้านไร่ ของปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 0.58 ผลผลิตคาดว่ามีประมาณ 4.78 ล้านตันยางแห้ง เพิ่มขึ้นจาก 4.68 ล้านตันยางแห้งของปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.14 เนื่องจากเนื้อที่กรีดได้เพิ่มมากขึ้น สำหรับผลผลิตต่อไร่ในปี 2564 คาดว่าเพิ่มขึ้นเป็น 237 กิโลกรัมต่อไร่ (ยางดิบ) จาก 231 กิโลกรัมต่อไร่ (ยางดิบ) ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.60 โดยผลผลิตเนื้อที่กรีดได้ลดลง เนื่องจากเกษตรกรโค่นต้นยางที่อายุมากทิ้งและปรับเปลี่ยนไปปลูกปาล์มน้ำมันและไม้ผลทดแทน สำหรับผลผลิตต่อเนื้อที่กรีดได้คาดว่าเพิ่มขึ้น เนื่องจากต้นยางพาราที่กรีดได้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุที่ให้ผลผลิตสูง ประกอบกับปริมาณน้ำฝนมีเพียงพอต้นยางสมบูรณ์ดี ไม่ประสบภัยแล้งเหมือนปีที่ผ่านมา แม้ว่าบางพื้นที่จะยังขาดแคลนแรงงานกรีด จากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19

2.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2564 คาดว่าการใช้ยางพาราจะเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา โดยมีประมาณ 0.72 ล้านตัน เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ยางพาราภายในประเทศให้มากขึ้น

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าการส่งออกยางพาราของไทยจะเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา โดยมีประมาณ 4.09 ล้านตัน เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ของโลกมีแนวโน้มคลี่คลายจากการพัฒนาวัคซีนต้านไวรัส ขณะที่การเพิ่มขึ้นของผลผลิตในพื้นที่เริ่มเปิดกรีดต้นยางที่ปลูกใหม่เมื่อ 6 - 7 ปีก่อน และการเพิ่มขึ้นของปริมาณส่งออกยางของประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม (CLMV) และมาตรการทางการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกายังคงเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งออกยางของไทย

(3) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคายางพาราในประเทศมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากแนวโน้มการใช้ยางโลกที่ปรับตัวสูงขึ้นจากปี 2563

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต และการส่งออก

2.3.1 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต

(1) เนื้อที่กรีดได้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุยางที่ให้ผลผลิตสูง

(2) สภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของยางพารา

(3) การดูแลรักษาของเกษตรกร

(4) โรคระบาดของต้นยาง

(5) การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวกลับเข้าสู่ประเทศไทยทั้งแรงงานกรีดยางและแรงงานในภาคอุตสาหกรรม

2.3.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออก

(1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

(2) อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกที่ IMF คาดการณ์ว่าในปี 2564 จะมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 5.2

(3) อัตราแลกเปลี่ยนและราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกผันผวน ส่งผลกระทบต่อราคายาง

(4) ผลผลิตยางพาราของโลกที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

(5) ราคายางสังเคราะห์ต่ำกว่าราคายางธรรมชาติ ทำให้ผู้ใช้มีแนวโน้มใช้ยางสังเคราะห์แทนยางธรรมชาติ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

ตารางที่ 1 การผลิตยางพาราโลก ปี 2559 - 2563

ปี	เนื้อที่ปลูก (ล้านไร่)						ผลผลิต (ล้านตัน)					
	ไทย**	อินโดนีเซีย	เวียดนาม	มาเลเซีย	อื่น ๆ	รวม	ไทย**	อินโดนีเซีย	เวียดนาม	มาเลเซีย	อื่น ๆ	รวม
2559	18.47	22.74	6.08	6.74	24.73	78.76	4.27	3.36	1.04	0.67	3.15	12.49
2560	19.11	22.87	6.07	6.76	33.33	88.14	4.43	3.62	1.09	0.74	3.50	13.38
2561	20.02	22.94	6.01	6.78	32.60	88.35	4.74	3.63	1.14	0.60	3.73	13.84
2562	20.46	22.98	5.88	6.96	31.64	87.92	4.77	3.30	1.19	0.64	3.94	13.84
2563*	20.58	23.01	5.79	6.92	31.31	87.61	4.68	2.88	1.17	0.55	3.62	12.90
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**2.89**	**0.28**	**-1.29**	**0.82**	**4.28**	**2.13**	**2.61**	**-3.93**	**3.29**	**-5.26**	**4.05**	**0.99**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

** ข้อมูลศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ที่มา: องค์กรยางระหว่างประเทศ

ตารางที่ 2 **ผลผลิต ปริมาณการใช้ และการส่งออกยางพาราของโลก ปี 2559 - 2563**

หน่วย: ล้านตัน

ปี	ผลผลิต	ปริมาณการใช้	ส่งออก
2559	12.49	12.73	10.45
2560	13.38	13.33	12.17
2561	13.84	13.90	12.09
2562	13.84	13.77	11.61
2563*	12.90	12.61	11.03
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**0.99**	**0.14**	**0.61**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: องค์กรยางระหว่างประเทศ

ตารางที่ 3 **ความต้องการใช้ยางพาราของประเทศผู้ใช้ที่สำคัญ ปี 2559 - 2563**

หน่วย: ล้านตัน

ปี	โลก	จีน	สหภาพยุโรป	อินเดีย	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น
2559	12.73	5.01	1.19	1.03	0.93	0.68
2560	13.33	5.39	1.24	1.08	0.96	0.68
2561	13.90	5.69	1.23	1.22	0.99	0.71
2562	13.77	5.55	1.19	1.14	1.01	0.71
2563*	12.61	5.06	1.09	0.92	0.89	0.68
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**0.14**	**0.49**	**-2.14**	**-1.70**	**-0.37**	**0.43**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: องค์กรยางระหว่างประเทศ

ตารางที่ 4 การส่งออกยางพาราของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ ปี 2559 - 2563

หน่วย: ล้านตัน

ปี	โลก	ไทย	อินโดนีเซีย	เวียดนาม	มาเลเซีย
2559	10.45	3.70	2.60	1.25	1.05
2560	12.17	4.24	3.28	1.38	1.22
2561	12.09	4.32	2.95	1.50	1.12
2562	11.61	3.94	2.58	1.63	1.06
2563*	11.03	3.80	2.40	1.52	1.04
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**0.61**	**-0.20**	**-3.92**	**5.73**	**-1.58**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: องค์กรยางระหว่างประเทศ

ตารางที่ 5 ราคายางพาราในตลาดล่วงหน้าสิงคโปร์และตลาดล่วงหน้าญี่ปุ่น ปี 2559 - 2563

ปี	ตลาดล่วงหน้าสิงคโปร์ (SGX)				ตลาดล่วงหน้าญี่ปุ่น	
	ยางแผ่นรมควันชั้น 3		ยางแท่ง 20		ยางแผ่นรมควันชั้น 3	
	Cent US/กก.	บาท/กก.	Cent US/กก.	บาท/กก.	เยน/กก.	บาท/กก.
2559	164.61	55.92	138.36	47.08	175.55	55.24
2560	198.74	67.20	163.95	55.38	234.36	70.12
2561	155.11	49.66	136.51	43.74	169.54	48.83
2562	165.11	50.65	140.67	43.15	186.39	52.22
2563*	163.73	51.09	127.11	39.66	171.26	49.50
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-1.94**	**-4.53**	**-3.18**	**-5.75**	**-2.75**	**-5.01**

หมายเหตุ: * มกราคม - ตุลาคม

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 6 **เนื้อที่กรีด ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ยางพาราของไทย ปี 2559 - 2563**

ปี	เนื้อที่กรีดได้ (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)		ผลผลิต/ไร่ (ยางดิบ) (กก.)
		ยางดิบ	ยางแห้ง	
2559	18.47	4.34	4.27	235
2560	19.11	4.51	4.43	237
2561	20.02	4.81	4.74	240
2562	20.46	4.84	4.77	237
2563*	20.58	4.75	4.68	231
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**2.89**	**2.54**	**2.61**	**-0.34**
2564*	20.46	4.85	4.78	237

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 7 **ต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบของเกษตรกร ปี 2559 - 2563**

ปี	ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	ต้นทุนทั้งหมด (บาท/ไร่)	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท/กก.)
2559	9,926.37	4,291.51	14,217.88	60.50
2560	9,318.74	4,361.69	13,680.43	57.97
2561	9,170.46	4,238.93	13,409.39	55.87
2562	9,150.71	4,247.40	13,398.11	56.53
2563*	9,104.97	4,240.80	13,345.77	57.77
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-1.89**	**-0.50**	**-1.46**	**-1.17**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 8 ความต้องการใช้ยางพาราในประเทศแยกตามชนิดของยาง ปี 2559 - 2563

หน่วย: ตัน

ปี	ยางแผ่นรมควัน	ยางแท่ง	น้ำยางข้น	อื่น ๆ	รวม
2559	124,618	247,168	182,884	62,599	617,269
2560	151,420	277,106	178,293	46,424	653,243
2561	125,490	274,373	188,241	43,531	631,635
2562	47,686	223,602	357,181	34,615	663,084
2563*	121,784	277,135	245,782	50,742	695,443
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-11.32**	**0.14**	**13.72**	**-6.89**	**2.57**

หมายเหตุ: * ประมาณการโดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

ที่มา: กองการยาง กรมวิชาการเกษตร

ตารางที่ 9 การใช้ยางพาราในประเทศแยกตามประเภทอุตสาหกรรม ปี 2559 - 2563

หน่วย: ตัน

ปี	ยางล้อ	ถุงมือยาง	ยางยืด	ยางรัดของ	อื่น ๆ	รวม
2559	373,922	72,992	97,174	21,541	51,640	617,269
2560	412,801	55,367	111,500	27,546	46,029	653,243
2561	416,049	51,537	113,850	4,723	45,476	631,635
2562	413,019	64,378	111,471	8,605	65,611	663,084
2563*	433,175	67,520	116,910	9,025	68,813	695,443
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**2.99**	**-0.05**	**3.76**	**-25.20**	**9.73**	**2.57**

หมายเหตุ: * ประมาณการโดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

ที่มา: กองการยาง กรมวิชาการเกษตร

ตารางที่ 10 **การส่งออกยางพาราของไทยแยกตามชนิดยาง ปี 2559 - 2563**

หน่วย: ล้านตัน

ปี	ยางแผ่นรมควัน	ยางแท่ง	น้ำยางข้น	ยางคอมปาวด์	ยางผสม	อื่น ๆ	รวม
2559	0.57	1.68	0.67	0.09	0.66	0.01	3.70
2560	0.71	1.54	0.71	0.07	1.12	0.10	4.24
2561	0.56	1.49	0.77	0.08	1.34	0.07	4.32
2562	0.48	1.48	0.67	0.05	1.20	0.07	3.94
2563*	0.37	1.01	0.70	0.05	1.63	0.04	3.80
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-11.80**	**-10.03**	**0.30**	**-14.03**	**20.65**	**27.33**	**-0.20**

หมายเหตุ: * ประมาณการโดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 11 **การส่งออกยางพาราของไทยไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ปี 2559 - 2563**

หน่วย: ล้านตัน

ปี	จีน	มาเลเซีย	ญี่ปุ่น	สหรัฐอเมริกา	อื่น ๆ	รวม
2559	2.17	0.35	0.20	0.19	0.79	3.70
2560	2.71	0.35	0.21	0.18	0.79	4.24
2561	2.68	0.38	0.21	0.19	0.86	4.32
2562	2.27	0.38	0.20	0.22	0.87	3.94
2563*	2.31	0.36	0.19	0.19	0.75	3.80
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-0.52**	**1.40**	**-1.50**	**2.03**	**-0.07**	**-0.20**

หมายเหตุ: * ประมาณการโดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 12 ราคายางพาราที่เกษตรกรขายได้ และราคาประมูล ณ ตลาดกลางยางพาราสงขลา ปี 2559 - ตุลาคม 2563

หน่วย: บาท/กิโลกรัม

ปี	ราคายางพาราที่เกษตรกรขายได้[1/]			ราคาประมูล ณ ตลาดกลางยางพาราสงขลา[2/]	
	ยางแผ่นดิบ คุณภาพ 3	ยางก้อนคละ	น้ำยางสด	ยางแผ่นดิบ คุณภาพ 3	ยางแผ่น รมควันชั้น 3
2559	48.81	23.15	45.93	52.78	55.15
2560	55.81	25.65	50.98	60.65	63.61
2561	40.96	19.56	37.62	43.58	45.83
2562	40.96	19.81	37.49	44.75	47.23
2563*	42.92	18.32	40.02	45.35	48.33
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-5.51**	**-7.01**	**-5.66**	**-5.89**	**-5.46**

หมายเหตุ: * มกราคม - ตุลาคม

ที่มา: [1/] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] การยางแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 13 ราคายางพาราส่งออก FOB. กรุงเทพฯ ปี 2559 - 2563

หน่วย: บาท/กิโลกรัม

ปี	ยางแผ่นรมควันชั้น 3	ยางแท่ง 20	น้ำยางข้น
2559	58.23	49.25	37.59
2560	69.22	59.51	45.62
2561	50.74	44.94	35.33
2562	51.73	45.51	35.69
2563*	51.47	41.84	35.67
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-5.24**	**-5.77**	**-3.44**

หมายเหตุ: * มกราคม - ตุลาคม

ที่มา: การยางแห่งประเทศไทย

8
กาแฟ

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ผลผลิตกาแฟโลกเพิ่มขึ้นจาก 9.18 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 10.02 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.57 ต่อปี เนื่องจากประเทศบราซิลที่เป็นผู้ผลิตรายใหญ่มีสภาพอากาศที่เอื้ออำนวย ส่งผลให้ผลผลิตของโลกเพิ่มมากขึ้น สำหรับประเทศที่ผลิตกาแฟมากที่สุด ได้แก่ บราซิล รองลงมาคือ เวียดนาม และโคลัมเบีย

(1) บราซิล เป็นผู้ผลิตกาแฟอันดับ 1 ของโลก และเป็นผู้ผลิตกาแฟพันธุ์อะราบิการายใหญ่อันดับ 1 ของโลก หรือมีผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 35.53 ของผลผลิตโลก โดยในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา ผลผลิตกาแฟของบราซิลเพิ่มขึ้นจาก 2.96 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 3.56 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.26 ต่อปี โดยแยกเป็นกาแฟพันธุ์อะราบิกา มีผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก 2.17 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 2.46 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.09 และกาแฟพันธุ์โรบัสตาเพิ่มขึ้นจาก 0.80 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 1.10 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.62 ต่อปี

(2) เวียดนาม เป็นผู้ผลิตกาแฟอันดับ 2 ของโลก รองจากบราซิล หรือมีผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 18.76 ของผลผลิตโลก และเป็นผู้ผลิตกาแฟพันธุ์โรบัสตารายใหญ่อันดับ 1 ของโลก โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ผลผลิตกาแฟของเวียดนามเพิ่มขึ้นจาก 1.74 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 1.88 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.88 ต่อปี โดยกาแฟพันธุ์โรบัสตามีผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก 1.67 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 1.81 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.99 ต่อปี

(3) โคลัมเบีย เป็นผู้ผลิตกาแฟอันดับ 3 ของโลก หรือมีผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 8.28 ของผลผลิตโลก ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ผลผลิตกาแฟพันธุ์อะราบิกาของโคลัมเบียลดลงจาก 0.84 ล้านตัน ในปี 2558/59 เหลือ 0.83 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 0.82 ต่อปี

1.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ความต้องการใช้เมล็ดกาแฟของโลก เพิ่มขึ้นจาก 9.17 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 9.84 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.13 ต่อปี โดยประเทศที่มีความต้องการใช้เมล็ดกาแฟมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป มีความต้องการเพิ่มขึ้นจาก 2.67 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 2.75 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.47 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา เพิ่มขึ้นจาก 1.50 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 1.60 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.94 ต่อปี และบราซิล เพิ่มขึ้นจาก 1.25 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 1.41 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.13 ต่อปี

(2) การส่งออก

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การส่งออกเมล็ดกาแฟและกาแฟสำเร็จรูป เพิ่มขึ้นจาก 8.00 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 8.46 ล้านตัน ในปี 2561/62 และลดลงเหลือ 7.94 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือภาพรวม

เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.40 ต่อปี โดยประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ บราซิล ส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 2.13 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 2.20 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.98 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ เวียดนาม ส่งออกลดลงจาก 1.77 ล้านตัน ในปี 2558/59 เหลือ 1.61 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 1.94 ต่อปี และโคลัมเบีย ส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 0.74 ล้านตัน ในปี 2558/59 เพิ่มขึ้นเป็น 0.78 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.94

1) เมล็ดกาแฟ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การส่งออกเมล็ดกาแฟเพิ่มขึ้นจาก 6.78 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 7.22 ล้านตัน ในปี 2561/62 และลดลงเหลือ 6.72 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือภาพรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.38 ต่อปี โดยประเทศบราซิลมีการส่งออกมากที่สุดจาก 1.91 ล้านตัน ในปี 2558/59 เพิ่มขึ้นเป็น 1.96 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.97 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ เวียดนาม ส่งออก 1.62 ล้านตัน ในปี 2558/59 ลดลงเหลือ 1.44 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 2.46 ต่อปี และโคลัมเบีย ส่งออก 0.69 ล้านตัน ในปี 2558/59 เพิ่มขึ้นเป็น 0.72 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.72 ต่อปี

2) กาแฟสำเร็จรูป ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การส่งออกกาแฟสำเร็จรูปลดลงจาก 1.02 ล้านตัน ในปี 2558/59 เหลือ 0.96 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 0.80 ต่อปี โดยประเทศบราซิลส่งออกมากที่สุด จากปริมาณ 0.22 ล้านตัน ในปี 2558/59 เพิ่มขึ้นเป็น 0.23 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.77 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ มาเลเซีย ส่งออก 0.18 ล้านตัน ในปี 2558/59 เพิ่มขึ้นเป็น 0.19 ล้านตัน ในปี 2561/62 และลดลงเหลือ 0.18 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือภาพรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.54 ต่อปี และเวียดนาม ส่งออก 0.12 ล้านตัน ในปี 2558/59 เพิ่มขึ้นเป็น 0.14 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.96 ต่อปี

(3) การนำเข้า

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การนำเข้าเมล็ดกาแฟและกาแฟสำเร็จรูปเพิ่มขึ้นจาก 7.47 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 7.72 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.37 ต่อปี โดยประเทศผู้นำเข้ากาแฟที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นจาก 2.77 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 2.85 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.21 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา นำเข้าเพิ่มขึ้นจาก 1.51 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 1.55 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.08 ต่อปี และญี่ปุ่น นำเข้าลดลงจาก 0.49 ล้านตัน ในปี 2558/59 เหลือ 0.46 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 0.66 ต่อปี

1) เมล็ดกาแฟ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การนำเข้าเมล็ดกาแฟเพิ่มขึ้นจาก 6.42 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 6.58 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.28 ต่อปี โดยกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป มีการนำเข้ามากที่สุด เพิ่มขึ้นจาก 2.77 ล้านตัน ในปี 2558/59 เพิ่มขึ้นเป็น 2.85 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.21 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา นำเข้าเพิ่มขึ้นจาก 1.51 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 1.63 ล้านตัน ในปี 2561/62 และลดลงเหลือ 1.50 ตัน ในปี 2562/63 หรือภาพรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.37 ต่อปี

2) กาแฟสำเร็จรูป ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การนำเข้ากาแฟสำเร็จรูปเพิ่มขึ้นจาก 0.90 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 0.92 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.54 ต่อปี โดยประเทศฟิลิปปินส์นำเข้ามากที่สุด ลดลงจาก 0.33 ล้านตัน ในปี 2558/59 เหลือ 0.30 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 2.74 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ จีน นำเข้าลดลงจาก 0.10 ล้านตัน ในปี 2558/59 เหลือ 0.09 ล้านตัน ในปี 2561/62 และเพิ่มขึ้นเป็น 0.10 ล้านตัน ในปี 2562/63 หรือภาพรวมลดลงร้อยละ 1.99 ต่อปี

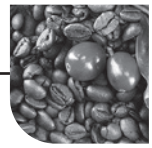

(4) ราคา

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ราคาเมล็ดกาแฟโรบัสตาตลาดนิวยอร์ก ลดลงจากกิโลกรัมละ 65.15 บาท ในปี 2558/59 เหลือกิโลกรัมละ 47.61 บาท ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 9.69 ต่อปี และราคาเมล็ดกาแฟอะราบิกาตลาดนิวยอร์ก ลดลงจากราคากิโลกรัมละ 123.47 บาท ในปี 2558/59 เหลือกิโลกรัมละ 102.44 บาท ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 6.51 ต่อปี สำหรับราคาเมล็ดกาแฟโรบัสตาตลาดลอนดอน ลดลงจากกิโลกรัมละ 60.74 บาท ในปี 2558/59 เหลือกิโลกรัมละ 40.68 บาท ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 11.98 ต่อปี

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา เนื้อที่ให้ผลลดลงจาก 262,074 ไร่ ในปี 2558/59 เหลือ 223,690 ไร่ ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 3.73 ต่อปี ส่วนผลผลิตลดลงจาก 30,860 ตัน ในปี 2558/59 เหลือ 22,505 ตัน ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 6.27 ต่อปี และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลงจาก 118 กิโลกรัม ในปี 2558/59 เหลือ 101 กิโลกรัม ในปี 2562/63 หรือลดลงร้อยละ 2.60 ต่อปี เนื่องจากเกษตรกรโค่นต้นกาแฟที่ไม่สมบูรณ์และอายุมากออก เพื่อปลูกใหม่ รวมทั้งโค่นต้นกาแฟที่ปลูกแซมพืชอื่นที่เริ่มให้ผลแล้ว เช่น ทุเรียน เป็นต้น

ต้นทุนการผลิตกาแฟในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ต้นทุนต่อกิโลกรัม เพิ่มขึ้นจาก 54.55 บาท ในปี 2559 เป็น 71.78 บาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.66 ต่อปี เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของต้นทุนผันแปร เช่น ค่าแรงงาน ค่าปุ๋ย ประกอบกับผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลง ส่งผลให้ต้นทุนต่อกิโลกรัมเพิ่มขึ้น

1.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ความต้องการใช้เมล็ดกาแฟของโรงงานแปรรูปเพิ่มขึ้น จาก 71,300 ตัน ในปี 2559 เพิ่มเป็น 86,111 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.39 ต่อปี เนื่องจากกระแสความนิยมดื่มกาแฟคั่วบด และกาแฟสำเร็จรูปเพิ่มขึ้น

(2) การส่งออก

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การส่งออกเมล็ดกาแฟของไทยมีปริมาณ 593 ตัน ในปี 2559 ลดลงเหลือ 543 ตัน ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 0.45 ต่อปี และมูลค่า 123 ล้านบาท ในปี 2559 เพิ่มขึ้นเป็น 137 ล้านบาท ในปี 2561 และลดลงเหลือ 116 ล้านบาท ในปี 2563 หรือภาพรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.98 ต่อปี สำหรับการส่งออกกาแฟสำเร็จรูปมีปริมาณ 18,028 ตัน และมูลค่า 1,028 ล้านบาท ในปี 2559 ลดลงเหลือ 8,453 ตัน และมูลค่า 682 ล้านบาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 17.38 และ 10.18 ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากผลผลิตในประเทศลดลง

(3) การนำเข้า

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การนำเข้าเมล็ดกาแฟเพิ่มขึ้นจากปริมาณ 47,974 ตัน ในปี 2559 เป็น 57,816 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.96 ต่อปี และมูลค่าลดลงจาก 3,553 ล้านบาท ในปี 2559 เหลือ 3,346 ล้านบาท ในปี 2562 และเพิ่มขึ้นเป็น 3,684 ตัน ในปี 2563 หรือภาพรวมลดลงร้อยละ 3.27 ต่อปี เนื่องจากผลผลิตในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงงานแปรรูป สำหรับกาแฟสำเร็จรูป มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นจากปริมาณ 16,756 ตัน และมูลค่า 1,865 ล้านบาท ในปี 2559 เป็น 20,350 ตัน และมูลค่า 2,098 ล้านบาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.35 และ 1.04 ต่อปี ตามลำดับ

(4) ราคา

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ราคาเมล็ดกาแฟโรบัสตาที่เกษตรกรขายได้ เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 62.38 บาท ในปี 2558/59 เป็นกิโลกรัมละ 82.50 บาท ในปี 2559/60 และลดลงเหลือ 66.98 ในปี 2562/63 โดยภาพรวมลดลงร้อยละ 0.59 ต่อปี เนื่องจากเป็นไปตามทิศทางของราคาตลาดโลก

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

จากข้อมูลของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (United States Department of Agriculture : USDA) ณ เดือนมิถุนายน 2563 ได้ประมาณการการผลิตและการตลาดกาแฟ ปี 2563/64 ดังนี้

2.1.1 การผลิต

ผลผลิตกาแฟโลกปี 2563/64 คาดว่าจะมีปริมาณ 10.57 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 10.02 ล้านตัน ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.49 โดยมีประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ คือ บราซิล ผลผลิตจะเพิ่มขึ้นเป็น 4.07 ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.33 ของปีที่ผ่านมา เนื่องจากมีสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยและปริมาณน้ำฝนเพียงพอ อีกทั้ง มีการขยายพื้นที่ปลูกและมีการดูแลและบริหารจัดการสวนที่ดีขึ้น ส่วนประเทศเวียดนาม ผลผลิตจะลดลงเหลือ 1.81 ล้านต้น หรือลดลงร้อยละ 3.72 ของปีที่ผ่านมา เนื่องจากปัญหาภัยแล้งและมีปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอในช่วงที่ต้นกาแฟออกดอกในพื้นที่ปลูกที่สำคัญ

สำหรับผลผลิตกาแฟพันธุ์อะราบิกาของโลกปี 2563/64 คาดว่าจะอยู่ที่ 6.11 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 5.63 ล้านตัน ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.53 เนื่องจากบราซิลซึ่งเป็นผู้ผลิตกาแฟอะราบิการายใหญ่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น

ส่วนผลผลิตกาแฟพันธุ์โรบัสตาของโลกปี 2563/64 คาดว่าจะอยู่ที่ 4.46 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 4.39 ล้านตัน ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.59 เนื่องจากผู้ผลิตกาแฟโรบัสตาของโลกส่วนใหญ่มีผลผลิตที่เพิ่มขึ้น

2.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ความต้องการใช้เมล็ดกาแฟของโลก ปี 2563/64 คาดว่าจะอยู่ที่ 9.98 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 9.84 ล้านตัน ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.42 เนื่องจากมีความต้องการบริโภคเพิ่มขึ้นในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา

(2) การส่งออก

การส่งออกเมล็ดกาแฟและกาแฟสำเร็จรูปของโลกปี 2563/64 คาดว่าจะมีปริมาณ 8.27 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 7.94 ล้านตัน ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.16 เนื่องจาก ผลผลิตของประเทศบราซิลที่เป็นผู้ผลิตกาแฟรายใหญ่ของโลกเพิ่มขึ้น โดยประเทศที่ส่งออกมากที่สุด ได้แก่ บราซิล คาดว่าจะส่งออก 2.46 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 2.20 ล้านตัน ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.82 รองลงมา ได้แก่ เวียดนาม คาดว่าจะส่งออกเท่าเดิม 1.61 ล้านตัน และโคลัมเบีย คาดว่าจะส่งออก 0.81 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 0.78 ล้านตัน ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.85

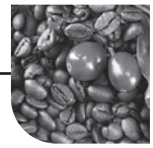

(3) การนำเข้า

การนำเข้าเมล็ดกาแฟและกาแฟสำเร็จรูปของโลกปี 2563/64 คาดว่าจะมีปริมาณ 8.06 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 7.72 ล้านตัน ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.40 โดยประเทศที่นำเข้ามากที่สุด ได้แก่ กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป คาดว่าจะนำเข้า 2.97 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 2.85 ล้านตัน ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.21 และสหรัฐอเมริกา คาดว่าจะนำเข้า 1.67 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1.55 ล้านตัน ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.74

(4) ราคา

ราคาเมล็ดกาแฟตลาดโลก คาดว่าจะลดลงจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากปริมาณผลผลิตของโลกสูงกว่าปริมาณความต้องการใช้ของโลก

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิต

สำหรับปี 2563/64 คาดว่าจะมีเนื้อที่ให้ผลประมาณ 218,301 ไร่ ลดลงจาก 223,690 ไร่ ของปีที่ผ่านมา หรือลดลงร้อยละ 2.41 เนื่องจากจังหวัดเชียงรายซึ่งเป็นแหล่งผลิตกาแฟอะราบิกาที่สำคัญประสบปัญหาสภาพอากาศแห้งแล้งในช่วงต้นปี 2563 ทำให้ต้นกาแฟยืนต้นตาย และจังหวัดชุมพรและระนองซึ่งเป็นแหล่งผลิตกาแฟโรบัสตาที่สำคัญ ต้นยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผล เช่น ทุเรียน ที่เกษตรกรปลูกไว้เริ่มให้ผลผลิต รวมทั้งปัญหาค่าจ้างแรงงานเก็บเกี่ยวที่แพงและหายาก ทำให้เกษตรกรโค่นต้นกาแฟที่ไม่สมบูรณ์และอายุมากออก ขณะที่ผลผลิตประมาณ 24,045 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 22,505 ตัน ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.84 และผลผลิตต่อไร่ประมาณ 110 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจาก 101 กิโลกรัม ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.91 ตามลำดับ เนื่องจากช่วงเดือนมิถุนายน 2563 ต้นกาแฟที่เริ่มติดผลและได้รับน้ำฝนที่เพียงพอ ทำให้การเจริญเติบโตของผลกาแฟสมบูรณ์มากกว่าปีที่ผ่านมา และจังหวัดชุมพรซึ่งเป็นแหล่งผลิตสำคัญมีสภาพอากาศเหมาะสมสำหรับการออกดอก และช่วงติดผลต้นกาแฟได้รับน้ำเพียงพอ ส่งผลให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา

2.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ในปี 2564 คาดว่ามีความต้องการใช้ 90,055 ตัน เพิ่มขึ้น จาก 86,111 ตัน ของปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.58 เนื่องจากความต้องการของโรงงานแปรรูปเพิ่มขึ้น ทั้งเพื่อการบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก

(2) การส่งออก

คาดว่าการส่งออกเมล็ดกาแฟจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าผลผลิตภายในประเทศจะเพิ่มขึ้น แต่ความต้องการใช้เมล็ดกาแฟของโรงงานแปรรูปเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการส่งออกเมล็ดกาแฟใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา

(3) การนำเข้า

คาดว่าจะมีการนำเข้าเมล็ดกาแฟเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากความต้องการบริโภคภายในประเทศและนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อส่งออก

(4) ราคา

ในปี 2564 คาดว่าราคาที่เกษตรกรขายได้จะลดลงเพียงเล็กน้อยใกล้เคียงกับ ปีที่ผ่านมา เนื่องจากราคาเป็นไปตามทิศทางของตลาดโลก

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต และการส่งออก

2.3.1 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต

(1) ราคากาแฟในช่วงหลายปีที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลง ทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น ได้แก่ ไม้ยืนต้น ไม้ผล เช่น ทุเรียนแซมในสวนกาแฟ และเริ่มให้ผลผลิต เกษตรกรจึงโค่นต้นกาแฟที่ไม่สมบูรณ์และอายุมากออก ทำให้ผลผลิตมีแนวโน้มลดลง

(2) สภาพอากาศแปรปรวน ฝนตกหนักในช่วงกาแฟติดดอก ทำให้ดอกกาแฟร่วง และสภาพอากาศแล้งยาวนาน ต้นกาแฟได้รับน้ำไม่เพียงพอ ทำให้ติดผลน้อย

2.3.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออก

ความต้องการใช้เมล็ดกาแฟของโรงงานแปรรูปในประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้น จากกระแสความต้องการบริโภคในประเทศ ในขณะที่ผลผลิตในประเทศมีแนวโน้มลดลง ทำให้การส่งออกเมล็ดกาแฟมีปริมาณลดลง

ตารางที่ 1 ผลผลิตกาแฟของโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	2563/64
บราซิล	2.96	3.37	3.05	3.89	3.56	**5.26**	4.07
เวียดนาม	1.74	1.60	1.76	1.82	1.88	**2.88**	1.81
โคลัมเบีย	0.84	0.88	0.83	0.83	0.83	**-0.82**	0.85
อินโดนีเซีย	0.73	0.64	0.62	0.64	0.64	**-2.60**	0.62
เอธิโอเปีย	0.39	0.42	0.42	0.44	0.45	**3.38**	0.45
ฮอนดูรัส	0.32	0.45	0.46	0.45	0.34	**1.22**	0.37
อินเดีย	0.35	0.31	0.32	0.32	0.29	**-3.38**	0.32
เปรู	0.21	0.25	0.26	0.27	0.27	**5.97**	0.27
ยูกันดา	0.22	0.31	0.26	0.29	0.26	**2.71**	0.29
เม็กซิโก	0.14	0.20	0.24	0.21	0.22	**10.00**	0.23
อื่น ๆ	1.28	1.27	1.30	1.33	1.28	**0.46**	1.29
รวม	**9.18**	**9.70**	**9.52**	**10.49**	**10.02**	**2.57**	**10.57**

ที่มา: United States Department of Agriculture, June 2020

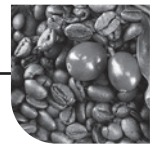

ตารางที่ 2 ผลผลิตกาแฟพันธุ์อะราบิกาของโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	2563/64
บราซิล	2.17	2.74	2.31	2.89	2.46	**3.09**	2.87
โคลัมเบีย	0.84	0.88	0.83	0.83	0.83	**-0.82**	0.85
เอธิโอเปีย	0.39	0.42	0.42	0.44	0.45	**3.38**	0.45
ฮอนดูรัส	0.32	0.45	0.46	0.45	0.34	**1.22**	0.37
เปรู	0.21	0.25	0.26	0.27	0.27	**5.97**	0.27
กัวเตมาลา	0.19	0.20	0.22	0.21	0.20	**1.53**	0.20
เม็กซิโก	0.13	0.19	0.23	0.19	0.19	**7.89**	0.20
นิคารากัว	0.13	0.16	0.16	0.16	0.14	**1.49**	0.13
จีน	0.11	0.11	0.12	0.12	0.11	**0.87**	0.12
อินเดีย	0.10	0.09	0.09	0.09	0.08	**-4.36**	0.09
อื่น ๆ	0.59	0.60	0.54	0.57	0.56	**-1.54**	0.56
รวม	**5.18**	**6.09**	**5.64**	**6.22**	**5.63**	**1.90**	**6.11**

ที่มา: United States Department of Agriculture, June 2020

ตารางที่ 3 ผลผลิตกาแฟพันธุ์โรบัสตาของโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	2563/64
เวียดนาม	1.67	1.54	1.70	1.76	1.81	**2.99**	1.75
บราซิล	0.80	0.63	0.74	1.00	1.10	**11.62**	1.21
อินโดนีเซีย	0.64	0.56	0.56	0.56	0.57	**-2.29**	0.54
อินเดีย	0.17	0.24	0.22	0.24	0.21	**4.32**	0.24
ยูกันดา	0.24	0.22	0.22	0.22	0.21	**-2.64**	0.23
มาเลเซีย	0.13	0.13	0.13	0.13	0.11	**-3.29**	0.12
โกตดิวัวร์	0.10	0.07	0.08	0.12	0.11	**7.57**	0.11
แทนซาเนีย	0.03	0.03	0.03	0.04	0.04	**9.01**	0.04
เม็กซิโก	0.01	0.01	0.01	0.03	0.03	**39.04**	0.04
คาเมอรูน	0.04	0.05	0.04	0.04	0.04	**-2.21**	0.04
อื่น ๆ	0.17	0.13	0.15	0.13	0.16	**-1.21**	0.14
รวม	**4.00**	**3.61**	**3.88**	**4.27**	**4.39**	**3.60**	**4.46**

ที่มา: United States Department of Agriculture, June 2020

ตารางที่ 4 ความต้องการใช้กาแฟของโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	2563/64
สหภาพยุโรป	2.67	2.54	2.74	2.77	2.75	**1.47**	2.78
สหรัฐอเมริกา	1.50	1.53	1.53	1.63	1.60	**1.94**	1.64
บราซิล	1.25	1.30	1.35	1.39	1.41	**3.13**	1.41
ญี่ปุ่น	0.48	0.49	0.49	0.48	0.48	**-0.21**	0.49
ฟิลิปปินส์	0.37	0.42	0.39	0.37	0.36	**-1.80**	0.36
อินโดนีเซีย	0.19	0.19	0.21	0.26	0.29	**12.29**	0.26
รัสเซีย	0.26	0.28	0.27	0.30	0.29	**2.92**	0.30
แคนาดา	0.27	0.27	0.29	0.29	0.29	**2.17**	0.29
จีน	0.17	0.19	0.19	0.19	0.20	**3.30**	0.20
เอธิโอเปีย	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	**0.00**	0.20
อื่น ๆ	1.82	1.83	1.93	2.03	1.98	**2.76**	2.05
รวม	**9.17**	**9.23**	**9.58**	**9.90**	**9.84**	**2.13**	**9.98**

ที่มา: United States Department of Agriculture, June 2020

ตารางที่ 5 ปริมาณการส่งออกเมล็ดกาแฟและกาแฟสำเร็จรูปของโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	2563/64
บราซิล	2.13	1.98	1.83	2.49	2.20	**2.98**	2.46
เวียดนาม	1.77	1.65	1.67	1.64	1.61	**-1.94**	1.61
โคลัมเบีย	0.74	0.83	0.76	0.82	0.78	**0.94**	0.81
อินโดนีเซีย	0.59	0.49	0.48	0.37	0.43	**-8.73**	0.42
ฮอนดูรัส	0.30	0.43	0.43	0.41	0.33	**1.44**	0.33
อินเดีย	0.34	0.37	0.37	0.35	0.33	**-1.15**	0.32
เปรู	0.20	0.24	0.25	0.26	0.26	**6.23**	0.26
ยูกันดา	0.21	0.28	0.27	0.28	0.24	**2.71**	0.27
เอธิโอปีย	0.20	0.23	0.23	0.25	0.23	**3.70**	0.25
กัวเตมาลา	0.18	0.20	0.21	0.22	0.21	**4.12**	0.20
อื่น ๆ	1.34	1.31	1.37	1.37	1.32	**0.15**	1.34
รวม	**8.00**	**8.01**	**7.87**	**8.46**	**7.94**	**0.40**	**8.27**

ที่มา: United States Department of Agriculture, June 2020

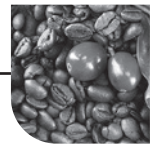

ตารางที่ 6 ปริมาณการส่งออกเมล็ดกาแฟของโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	2563/64
บราซิล	1.91	1.76	1.62	2.24	1.96	**2.97**	2.22
เวียดนาม	1.62	1.50	1.52	1.48	1.44	**-2.46**	1.44
โคลัมเบีย	0.69	0.76	0.70	0.75	0.72	**0.72**	0.74
อินโดนีเซีย	0.48	0.44	0.42	0.29	0.37	**-8.95**	0.35
ฮอนดูรัส	0.30	0.43	0.43	0.41	0.33	**1.44**	0.33
เปรู	0.20	0.24	0.25	0.26	0.26	**6.23**	0.26
ยูกันดา	0.21	0.28	0.27	0.28	0.24	**2.71**	0.27
เอธิโอเปีย	0.20	0.23	0.23	0.25	0.23	**3.70**	0.25
อินเดีย	0.24	0.26	0.25	0.24	0.22	**-2.51**	0.20
กัวเตมาลา	0.18	0.20	0.21	0.22	0.21	**4.12**	0.20
อื่น ๆ	0.75	0.73	0.77	0.80	0.74	**0.65**	0.77
รวม	**6.78**	**6.83**	**6.67**	**7.22**	**6.72**	**0.38**	**7.03**

ที่มา: United States Department of Agriculture, June 2020

ตารางที่ 7 ปริมาณการส่งออกกาแฟสำเร็จรูปของโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	2563/64
บราซิล	0.22	0.22	0.21	0.24	0.23	**1.77**	0.24
มาเลเซีย	0.18	0.18	0.18	0.19	0.18	**0.54**	0.18
เวียดนาม	0.12	0.12	0.13	0.13	0.14	**3.96**	0.14
อินเดีย	0.10	0.11	0.12	0.11	0.11	**1.92**	0.12
อินโดนีเซีย	0.11	0.05	0.06	0.07	0.06	**-8.39**	0.06
เม็กซิโก	0.05	0.06	0.06	0.06	0.06	**3.71**	0.06
โคลัมเบีย	0.05	0.05	0.05	0.05	0.05	**0.00**	0.05
สหภาพยุโรป	0.03	0.03	0.04	0.05	0.04	**11.47**	0.04
เอลกวาดอร์	0.04	0.03	0.03	0.02	0.02	**-16.40**	0.02
จีน	0.04	0.04	0.03	0.02	0.02	**-18.77**	0.03
อื่น ๆ	0.08	0.07	0.07	0.06	0.05	**-10.36**	0.05
รวม	**1.02**	**0.96**	**0.98**	**1.00**	**0.96**	**-0.80**	**0.99**

ที่มา: United States Department of Agriculture, June 2020

ตารางที่ 8 ปริมาณการนำเข้าเมล็ดกาแฟและกาแฟสำเร็จรูปของโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	2563/64
สหภาพยุโรป	2.77	2.76	2.85	2.94	2.85	**1.21**	2.97
สหรัฐอเมริกา	1.51	1.59	1.49	1.68	1.55	**1.08**	1.67
ญี่ปุ่น	0.49	0.48	0.46	0.51	0.46	**-0.66**	0.49
ฟิลิปปินส์	0.37	0.39	0.37	0.37	0.33	**-2.78**	0.34
รัสเซีย	0.26	0.28	0.27	0.30	0.29	**2.92**	0.30
แคนาดา	0.27	0.27	0.29	0.29	0.29	**2.17**	0.29
สาธารณรัฐเกาหลี	0.15	0.16	0.16	0.17	0.17	**3.16**	0.17
สวิตเซอร์แลนด์	0.15	0.16	0.17	0.17	0.17	**3.16**	0.17
จีน	0.18	0.21	0.17	0.16	0.17	**-3.79**	0.17
แอลจีเรีย	0.14	0.13	0.14	0.14	0.12	**-2.31**	0.13
อื่น ๆ	1.18	1.16	1.31	1.41	1.32	**4.28**	1.36
รวม	**7.47**	**7.59**	**7.68**	**8.14**	**7.72**	**1.37**	**8.06**

ที่มา: United States Department of Agriculture, June 2020

ตารางที่ 9 ปริมาณการนำเข้าเมล็ดกาแฟของโลก ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	2563/64
สหภาพยุโรป	2.77	2.76	2.85	2.94	2.85	**1.21**	2.97
สหรัฐอเมริกา	1.51	1.55	1.47	1.63	1.50	**0.37**	1.62
ญี่ปุ่น	0.44	0.42	0.39	0.44	0.41	**-0.94**	0.43
แคนาดา	0.17	0.18	0.18	0.19	0.18	**1.70**	0.19
รัสเซีย	0.15	0.16	0.17	0.18	0.17	**3.75**	0.19
สวิตเซอร์แลนด์	0.15	0.16	0.17	0.17	0.17	**3.16**	0.17
สาธารณรัฐเกาหลี	0.14	0.15	0.14	0.15	0.15	**1.39**	0.16
แอลจีเรีย	0.14	0.13	0.14	0.14	0.12	**-2.31**	0.13
มาเลเซีย	0.09	0.09	0.09	0.11	0.11	**6.21**	0.11
เม็กซิโก	0.13	0.08	0.07	0.09	0.09	**-5.99**	0.10
อื่น ๆ	0.73	0.76	0.87	0.92	0.83	**4.58**	0.86
รวม	**6.42**	**6.44**	**6.54**	**6.96**	**6.58**	**1.28**	**6.93**

ที่มา: United States Department of Agriculture, June 2020

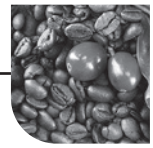

ตารางที่ 10 **ปริมาณการนำเข้ากาแฟสำเร็จรูปของโลก ปี 2558/59 - 2563/64**

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558/59	2559/60	2560/61	2561/62	2562/63	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	2563/64
ฟิลิปปินส์	0.33	0.36	0.33	0.33	0.30	**-2.74**	0.30
จีน	0.10	0.11	0.10	0.09	0.10	**-1.99**	0.10
รัสเซีย	0.10	0.10	0.07	0.08	0.09	**-4.25**	0.09
แคนาดา	0.08	0.08	0.09	0.08	0.09	**2.38**	0.09
ญี่ปุ่น	0.05	0.06	0.07	0.06	0.05	**0.00**	0.05
อินโดนีเซีย	0.04	0.02	0.05	0.06	0.05	**16.71**	0.05
สหรัฐอเมริกา	0.01	0.03	0.01	0.03	0.03	**24.57**	0.02
ยูเครน	0.03	0.03	0.03	0.02	0.02	**-11.45**	0.02
แอฟริกาใต้	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	**0.00**	0.02
ออสเตรเลีย	0.01	0.01	0.01	0.02	0.02	**23.11**	0.02
อื่น ๆ	0.13	0.14	0.18	0.18	0.15	**5.52**	0.17
รวม	**0.90**	**0.96**	**0.96**	**0.97**	**0.92**	**0.54**	**0.93**

ที่มา: United States Department of Agriculture, June 2020

ตารางที่ 11 **เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ กาแฟของไทย ปี 2558/59 - 2563/64**

ปี	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
2558/59	262,074	30,860	118
2559/60	262,965	26,855	102
2560/61	270,605	24,689	91
2561/62	246,894	26,424	107
2562/63	223,690	22,505	101
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-3.73**	**-6.27**	**-2.60**
2563/64*	218,301	24,045	110

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 12 ต้นทุนการผลิตเมล็ดกาแฟของไทย ปี 2559 - 2563

ปี	ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	ต้นทุนคงที่ (บาท/ไร่)	ต้นทุนทั้งหมด (บาท/ไร่)	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท/กก.)
2559	4,939.24	1,606.57	6,545.81	54.55
2560	4,609.65	1,633.81	6,243.46	61.21
2561	4,488.76	1,668.93	6,157.69	67.67
2562	4,847.62	1,709.82	6,557.44	61.28
2563*	4,492.96	1,751.48	6,244.44	71.78
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-1.38**	**2.21**	**-0.45**	**5.66**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 13 ความต้องการใช้เมล็ดกาแฟของโรงงานแปรรูปในประเทศ ปี 2559 - 2564

ปี	ความต้องการใช้เมล็ดกาแฟของโรงงาน (ตัน)
2559	71,300
2560	85,234
2561	91,993
2562	81,592
2563	86,111
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**3.39**
2564*	90,055

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

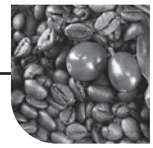

ตารางที่ 14 **ปริมาณและมูลค่าการส่งออกเมล็ดกาแฟและกาแฟสำเร็จรูป ปี 2559 - 2564**

ปริมาณ: ตัน
มูลค่า: ล้านบาท

ปี	เมล็ดกาแฟ		กาแฟสำเร็จรูป**	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2559	593	123	18,028	1,028
2560	528	100	11,043	739
2561	699	137	10,270	662
2562	602	124	7,441	574
2563*	543	116	8,453	682
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-0.45**	**0.98**	**-17.38**	**-10.18**
2564*	597	127	9,129	736

หมายเหตุ: * ประมาณการ
** แปลงหน่วยเป็นสารกาแฟ
ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 15 **ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าเมล็ดกาแฟและกาแฟสำเร็จรูป ปี 2559 - 2564**

ปริมาณ: ตัน
มูลค่า: ล้านบาท

ปี	เมล็ดกาแฟ		กาแฟสำเร็จรูป**	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2559	47,974	3,553	16,756	1,865
2560	59,029	5,014	18,062	2,097
2561	65,597	4,494	18,742	2,041
2562	49,365	3,346	18,753	1,837
2563*	57,816	3,684	20,350	2,098
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**1.96**	**-3.27**	**4.35**	**1.04**
2564*	60,411	4,021	21,313	2,286

หมายเหตุ: * ประมาณการ
** แปลงหน่วยเป็นสารกาแฟ
ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 16 ราคาเมล็ดกาแฟดิบ ปี 2558/59 - 2563/64

หน่วย: บาท/กิโลกรัม

ปี	ราคากาแฟโรบัสตาที่เกษตรกรขายได้[1/]	ราคากาแฟโรบัสตา (นิวยอร์ก)[2/]	ราคากาแฟอะราบิกา (นิวยอร์ก)[2/]	ราคากาแฟโรบัสตา (ลอนดอน)[3/]
2558/59	62.38	65.15	123.47	60.74
2559/60	82.50	79.26	122.20	79.70
2560/61	69.74	62.62	96.17	64.02
2561/62	67.47	53.58	90.52	49.57
2562/63	66.98	47.61	102.44	40.68
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-0.59**	**-9.69**	**-6.51**	**-11.98**
2563/64*	66.59	43.00	95.77	35.80

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: [1/] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] International Coffee Organization, October 2020

[3/] Robusta Coffee Futures/Global Derivatives, October 2020

9
สับปะรด

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 ผลผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.12 ต่อปี จากผลผลิต 25.83 ล้านตัน ในปี 2559 เพิ่มขึ้นเป็น 27.00 ล้านตัน ในปี 2563 ทั้งนี้ผลผลิตในปี 2563 ลดลงจาก 28.00 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 3.57 เนื่องจากแหล่งผลิตบางประเทศมีสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิต

1.1.2 การตลาด

(1) การส่งออก

1) สับปะรดกระป๋อง ปี 2559 - 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลงร้อยละ 9.16 และร้อยละ 11.98 ต่อปี ตามลำดับ จากปริมาณ 1.20 ล้านตัน มูลค่า 1,364.20 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2559 ลดลงเป็นปริมาณ 0.84 ล้านตัน มูลค่า 876.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2563 โดยปี 2563 ไทยส่งออกมากที่สุดปริมาณ 0.31 ล้านตัน หรือร้อยละ 37.32 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ส่งออกปริมาณ 0.22 ล้านตัน และ 0.17 ล้านตัน หรือร้อยละ 26.27 และร้อยละ 19.83 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด ตามลำดับ สำหรับมูลค่าการส่งออกปี 2563 ไทยส่งออกมากที่สุดมูลค่า 328.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 37.44 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ส่งออกมูลค่า 192.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ 167.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 21.92 และร้อยละ 19.06 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ตามลำดับ

2) น้ำสับปะรด ปี 2559 - 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลงร้อยละ 8.25 และร้อยละ 15.07 ต่อปี ตามลำดับ จากปริมาณ 0.86 ล้านตัน มูลค่า 923.85 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2559 ลดลงเป็น 0.61 ล้านตัน มูลค่า 498.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2563 โดยปี 2563 คอสตาริกา ส่งออกมากที่สุด ปริมาณ 0.16 ล้านตัน หรือร้อยละ 26.80 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ฟิลิปปินส์ และเนเธอร์แลนด์ ส่งออกปริมาณ 0.14 ล้านตัน และ 0.07 ล้านตัน หรือร้อยละ 23.17 และร้อยละ 12.06 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด ตามลำดับ สำหรับมูลค่าการส่งออกปี 2563 ฟิลิปปินส์ส่งออกมากที่สุดมูลค่า 99.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 19.88 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมาได้แก่ คอสตาริกา และไทย ส่งออกมูลค่า 92.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ 79.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 18.47 และร้อยละ 15.86 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ตามลำดับ

(2) การนำเข้า

1) สับปะรดกระป๋อง ปี 2563 สหรัฐอเมริกานำเข้ามากที่สุดปริมาณ 0.25 ล้านตัน หรือร้อยละ 29.43 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด รองลงมาได้แก่ เยอรมนี และสเปน นำเข้าปริมาณ 0.06 ล้านตัน และ 0.05 ล้านตัน หรือร้อยละ 7.01 และร้อยละ 5.44 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด ตามลำดับ สำหรับมูลค่าการนำเข้าสับปะรดกระป๋อง สหรัฐอเมริกานำเข้ามากที่สุดมูลค่า 305.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 31.38 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ เยอรมนี และสเปน นำเข้ามูลค่า 64.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ 50.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 6.58 และร้อยละ 5.14 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด ตามลำดับ

2) น้ำสับปะรด สหรัฐอเมริกานำเข้ามากที่สุดปริมาณ 0.13 ล้านตัน หรือร้อยละ 23.53 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด รองลงมาได้แก่ เนเธอร์แลนด์ และฝรั่งเศส นำเข้าปริมาณ 0.09 ล้านตัน และ 0.05 ล้านตัน หรือร้อยละ 15.27 และร้อยละ 8.46 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด ตามลำดับ สำหรับมูลค่าการนำเข้าน้ำสับปะรด เนเธอร์แลนด์นำเข้ามากที่สุดมูลค่า 70.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 14.43 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส นำเข้ามูลค่า 68.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ 45.00 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 14.02 และร้อยละ 9.28 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด ตามลำดับ

(3) ราคา

1) ราคาส่งออก

- สับปะรดกระป๋อง ปี 2559 - 2563 ราคาส่งออกลดลงร้อยละ 3.77 ต่อปี จากตันละ 1,135 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2559 ลดลงเป็นตันละ 1,005 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2563 โดยปี 2563 ราคาส่งออกสับปะรดกระป๋องของเนเธอร์แลนด์มีราคาสูงที่สุดตันละ 1,495 ดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาได้แก่ เคนยา และเยอรมนี ราคาส่งออกตันละ 1,445 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1,410 ดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ

- น้ำสับปะรด ปี 2559 - 2563 ราคาส่งออกลดลงร้อยละ 7.48 ต่อปี จากตันละ 1,073 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2559 ลดลงเป็นตันละ 820 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2563 โดยปี 2563 ราคาส่งออกน้ำสับปะรดของเคนยามีราคาสูงที่สุดตันละ 1,525 ดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาได้แก่ ไทย และอินโดนีเซีย ราคาส่งออกตันละ 1,175 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1,160 ดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ

2) ราคานำเข้า

- สับปะรดกระป๋อง ปี 2559 - 2563 ราคานำเข้าลดลงร้อยละ 4.25 ต่อปี จากตันละ 1,320 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2559 ลดลงเป็นตันละ 1,150 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2563 โดยปี 2563 ราคานำเข้าสับปะรดกระป๋องของสหรัฐอเมริกา มีราคาสูงที่สุดตันละ 1,225 ดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาได้แก่ สหราชอาณาจักร (อังกฤษ) และสเปน ราคาส่งออกตันละ 1,200 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1,095 ดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ

- น้ำสับปะรด ปี 2559 - 2563 ราคานำเข้าลดลงร้อยละ 8.92 ต่อปี จากตันละ 1,210 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2559 ลดลงเป็นตันละ 850 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2563 โดยปี 2563 ราคานำเข้าน้ำสับปะรดของสหราชอาณาจักร (อังกฤษ) มีราคาสูงที่สุดตันละ 1,290 ดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาได้แก่ ฝรั่งเศส และสเปน ราคานำเข้าตันละ 930 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 900 ดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวมและผลผลิตต่อไร่ สับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 4.76 ร้อยละ 9.32 และร้อยละ 4.79 ต่อปี ตามลำดับ จากเนื้อที่เก็บเกี่ยว 493,266 ไร่ ผลผลิตรวม 2.01 ล้านตัน ผลผลิตต่อไร่ 4,082 กิโลกรัม ในปี 2559 ลดลงเป็นเนื้อที่เก็บเกี่ยว 414,499 ไร่ ผลผลิตรวม 1.39 ล้านตัน ผลผลิตต่อไร่ 3,364 กิโลกรัม ในปี 2563 เนื่องจากช่วงปี 2560 - 2561 เนื้อที่เก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้นและปริมาณผลผลิตเกินความต้องการของตลาด ราคาสับปะรดลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ปี 2562 - 2563 เกษตรกร

ลดพื้นที่ปลูกโดยปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น ประกอบกับเกษตรกรขาดเงินทุนในการดูแลรักษา รวมทั้งได้รับผลกระทบจากสภาพอากาศแล้ง ต้นสับปะรดไม่สมบูรณ์ บางส่วนไม่ออกดอก ผลแคระแกร็นไม่มีน้ำหนัก

1.2.2 การตลาด

(1) การบริโภค

ผลผลิตสับปะรด (พันธุ์ปัตตาเวีย) ประมาณร้อยละ 20 ของผลผลิตทั้งหมด ใช้เพื่อบริโภคภายในประเทศ และผลผลิตประมาณร้อยละ 80 ของผลผลิตทั้งหมด จะเข้าสู่โรงงานแปรรูปเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ส่งออกไปต่างประเทศ

(2) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์สับปะรดมีแนวโน้มลดลงร้อยละ 13.81 และร้อยละ 17.85 ต่อปี จากปริมาณ 0.61 ล้านตัน มูลค่า 30,162 ล้านบาท ในปี 2559 ลดลงเป็นปริมาณ 0.34 ล้านตัน มูลค่า 14,825 ล้านบาท ในปี 2563 ตามลำดับ โดยผลิตภัณฑ์สำคัญได้แก่

1) สับปะรดกระป๋อง ปี 2559 - 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลงร้อยละ 11.56 และร้อยละ 18.67 ต่อปี ตามลำดับ จากปริมาณ 0.49 ล้านตัน มูลค่า 20,905 ล้านบาท ในปี 2559 ลดลงเป็นปริมาณ 0.31 ล้านตัน มูลค่า 10,150 ล้านบาท ในปี 2563 โดยปี 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลงจาก 0.39 ล้านตัน มูลค่า 10,459 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 19.40 และร้อยละ 2.95 ตามลำดับ

2) น้ำสับปะรด ปี 2559 - 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลงร้อยละ 7.44 และร้อยละ 21.59 ต่อปี ตามลำดับ จากปริมาณ 0.09 ล้านตัน มูลค่า 6,459 ล้านบาท ในปี 2559 ลดลงเป็นปริมาณ 0.07 ล้านตัน มูลค่า 2,450 ล้านบาท ในปี 2563 โดยปี 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลงจาก 0.09 ล้านตัน มูลค่า 2,861 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 21.54 และร้อยละ 14.37 ตามลำดับ

(3) ราคา

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้

- สับปะรดโรงงาน ปี 2559 - 2563 ราคาสับปะรดโรงงานที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.38 ต่อปี จากกิโลกรัมละ 10.18 บาท ในปี 2559 เพิ่มขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 11.00 บาท ในปี 2563 โดยปี 2563 ราคาสับปะรดโรงงานที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 5.91 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 86.13 เนื่องจากปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดลดลงจากการที่เกษตรกรลดพื้นที่และการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูก รวมทั้งสภาพอากาศแล้ง ทำให้ปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดลดลง และไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ส่งผลให้ราคาสับปะรดที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวเพิ่มขึ้น

- สับปะรดบริโภคสด (พันธุ์ปัตตาเวีย) ปี 2559 - 2563 ราคาสับปะรดบริโภคสดที่เกษตรกรขายได้ลดลงร้อยละ 3.67 ต่อปี จากกิโลกรัมละ 13.45 บาท ในปี 2559 ลดลงเป็นกิโลกรัมละ 12.80 บาท ในปี 2563 โดยปี 2563 ราคาสับปะรดบริโภคที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 7.95 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 61.01

2) ราคาจำหน่ายส่งตลาดกรุงเทพฯ ปี 2559 - 2563 ราคาจำหน่ายส่งสับปะรดบริโภคสด (ศรีราชา เบอร์ 1) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.15 ต่อปี จากกิโลกรัมละ 22.25 บาท ในปี 2559 เพิ่มขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 22.60 บาท ในปี 2563 โดยปี 2563 ราคาจำหน่ายส่งตลาดกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 18.32 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 23.36

3) ราคาส่งออก

- สับปะรดกระป๋อง ปี 2559 - 2563 ราคาส่งออกลดลงร้อยละ 7.99 ต่อปี จากกิโลกรัมละ 42.20 บาท ในปี 2559 ลดลงเป็นกิโลกรัมละ 32.40 บาท ในปี 2563 โดยปี 2563 ราคาส่งออกสับปะรดกระป๋อง เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 26.84 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 20.71

- น้ำสับปะรด ปี 2559 - 2563 ราคาส่งออกลดลงร้อยละ 15.27 ต่อปี จากกิโลกรัมละ 74.45 บาท ในปี 2559 ลดลงเป็นกิโลกรัมละ 36.60 บาท ในปี 2563 โดยปี 2563 ราคาส่งออกน้ำสับปะรด เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 33.50 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 9.26

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

2.1.1 การผลิต

คาดว่า ผลผลิตสับปะรดของโลกในภาพรวมจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย เนื่องจากคาดว่า สภาพอากาศจะเอื้ออำนวยต่อการผลิต รวมทั้งปีที่ผ่านมาผลผลิตโลกลดลง ทำให้ราคาปรับตัวเพิ่มขึ้น จะจูงใจให้เกษตรกรในประเทศผู้ผลิตมีการดูแลรักษาต้นที่ดีขึ้น

2.1.2 การตลาด

คาดว่า ปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์สับปะรดของโลกในภาพรวมจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากคาดว่า ปริมาณผลผลิตโลกที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการผ่อนปรนมาตรการป้องกันโรคโควิด 19 ทำให้ความต้องการของตลาดโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

2.1.3 ราคา

คาดว่า ราคาส่งออกสับปะรดกระป๋องและน้ำสับปะรด จะมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากคาดว่า ผลผลิตโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและตัวแทนการค้า (Broker) จะเสนอซื้อในปริมาณที่เพิ่มขึ้น โดยจะปรับราคารับซื้อจากประเทศผู้ผลิตลดลงจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย เพื่อเป็นการเฉลี่ยต้นทุนที่สูงจากปีที่ผ่านมา

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิต

คาดว่า ปี 2564 มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 490,965 ไร่ ผลผลิตรวม 2.02 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่ 4,107 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 18.45 ร้อยละ 44.62 และร้อยละ 22.09 ตามลำดับ เนื่องจาก จากราคารับซื้อตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2562 และปี 2563 ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จูงใจให้เกษตรกรมีการบำรุงรักษาต้น เกษตรกรบางส่วนกลับมาดูแลแปลงหรือไถเหง้าสับปะรดที่แห้งตายทิ้งเพื่อปลูกใหม่ รวมทั้งเกษตรกรรายใหม่มีการขยายพื้นที่ปลูกในพื้นที่ปล่อยว่างที่เคยปลูกสับปะรดมาก่อน และปลูกแซมในสวนยางพารา และคาดว่าปริมาณน้ำฝนเพียงพอต่อการเจริญเติบโต ไม่ประสบภัยแล้งเหมือนปีที่ผ่านมา

2.2.2 การตลาด

(1) ราคา

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้ คาดว่า จะมีแนวโน้มลดลงจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย ซึ่งเป็นผลมาจากผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ทำให้โรงงานแปรรูปสับปะรดต้องปรับการผลิตให้ต้นทุนสอดคล้องกับราคาตลาดและราคาส่งออกผลิตภัณฑ์

2) ราคาส่งออก คาดว่า ราคาส่งออกสับปะรดกระป๋อง และน้ำสับปะรดของไทย ลดลงจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย เนื่องจากปริมาณผลผลิตของไทยและของโลกที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จะทำให้ตัวแทนการค้า (Broker) มีการเสนอราคารับซื้อในระดับที่ลดลงจากปีที่ผ่านมา

(2) การส่งออก

คาดว่า การส่งออกสับปะรดกระป๋องและน้ำสับปะรด จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจาก ปรับตัวเพิ่มขึ้นตามปริมาณผลผลิต รวมทั้งการผ่อนปรนมาตรการโรคโควิด 19 จะทำให้ตัวแทนการค้า (Broker) มีการปรับกำลังซื้อเพิ่มขึ้น ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิตและการส่งออก

2.3.1 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิต

(1) พฤติกรรมการตอบสนองต่อราคาของเกษตรกร เนื่องจาก ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2562 และตลอดปี 2563 โรงงานแปรรูปรับซื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกสับปะรดในพื้นที่ว่าง รวมถึงปลูกแซมในสวนยางพาราที่ปลูกใหม่เพิ่มขึ้น และจะเพิ่มการดูแลรักษาต้น ส่งผลให้ผลผลิตรวมทั้งประเทศในปี 2564 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

(2) สภาพอากาศ เนื่องจาก การปลูกสับปะรดส่วนใหญ่ของไทยอยู่ในพื้นที่บริเวณเชิงเขา ต้องอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติและสภาพอากาศหนาวเย็น โดยคาดว่า ปี 2564 สภาพอากาศจะเอื้ออำนวยต่อการผลิตสับปะรด ปริมาณน้ำฝนเพียงพอ ทำให้ต้นมีความสมบูรณ์ ส่งผลให้ผลผลิตรวมทั้งประเทศในปี 2564 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

2.3.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออก

(1) ผลกระทบจากมาตรการเพื่อป้องกันการระบาดของโรคโควิด 19 เช่น ล็อกดาวน์ การปิดด่านศุลกากร การหยุดให้บริการอำนวยความสะดวกทางการค้า การเคลื่อนย้ายแรงงาน เป็นปัจจัยลบทำให้เศรษฐกิจโลกชะลอตัว ความต้องการสับปะรดกระป๋องและน้ำสับปะรดในตลาดโลกลดลง โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวและร้านอาหาร ปัญหาการขาดแคลนแรงงานต่างด้าวในภาคอุตสาหกรรมสับปะรดของไทย ฯลฯ หากการทดลองวัคซีนมีความคืบหน้า และมีการผ่อนปรนมาตรการล็อกดาวน์ รวมทั้งการดำเนินมาตรการเยียวยาและลดผลกระทบของโรคโควิด 19 ในต่างประเทศ เช่น การช่วยเหลือภาคธุรกิจและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ มาตรการดูแลครัวเรือนและการจ้างงาน จะทำให้เศรษฐกิจและความต้องการของตลาดมีทิศทางดีขึ้น

(2) ปริมาณผลผลิตสับปะรดโลกและราคาสินค้าของประเทศคู่แข่ง คาดว่าปี 2564 สภาพอากาศจะเอื้ออำนวยต่อการเพิ่มขึ้นของปริมาณผลผลิตสับปะรดโลก รวมทั้งประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นการผลิตโดยบริษัทขนาดใหญ่ มีต้นทุนการผลิตต่ำ รวมทั้งได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรทั่วไป (Generalized System of Preferences: GSP) จะเสนอราคาจำหน่ายต่ำกว่าไทย ทำให้ตัวแทนการค้า (Broker) จะปรับการซื้อจากฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย เพิ่มขึ้น

(3) แนวโน้มการบริโภคสินค้าเพื่อสุขภาพ ทำให้ตลาดโลกมีความต้องการสับปะรดสดและน้ำผลไม้แบบคั้นสดเพิ่มขึ้น รวมทั้งราคาผลิตภัณฑ์น้ำผลไม้ชนิดอื่นมีแนวโน้มลดลง เป็นปัจจัยลบทำให้ความต้องการผลิตภัณฑ์สับปะรดแปรรูปและน้ำสับปะรดชะลอตัว

ตารางที่ 1 ผลผลิตสับปะรดของประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ ปี 2559 - 2563

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559	2560	2561[1/]	2562[1/]	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
คอสตาริก้า	2.92	3.32	3.42	3.40	3.30	**2.71**
ฟิลิปปินส์	2.61	2.67	2.73	2.68	2.60	**-0.08**
บราซิล	2.56	2.31	2.65	2.60	2.50	**0.73**
ไทย[2/]	2.01	2.33	2.35	1.83	1.39	**-9.32**
จีน	1.93	2.05	2.01	2.00	1.90	**-0.51**
อินโดนีเซีย	1.40	1.80	1.81	1.80	1.70	**4.05**
อื่น ๆ	12.39	12.91	12.96	13.69	13.61	**2.49**
รวม	**25.83**	**27.38**	**27.92**	**28.00**	**27.00**	**1.12**

หมายเหตุ: [1/] ประมาณการ (ณ พฤศจิกายน 2563) [2/] ข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (ณ พฤศจิกายน 2563)

ที่มา: Food and Agricultural Organization of The United Nations (FAO), October 2020

ตารางที่ 2 **ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสับปะรดกระป๋องของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ ปี 2559 - 2563**

ปริมาณ: ล้านตัน มูลค่า: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ประเทศ	2559		2560		2561		2562[1/]		2563[1/]		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ไทย	0.49	591.86	0.53	574.05	0.48	400.33	0.39	337.00	0.31	328.00	**-11.52**	**-15.74**
ฟิลิปปินส์	0.38	341.47	0.32	277.33	0.24	192.16	0.23	182.00	0.22	192.00	**-13.15**	**-14.55**
อินโดนีเซีย	0.12	152.49	0.17	196.79	0.19	157.38	0.19	162.00	0.17	167.00	**7.11**	**-0.13**
เคนยา	0.05	60.80	0.04	50.56	0.03	38.26	0.04	59.00	0.04	54.00	**-7.40**	**-0.82**
เนเธอร์แลนด์	0.03	45.08	0.03	45.93	0.03	45.00	0.03	38.00	0.02	37.00	**-10.75**	**-5.68**
เยอรมนี	0.02	28.46	0.02	26.93	0.01	21.42	0.01	18.00	0.01	19.00	**-7.33**	**-11.40**
อื่น ๆ	0.11	144.05	0.12	144.34	0.07	103.66	0.07	95.00	0.07	79.00	**-11.61**	**-14.95**
รวม	**1.20**	**1,364.20**	**1.23**	**1,315.94**	**1.05**	**958.21**	**0.96**	**891.00**	**0.84**	**876.00**	**-9.16**	**-11.98**

หมายเหตุ: [1/] ประมาณการ (สับปะรดกระป๋อง รหัส 200820) ณ ตุลาคม 2563

ที่มา: The International Trade Centre (ITC), October 2020

ตารางที่ 3 **ปริมาณและมูลค่าการส่งออกน้ำสับปะรดของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ ปี 2559 - 2563**

ปริมาณ: ล้านตัน มูลค่า: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ประเทศ	2559		2560		2561		2562[1/]		2563[1/]		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ฟิลิปปินส์	0.19	103.26	0.15	107.37	0.14	82.76	0.15	101.00	0.14	99.00	**-5.82**	**-1.44**
คอสตาริกา	0.21	200.50	0.20	156.45	0.18	104.55	0.18	94.00	0.16	92.00	**-6.88**	**-18.68**
ไทย	0.09	182.81	0.11	138.16	0.11	111.47	0.09	92.00	0.07	79.00	**-7.42**	**-18.82**
เนเธอร์แลนด์	0.13	156.89	0.12	116.31	0.13	90.14	0.09	87.00	0.07	73.00	**-12.64**	**-16.64**
อินโดนีเซีย	0.01	34.96	0.03	39.31	0.03	28.80	0.03	29.00	0.02	27.00	**11.57**	**-7.88**
เคนยา	0.01	15.36	0.01	15.39	0.01	22.42	0.01	19.00	0.01	18.00	**0.24**	**5.42**
อื่น ๆ	0.22	230.06	0.19	248.12	0.14	137.84	0.16	130.00	0.13	110.00	**-12.03**	**-19.12**
รวม	**0.86**	**923.85**	**0.82**	**821.09**	**0.74**	**577.99**	**0.70**	**552.00**	**0.61**	**498.00**	**-8.25**	**-15.07**

หมายเหตุ: [1/] ประมาณการ (น้ำสับปะรด รวมรหัส 200941 และ 200949) ณ ตุลาคม 2563

ที่มา: The International Trade Centre (ITC), October 2020

ตารางที่ 4 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสับปะรดกระป๋องของประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ ปี 2559 - 2563

ปริมาณ: ล้านตัน มูลค่า: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ประเทศ	2559		2560		2561		2562[1/]		2563[1/]		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
สหรัฐอเมริกา	0.32	420.81	0.32	389.07	0.30	317.49	0.29	310.00	0.25	305.00	**-5.59**	**-8.34**
เยอรมนี	0.08	107.71	0.08	104.53	0.07	76.91	0.07	65.00	0.06	64.00	**-7.15**	**-14.07**
สเปน	0.04	67.77	0.06	101.12	0.06	61.81	0.05	51.00	0.05	50.00	**-0.19**	**-12.13**
รัสเซีย	0.04	40.85	0.06	53.49	0.05	54.21	0.04	43.00	0.04	42.00	**-4.68**	**-1.61**
เนเธอร์แลนด์	0.04	57.49	0.04	58.85	0.04	41.66	0.04	38.00	0.04	37.00	**-3.57**	**-12.35**
อังกฤษ	0.03	45.78	0.04	49.69	0.03	40.57	0.03	36.00	0.03	35.00	**-3.86**	**-8.23**
อื่น ๆ	0.41	535.96	0.49	608.42	0.42	475.15	0.39	443.00	0.38	439.00	**-3.27**	**-6.91**
รวม	**0.97**	**1,276.36**	**1.08**	**1,365.17**	**0.97**	**1,067.79**	**0.92**	**986.00**	**0.84**	**972.00**	**-4.28**	**-8.33**

หมายเหตุ: [1/] ประมาณการ (สับปะรดกระป๋อง รหัส 200820) ณ ตุลาคม 2563

ที่มา: The International Trade Centre (ITC), October 2020

ตารางที่ 5 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าน้ำสับปะรดของประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ ปี 2559 - 2563

ปริมาณ: ล้านตัน มูลค่า: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ประเทศ	2559		2560		2561		2562[1/]		2563[1/]		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
เนเธอร์แลนด์	0.10	147.07	0.10	116.45	0.09	82.16	0.09	70.00	0.09	70.00	**-3.18**	**-18.08**
สหรัฐอเมริกา	0.26	131.36	0.25	116.18	0.16	66.09	0.15	68.50	0.13	68.00	**-16.47**	**-16.85**
ฝรั่งเศส	0.05	68.29	0.04	55.13	0.05	52.79	0.05	45.00	0.05	45.00	**0.76**	**-9.85**
สเปน	0.04	70.26	0.07	44.96	0.05	41.43	0.04	36.00	0.04	36.00	**-3.86**	**-14.44**
เยอรมนี	0.04	55.89	0.04	46.99	0.05	40.45	0.05	33.50	0.05	34.00	**1.95**	**-12.47**
อังกฤษ	0.02	35.90	0.02	29.12	0.02	15.69	0.02	19.50	0.02	20.00	**-10.44**	**-14.54**
อื่น ๆ	0.22	372.36	0.17	294.10	0.20	238.22	0.21	214.50	0.20	212.00	**-0.36**	**-13.43**
รวม	**0.73**	**881.14**	**0.69**	**702.93**	**0.63**	**536.83**	**0.60**	**487.00**	**0.57**	**485.00**	**-6.28**	**-14.45**

หมายเหตุ: [1/] ประมาณการ (น้ำสับปะรด รวมรหัส 200941 และ 200949) ณ ตุลาคม 2563

ที่มา: The International Trade Centre (ITC), October 2020

ตารางที่ 6 **ราคาส่งออกสับปะรดกระป๋อง และน้ำสับปะรดของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ ปี 2559 - 2563**

หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐฯ/ตัน

สับปะรดกระป๋อง (รหัส 200820)							น้ำสับปะรด (รวมรหัส 200941 และ 200949)						
ประเทศ	2559	2560	2561	2562[1/]	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	ประเทศ	2559	2560	2561	2562[1/]	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
เนเธอร์แลนด์	1,686	1,789	1,674	1,456	1,495	**-4.36**	เคนยา	1,280	1,418	1,507	1,610	1,525	**4.87**
เคนยา	1,112	1,208	1,269	1,389	1,445	**6.86**	ไทย	2,110	1,251	980	1,080	1,175	**-12.34**
เยอรมนี	1,546	1,581	1,446	1,235	1,410	**-4.36**	อินโดนีเซีย	2,687	1,415	970	1,079	1,160	**-17.74**
ไทย	1,197	1,074	839	865	1,045	**-4.77**	เนเธอร์แลนด์	1,246	944	683	917	1,000	**-4.58**
อินโดนีเซีย	1,235	1,140	849	863	895	**-8.81**	ฟิลิปปินส์	552	718	612	690	705	**4.60**
ฟิลิปปินส์	910	864	790	805	870	**-1.59**	คอสตาริกา	936	763	587	538	565	**-12.73**
เฉลี่ย	**1,135**	**1,069**	**914**	**927**	**1,005**	**-3.77**	**เฉลี่ย**	**1,073**	**1,000**	**777**	**787**	**820**	**-7.48**

หมายเหตุ: [1/] ประมาณการ (สับปะรดกระป๋อง รหัส 200820) ณ ตุลาคม 2563

ที่มา: The International Trade Centre (ITC), October 2020

ตารางที่ 7 ราคานำเข้าสับปะรดกระป๋อง และน้ำสับปะรดของประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ ปี 2559 - 2563

หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐฯ/ตัน

สับปะรดกระป๋อง (รหัส 200820)							น้ำสับปะรด (รวมรหัส 200941 และ 200949)						
ประเทศ	2559	2560	2561	2562[1/]	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	ประเทศ	2559	2560	2561	2562[1/]	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหรัฐอเมริกา	1,313	1,235	1,061	1,051	1,225	**-2.95**	อังกฤษ	1,597	1,371	712	1,254	1,290	**-5.03**
อังกฤษ	1,366	1,404	1,264	1,171	1,200	**-4.31**	ฝรั่งเศส	1,397	1,231	985	887	930	**-10.78**
สเปน	1,575	1,585	1,364	1,209	1,095	**-9.49**	สเปน	1,903	640	899	850	900	**-11.43**
เยอรมนี	1,324	1,293	1,066	902	1,080	**-7.38**	เนเธอร์แลนด์	1,529	1,177	885	785	800	**-15.64**
เนเธอร์แลนด์	1,405	1,414	1,143	1,022	1,025	**-9.11**	เยอรมนี	1,296	1,125	818	722	740	**-14.46**
รัสเซีย	967	917	844	891	1,020	**0.79**	สหรัฐอเมริกา	584	531	470	509	580	**-0.56**
เฉลี่ย	**1,320**	**1,262**	**1,098**	**1,076**	**1,150**	**-4.25**	**เฉลี่ย**	**1,210**	**1,014**	**855**	**808**	**850**	**-8.92**

หมายเหตุ: [1/] ประมาณการ (น้ำสับปะรด รหัส 200941 และ 200949) ณ ตุลาคม 2563
ที่มา: The International Trade Centre (ITC), October 2020

ตารางที่ 8 **เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ สับปะรดของไทย ปี 2559 - 2564**

หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐฯ/ตัน

ปี	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
2559	493,266	2.01	4,082
2560	557,958	2.33	4,173
2561	568,394	2.35	4,136
2562	485,399	1.83	3,760
2563*	414,499	1.39	3,364
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-4.76**	**-9.32**	**-4.79**
2564*	490,965	2.02	4,107

หมายเหตุ: * ประมาณการ (ณ พฤศจิกายน 2563)

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 9 **ปริมาณ มูลค่าการส่งออกสับปะรดกระป๋อง น้ำสับปะรดและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ของไทย ปี 2559 - 2563**

ปี	สับปะรดกระป๋อง		น้ำสับปะรด		อื่น ๆ (กวน สด แห้ง แช่แข็ง)		รวม	
	ปริมาณ (ล้านตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ล้านตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ล้านตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ล้านตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2559	0.49	20,905	0.09	6,459	0.03	2,798	0.61	30,162
2560	0.53	19,475	0.11	4,684	0.04	2,882	0.69	27,041
2561	0.48	12,877	0.11	3,601	0.05	2,569	0.64	19,047
2562	0.39	10,459	0.09	2,861	0.04	2,339	0.52	15,659
2563*	0.31	10,150	0.07	2,450	0.03	2,225	0.34	14,825
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-11.56**	**-18.67**	**-7.44**	**-21.59**	**-3.06**	**-6.45**	**-13.81**	**-17.85**

หมายเหตุ: * ประมาณการ (สับปะรดกระป๋อง รหัส 200820, น้ำสับปะรด รวมรหัส 200941 และ 200949) ณ พฤศจิกายน 2563

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 10 ราคาที่เกษตรกรขายได้ ราคาจำหน่ายส่ง ณ ตลาดกรุงเทพฯ และราคาส่งออก ปี 2559 - 2563

หน่วย: บาท/กิโลกรัม

ปี	ราคาที่เกษตรกรขายได้[1/]		ราคาจำหน่ายส่ง[2/] สับปะรดบริโภคสด	ราคาส่งออก[3/]	
	สับปะรดโรงงาน	สับปะรดบริโภคสด		สับปะรดโรงงาน	สับปะรดบริโภคสด
2559	10.18	13.45	22.25	42.20	74.45
2560	4.95	10.47	18.60	36.37	42.41
2561	2.97	7.09	16.78	26.98	31.65
2562	5.91	7.95	18.32	26.84	33.50
2563*	11.00	12.80	22.60	32.40	36.60
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**3.38**	**-3.67**	**0.15**	**-7.99**	**-15.27**

หมายเหตุ: * ประมาณการ (ณ พฤศจิกายน 2563)

ที่มา: [1/]สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร [2/]ปี 2559 -2563 กรมการค้าภายใน (ศรีราชาเบอร์ 1)
[3/]การคำนวณข้อมูลกรมศุลกากร

10
ลำไย

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 เนื้อที่ให้ผลเพิ่มขึ้นจาก 1,074,202 ไร่ ในปี 2559 เป็น 1,185,879 ไร่ ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.69 ต่อปี และผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก 775,784 ตัน ในปี 2559 เป็น 1,023,123 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.48 ต่อปี ขณะที่ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้นจาก 722 กิโลกรัมในปี 2559 เป็น 863 กิโลกรัม ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.73 ต่อปี เนื่องจากราคาลำไยที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งเป็นผลมาจากภาครัฐให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาราคาลำไยตกต่ำในแต่ละปี โดยการกระจายผลผลิตออกนอกแหล่งผลิต การส่งเสริมการแปรรูป และการส่งเสริมการตลาด ประกอบกับความต้องการบริโภคลำไยจากต่างประเทศ ได้แก่ จีน เวียดนาม และ อินโดนีเซีย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทำให้เกษตรกรขยายเนื้อที่ปลูกลำไยเพิ่มขึ้น

ปี 2563 มีเนื้อที่ให้ผล 1,185,879 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 1,176,716 ไร่ ในปี 2562 ร้อยละ 0.78 และผลผลิต 1,023,123 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,018,591 ตัน ในปี 2562 ร้อยละ 0.44 แต่ผลผลิตต่อไร่ 863 กิโลกรัม ลดลงจาก 866 กิโลกรัม ในปี 2562 ร้อยละ 0.35 เนื่องจากสภาพอากาศเหมาะสม ส่งผลให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

1.2 การตลาด

(1) การบริโภคภายในประเทศ

ปี 2559 - 2563 ปริมาณความต้องการบริโภคลำไยสดและผลิตภัณฑ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 77,578 ตัน ในปี 2559 เป็น 102,312 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.48 ต่อปี เนื่องจากปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น และมาตรการส่งเสริมการบริโภคผลไม้ของภาครัฐ โดยผลผลิตลำไยส่วนใหญ่ที่บริโภคในประเทศจะอยู่ในรูปลำไยสด สำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูป ได้แก่ ลำไยอบแห้ง ลำไยกระป๋อง และลำไยแช่แข็ง มีการบริโภคในประเทศเล็กน้อย

ปี 2563 มีการบริโภคลำไยภายในประเทศ 102,312 ตัน ลดลงจาก 101,859 ตัน ในปี 2562 ร้อยละ 0.44

(2) การส่งออก

ไทยเป็นผู้ส่งออกลำไยรายใหญ่ของโลก โดยส่วนใหญ่ส่งออกในรูปลำไยสด และลำไยอบแห้ง ทั้งนี้ ในช่วงปี 2559 - 2563 การส่งออกลำไยสดและผลิตภัณฑ์ลดลงจากปริมาณ 552,557 ตัน มูลค่า 20,566.26 ล้านบาท ในปี 2559 เป็นปริมาณ 469,401 ตัน มูลค่า 17,939.00 ล้านบาท ในปี 2563 หรือลดลงในอัตราร้อยละ 5.37 ต่อปี และร้อยละ 3.44 ต่อปี ตามลำดับ

ปี 2563 มีการส่งออกลำไยสดและผลิตภัณฑ์ ปริมาณ 469,401 ตัน มูลค่า 17,939 ล้านบาท ลดลงจากปริมาณ 760,037 ตัน มูลค่า 30,445.50 ล้านบาท ในปี 2562 หรือลดลงร้อยละ 61.92 และ ร้อยละ 41.08 ตามลำดับ เนื่องจากผลกระทบจากโรคโควิด 19 ซึ่งจีนมีการเปิด/ปิดด่านนำเข้า และการปิดเมือง ส่งผลให้

การขนส่งล่าช้าและต้องชะลอการส่งออกลำไยสดและผลิตภัณฑ์ สำหรับการส่งออกแยกตามผลิตภัณฑ์ได้ดังนี้

1) ลำไยสด ปี 2559 - 2563 การส่งออกลำไยสดลดลงในอัตราร้อยละ 7.81 ต่อปี ตลาดส่งออกหลักของลำไยสด ได้แก่ จีน เวียดนาม และอินโดนีเซีย โดยในปี 2563 การส่งออกลำไยสดมีปริมาณ 309,296 ตัน มูลค่า 10,694.00 ล้านบาท ลดลงจาก 583,297 ตัน มูลค่า 20,811.68 ล้านบาท ในปี 2562 ร้อยละ 46.97 และร้อยละ 48.62 ตามลำดับ

2) ลำไยอบแห้ง ปี 2559 - 2563 การส่งออกลำไยอบแห้งเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 0.92 ต่อปี ตลาดส่งออกหลักของลำไยอบแห้ง ได้แก่ จีน เวียดนาม และฮ่องกง โดยในปี 2563 การส่งออกลำไยสดมีปริมาณ 149,871 ตัน มูลค่า 6,508.00 ล้านบาท ลดลงจาก 164,575 ตัน มูลค่า 8,779.98 ล้านบาท ในปี 2562 ร้อยละ 8.93 และร้อยละ 25.88 ตามลำดับ

3) ลำไยกระป๋อง ปี 2559 - 2563 การส่งออกลำไยกระป๋องลดลงในอัตราร้อยละ 1.43 ต่อปี ตลาดส่งออกหลักของลำไยกระป๋อง ได้แก่ เวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยในปี 2563 การส่งออกลำไยกระป๋องมีปริมาณ 10,140 ตัน มูลค่า 726.00 ล้านบาท เทียบกับปี 2562 ซึ่งส่งออกปริมาณ 12,136 ตัน มูลค่า 848.83 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 16.44 และร้อยละ 14.47 ตามลำดับ

4) ลำไยแช่แข็ง ปี 2559 - 2563 การส่งออกลำไยแช่แข็งเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 28.09 ต่อปี ตลาดส่งออกหลักของลำไยแช่แข็ง ได้แก่ ญี่ปุ่น ฮ่องกง และเนเธอร์แลนด์ ในปี 2563 การส่งออกลำไยแช่แข็ง มีปริมาณ 95 ตัน มูลค่า 10.00 ล้านบาท เทียบกับปี 2562 ซึ่งส่งออกปริมาณ 29 ตัน มูลค่า 5.01 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 2.27 เท่า และร้อยละ 99.60 ตามลำดับ

(3) ราคา

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้

ปี 2559 - 2563 ราคาลำไยสดทั้งช่อเกรด AA ลดลงจากกิโลกรัมละ 38.66 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 28.00 บาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 4.42 ต่อปี ขณะที่ราคาลำไยสดทั้งช่อเกรด A ลดลงจากกิโลกรัมละ 33.24 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 22.00 บาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 6.41 ต่อปี

ปี 2559 - 2563 ราคาลำไยอบแห้งเกรด AA ลดลงจากกิโลกรัมละ 122.00 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 120.00 บาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.51 ต่อปี ราคาลำไยอบแห้งเกรด A เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 76.03 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 81.00 บาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.53 และ ราคาลำไยอบแห้งเกรด B ลดลงจากกิโลกรัมละ 47.35 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 30.00 บาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 6.95 ต่อปี

2) ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี

ปี 2559 - 2563 ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี ลำไยสด และลำไยกระป๋อง เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 27.54 บาท และ 59.84 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 34.58 บาท และ 71.57 บาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.89 และร้อยละ 4.65 ต่อปี ตามลำดับ ขณะที่ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี ลำไยอบแห้งและลำไยแช่แข็ง ลดลงจากกิโลกรัมละ 67.25 บาท และ 130.49 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 43.43 บาท และ 105.26 บาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 8.13 และร้อยละ 4.64 ต่อปี ตามลำดับ

ปี 2563 ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี ลำไยสด ลำไยอบแห้ง ลำไยกระป๋อง และลำไยแช่แข็ง กิโลกรัมละ 34.58 บาท 43.43 บาท 71.57 บาท และ 105.26 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 35.68 บาท 53.35 บาท 69.94 บาท และ 172.76 บาท ในปี 2562 ร้อยละ 3.08 ร้อยละ 18.59 ร้อยละ 2.33 และร้อยละ 39.07 ตามลำดับ

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 การผลิต

คาดว่ามีเนื้อที่ให้ผล 1,202,400 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 1,185,879 ไร่ ในปี 2563 ร้อยละ 1.39 เนื่องจากเกษตรกรหันมาปลูกลำไยกันมากขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกลำไยในจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดสระแก้วที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และลำไยของไทยเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะจีน เวียดนาม ฮ่องกง และอินโดนีเซีย สำหรับผลผลิตคาดว่า มีปริมาณ 1,238,000 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,023,123 ตัน ในปี 2563 ร้อยละ 21.00 ขณะที่ผลผลิตต่อไร่ 1,030 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจาก 863 กิโลกรัม ในปี 2563 ร้อยละ 19.35 เนื้อที่ให้ผลรวมทั้งประเทศเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากต้นลำไยที่ปลูกในปี 2561 ซึ่งเกษตรกรปลูกแทนพืชอื่น เช่น ลิ้นจี่ ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา เป็นต้น และพื้นที่ว่างเปล่า เริ่มให้ผลผลิตได้ในปีนี้ ส่วนผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผลและผลผลิตรวม คาดว่าเพิ่มขึ้น เนื่องจากสภาพอากาศหนาวเย็น เอื้ออำนวยกว่าปี 2563 ไม่ประสบภัยแล้งในช่วงออกดอกและช่วงติดผลอ่อน รวมทั้งเกษตรกรดูแลเอาใจใส่มากขึ้น

2.2 การตลาด

(1) การบริโภคภายในประเทศ

คาดว่าความต้องการบริโภคลำไยภายในประเทศประมาณ 123,800 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 102,312 ตัน ในปี 2563 ร้อยละ 21.00 เนื่องจากปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น และมาตรการส่งเสริมการบริโภคผลไม้ของภาครัฐ

(2) การส่งออก

คาดว่าจะมีการส่งออกลำไยสดและผลิตภัณฑ์ประมาณ 505,616 ตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 7.72 เนื่องจากคาดว่าสถานการณ์โรคโควิด19 คลี่คลาย สินค้าที่ส่งออกไปจีนสามารถเข้าออกได้ โดยมีมาตรการป้องกันที่รัดกุม ตลาดส่งออกลำไยที่สำคัญของไทย ได้แก่ จีน และฮ่องกง ยังมีความต้องการบริโภคลำไยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความต้องการลำไยสดและผลิตภัณฑ์จากกลุ่มประเทศอาเซียน โดยเฉพาะเวียดนาม และอินโดนีเซีย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเน้นส่งเสริมและสนับสนุนการขยายการส่งออกในตลาดใหม่ เพื่อลดการพึ่งพิงตลาดจีน ซึ่งเป็นตลาดหลักของไทย

(3) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคาลำไยสดทั้งช่อ ลำไยอบแห้งที่เกษตรกรขายได้จะมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิตและการส่งออก

2.3.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการผลิต

(1) สภาวะโลกร้อน

สภาวะโลกร้อนส่งผลให้สภาพภูมิอากาศเกิดการเปลี่ยนแปลงและธรรมชาติเกิดความแปรปรวน ทำให้เกิดภัยธรรมชาติอย่างรุนแรง เช่น ภัยแล้ง และบางครั้งมีฝนตกชุก ส่งผลให้พื้นที่ปลูกและผลผลิตทางการเกษตรในภาคเหนือเกิดความเสียหาย รวมทั้งส่งผลต่อการติดดอกออกผล ทำให้ผลผลิตออกล่าช้าและไม่ได้คุณภาพ อีกทั้งหากฝนตกชุกในช่วงใกล้เก็บเกี่ยว ก็ส่งผลให้ผลลำไยแตก เสียหายช่วงระหว่างเก็บเกี่ยวอีกด้วย ดังนั้นจึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิตลำไยของไทย ทั้งนี้คาดว่า ในปี 2564 ภาวะภัยแล้งจะลดลง ปริมาณฝนเพียงพอ ส่งผลให้ผลผลิตลำไยเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2563

(2) ราคาผลผลิตลำไย

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) ราคาผลผลิตลำไยของไทยอยู่ในเกณฑ์ดี และมีราคาสูงกว่าต้นทุนการผลิต เนื่องจากลำไยของไทยเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดจีน อินโดนีเซีย ฮ่องกง และเวียดนาม จึงทำให้เกษตรกรขยายเนื้อที่ปลูกลำไย และดูแลรักษาต้นลำไย ทำให้เนื้อที่ปลูกและผลผลิตเพิ่มขึ้น ดังนั้น ราคาผลผลิตลำไยอาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิตลำไยของไทยในปี 2564 โดยราคาลำไยที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ดี ทำให้ผลผลิตลำไยเพิ่มขึ้น

(3) มาตรการของรัฐ

รัฐบาลเห็นชอบมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนลำไย เนื่องจากเกษตรกรชาวสวนลำไยเดือดร้อนจากปัญหาราคาตกต่ำ จากการระบาดของโรคโควิด19 ทำให้ล้งจีน ซึ่งเป็นผู้นำเข้าลำไยจากประเทศไทยไม่สามารถเดินทางเข้ามาในประเทศได้ และประสบปัญหาด้านการขนส่งลำไย รับซื้อลำไยสดและลำไยอบแห้งได้น้อยลง ส่งผลให้ผลผลิตลำไยล้นตลาด คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2563 อนุมัติโครงการเยียวยาเกษตรกรชาวสวนลำไยปี 2563 กรอบวงเงิน 3,440,049,735 บาท ซึ่งประกอบด้วย 1. เงินเยียวยาเกษตรกรชาวสวนลำไย อัตราไร่ละ 2,000 บาท ครัวเรือนละไม่เกิน 25 ไร่ จำนวนกว่า 3,355,181,560 บาท 2. ค่าบริหารจัดการโครงการให้แก่ ธ.ก.ส. ครัวเรือนละ 7 บาท จำนวนเงิน 1,376,585 บาท และ 3. ค่าชดเชยต้นทุนให้แก่ ธ.ก.ส. ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2.25 ต่อปี เป็นเงิน 75,491,590 บาท รวมทั้งสิ้น 3,432.04 ล้านบาท โดยมีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงธันวาคม 2563 ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนลำไยให้สามารถมีเงินทุนมาดูแลการผลิตในฤดูกาลถัดไป ส่งผลให้ผลผลิตลำไยเพิ่มขึ้น

2.3.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งออก

(1) ความต้องการบริโภคของตลาดต่างประเทศในช่วงการเกิดโรคโควิด 19

ลำไยส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 90 ของผลผลิตทั้งหมดจะส่งออกไปตลาดต่างประเทศ ในรูปของลำไยสด และลำไยอบแห้ง โดยลำไยสดและลำไยอบแห้งของไทยเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ในต่างประเทศ เนื่องจากลำไยไทยมีรสชาติและคุณภาพดี ดังนั้น ความต้องการบริโภคลำไยของตลาดต่างประเทศจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการส่งออก โดยความต้องการบริโภคลำไยที่มากขึ้น ทำให้การส่งออกลำไยเพิ่มขึ้น แต่ในช่วงตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ที่ผ่านมา ทุกประเทศทั่วโลกประสบปัญหาโรคโควิด 19 ส่งผลให้จีนต้อง

ปิดประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการนำเข้าสินค้าเกษตรในหลายชนิด โดยเฉพาะลำไย ทำให้ส่งผ่านด่านไปยังจีนล่าช้ากว่ากำหนดและมีต้นทุนโลจิสติกส์ที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้ความต้องการนำเข้าของจีนลดลงได้

(2) มาตรการการนำเข้าสินค้าเกษตรและการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐของประเทศจีน

จีนเป็นประเทศผู้นำเข้าลำไยรายใหญ่ของไทย ดังนั้น การกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการนำเข้าของจีนจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ส่งออก และการส่งออกลำไยของไทย เช่น การกำหนดราคาประเมินซึ่งใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ให้สูงขึ้น และการกำหนดให้สวนลำไยต้องผ่านการตรวจสอบรับรองมาตรฐาน GAP และโรงคัดบรรจุต้องผ่านการตรวจสอบรับรองมาตรฐาน GMP ก่อนการส่งออกไปจีน ทั้งนี้ ในปี 2563 จีนได้อนุญาตให้นำเข้าผลไม้จากไทยเพิ่มอีก 2 ด่าน คือ ด่านตงซิง และด่านรถไฟผิงเสียง เขตกว่างสีจ้วง ทำให้ไทยสามารถส่งออกผลไม้ไปยังประเทศจีนผ่านเส้นทางขนส่งทางบก ทั้งหมด 4 ด่าน ได้แก่ 1) ด่านโหยวอี้กวน 2) ด่านตงซิง 3) ด่านรถไฟผิงเสียง และ 4) ด่านโม่ฮาน (มณฑลยูนาน) ซึ่งเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้ส่งออกไทยในการส่งออกลำไยไปจีน

(3) มาตรการการนำเข้าสินค้าเกษตรของประเทศอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียเป็นประเทศผู้นำเข้าลำไยที่สำคัญของไทยรองจากจีน ดังนั้น การกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการนำเข้าของอินโดนีเซียจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ส่งออก และการส่งออกลำไยของไทย เช่น การกำหนดมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชที่ควบคุมให้ผลไม้นำเข้าต้องมีมาตรฐานความปลอดภัย ไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมี และสารชีวภาพที่เกินกว่าระดับสูงสุดที่กำหนด รวมทั้งการขึ้นทะเบียนห้องปฏิบัติการที่ใช้ตรวจสอบระบบความปลอดภัยทางด้านอาหารเพื่อการส่งออกต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานรัฐบาล ซึ่งการบังคับใช้มาตรการเหล่านี้ อาจมีผลทำให้การส่งออกลำไยของไทยไม่เป็นไปตามที่คาดหมาย

(4) ค่าเงินบาทและค่าระวางเรือขนส่ง

ค่าเงินบาทที่มีแนวโน้มอ่อนค่าลงตั้งแต่ปี 2562 จนถึงปี 2563 ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกลำไยสดและผลิตภัณฑ์ของไทยในรูปของเงินบาทเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการส่งออกมีรายได้เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาต้นทุนค่าขนส่งทางเรือจากไทยไปฮ่องกง และจากไทยไปเซี่ยงไฮ้ในช่วงเดือนมีนาคม - กันยายน 2563 มีอัตราสูงสุด 1,200 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตู้คอนเทนเนอร์ (ปรับอุณหภูมิ) ขนาด 40 ฟุตตามลำดับ (คิดเป็นค่าระวางตู้ละ 38,243 บาท และ 31,869 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยนช่วงเดือนมีนาคม - กันยายน 2563 เฉลี่ย 31.87 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2562 ที่มีค่าระวางเรือต่อตู้คอนเทนเนอร์ (ปรับอุณหภูมิ) ขนาด 40 ฟุต สูงสุดประมาณ 2,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1,100 ดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ (คิดเป็นค่าระวางตู้ละ 62,800 บาท และ 34,540 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยนช่วงเดือนมีนาคม – กันยายน 2562 เฉลี่ย 31.40 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) จึงทำให้การขนส่งทางเรือจากไทยไปฮ่องกงลดลงตู้ละ 24,557 บาท และไปเซี่ยงไฮ้ลดลงตู้ละ 2,671 บาท ตามลำดับ ดังนั้น ค่าเงินบาทและค่าระวางเรือขนส่งจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการส่งออกลำไยของไทย ซึ่งอาจมีผลทำให้การส่งออกลำไยของไทยไม่เป็นไปตามที่คาดหมาย

ตารางที่ 1 เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ลำไย ปี 2559 - 2564

ปี	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม/ไร่)
2559	1,074,202	775,784	722
2560	1,099,860	1,039,240	945
2561	1,146,339	1,055,847	921
2562	1,176,716	1,018,591	866
2563*	1,185,879	1,023,123	863
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**2.69**	**5.48**	**2.73**
2564*	1,202,400	1,238,000	1,030

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 2 การบริโภคภายในประเทศและการส่งออกลำไยสดและผลิตภัณฑ์ ปี 2559 - 2564

ปี	ปริมาณการบริโภคภายในประเทศ[1/] (ตัน)	การส่งออก[2/]	
		ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2559	77,578	552,557	20,566.26
2560	103,924	952,951	32,864.02
2561	105,585	771,408	28,757.72
2562	101,859	760,037	30,445.50
2563*	102,312	469,401	17,939.00
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**5.48**	**-5.37**	**-3.44**
2564*	123,800	505,616	19,906.50

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: [1/] สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร [2/] กรมศุลกากร

ตารางที่ 3 การส่งออกลำไยสดและผลิตภัณฑ์ ปี 2559 - 2564

ปี	ลำไยสด		ลำไยอบแห้ง		ลำไยกระป๋อง		ลำไยแช่แข็ง	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2559	415,903	11,455.42	125,526	8,442.08	11,087	663.41	41	5.35
2560	727,164	20,998.41	214,053	11,118.04	11,722	745.22	13	2.35
2561	551,454	17,219.25	205,320	10,504.17	14,597	1,031.01	37	3.28
2562	583,297	20,811.68	164,575	8,779.98	12,136	848.83	29	5.01
2563*	309,296	10,694.00	149,871	6,508.00	10,140	726.00	95	10.00
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-7.81**	**-1.45**	**0.92**	**-7.28**	**-1.43**	**3.15**	**28.09**	**22.82**
2564*	332,990.09	12,540.82	161,881.30	6,548.08	10,649.83	807.22	94.73	10.38

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 4 ราคาลำไยสดและลำไยอบแห้งที่เกษตรกรขายได้ ปี 2559 - 2563

ปี	ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)				
	ลำไยสดทั้งช่อ		ลำไยอบแห้ง		
	เกรด AA	เกรด A	เกรด AA	เกรด A	เกรด B
2559	38.66	33.24	122.00	76.03	47.35
2560	29.03	22.35	90.67	55.80	31.55
2561	33.05	26.72	72.39	53.66	32.93
2562	35.20	26.31	98.64	69.57	38.26
2563*	28.00	22.00	120.00	81.00	30.00
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-4.42**	**-6.41**	**0.51**	**3.53**	**-6.95**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 5 ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี ลำไยสดและผลิตภัณฑ์ ปี 2559 - 2563

ปี	ราคาส่งออกเอฟ.โอ.บี (บาท/กก.)			
	ลำไยสด	ลำไยอบแห้ง	ลำไยกระป๋อง	ลำไยแช่แข็ง
2559	27.54	67.25	59.84	130.49
2560	28.88	51.94	63.58	180.77
2561	31.23	51.16	70.63	88.65
2562	35.68	53.35	69.94	172.76
2563*	34.58	43.43	71.57	105.26
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**6.89**	**-8.13**	**4.65**	**-4.64**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: จากการคำนวณข้อมูลในตารางที่ 3

11
ทุเรียน

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ เพิ่มขึ้นจาก 629,053 ไร่ 546,989 ตัน และ 870 กิโลกรัม ในปี 2559 เป็น 791,165 ไร่ 1,111,928 ตัน และ 1,405 กิโลกรัม ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.94 ร้อยละ 20.30 และร้อยละ 13.55 ต่อปี ตามลำดับ เนื้อที่ให้ผลและผลผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการปลูกพืชอื่นมาปลูกทุเรียนแทน เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และผลไม้ชนิดอื่น เป็นต้น ประกอบกับราคาที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ดีติดต่อกันหลายปี เกษตรกรจึงดูแลบำรุงรักษาสวนทุเรียนอย่างดี

ปี 2563 เนื้อที่ให้ผล และผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก 723,979 ไร่ ผลผลิต 1,018,261 ตัน ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.28 และร้อยละ 9.20 ตามลำดับ ขณะที่ผลผลิตต่อไร่ลดลงจาก 1,407 กิโลกรัม ในปี 2562 หรือลดลงร้อยละ 0.14 เนื้อที่ให้ผลรวมทั้งประเทศเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ดี จึงทำให้เกษตรกรขยายเนื้อที่ปลูกทุเรียนมากขึ้น รวมถึงมีการดูแลเอาใจใส่สวนทุเรียน และบำรุงรักษาอย่างดี จึงทำให้ผลผลิตในภาพรวมเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา

1.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2559 - 2563 ความต้องการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้นจาก 115,264 ตัน ในปี 2559 เป็น 435,505 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.31 ต่อปี ซึ่งการบริโภคส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปผลสด

ปี 2563 การบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้นจาก 327,497 ตัน ในปี 2562 ร้อยละ 32.98 เนื่องจากปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับนโยบายส่งเสริมการบริโภคของภาครัฐ และกระแสนิยมในการบริโภคยังคงส่งผลให้การบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

(2) การส่งออก

ไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและผู้ส่งออกทุเรียนรายใหญ่ของโลก ซึ่งตลาดหลักสำคัญของไทยคือ จีน โดยส่งออกในรูปทุเรียนสดมากกว่าร้อยละ 90 ของการส่งออกทั้งหมด ในปี 2559 - 2563 การส่งออกทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์ของไทยเพิ่มขึ้นจาก 425,059 ตัน (คิดเป็นทุเรียนสด 431,725 ตัน) มูลค่า 20,058 ล้านบาท ในปี 2559 เป็น 668,040 ตัน (คิดเป็นทุเรียนสด 676,423 ตัน) มูลค่า 73,780 ล้านบาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.81 และร้อยละ 39.43 ต่อปี ตามลำดับ แบ่งเป็น

1) ทุเรียนสด เพิ่มขึ้นจาก 403,634 ตัน มูลค่า 17,505.76 ล้านบาท ในปี 2559 เป็น 639,763 ตัน มูลค่า 67,752.75 ล้านบาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.87 และร้อยละ 40.90 ต่อปี ตามลำดับ

2) ทุเรียนแช่แข็ง เพิ่มขึ้นจาก 20,365 ตัน มูลค่า 2,171.23 ล้านบาท ในปี 2559 เป็น เป็น 26,794 ตัน มูลค่า 5,631.48 ล้านบาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.96 และร้อยละ 31.85 ต่อปี ตามลำดับ

3) ทุเรียนอบแห้ง ลดลงจาก 341 ตัน มูลค่า 286.89 ล้านบาท ในปี 2559 เป็น 242 ตัน มูลค่า 226.62 ล้านบาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 14.89 และร้อยละ 11.67 ต่อปี ตามลำดับ

4) ทุเรียนกวน เพิ่มขึ้นจาก 720 ตัน มูลค่า 94.09 ล้านบาท ในปี 2559 เป็น 1,241 ตัน มูลค่า 169.20 ล้านบาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.69 และร้อยละ 11.97 ต่อปี ตามลำดับ

ปี 2563 การส่งออกทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์ลดลงจาก 682,775 ตัน (คิดเป็นทุเรียนสด 690,764 ตัน) ในปี 2562 หรือลดลงร้อยละ 2.16 ขณะที่มูลค่าเพิ่มขึ้นจาก 51,188 ล้านบาท ในปี 2562 หรือร้อยละ 44.14 เนื่องจากสถานการณ์ในช่วงต้นปีมีการระบาดของโรคโควิด 19 แต่ละประเทศมีมาตรการป้องกันการระบาดโดยการเปิด/ปิดด่านนำเข้า และปิดเมืองในช่วงฤดูกาลส่งออก ส่วนสถานการณ์ปลายปีมีปัญหาภัยแล้งส่งผลให้ทุเรียนแตกใบอ่อนแทนการออกดอก และมีลมพายุในแหล่งผลิตภาคใต้ช่วงต้นเดือนสิงหาคม 2563 ทำให้ผลผลิตร่วง จึงมีผลผลิตออกสู่ตลาดลดลงจากปีที่ผ่านมา รวมทั้งคุณภาพไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาด จึงทำให้ปริมาณการส่งออกลดลง ขณะที่มูลค่าเพิ่มขึ้นตามความต้องการของตลาด

(3) ราคา

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้

ปี 2559 - 2563 ราคาทุเรียนพันธุ์หมอนทองเกรดคละที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 62.96 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 102.15 บาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.86 ต่อปี สำหรับราคาทุเรียนพันธุ์ชะนีเกรดคละเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 42.20 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 68.28 บาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.09 ต่อปี

ปี 2563 ราคาทุเรียนพันธุ์หมอนทองเกรดคละและทุเรียนพันธุ์ชะนีเกรดคละที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 99.86 บาท และกิโลกรัมละ 63.37 บาท ในปี 2562 ร้อยละ 2.29 และร้อยละ 7.75 ตามลำดับ เนื่องจากความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2) ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ

ปี 2559 - 2563 ราคาขายส่งทุเรียนพันธุ์หมอนทองและพันธุ์ชะนีเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 88.51 บาท และกิโลกรัมละ 70.00 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 123.95 บาท และกิโลกรัมละ 81.78 บาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.14 และร้อยละ 4.81 ต่อปี ตามลำดับ

ปี 2563 ราคาขายส่งทุเรียนพันธุ์หมอนทองเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 116.41 บาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.48 ขณะที่ทุเรียนพันธุ์ชะนีลดลงจากกิโลกรัมละ 83.85 บาท ในปี 2562 หรือลดลงร้อยละ 2.47

3) ราคาส่งออก

ปี 2559 - 2563 ราคาส่งออกทุเรียนสด ทุเรียนแช่แข็ง และทุเรียนกวนเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 43.37 บาท กิโลกรัมละ 106.62 บาท และกิโลกรัมละ 125.16 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 105.90 บาท กิโลกรัมละ 210.17 บาท และกิโลกรัมละ 136.39 บาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.83 ร้อยละ 16.72 และร้อยละ 0.23 ต่อปี ตามลำดับ

ปี 2563 ราคาส่งออกทุเรียนสด ทุเรียนแช่แข็ง และทุเรียนกวนเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 69.41 บาท กิโลกรัมละ 206.67 บาท และกิโลกรัมละ 108.80 บาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 52.57 ร้อยละ 1.69 และร้อยละ 25.36 ตามลำดับ

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าจะมีเนื้อที่ให้ผล 837,290 ไร่ ผลผลิต 1,283,593 ตัน และผลผลิตต่อไร่ 1,533 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจาก 791,165 ไร่ ผลผลิต 1,111,928 ตัน และผลผลิตต่อไร่ 1,405 กิโลกรัม ในปี 2563 ร้อยละ 5.83 ร้อยละ 15.44 และร้อยละ 9.11 ตามลำดับ เนื้อที่ให้ผลเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว เนื่องจากทุเรียนที่ปลูกในปี 2558 มีผลผลิตออกสู่ตลาดมากขึ้น และจากการปรับเปลี่ยนพื้นที่ของเกษตรกรหันมาปลูกทุเรียนแทนพืชอื่น เช่น ลองกอง เงาะ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน เป็นต้น คาดว่าผลผลิตรวม และผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ หากสภาพภูมิอากาศในปี 2564 เอื้ออำนวยต่อการติดดอกและออกผล ประกอบกับราคาที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ดี จะช่วยจูงใจให้เกษตรกรดูแลเอาใจใส่และบำรุงรักษาสวนทุเรียนมากขึ้น

2.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2564 คาดว่าความต้องการบริโภคทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์ภายในประเทศมีปริมาณ 513,437 ตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 17.89 เนื่องจากมีปริมาณผลผลิตทุเรียนออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าการส่งออกทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์จะเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 11.64 โดยมีปริมาณ 761,659 ตัน (คิดเป็นตันสด 770,156 ตัน) แยกเป็น ทุเรียนสด 731,648 ตัน ทุเรียนแช่แข็ง 27,902 ตัน ทุเรียนอบแห้ง 231 ตัน และทุเรียนกวน 1,284 ตัน เนื่องจากความต้องการของตลาดต่างประเทศยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะตลาดจีน ซึ่งมีความต้องการบริโภคทุเรียนสดจากไทย ประกอบกับการพัฒนาระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ของจีนที่รองรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น จึงช่วยให้ผู้บริโภคของจีนในมณฑลต่าง ๆ เข้าถึงการบริโภคทุเรียนได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการขยายการส่งออกทุเรียนสดและทุเรียนแช่แข็ง ไปยังตลาดอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐที่ผลักดันการส่งออกไปยังตลาดใหม่ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพให้ตรงกับความต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น จึงคาดว่าจะทำให้ปริมาณการส่งออกทุเรียนในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา

(3) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคาที่เกษตรกรขายได้ ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ และราคาส่งออก มีแนวโน้มใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากความต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและตลาดต่างประเทศยังคงมีอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ราคาอยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตาม ราคาที่เกษตรกรขายได้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของผลผลิตเป็นสำคัญ

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตและการส่งออก

(1) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิต

ปัญหาเรื่องโรคแมลงของทุเรียนไทย ได้แก่ ปัญหาโรครากเน่าโคนเน่า (ไฟทอปเธอร่า) ซึ่งเกิดจากเชื้อราในทุเรียน และโรคเชื้อราสีชมพู ทั้งในช่วงก่อนให้ผลผลิตและหลังจากให้ผลผลิตแล้วทำให้ต้นทุเรียนทรุดโทรมและตายได้ ส่งผลให้อัตราการรอดของทุเรียนลดลงและไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ และคุณภาพไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาด ดังนั้น การดูแลจัดการสวนที่ดีจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ต้นทุเรียนมีความสมบูรณ์ ต้านทานต่อโรคแมลงต่าง ๆ และลดความเสียหายจากความแปรปรวนของสภาพอากาศ รวมทั้งช่วยให้คุณภาพ ขนาด และรูปทรง ตรงกับความต้องการของตลาดมากขึ้น

(2) ปัจจัยที่มีผลกระทบด้านการตลาดของทุเรียนไทย

1) ความต้องการของตลาดจีน โดยทุเรียนไทยเป็นที่รู้จักและมีความต้องการของตลาดจีนเพิ่มขึ้น ทำให้การส่งออกทุเรียนในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2558 - 2562) มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยปริมาณเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 14.62 ต่อปี และมูลค่าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 34.31 ต่อปี และในปี 2563 มูลค่าการส่งออกได้ปรับเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ประมาณร้อยละ 44.14 เนื่องจากความต้องการของตลาดจีนได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา แม้ว่าในช่วงต้นปี 2563 ได้เกิดปัญหาการระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้การขนส่งและการกระจายสินค้าในตลาดจีนเกิดความล่าช้า จากการเปิด/ปิดด่านนำเข้า และปิดเมืองต่าง ๆ ทำให้มีปัญหาด้านการขนส่ง โดยเฉพาะการขนส่งทางบก ผู้ประกอบการบางรายจึงปรับเปลี่ยนเส้นทางการขนส่งจากทางบกไปส่งออกทางเรือแทน นอกจากนี้ ภาครัฐได้เตรียมมาตรการรองรับผลผลิตที่อาจล้นตลาดและส่งออกไม่ได้ ทั้งมาตรการการกระจายผลผลิตภายในประเทศ การเพิ่มช่องทางการจำหน่าย เช่น การทำตลาดออนไลน์ เป็นต้น และการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง จึงทำให้การกระจายผลผลิตภายในประเทศและการส่งออกกลับเข้าสู่สภาวะปกติ และไม่ได้รับผลกระทบมากนัก รวมทั้งการประชาสัมพันธ์และขยายตลาดผลไม้ไทยในจีนทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ร่วมกับบริษัทผู้นำเข้าจีน จึงทำให้ตลาดทุเรียนของไทยขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะในเมืองรองที่ไม่ใช่เมืองหลักในการนำเข้าผลไม้จากไทย เช่น เมืองฝูโจว มณฑลฝูเจี้ยน เมืองจี่หนาน เมืองชิงเต่า เมืองซีอานใน มณฑลซานตง เป็นต้น ประกอบกับระบบโลจิสติกส์ของจีนที่เติบโตอย่างรวดเร็ว จึงช่วยรองรับระบบการขายออนไลน์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคจีนที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการซื้อสินค้า จึงช่วยเพิ่มโอกาสในการส่งออกทุเรียนของไทยไปจีนได้มากขึ้น

2) กฎระเบียบการนำเข้าผลไม้ของจีน ซึ่งมีความเข้มงวดมากขึ้น โดยกำหนดให้สวนผลไม้ที่ปลูกเพื่อส่งออกไปจีน 5 ชนิด (ทุเรียน มะม่วง มังคุด ลิ้นจี่ ลำไย) ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) ส่วนโรงคัดบรรจุต้องผ่านมาตรฐานหลักปฏิบัติที่ดีในการผลิตสินค้าเกษตรด้านพืช (Good Manufacturing Practice: GMP) ส่งผลให้เกษตรกรและผู้ประกอบการมีการปรับตัวเพื่อยกระดับมาตรฐานของผลไม้ไทยที่จะส่งออกให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ จีนได้เปิดด่านขนส่งทางบกเพิ่มอีก 2 ด่าน ได้แก่ ด่านตงชิง และด่านรถไฟผิงเสียง ซึ่งช่วยให้การระบายผลไม้ของไทยไปจีนได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งด้วย

3) ปี 2563 อัตราค่าระวางเรือปรับลดลงจากปี 2562 จึงทำให้ต้นทุนค่าขนส่งปรับตัวลดลง แม้ว่าค่าเงินบาทจะอ่อนค่าลง รวมทั้งในช่วงต้นปี 2563 ที่ผ่านมา ผู้ประกอบการได้ประสบปัญหาด้านการขนส่งจากการระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้ผู้ประกอบการบางรายต้องปรับตัวด้านการขนส่งผลไม้ไปยังตลาดจีน โดยมีการเปลี่ยนเส้นทางการขนส่งจากทางบกมาขนส่งทางเรือแทน ประกอบกับในช่วงต้นปี 2563 เป็นช่วงที่ผลไม้ภาคตะวันออกออกสู่ตลาดมาก และมีความต้องการตู้คอนเทนเนอร์ในการส่งออกมากขึ้น จึงทำให้ค่าระวางเรือปรับตัวสูงกว่าช่วงปลายปี 2563 อย่างไรก็ตาม ปริมาณตู้ยังคงเพียงพอกับความต้องการ ค่าระวางเรือจึงไม่ปรับตัวสูงขึ้นมากนักเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

โดยต้นทุนค่าขนส่งทางเรือจากไทยไปฮ่องกง และจากไทยไปเซี่ยงไฮ้ในช่วงเดือนมีนาคม - กันยายน 2562 มีอัตราสูงสุด 1,200 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตู้คอนเทนเนอร์ (ปรับอุณหภูมิ) ขนาด 40 ฟุตตามลำดับ (คิดเป็นค่าระวางตู้ละ 38,243 บาท และ 31,869 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยนช่วงเดือนมีนาคม - กันยายน 2563 เฉลี่ย 31.87 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2562 ที่มีค่าระวางเรือต่อตู้คอนเทนเนอร์ (ปรับอุณหภูมิ) ขนาด 40 ฟุต สูงสุดประมาณ 2,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1,100 ดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ (คิดเป็นค่าระวางตู้ละ 62,800 บาท และ 34,540 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยนช่วงเดือนมีนาคม - กันยายน 2562 เฉลี่ย 31.40 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) จึงทำให้การขนส่งทางเรือจากไทยไปฮ่องกงลดลงตู้ละ 24,557 บาท และไปเซี่ยงไฮ้ลดลงตู้ละ 2,671 บาท ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ค่าระวางเรือมีการปรับเพิ่มขึ้นในช่วงต้นปีที่มีความต้องการใช้ตู้คอนเทนเนอร์ในการส่งออกสินค้ามาก และปรับตัวลดลงในช่วงปลายปีตามทิศทางการส่งออกและความต้องการใช้

ตารางที่ 1 เนื้อที่ให้ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ทุเรียน ปี 2559 - 2564

ปี	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
2559	629,053	546,989	870
2560	643,030	663,066	1,031
2561	675,343	759,829	1,125
2562	723,979	1,018,261	1,407
2563*	791,165	1,111,928	1,405
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**5.94**	**20.30**	**13.55**
2564*	837,290	1,283,593	1,533

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 2 การบริโภคภายในประเทศและการส่งออกทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์ ปี 2559 - 2564

ปี	การบริโภคในรูปผลสดภายในประเทศ[1/] (ตัน)	การส่งออก[2/]		
		ปริมาณ (ตันสด)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2559	115,264	431,725	425,059	20,058
2560	147,293	515,773	505,426	24,943
2561	229,379	530,449	519,100	35,399
2562	327,497	690,764	682,775	51,188
2563*	435,505	676,423	668,040	73,780
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**41.31**	**12.64**	**12.81**	**39.43**
2564*	513,437	770,156	761,659	90,513

หมายเหตุ: * ประมาณการ

อัตราแปลง: ทุเรียนสด 10 กก. = ทุเรียนอบแห้ง 1 กก. และทุเรียนสด 6 กก. = ทุเรียนกวน 1 กก.

ที่มา: [1/] จากการคำนวณ

[2/] กรมศุลกากร

ตารางที่ 3 การส่งออกทุเรียนแยกเป็นรายผลิตภัณฑ์ ปี 2559 - 2564

ปริมาณ: ตัน มูลค่า: ล้านบาท

ปี	ทุเรียนสด		ทุเรียนแช่แข็ง		ทุเรียนอบแห้ง		ทุเรียนกวน		รวม	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2559	403,634	17,505.76	20,365	2,171.23	341	286.89	720	94.09	425,059	20,058
2560	490,489	22,098.44	13,303	2,275.63	545	431.27	1,089	137.55	505,426	24,943
2561	496,943	30,186.67	20,222	4,710.15	418	346.19	1,518	155.47	519,100	35,399
2562	655,362	45,485.46	25,987	5,370.67	215	199.75	1,211	131.75	682,775	51,188
2563*	639,763	67,752.75	26,794	5,631.48	242	226.62	1,241	169.20	668,040	73,780
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**12.87**	**40.90**	**12.96**	**31.85**	**-14.89**	**-11.67**	**12.69**	**11.97**	**12.81**	**39.43**
2564*	731,648	84,139.52	28,496	5,984.11	231	216.03	1,284	173.29	761,659	90,513

หมายเหตุ: * ประมาณการ

อัตราแปลง: ทุเรียนสด 10 กก. = ทุเรียนอบแห้ง 1 กก.

ทุเรียนสด 6 กก. = ทุเรียนกวน 1 กก.

ที่มา: จากการคำนวณ, กรมศุลกากร

ตารางที่ 4 ราคาที่เกษตรกรขายได้ ราคาขายส่งและราคาส่งออกทุเรียน ปี 2559 - 2563

หน่วย: บาท/กิโลกรัม

ปี	ราคาที่เกษตรกรขายได้[1/]		ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ[2/]		ราคาส่งออก[3/]		
	หมอนทอง	ชะนี	หมอนทอง	ชะนี	ทุเรียนสด	ทุเรียนแช่แข็ง	ทุเรียนกวน
2559	62.96	42.20	88.51	70.00	43.37	106.62	125.16
2560	71.81	44.38	95.18	71.57	45.05	171.06	126.32
2561	78.16	42.51	102.93	79.12	60.74	232.93	102.45
2562	99.86	63.37	116.41	83.85	69.41	206.67	108.80
2563*	102.15	68.28	123.95	81.78	105.90	210.17	136.39
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**13.86**	**14.09**	**9.14**	**4.81**	**24.83**	**16.72**	**0.23**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: [1/] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] กรมการค้าภายใน

[3/] จากการคำนวณในตารางที่ 3

12
มังคุด

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ เพิ่มขึ้นจาก 415,929 ไร่ 185,952 ตัน และ 447 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2559 เป็น 429,353 ไร่ 338,953 ตัน และ 789 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.88 ต่อปี ร้อยละ 17.79 ต่อปี และร้อยละ 16.74 ต่อปี ตามลำดับ

ปี 2563 เนื้อที่ให้ผล เพิ่มขึ้นจาก 425,779 ไร่ ในปี 2562 เป็น 429,353 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.84 ขณะที่ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ ลดลงจาก 352,195 ตัน และ 827 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2562 เป็น 338,953 ตัน และ 789 กิโลกรัมต่อไร่ หรือลดลงร้อยละ 3.76 และร้อยละ 4.59 ตามลำดับ เนื่องจากสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย ประสบกับปัญหาภัยแล้ง และมีฝนในช่วงที่มังคุดใกล้ออกดอกจึงทำให้แตกใบอ่อนแทน ส่วนมังคุดที่ออกดอกแล้วทำให้ดอกร่วงจึงติดผลน้อย ส่งผลให้ผลผลิตในภาพรวมลดลง

1.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2559 - 2563 ความต้องการบริโภคภายในประเทศในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.98 ต่อปี โดยเพิ่มขึ้นจาก 55,750 ตัน ในปี 2559 เป็น 70,439 ตัน ในปี 2562 และปรับลดลงเหลือ 44,978 ตัน ในปี 2563 ทั้งนี้ การบริโภคภายในประเทศขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาด และการส่งออก

ปี 2563 การบริโภคภายในประเทศลดลงจาก 70,439 ตัน ในปี 2562 เป็น 44,978 ตัน หรือลดลงร้อยละ 36.15 เนื่องจากผลผลิตลดลงจากปีที่ผ่านมา และมีการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศมากขึ้น เนื่องจากผลผลิตมีคุณภาพดีเป็นที่ต้องการของตลาด

(2) การส่งออก

ไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกมังคุดรายใหญ่ของโลก ตลาดหลักของไทย ได้แก่ จีน เวียดนาม และเกาหลีใต้ โดยในปี 2559 - 2563 การส่งออกมังคุดสดและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจาก 143,248 ตัน มูลค่า 4,308.35 ล้านบาท ในปี 2559 เป็น 293,975 ตัน มูลค่า 15,159.90 ล้านบาท ในปี 2563 เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.16 และร้อยละ 34.40 ต่อปี ตามลำดับ แบ่งเป็น

1) มังคุดสด การส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 142,877 ตัน มูลค่า 4,273.73 ล้านบาท ในปี 2559 เป็น 293,837 ตัน มูลค่า 15,146.04 ล้านบาท ในปี 2563 เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.21 และร้อยละ 34.59 ต่อปี ตามลำดับ โดยตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ จีน เวียดนาม และฮ่องกง

2) มังคุดแช่แข็ง การส่งออกลดลงจาก 371 ตัน มูลค่า 34.62 ล้านบาท ในปี 2559 เป็น 138 ตัน มูลค่า 13.86 ล้านบาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 7.55 และร้อยละ 8.78 ต่อปี ตามลำดับ โดยตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ เกาหลีใต้ ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกา

ปี 2563 ปริมาณการส่งออกมังคุดสดและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 4.34 เนื่องจากตลาดต่างประเทศยังมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตลาดจีน แม้จะประสบปัญหาการระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งมีการเปิด/ปิดด่านนำเข้าในต่างประเทศ และการล็อกดาวน์ ทำให้การส่งออกในระยะแรกมีปัญหาเรื่องการขนส่ง และการกระจายสินค้าที่ล่าช้า อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ได้กลับเข้าสู่สภาวะปกติ และผู้บริโภคยังคงมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง

(3) การนำเข้า

ไทยมีการนำเข้ามังคุดสดจากอินโดนีเซีย โดยในปี 2559 - 2561 นำเข้ามังคุดสดเพิ่มขึ้นจาก 13,046 ตัน มูลค่า 291.14 ล้านบาท ในปี 2559 เป็น 17,260 ตัน มูลค่า 373.05 ล้านบาท ในปี 2561 สำหรับปี 2562 และปี 2563 ที่ผ่านมา ไม่มีรายงานการนำเข้ามังคุดสดจากต่างประเทศ

(4) ราคา

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้

ปี 2559 - 2563 ราคามังคุดเกรดคละที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 35.56 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 39.63 บาท ในปี 2563 แต่เนื่องจากปี 2562 ราคาลดลงเหลือกิโลกรัมละ 29.02 บาท จากปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นมาก ประกอบกับคุณภาพไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาด ส่งผลให้ภาพรวมราคาลดลงร้อยละ 1.06 ต่อปี

ปี 2563 ราคามังคุดเกรดคละที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 29.02 บาท ในปี 2562 ร้อยละ 36.56 เนื่องจากปริมาณผลผลิตลดลง และมีคุณภาพดีกว่าปีที่ผ่านมา ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ ส่งผลให้ราคาอยู่ในเกณฑ์ดี

2) ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ

ปี 2559 - 2563 ราคาขายส่งมังคุดผิวมันลดลงจากกิโลกรัมละ 46.57 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 35.47 บาท ในปี 2563 ทำให้ภาพรวมราคาลดลงร้อยละ 6.70 ต่อปี

ปี 2563 ราคาขายส่งมังคุดผิวมันในตลาดกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 33.83 บาท ในปี 2562 ร้อยละ 4.85

3) ราคาส่งออก

ปี 2559 - 2563 ราคาส่งออกมังคุดสดเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 29.91 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 51.55 บาท ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.85 ต่อปี สำหรับมังคุดแช่แข็งราคาเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 93.37 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 130.55 บาท ในปี 2560 และลดลงเหลือกิโลกรัมละ 100.62 บาท ในปี 2563 ทำให้ภาพรวมราคามังคุดแช่แข็งลดลงร้อยละ 1.33 ต่อปี

ปี 2563 ราคาส่งออกมังคุดสดและมังคุดแช่แข็งเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 40.84 บาท และ 98.28 บาท ในปี 2562 ร้อยละ 26.22 และร้อยละ 2.38 ตามลำดับ เนื่องจากผลผลิตมีคุณภาพ และเป็นไปตามความต้องการของตลาดต่างประเทศ

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่ามีเนื้อที่ให้ผล 431,117 ไร่ ผลผลิต 385,341 ตัน และผลผลิตต่อไร่ 894 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากเนื้อที่ให้ผล 429,353 ไร่ ผลผลิต 338,953 ตัน และผลผลิตต่อไร่ 789 กิโลกรัม ในปี 2563 ร้อยละ 0.41 ร้อยละ 13.69 และร้อยละ 13.31 ตามลำดับ โดยเนื้อที่ให้ผลเพิ่มขึ้นจากการขยายเนื้อที่ปลูกใหม่ในปี 2557 เริ่มให้ผลผลิต สำหรับผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ คาดว่าเพิ่มขึ้น เนื่องจากปี 2563 ราคามังคุดอยู่ในเกณฑ์ดี จูงใจให้เกษตรกรดูแลสวนดีขึ้น ประกอบกับช่วงครึ่งปีหลังปี 2563 มีฝนตกต่อเนื่องในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะแหล่งผลิตภาคกลางและภาคใต้ ทำให้ต้นมังคุดมีความสมบูรณ์ และคาดว่า ปี 2564 หากสภาพอากาศเอื้ออำนวย มีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการออกดอกและติดผล ส่งผลให้ภาพรวมผลผลิตทั้งประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

2.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2564 คาดว่าความต้องการบริโภคมังคุดสดและผลิตภัณฑ์ภายในประเทศมีจำนวน 57,801 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 44,978 ตัน ในปี 2563 ร้อยละ 28.51 เนื่องจากปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้น และการส่งเสริมการบริโภคภายในประเทศ ผ่านช่องทางการกระจายสินค้าที่หลากหลาย โดยเฉพาะการขายผ่านตลาดออนไลน์ และการขนส่งที่มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าการส่งออกมังคุดสดและผลิตภัณฑ์จะเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 11.42 โดยมีปริมาณ 327,540 ตัน แยกเป็นมังคุดสด 327,376 ตัน และมังคุดแช่แข็ง 164 ตัน เนื่องจากตลาดต่างประเทศยังคงมีความต้องการมังคุดสดและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเกษตรกรมีการผลิตมังคุดคุณภาพ และสามารถขยายตลาดส่งออกได้มากขึ้น

(3) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคาที่เกษตรกรขายได้ และราคาส่งออกยังอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดสอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ราคาขึ้นอยู่กับคุณภาพผลผลิตของเกษตรกร

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิตและการส่งออก

(1) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิต

สภาพภูมิอากาศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการติดดอกและออกผลของต้นมังคุด หากสภาพภูมิอากาศเหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการออกดอกและติดผล จะส่งผลให้มีปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น แต่หากสภาพภูมิอากาศแปรปรวน มีปริมาณน้ำฝนมากหรือน้อยเกินไปในช่วงการออกดอกและติดผลจะส่งผลต่อปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาด ความสมบูรณ์ของต้นมังคุด และคุณภาพของผลผลิต

(2) ปัจจัยที่มีผลกระทบด้านการตลาด

1) ความต้องการของตลาดต่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2558 - 2562) ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 21.18 ต่อปี และมูลค่าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 37.99 ต่อปี และในปี 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกได้ปรับเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ประมาณร้อยละ 4.34 และร้อยละ 31.07 ตามลำดับ เนื่องจากผลผลิตมีคุณภาพดีกว่าปีที่ผ่านมา ทั้งผลผลิตเกรดส่งออกและเกรดรอง ตลอดจนมังคุดผิวลาย (ลายมังกร) เริ่มเป็นที่รู้จักและต้องการของตลาดต่างประเทศมากขึ้น ทำให้ผลผลิตมังคุดของเกษตรกรขายได้หลากหลายเกรดและส่งออกได้มากขึ้น โดยเฉพาะจีนซึ่งเป็นตลาดส่งออกมังคุดที่สำคัญ ส่งผลให้ราคาที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ดี เกษตรกรจึงควรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานความต้องการของประเทศคู่ค้า ซึ่งมีความเข้มงวดในการนำเข้ามากยิ่งขึ้นทั้งในเรื่องมาตรฐานสวนของเกษตรกรที่ต้องได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) ส่วนโรงคัดบรรจุต้องผ่านมาตรฐานหลักปฏิบัติที่ดีในการผลิตสินค้าเกษตรด้านพืช (Good Manufacturing Practice: GMP)

2) สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 แม้ว่าในช่วงต้นปี 2563 ที่ผ่านมา ได้เกิดปัญหาการระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้การขนส่งและการกระจายสินค้าในตลาดจีนเกิดความล่าช้า จากการเปิด/ปิดด่านนำเข้า และปิดเมืองต่าง ๆ รวมถึงมาตรการด้านสุขอนามัยที่เข้มงวดของแต่ละประเทศในการเฝ้าระวังการระบาดของโรคทำให้มีปัญหาด้านการขนส่ง โดยเฉพาะการขนส่งทางบกผู้ประกอบการบางรายต้องปรับเปลี่ยนเส้นทางการขนส่งจากทางบกไปส่งออกทางเรือแทน เพื่อให้สามารถส่งออกได้ รวมถึงภาครัฐได้เตรียมมาตรการรองรับผลผลิตที่อาจล้นตลาดและส่งออกไม่ได้ ทั้งมาตรการการกระจายผลผลิตภายในประเทศ การเพิ่มช่องทางการจำหน่าย เช่น การทำตลาดออนไลน์ เป็นต้น และการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง จึงทำให้การกระจายผลผลิตภายในประเทศและการส่งออกกลับเข้าสู่สภาวะปกติ นอกจากนี้ ได้มีการประชาสัมพันธ์และขยายตลาดผลไม้ไทยในจีนทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ร่วมกับบริษัทผู้นำเข้าจีน จึงทำให้ตลาดมังคุดของไทยขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะในเมืองรองที่ไม่ใช่เมืองหลักในการนำเข้าผลไม้จากไทย ประกอบกับระบบโลจิสติกส์ของจีนที่เติบโตอย่างรวดเร็วและมีระบบห้องเย็นที่รองรับการขนส่งจำนวนมากและใช้เวลาในการขนส่งไม่มากนัก จึงช่วยรองรับระบบการขายออนไลน์ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการซื้อสินค้า จึงช่วยเพิ่มโอกาสในการส่งออกมังคุดไทยได้มากขึ้น

3) ปี 2563 อัตราค่าระวางเรือปรับลดลงจากปี 2562 จึงทำให้ต้นทุนค่าขนส่งปรับตัวลดลง แม้ว่าค่าเงินบาทจะอ่อนค่าลง รวมทั้งในช่วงต้นปี 2563 ผู้ประกอบการได้ประสบปัญหาด้านการขนส่งจากการระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้ผู้ประกอบการบางรายต้องปรับตัวด้านการขนส่งผลไม้ไปยังตลาดจีน โดยมีการเปลี่ยนเส้นทางการขนส่งจากทางบกมาขนส่งทางเรือแทน ประกอบกับในช่วงต้นปี 2563 เป็นช่วงที่ผลไม้ภาคตะวันออกออกสู่ตลาดมาก และมีความต้องการตู้คอนเทนเนอร์ในการส่งออกมากขึ้น จึงทำให้ค่าระวางเรือปรับตัวสูงกว่าช่วงปลายปี 2563 อย่างไรก็ตาม ปริมาณตู้ยังคงเพียงพอกับความต้องการ ค่าระวางเรือจึงไม่ปรับตัวสูงขึ้นมากนักเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

โดยต้นทุนค่าขนส่งทางเรือจากไทยไปฮ่องกง และจากไทยไปเซี่ยงไฮ้ในช่วงเดือนมีนาคม - กันยายน 2562 มีอัตราสูงสุด 1,200 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตู้คอนเทนเนอร์ (ปรับอุณหภูมิ) ขนาด 40 ฟุต ตามลำดับ (คิดเป็นค่าระวางตู้ละ 38,243 บาท และ 31,869 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยนช่วงเดือนมีนาคม - กันยายน 2563 เฉลี่ย 31.87 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2562 ที่มีค่าระวางเรือต่อตู้คอนเทนเนอร์ (ปรับอุณหภูมิ) ขนาด 40 ฟุต สูงสุดประมาณ 2,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1,100 ดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ (คิดเป็นค่าระวางตู้ละ 62,800 บาท และ 34,540 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยนช่วงเดือนมีนาคม - กันยายน 2562 เฉลี่ย 31.40 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) จึงทำให้การขนส่งทางเรือจากไทยไปฮ่องกงลดลงตู้ละ 24,557 บาท และไปเซี่ยงไฮ้ลดลงตู้ละ 2,671 บาท ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ค่าระวางเรือมีการปรับเพิ่มขึ้นในช่วงต้นปีที่มีความต้องการใช้ตู้คอนเทนเนอร์ในการส่งออกสินค้ามาก และปรับตัวลดลงในช่วงปลายปีตามทิศทางการส่งออกและความต้องการใช้

ตารางที่ 1 เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่มังคุด ปี 2559 - 2564

ปี	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
2559	415,929	185,952	447
2560	415,599	227,657	548
2561	420,430	185,607	441
2562	425,779	352,195	827
2563*	429,353	338,953	789
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**0.88**	**17.79**	**16.74**
2564*	431,117	385,341	894

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 2 การบริโภคภายในประเทศ การนำเข้าและการส่งออกมังคุดสดและผลิตภัณฑ์ ปี 2559 - 2564

ปี	การบริโภคภายในประเทศ (ตันสด)	การนำเข้า		การส่งออก	
		ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2559	55,750	13,046	291.14	143,248	4,308.35
2560	28,208	6,093	113.38	205,542	7,444.84
2561	16,599	17,260	373.05	186,268	7,289.34
2562*	70,439	-	-	281,756	11,565.93
2563*	44,978	-	-	293,975	15,159.90
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**4.98**	**n.a.**	**n.a.**	**19.16**	**34.40**
2564*	57,801	-	-	327,540	17,695.52

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 3 การส่งออกมังคุดแยกเป็นรายผลิตภัณฑ์ ปี 2559 - 2564

ปริมาณ: ตัน มูลค่า: ล้านบาท

ปี	มังคุดสด		มังคุดแช่แข็ง		รวม	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2559	142,877	4,273.73	371	34.62	143,248	4,308.35
2560	205,468	7,435.22	74	9.62	205,542	7,444.84
2561	186,091	7,269.98	177	19.36	186,268	7,289.34
2562*	281,512	11,541.99	244	23.94	281,756	11,565.93
2563*	293,837	15,146.04	138	13.86	293,975	15,159.90
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**19.21**	**34.59**	**-7.55**	**-8.78**	**19.16**	**34.40**
2564*	327,376	17,678.30	164	17.22	327,540	17,695.52

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: จากการคำนวณ, กรมศุลกากร

ตารางที่ 4 **ราคาที่เกษตรกรขายได้ ราคาขายส่ง และราคาส่งออกมังคุด ปี 2559 - 2563**

หน่วย: บาท/กิโลกรัม

ปี	ราคาที่เกษตรกรขายได้[1/]	ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ[2/]	ราคาส่งออก[3/]	
	เกรดคละ	มังคุดผิวมัน	มังคุดสด	มังคุดแช่แข็ง
2559	35.56	46.57	29.91	93.37
2560	40.10	39.28	36.19	130.55
2561	43.57	52.89	39.07	109.26
2562	29.02	33.83	40.84	98.28
2563*	39.63	35.47	51.55	100.62
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-1.06**	**-6.70**	**12.85**	**-1.33**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: [1/] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] กรมการค้าภายใน

[3/] จากการคำนวณ

สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และแนวโน้ม ปี 2564

13
มันฝรั่ง

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตมันฝรั่งของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 109.70 ล้านไร่ ผลผลิต 356.95 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 115.45 ล้านไร่ ผลผลิต 392.61 ล้านตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 1.01 และ 1.93 ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากผลผลิตมันฝรั่งของประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ เช่น จีน อินเดีย ยูเครน และสหรัฐอเมริกา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

จีนเป็นประเทศที่มีการผลิตมันฝรั่งมากที่สุดในโลก โดยปี 2563 ผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 24.90 ของผลผลิตมันฝรั่งโลก พื้นที่เพาะปลูกที่สำคัญอยู่ในมณฑลกานซู่ มณฑลกุ้ยโจว มณฑลซานตง มณฑลอันฮุย มณฑลเจ้อเจียง และมณฑลฟูเจี้ยน โดยเฉพาะมณฑลฟูเจี้ยนซึ่งมีการเพาะปลูกในเชิงพาณิชย์ ในช่วงที่ผ่านมาจีนมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรัฐบาลให้การสนับสนุนเกษตรกรและบริษัทเอกชนที่ลงทุนด้านการเพาะปลูกมันฝรั่ง โดยเฉพาะมันฝรั่งสายพันธุ์ที่มีคุณภาพตามที่กระทรวงเกษตรของจีนกำหนด ในช่วงปี 2559 - 2563 พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตมันฝรั่งของจีนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 0.52 และ 3.36 ต่อปี ตามลำดับ โดยพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก 30.39 ล้านไร่ ผลผลิต 84.99 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 31.42 ล้านไร่ ผลผลิต 97.76 ล้านตัน ในปี 2563

อินเดียมีการผลิตมันฝรั่งมากเป็นอันดับสองของโลก โดยช่วงปี 2559 - 2563 พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตมันฝรั่งของอินเดียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 1.40 และ 4.97 ต่อปี ตามลำดับ โดยเพิ่มขึ้นจาก 13.23 ล้านไร่ ผลผลิต 43.42 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 14.22 ล้านไร่ ผลผลิต 53.87 ล้านตัน ในปี 2563

รัสเซียมีการผลิตมันฝรั่งมากเป็นอันดับสามของโลก พื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่งมีแนวโน้มลดลงในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 2.04 ต่อปี แต่ผลผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยพื้นที่ลดลงจาก 8.91 ล้านไร่ ในปี 2559 เป็น 8.27 ล้านไร่ ในปี 2563 ในขณะที่ผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก 22.46 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 23.47 ล้านตัน ในปี 2563

1.1.2 การตลาด

(1) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 ปริมาณการส่งออกมันฝรั่งของโลกมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 0.73 ต่อปี โดยลดลงจาก 12.99 ล้านตัน ในปี 2559 เป็น 12.46 ล้านตัน ในปี 2563 โดยฝรั่งเศส เป็นผู้ส่งออกรายใหญ่อันดับหนึ่งของโลกซึ่งมีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 6.68 ต่อปี รองลงมาได้แก่ เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ และเบลเยียม ซึ่งมีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 0.35 10.24 และ 1.85 ต่อปี ตามลำดับ ในขณะที่ผู้ส่งออกรายอื่น ๆ มีแนวโน้มการส่งออกลดลงเฉลี่ย 7.81 ต่อปี

(2) การนำเข้า

ปี 2559 - 2563 ปริมาณการนำเข้ามันฝรั่งของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 2.04 ต่อปี โดยมีเบลเยียมเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่อันดับหนึ่งของโลก ซึ่งมีแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 14.72 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ สเปน ซึ่งมีแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 3.39 และ 3.59 ต่อปี ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศผู้นำเข้ารายอื่น ๆ มีแนวโน้มการนำเข้าลดลงในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 2.98 ต่อปี

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตมันฝรั่งเพิ่มขึ้นจาก 39,887 ไร่ ผลผลิต 119,778 ตัน ในปี 2559 เป็น 43,206 ไร่ ผลผลิต 126,864 ตัน ในปี 2563 โดยแยกเป็นพื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่งพันธุ์บริโภคลดลงจาก 5,110 ไร่ ผลผลิต 13,790 ตัน ในปี 2559 เป็น 1,683 ไร่ ผลผลิต 5,230 ตัน ในปี 2563 หรือลดลงในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 18.71 และ 14.82 ต่อปี ตามลำดับ สำหรับพื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่งพันธุ์โรงงานเพิ่มขึ้นจาก 34,777 ไร่ ในปี 2559 เป็น 41,523 ไร่ ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.60 ต่อปี ในขณะที่ผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก 105,988 ตัน ในปี 2559 เป็น 121,634 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 4.53 ต่อปี

แหล่งเพาะปลูกมันฝรั่งที่สำคัญ 5 อันดับแรกอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดตาก เชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน และพะเยา เนื่องจากมีพื้นที่เพาะปลูกและมีสภาพภูมิอากาศหนาวเย็น ซึ่งเหมาะสำหรับการเพาะปลูกมันฝรั่ง นอกจากนี้ยังมีการเพาะปลูกมันฝรั่งในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดสกลนคร และนครพนม ซึ่งมีการนำมันฝรั่งไปส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเพาะปลูก

1.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2559 - 2563 ความต้องการใช้มันฝรั่งในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผู้ประกอบการแปรรูปมันฝรั่งมีแผนการขยายการผลิตมากยิ่งขึ้น

(2) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 มันฝรั่งสดหรือแช่เย็นและผลิตภัณฑ์มันฝรั่ง มีปริมาณการส่งออกลดลงในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 0.64 ต่อปี โดยลดลงจาก 4,638 ตัน ในปี 2559 เป็น 4,500 ตัน ในปี 2563 ในขณะที่มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากมูลค่า 501.68 ล้านบาท ในปี 2559 เป็นมูลค่า 470.00 ล้านบาท ในปี 2563 ตลาดส่งออกหลักของไทย คือ ประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น เมียนมาร์ และลาว เป็นต้น

(3) การนำเข้า

ปี 2559 - 2563 มันฝรั่งสดหรือแช่เย็นและผลิตภัณฑ์มันฝรั่ง มีปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.55 ต่อปี โดยเพิ่มขึ้นจาก 131,906 ตัน ในปี 2559 เป็น 158,400 ตัน ในปี 2563 เนื่องจากผลิตภัณฑ์มันฝรั่งบางชนิดผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศ ประเทศนำเข้าหลักของไทย ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา เยอรมนี และจีน

(4) ราคา

ปี 2559 - 2563 ราคามันฝรั่งพันธุ์โรงงานที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 2.02 ต่อปี โดยเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 12.43 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 12.81 บาท ในปี 2563 ส่วนราคามันฝรั่งพันธุ์บริโภคที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 7.54 บาท ในปี 2559 เป็นกิโลกรัมละ 17.03 บาท ในปี 2563

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของไทย

2.1.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่ามีพื้นที่เพาะปลูกมันฝรั่งรวม 44,578 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 3.18 เนื่องจากผู้ประกอบการแปรรูปมีความต้องการใช้มันฝรั่งเพิ่มขึ้น ทำให้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมากขึ้น และคาดว่ามีผลผลิต 133,579 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 5.29

2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2564 คาดว่าความต้องการใช้มันฝรั่งพันธุ์โรงงานจะขยายตัวเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องผู้ประกอบแปปรูปมันฝรั่งมีแผนในการขยายการส่งออกมากขึ้น ส่งผลให้มีความต้องการวัตถุดิบมากขึ้น

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าปริมาณการส่งออกจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากแผนการขยายการส่งออกของผู้ประกอบการแปรรูปมันฝรั่ง

(3) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคามันฝรั่งพันธุ์โรงงานฤดูแล้งที่เกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ 12 - 13 บาท ส่วนมันฝรั่งพันธุ์โรงงานฤดูฝนราคากิโลกรัมละ 14 - 15 บาท ซึ่งคาดว่าราคาจะใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา เพราะเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งส่วนใหญ่มีการทำสัญญาซื้อขายกับผู้รับซื้อไว้แล้ว ซึ่งมีการกำหนดราคาขั้นต่ำในการรับซื้อมันฝรั่งที่ชัดเจน

2.2 ปัจจัยและนโยบายภาครัฐที่มีผลต่อปริมาณการผลิตและการพัฒนามันฝรั่งของไทย

(1) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้สนับสนุนงบประมาณให้กรมวิชาการเกษตรดำเนินการผลิตหัวพันธุ์มันฝรั่งหลัก (G_0) ปีละ 500,000 หัว เพื่อนำไปขยายการผลิตเป็นหัวพันธุ์ขยาย (G_1) ปีละ 50 - 60 ตัน และให้ภาคเอกชนรับไปดำเนินการขยายการผลิตหัวพันธุ์รับรอง (G_2) ต่อไป ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการขยายการผลิตหัวพันธุ์เพื่อทดแทนการนำเข้าส่งผลให้เกษตรกรสามารถซื้อหัวพันธุ์ในราคาที่ถูกกว่าการนำเข้าจากต่างประเทศสามารถลดต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกรได้

(2) การทดสอบมันฝรั่งสายพันธุ์ใหม่ ๆ เพื่อให้ได้สายพันธุ์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของไทย ซึ่งจะทำให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นสามารถทดแทนการนำเข้ายังทำได้จำกัด ทั้งนี้ภาคเอกชนได้มีการวิจัยและพัฒนาสายพันธุ์รวมถึงวิธีการเพาะปลูกใหม่ ๆ โดยมีแผนจะนำเข้าสายพันธุ์มันฝรั่งจากต่างประเทศที่มีภูมิอากาศใกล้เคียงกับประเทศไทยเข้ามาทดลองปลูก ซึ่งในขณะนี้อยู่ในช่วงดำเนินการตามขั้นตอนการขอนำเข้าจากหน่วยงานราชการ

(3) หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกร โดยพื้นที่แปลงใหญ่มันฝรั่ง อยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ตาก พะเยา และลำพูน ทั้งนี้การรวมกลุ่มและรวมพื้นที่การผลิตเป็นแปลงใหญ่นั้นได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2559 มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งโครงการแปลงใหญ่จะมีผู้จัดการพื้นที่ ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการแปลงวางแผนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) โดยมีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ภายใต้การบูรณาการของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

ตารางที่ 1 การผลิตมันฝรั่งโลก ปี 2559 - 2563

ปี	พื้นที่ปลูก (ล้านไร่)						ผลผลิต (ล้านตัน)					
	จีน	อินเดีย	รัสเซีย	ยูเครน	อเมริกา	โลก	จีน	อินเดีย	รัสเซีย	ยูเครน	อเมริกา	โลก
2559	30.39	13.23	8.91	8.20	2.62	**109.70**	84.99	43.42	22.46	21.75	20.43	**356.95**
2560	30.39	13.62	8.35	8.27	2.64	**110.15**	88.54	48.61	21.75	22.21	20.45	**373.77**
2561	30.08	13.44	8.21	8.25	2.59	**109.87**	90.32	48.53	22.39	22.50	20.61	**368.17**
2562*	29.93	13.55	7.88	8.28	2.58	**109.96**	93.11	51.31	22.36	22.88	20.70	**373.91**
2563*	31.42	14.22	8.27	8.69	2.70	**115.45**	97.76	53.87	23.47	24.03	21.74	**392.61**
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**0.52**	**1.40**	**-2.04**	**1.17**	**0.38**	**1.01**	**3.36**	**4.97**	**1.16**	**2.32**	**1.37**	**1.93**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: Food and Agricultural Organization of The United Nations (FAO), November 2020

ตารางที่ 2 **ปริมาณการส่งออกมันฝรั่งของโลก ปี 2559 - 2563**

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ฝรั่งเศส	1.88	2.04	2.33	2.32	2.44	**6.68**
เยอรมนี	1.86	1.98	1.93	1.86	1.95	**0.35**
เนเธอร์แลนด์	1.09	0.94	0.96	1.39	1.46	**10.24**
เบลเยียม	0.92	0.93	0.95	0.95	1.00	**1.85**
อียิปต์	0.40	0.78	0.70	0.67	0.70	**10.27**
อื่น ๆ	6.84	5.09	4.94	4.68	4.91	**-7.18**
รวม	**12.99**	**11.76**	**11.81**	**11.87**	**12.46**	**-0.73**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: International Trade Centre, November 2020, พิกัดที่ใช้คือ 070110, 070190, 071010

ตารางที่ 3 **ปริมาณการนำเข้ามันฝรั่งของโลก ปี 2559 - 2563**

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
เบลเยียม	2.02	2.18	2.65	3.17	3.33	**14.72**
เนเธอร์แลนด์	1.75	1.77	1.83	1.90	2.00	**3.39**
สเปน	0.78	0.81	0.85	0.86	0.90	**3.59**
อิตาลี	0.57	0.60	0.60	0.72	0.76	**7.76**
เยอรมนี	0.62	0.61	0.63	0.64	0.67	**2.11**
อื่น ๆ	8.17	7.31	7.00	6.89	7.23	**-2.98**
รวม	**13.91**	**13.28**	**13.56**	**14.18**	**14.89**	**2.04**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: International Trade Centre, November 2020, พิกัดที่ใช้คือ 070110, 070190, 071010

ตารางที่ 4 พื้นที่ปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่มันฝรั่งของไทย ปี 2559 – 2563

ปี	มันฝรั่งรวม			มันฝรั่งพันธุ์บริโภค			มันฝรั่งพันธุ์โรงงาน		
	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.) ปลูก	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.) ปลูก	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.) ปลูก
2559	–	119,778	3,003	5,110	13,790	2,699	34,777	105,988	3,048
2560	37,858	107,103	2,829	2,376	6,023	2,535	35,482	101,080	2,849
2561	37,513	108,291	2,887	2,050	5,421	2,644	35,463	102,870	2,901
2562	45,689	127,935	2,800	2,761	8,416	3,048	42,928	119,519	2,784
2563	43,206	126,864	2,936	1,683	5,230	3,108	41,523	121,634	2,929
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**3.54**	**2.97**	**-0.55**	**-18.71**	**-14.82**	**4.78**	**5.60**	**4.53**	**-1.02**
2564*	44,578	133,579	2,997	1,562	4,876	3,122	43,016	128,703	2,992

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 5 บัญชีสมดุลสินค้ามันฝรั่ง ปี 2559 - 2563

ปริมาณ: ตัน

ปี	อุปทาน			อุปสงค์		
	ผลผลิต	นำเข้า	รวม	ส่งออก	บริโภคในประเทศ[1/]	รวม
2559	119,778	131,906	**251,719**	4,638	247,081	**251,719**
2560	107,103	149,776	**256,879**	5,106	251,773	**256,879**
2561	108,291	166,475	**274,766**	5,100	269,666	**274,766**
2562	127,935	178,334	**306,269**	5,086	301,183	**306,269**
2563	126,864	158,400	**285,264**	4,500	280,764	**285,264**
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**2.97**	**5.55**	**4.35**	**-0.64**	**4.44**	**4.35**

หมายเหตุ: * ประมาณการ [1/] จากการคำนวณ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 6 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกมันฝรั่งสดหรือแช่เย็นและผลิตภัณฑ์มันฝรั่ง ปี 2559 - 2563

ปี	มันฝรั่งสด หรือแช่เย็น		ผลิตภัณฑ์มันฝรั่ง		รวม	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2559	350	7.17	4.288	494.46	4,638	501.68
2560	126	4.35	4,980	452.58	5,106	456.93
2561	15	0.92	5,085	511.04	5,100	511.96
2562	210	12.88	5,473	550.03	5,086	540.65
2563*	100	4.00	4,400	466	4,500	470.00
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-18.08**	**-0.81**	**1.47**	**0.77**	**-0.64**	**0.38**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: กรมศุลกากรกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 7 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ามันฝรั่งสดหรือแช่เย็นและผลิตภัณฑ์มันฝรั่ง ปี 2559 - 2563

ปี	มันฝรั่งสดหรือแช่เย็น		ผลิตภัณฑ์มันฝรั่ง		รวม	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2559	41,362	552.62	90,544	4,016	131,906	4,568.98
2560	58,297	806.76	91,479	3,423	149,776	4,229.82
2561	62,500	770.55	103,975	3,505	166,475	4,275.68
2562	72,347	796.76	105,987	3,729	178,334	4,525.57
2563*	58,400	800.00	100,000	3,000	158,400	3,800
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**9.48**	**7.55**	**3.52**	**-4.86**	**5.55**	**-2.97**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: กรมศุลกากรกระทรวงการคลัง

ตารางที่ 8 ราคาที่เกษตรกรขายได้ ปี 2559 - 2563

ปี	ราคาที่เกษตรกรขายได้	
	มันฝรั่งพันธุ์โรงงาน (บาท/กิโลกรัม)	มันฝรั่งพันธุ์บริโภค เกรด A (บาท/กิโลกรัม)
2559	12.43	7.54
2560	11.76	17.50
2561	12.20	16.67
2562	13.53	14.67
2563	12.81	17.03
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**2.02**	**15.64**

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

14
กล้วยไม้

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การตลาด

(1) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 ปริมาณการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของโลกมีความผันผวน โดยปี 2563 จากสถานการณ์โควิด 19 ปริมาณการส่งออกมีแนวโน้มลดลง คิดเป็น อัตราเฉลี่ยร้อยละ 11.36 ต่อปี ขณะที่มูลค่าการส่งออกอัตราเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลงร้อยละ 9.07 ต่อปี ประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกมากที่สุดในปี 2563 คือ เนเธอร์แลนด์ รองลงมา ได้แก่ ไทย เอเชียอื่น ๆ (ไต้หวัน) และสิงคโปร์ ตามลำดับ

(2) การนำเข้า

ปี 2559 - 2563 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของโลกมีแนวโน้มลดลงในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 19.76 และ 17.05 ต่อปี ประเทศที่มีมูลค่าการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกมากที่สุดในปี 2563 คือ ญี่ปุ่น รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อิตาลี และจีน ตามลำดับ

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

พื้นที่ปลูกและผลผลิตกล้วยไม้ตัดดอก ปี 2559 - 2563 มีความผันผวนโดยในปี 2563 สถานการณ์มีแนวโน้มลดลงซึ่งทำให้อัตราการลดลงเฉลี่ยร้อยละ 2.07 และร้อยละ 6.57 ต่อปี ตามลำดับ โดยลดลงจาก 21,760 ไร่ ปริมาณผลผลิต 47,226 ตัน ในปี 2559 เป็น 19,512 ไร่ ปริมาณ 32,644 ตัน ในปี 2563 ตามลำดับ ซึ่งผลผลิตต่อไร่ในปี 2559 และ 2563 มีผลผลิต 2,170 และ 1,673 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ทั้งนี้ผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ยมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.64 ต่อปี แต่สถานการณ์โควิด 19 ส่งผลให้อัตราเพิ่มเป็นลบโดยเฉลี่ย ร้อยละ 4.6 ต่อปี

แหล่งปลูกที่สำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ นครปฐม สมุทรสาคร ราชบุรี กรุงเทพมหานคร และกาญจนบุรี เนื่องจากมีสภาพภูมิอากาศและแหล่งน้ำที่เหมาะสมต่อการปลูกกล้วยไม้และมีระยะทางใกล้กับตลาดขายส่งที่กรุงเทพฯ รวมทั้งมีความสะดวกในการขนส่งไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ

1.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2559 - 2562 ความต้องการใช้กล้วยไม้ตัดดอกภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 1.55 ต่อปี โดยเพิ่มขึ้นจาก 21,349 ตัน ในปี 2559 เป็น 25,715 ตัน ในปี 2562 อัตราการเพิ่มร้อยละ 6.95 ต่อปี ปี 2563 ลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 34.60 ซึ่งความต้องการใช้ภายในประเทศ มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 51.50 ของผลผลิตทั้งหมด และคิดเป็นปริมาณการส่งออกไปจำหน่าย ยังต่างประเทศประมาณร้อยละ 49.50

(2) การส่งออก

ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกดอกกล้วยไม้มีมูลค่าเป็นอันดับสองของโลก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกล้วยไม้เขตร้อน ได้แก่ สกุลหวาย สกุลมอคคารา และสกุลออนซิเดียม ตลาดกล้วยไม้ตัดดอกของไทยที่ส่งออกไปยังตลาดต่าง ๆ แบ่งตามความนิยมของแต่ละตลาด ได้แก่ ตลาดเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น ต้องการกล้วยไม้ตัดดอกสีอ่อน สีชมพู ช่อยาว ตลาดจีนและอินเดียต้องการกล้วยไม้สีม่วงแดงเข้ม ขาว และชมพู ตลาดยุโรป เช่น อิตาลี เนเธอร์แลนด์ ต้องการกล้วยไม้สีม่วงแดงเข้ม สีชมพู และสีขาว ช่อยาว สหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียต้องการกล้วยไม้สีม่วงแดงเข้ม สีชมพู และสีขาว สำหรับประเทศคู่แข่งกล้วยไม้เขตร้อนของไทย ได้แก่ มาเลเซีย และสิงคโปร์

ปี 2559 - 2563 ปริมาณการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกมีความผันผวนและลดลงในช่วงปี 2561 จากการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ยกเลิกสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (Generalized System of Preference: GSP) โดยลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3.57 แต่ในปี 2563 ลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 31.43 โดยปริมาณการส่งออกลดลงจาก 25,880 ตัน ในปี 2559 เป็นปริมาณ 15,831 ตัน ในปี 2563 ขณะที่มูลค่าการส่งออกเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก โดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 1.68 ในปี 2563 ลดลงจากปีก่อน ร้อยละ 38.13 อัตราลดลงร้อยละ 9.79 และ 10.60 ต่อปี ในปริมาณและมูลค่า ตามลำดับ ในปี 2563 ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน และกลุ่มประเทศอาเซียน

(3) การนำเข้า

ปี 2559 - 2562 ปริมาณการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งช่วงปีที่ผ่านมา (2559 - 2562) เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 36.70 ต่อปี แต่ปี 2563 ลดลงร้อยละ 21.23 โดยแหล่งที่ประเทศไทยมีการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกมาก ได้แก่ เวียดนาม ไต้หวัน และเนเธอร์แลนด์

(4) ราคา

ปี 2559 - 2563 ราคากล้วยไม้ตัดดอก (ขนาดก้านช่อยาว 55 - 60 เซนติเมตร) ที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มลดลงในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 4.36 ต่อปี โดยในปี 2562 ราคาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นไปร้อยละ 26.07 และในปี 2563 ราคาที่เกษตรกรขายได้ลดลงมาจากปีก่อนหน้าเฉลี่ยร้อยละ 43.73

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของไทย

2.1.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าพื้นที่ปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ จะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 6.98 ร้อยละ 20.79 และร้อยละ 12.91 ต่อปี ตามลำดับ โดยเพิ่มขึ้นจาก 19,512 ไร่ ปริมาณ 32,644 ตัน และ 1,673 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2563 เป็น 20,874 ไร่ ปริมาณ 39,431 ตัน และ 1,889 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2564 โดยคาดว่าเมื่อสถานการณ์โควิด 19 เริ่มคลี่คลายแต่ละประเทศฟื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งออกและนำเข้า อาทิ การขนส่ง มาตรการทางการค้า และอัตราแลกเปลี่ยน ที่มีเสถียรภาพ เข้าสู่ภาวะ

ปกติ ผู้ผลิตและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการปรับปรุงระบบการผลิต โดยเพิ่มเทคโนโลยีและสร้างผลิตภาพผ่านงานวิจัย ทั้งการปรับปรุงพันธุ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสภาพภูมิอากาศ โรคระบาด และศัตรูพืช

ในปี 2563 เกษตรกรประสบปัญหาปริมาณฝนตกชุก และศัตรูพืชบางส่วน แต่อย่างไรก็ตามปริมาณผลผลิตภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากประสบปัญหาการส่งออก ราคาผลผลิตตกต่ำ การบริโภคในประเทศจึงเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงควรสนับสนุนการผลิตตามรูปแบบการบริโภคสินค้ากล้วยไม้ภายในประเทศ ที่มีลักษณะอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2564 คาดว่าความต้องการใช้กล้วยไม้ตัดดอกภายในประเทศน่าจะทรงตัว ประมาณร้อยละ 50 ของผลผลิตทั้งหมด หรือ 15,000 - 20,000 ตัน

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าปริมาณและมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกน่าจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีที่ผ่านมา หากการฟื้นฟูเศรษฐกิจในต่างประเทศสามารถปรับตัวเป็นไปตามการคาดการณ์ รวมทั้งเกษตรกรสามารถปรับตัวและหาช่องทางตลาดใหม่เพื่อรองรับผลผลิต โดยความต้องการของตลาดต่างประเทศหลักอยู่ที่ ประเทศญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งประเทศในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม และสิงคโปร์ ซึ่งปริมาณการส่งออกโดยเฉลี่ยปี 2563 ลดลงร้อยละ 30 – 40 หากการส่งออกสามารถปรับตัวได้เป็นปกติปริมาณการส่งออกคาดว่าน่าจะอยู่ที่ 18,000 - 20,000 ตัน

(3) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคาที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการมุ่งผลิตกล้วยไม้คุณภาพ และภาวะเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น

2.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิตและการส่งออก

2.2.1 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิต

(1) ต้นทุนการผลิต เช่น ปุ๋ย และสารเคมี มีความผันผวน

(2) แรงงานที่มีทักษะในการจัดการและการผลิตสินค้ายังไม่เพียงพอ ทั้งยังต้องการความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพ

(3) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อการจัดการผลผลิต

(4) ความรู้ความเข้าใจในการใช้สารเคมี อินทรีย์วัตถุ และการบำรุงรักษาผลผลิตตามระบบการเพาะปลูก

(5) การประสบกับโรคระบาด โรคเน่าดำ ไร เพลี้ย ตามฤดูกาล

(6) การขาดเทคโนโลยีการผลิตที่ช่วยเพิ่มผลิตภาพ โดยเฉพาะเทคโนโลยีในการปรับปรุงพันธุ์ให้ทนต่อสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง การสร้างมูลค่าเพิ่ม การปรับปรุงคุณภาพการผลิต และการเก็บรักษา

(7) ขาดการพัฒนาสายพันธุ์หรือดัดแปลงพันธุ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาด

(8) แหล่งผลิตบางพื้นที่ไม่เหมาะสมในการเพาะปลูก ประสบปัญหาด้านทรัพยากร เช่น ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง และมลพิษ รวมถึงมลภาวะที่อาจจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชน

2.2.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออก

(1) ข้อมูลการวิเคราะห์แนวโน้มการตลาดในต่างประเทศ และการติดตามสถานการณ์การตลาดในต่างประเทศ เช่น ความต้องการสินค้าในต่างประเทศ ปริมาณอุปสงค์อุปทานในตลาดต่างประเทศ ยังไม่เพียงพอ

(2) การศึกษาความต้องการในตลาดต่างประเทศเพิ่มเติม ตลาดใหม่ในภูมิภาค และ การขยายตลาดในต่างประเทศ ทั้งด้านปริมาณ แหล่งจำหน่าย และรูปแบบการนำไปใช้ในสินค้าที่แตกต่างในแต่ละประเทศ

(3) การศึกษาระบบการจัดการโลจิสติกที่มีประสิทธิภาพ การวางระบบและวางแผนในการลดต้นทุนการขนส่งสินค้า

(4) การปฏิบัติตามมาตรฐานการส่งออก - นำเข้า ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถรักษาคุณภาพของสินค้าตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

ตารางที่ 1 **ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของโลก ปี 2559 - 2563**

ปริมาณ: ตัน มูลค่า: ล้านบาท

ประเทศ	2559		2560		2561		2562		2563*		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
เนเธอร์แลนด์	4,504	2,535	4,294	2,727	4,481	2,973	3,941	2,410	2,404	1,229	**-12.55**	**-14.54**
ไทย	25,880	2,325	24,209	2,230	23,720	2,321	23,067	2,160	15,831	1,336	**-9.80**	**-10.77**
เอเชีย อื่น ๆ (ไต้หวัน)	1,805	787	1,671	790	1,843	922	2,093	1,132	1,353	618	**-3.4%**	**-1.23**
สิงคโปร์	627	313	544	310	445	308	452	266	288	143	**-15.98**	**-15.80**
นิวซีแลนด์	592	295	1,897	280	0	243	0	205	0	103	**-**	**-21.47**
อื่น ๆ	1,909	488	1,919	501	1,878	495	2,274	509	254	805	**-32.05**	**10.70**
รวมของโลก	**35,317**	**6,743**	**34,534**	**6,838**	**32,367**	**7,262**	**31,847**	**6,699**	**20,130**	**4,234**	**-11.36**	**-9.07**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: UN Comtrade Database, November 2020 และกรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ 2 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของโลก ปี 2559 - 2563

ปริมาณ: ตัน มูลค่า: ล้านบาท

ประเทศ	2559		2560		2561		2562		2563*		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ญี่ปุ่น	5,799	2,291	5,439	2,091	5,378	2,012	5,409	1,938	3,424	1,033	**-10.05**	**-15.37**
สหรัฐอเมริกา	2,470	955	2,079	975	2,113	938	1,850	709	1,148	369	**-15.20**	**-19.91**
อิตาลี	2,152	762	1,990	680	1,766	633	1,774	515	1,017	243	**-14.90**	**-22.61**
จีน	6,789	510	6,862	505	7,113	511	6,748	471	4,511	267	**-8.00**	**-12.75**
เวียดนาม	1,060	410	937	439	986	438	1,152	442	734	237	**-5.15**	**-10.32**
อื่น ๆ	27,816	3,688	22,384	3,317	21,992	3,445	9,766	2,792	7,855	1,504	**-28.53**	**-17.85**
รวมของโลก	**46,086**	**8,616**	**39,691**	**8,007**	**39,348**	**7,977**	**26,699**	**6,867**	**18,689**	**3,653**	**-19.76**	**-17.05**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: UN Comtrade Database, November 2020

ตารางที่ 3 **พื้นที่ปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่กล้วยไม้ตัดดอกของไทย ปี 2559 - 2563**

ปี	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
2559	21,760	47,226	2,170
2560	21,334	46,015	2,157
2561	21,631	48,147	2,226
2562	21,521	48,794	2,267
2563*	19,512	32,644	1,673
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-2.07**	**-6.57**	**-4.60**
2564*	20,874	39,431	1,889

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 4 **บัญชีสมดุลของสินค้ากล้วยไม้ ปี 2559 - 2563**

หน่วย: ตัน

ปี	อุปทาน			อุปสงค์		
	ผลผลิต	นำเข้า	รวม	ส่งออก	บริโภคในประเทศ[1/]	รวม
2559	47,226	2.67	47,229	25,880	21,349	47,229
2560	46,015	4.68	46,020	24,209	21,811	46,020
2561	48,147	3.81	48,151	23,720	24,434	48,151
2562	48,794	8.10	48,802	23,087	25,715	48,802
2563*	32,644	6.38	32,650	15,831	16,819	32,650
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-6.57**	**25.74**	**-6.57**	**-9.79**	**-3.08**	**-6.57**

หมายเหตุ: * ประมาณการ[1/] จากการคำนวณ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 5 การส่งออกและการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอก ปี 2559 - 2563

ปี	การส่งออกกล้วยไม้ตัดดอก		การนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอก	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2559	25,880	2,307.35	2.67	0.53
2560	24,209	2,222.87	4.68	0.56
2561	23,717	2,287.03	3.81	3.12
2562	23,087	2,160.43	8.10	7.56
2563*	15,831	1,336.64	6.38	6.72
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-9.79**	**-10.60**	**25.74**	**115.60**

หมายเหตุ: *ประมาณการ

ที่มา: กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ 6 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไทยไปยังประเทศต่าง ๆ ปี 2559 - 2563

ปริมาณ: ตัน มูลค่า: ล้านบาท

ประเทศ/กลุ่มประเทศ	2559		2560		2561		2562		2563*		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
สหรัฐอเมริกา	2,572	560.11	2,602	608.57	2,639	605.41	2,501	529.94	1,721	236.82	**-8.09**	**-16.97**
ญี่ปุ่น	4,192	665.52	3,880	555.08	3,886	508.25	3,614	499.30	2,821	362.44	**-8.27**	**-12.38**
สหภาพยุโรป (EU28)	2,041	297.93	1,873	263.74	1,671	253.66	1,545	216.98	1,204	114.34	**-11.73**	**-19.03**
จีน	7,868	166.99	7,971	178.74	8,237	198.85	8,241	188.62	4,814	158.03	**-9.06**	**-0.56**
กลุ่มอาเซียน	4,458	150.59	3,716	173.80	3,422	332.98	3,607	364.30	2,753	281.48	**-9.46**	**22.03**
อื่น ๆ	4,749	466.22	4,167	442.95	3,862	387.88	3,579	361.29	2,518	183.53	**-13.25**	**-18.68**
รวม	**25,880**	**2,307.35**	**24,209**	**2,222.87**	**23,717**	**2,287.03**	**23,087**	**2,160.43**	**15,831**	**1,336.64**	**-9.79**	**-10.60**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ 7 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของไทยจากประเทศต่าง ๆ ปี 2559 - 2563

ปริมาณ: ตัน มูลค่า: ล้านบาท

ประเทศ	2559		2560		2561		2562		2563*		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
เวียดนาม	0.09	0.19	0.02	0.02	2.34	2.85	5.37	6.38	2.23	2.76	**232.44**	**203.96**
ไต้หวัน	1.46	0.18	0.00	0.00	0.27	0.15	1.34	0.84	0.82	0.50	-	-
เนเธอร์แลนด์	0.66	0.05	4.35	0.41	1.19	0.13	1.25	0.18	0.35	0.21	**-22.24**	**22.72**
จีน	0.04	0.01	0.29	0.11	0.00	0.00	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ	0.35	0.07	0.02	0.01	0.00	0.00	0.24	0.16	0.5	0.85	-	-
รวม	**2.59**	**0.50**	**4.68**	**0.56**	**3.81**	**3.12**	**8.2**	**7.56**	**3.90**	**4.32**	**14.79**	**99.68**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ 8 ราคากล้วยไม้ตัดดอกที่เกษตรกรขายได้ ปี 2559 - 2563

ปี	ราคาที่เกษตรกรขายได้ (ขนาดก้านช่อยาว 55 - 60 ซม.)	
	บาท/ช่อ	บาท/กิโลกรัม
2559	3.28	108.24
2560	2.66	87.78
2561	2.34	77.22
2562	2.95	97.35
2563*	2.25	74.25

หมายเหตุ: * ประมาณการ

อัตราแปลง: ดอกกล้วยไม้ 33 ช่อ เท่ากับ 1 กิโลกรัม

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กลุ่มปศุสัตว์และประมง

15 ไก่เนื้อ

16 ไข่ไก่

17 สุกร

18 โคเนื้อ

19 โคนม

20 กุ้ง

21 ปลาป่น

สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และแนวโน้ม ปี 2564

15
ไก่เนื้อ

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 โลก

1.1.1 ด้านการผลิต

ปี 2559 - 2563 การผลิตเนื้อไก่ของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 2.73 ต่อปี โดยในปี 2563 การผลิตเนื้อไก่ของโลกมีปริมาณ 100.83 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 99.32 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 1.52 ซึ่งสหรัฐอเมริกายังคงเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุด มีปริมาณการผลิต 20.26 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ จีน 14.85 ล้านตัน บราซิล 13.88 ล้านตัน และสหภาพยุโรป 12.36 ล้านตัน โดยหลายประเทศมีการขยายการผลิตเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับความต้องการบริโภคในประเทศที่มีการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) ซึ่งส่งผลให้ผลผลิตสุกรเสียหายและราคาเนื้อสุกรเพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีการขยายการผลิตเนื้อไก่เพิ่มขึ้นเพื่อทดแทนการบริโภคเนื้อสุกร ทั้งการผลิตเพื่อการบริโภคในประเทศ โดยเฉพาะจีนซึ่งเป็นประเทศที่เกิดการระบาดของโรค ASF เป็นวงกว้าง มีการผลิตเนื้อไก่เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 8.00 และในประเทศผู้ผลิตเพื่อการส่งออก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา และบราซิล มีการผลิตเนื้อไก่เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 1.61 และร้อยละ 1.39 ตามลำดับ

1.1.2 ด้านการตลาด

1) การบริโภค

ปี 2559 - 2563 การบริโภคเนื้อไก่ของโลก มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 2.63 ต่อปี โดยในปี 2563 การบริโภคเนื้อไก่ของโลกมีปริมาณ 98.65 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 97.22 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 1.47 ซึ่งสหรัฐอเมริกายังคงเป็นประเทศที่มีการบริโภคเนื้อไก่มากที่สุด คือ 17.02 ล้านตัน รองลงมา ได้แก่ จีน 15.46 ล้านตัน สหภาพยุโรป 11.56 ล้านตัน และบราซิล 10.02 ล้านตัน โดยจีนมีการบริโภคเพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 11.22 เมื่อเทียบกับปี 2562 ซึ่งมีปริมาณ 13.90 ล้านตัน จากความต้องการบริโภคเนื้อไก่ที่ขยายตัวเพื่อทดแทนเนื้อสุกร

2) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 การส่งออกเนื้อไก่ของโลกขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 2.84 ต่อปี โดยในปี 2563 การส่งออกเนื้อไก่ของโลกมีปริมาณ 11.95 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 11.83 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 1.00 บราซิลยังคงเป็นประเทศผู้ส่งออกอันดับ 1 ของโลก ส่งออกได้ปริมาณ 3.86 ล้านตัน รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา 3.33 ล้านตัน และสหภาพยุโรป 1.44 ล้านตัน ตามลำดับ โดยไทยเป็นผู้ส่งออกอันดับ 4 ของโลก มีปริมาณการส่งออกที่ 0.89 ล้านตัน

3) การนำเข้า

ปี 2559 - 2563 การนำเข้าเนื้อไก่ของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.88 ต่อปี โดยในปี 2563 การนำเข้าเนื้อไก่ของโลกมีปริมาณ 9.80 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 9.76 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 0.44 ซึ่งญี่ปุ่นยังคงเป็นประเทศที่นำเข้าเนื้อไก่มากเป็นอันดับ 1 ของโลก คือ 1.06 ล้านตัน แต่มีปริมาณการนำเข้าลดลง ร้อยละ 1.49 เมื่อเทียบกับปี 2562 ซึ่งมีปริมาณ 1.08 ล้านตัน เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่

เดินทางเข้าประเทศลดลง ซึ่งเป็นผลจากมาตรการจำกัดการเดินทางเข้าประเทศเพื่อสกัดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในขณะที่จีนมีปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 69.83 เมื่อเทียบกับปี 2562 ซึ่งมีปริมาณ 0.58 ล้านตัน เนื่องจากมีความต้องการบริโภคเนื้อไก่ที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นเพื่อทดแทนเนื้อสุกร

1.2 ของไทย

1.2.1 ด้านการผลิต

ปี 2559 - 2563 การผลิตไก่เนื้อของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3.71 ต่อปี โดยในปี 2563 มีการผลิตไก่เนื้อ 1,694.52 ล้านตัว หรือ 2.50 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,588.63 ล้านตัว หรือ 2.35 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 6.67 เนื่องจากมีการขยายการผลิตตามความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการผลิตไก่เนื้อของไทยมีการจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐาน และมีระบบการผลิตปลอดภัย เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2.2 ด้านการตลาด

(1) การบริโภค

ปี 2559 - 2563 การบริโภคเนื้อไก่ของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4.57 ต่อปี โดยปี 2563 มีปริมาณการบริโภคเนื้อไก่ 1.60 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1.45 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 11.00 โดยปริมาณการบริโภคมีสัดส่วนร้อยละ 64.06 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด

2) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 ปริมาณการส่งออกเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในอัตราร้อยละ 7.31 ต่อปี โดยในปี 2563 ไทยส่งออกเนื้อไก่รวมปริมาณ 900,000 ตัน มูลค่า 105,000 ล้านบาท ลดลงเล็กน้อยจากปริมาณ 902,482 ตัน มูลค่า 105,030 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 0.28 และร้อยละ 0.03 ตามลำดับ เนื่องจากความต้องการบริโภคของประเทศคู่ค้าที่ลดลง โดยเฉพาะสหภาพยุโรปและสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นผลจากมาตรการจำกัดการเดินทางเข้าประเทศเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว โดยตลาดส่งออกเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 46.55) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 16.03) จีน (ร้อยละ 13.38) กลุ่มประเทศในอาเซียน (ร้อยละ 9.95) และสหภาพยุโรป (ร้อยละ 6.37)

การส่งออกไก่สดแช่แข็ง ในปี 2563 ส่งออกปริมาณ 350,000 ตัน มูลค่า 29,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 312,498 ตัน มูลค่า 24,731 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 12.00 และร้อยละ 17.26 ตามลำดับ โดยตลาดส่งออกไก่สดแช่แข็งที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 35.93) จีน (ร้อยละ 34.40) กลุ่มประเทศในอาเซียน (ร้อยละ 19.57) สหภาพยุโรป (ร้อยละ 2.03) และสหราชอาณาจักร (ร้อยละ 0.32) สำหรับจีนเป็นประเทศคู่ค้าที่ไทยสามารถส่งออกเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 60.11 เนื่องจากความต้องการบริโภคเนื้อไก่เพื่อทดแทนเนื้อสุกรที่เพิ่มขึ้นจากการระบาดของโรค ASF

การส่งออกเนื้อไก่แปรรูป ส่งออกปริมาณ 550,000 ตัน มูลค่า 76,000 ล้านบาท ลดลงจาก 589,984 ตัน มูลค่า 80,300 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 6.78 และร้อยละ 5.35 ตามลำดับ ตลาดส่งออกไก่แปรรูปที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 53.31) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 26.03) สหภาพยุโรป (ร้อยละ 9.13) กลุ่มประเทศในอาเซียน (ร้อยละ 3.82) และประเทศอื่น ๆ (ร้อยละ 7.71)

3) ราคา

3.1) ราคาที่เกษตรกรขายได้

ปี 2559 - 2563 ราคาไก่เนื้อที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 1.12 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคาไก่เนื้อที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 35.50 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 36.85 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 3.66 เนื่องจากมีผลผลิตไก่เนื้อออกสู่ตลาดมาก

3.2) ราคาส่งออก

ปี 2563 ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งเฉลี่ยกิโลกรัมละ 82.86 บาท สูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 79.14 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 4.70 และราคาส่งออกเนื้อไก่แปรรูปในปี 2563 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 138.18 บาท สูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 136.10 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 1.53

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

2.1.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าการผลิตเนื้อไก่ของโลกจะมีปริมาณ 102.93 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 100.83 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 2.08 การผลิตเนื้อไก่ของโลกขยายตัวตามความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับสถานการณ์โรคโควิด 19 ในหลายประเทศเริ่มคลี่คลายและมีการผ่อนคลายมาตรการมากขึ้น ส่งผลให้ประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ ทั้งสหรัฐอเมริกา จีน บราซิล และสหภาพยุโรป ขยายการผลิตเพิ่มขึ้น โดยคาดว่าจีนมีการขยายการผลิตเพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 3.03 เมื่อเทียบกับปี 2563

2.1.2 การตลาด

1) ความต้องการบริโภค

ปี 2564 คาดว่าการบริโภคเนื้อไก่ของโลกมีปริมาณ 100.71 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 98.65 ล้านตัน ในปี 2563 ร้อยละ 2.09 ผู้บริโภครายใหญ่ที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา คาดว่าจะมีปริมาณการบริโภค 17.19 ล้านตัน รองลงมา ได้แก่ จีน 15.82 ล้านตัน สหภาพยุโรป 11.85 ล้านตัน และบราซิล 10.24 ล้านตัน

2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าการส่งออกเนื้อไก่ของโลกมีปริมาณ 12.19 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 11.95 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 1.96 ผู้ผลิตรายเดิม (บราซิล สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป) ยังคงเป็นผู้ครองตลาด โดยบราซิลยังคงเป็นประเทศที่ส่งออกเนื้อไก่มากที่สุด คือ 3.94 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 3.86 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 2.07 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และไทย ตามลำดับ ซึ่งไทยยังคงเป็นผู้ส่งออกอันดับ 4 ของโลก

3) การนำเข้า

ปี 2564 คาดว่าการนำเข้าเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ของโลกมีปริมาณ 9.96 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 9.80 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 1.68 โดยญี่ปุ่นยังคงเป็นประเทศที่นำเข้าเนื้อไก่มากที่สุด คือ 1.06 ล้านตัน รองลงมา ได้แก่ จีน 0.93 ล้านตัน เม็กซิโก 0.89 ล้านตัน สหภาพยุโรป 0.72 ล้านตัน และซาอุดิอาระเบีย 0.63 ล้านตัน ตามลำดับ

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าการผลิตไก่เนื้อของไทยยังคงขยายตัวเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร และความต้องการบริโภคที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ โดยคาดว่าไทยจะผลิตไก่เนื้อปริมาณ 1,721.89 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจาก 1,694.52 ล้านตัว ของปี 2563 ร้อยละ 1.62

2.2.2 การตลาด

1) ความต้องการบริโภค

ปี 2564 คาดว่าการบริโภคเนื้อไก่ของไทยมีปริมาณ 1.66 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1.60 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 3.30 เนื่องจากเนื้อไก่เป็นอาหารที่จำเป็นเพื่อการบริโภค และเป็นอาหารโปรตีนที่มีราคาถูกกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ๆ โดยการบริโภคในประเทศคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 64.30 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด

2) การส่งออก

การส่งออกเนื้อไก่ของไทยในปี 2564 คาดว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นสอดรับกับปริมาณความต้องการบริโภคของตลาด โดยเฉพาะตลาดญี่ปุ่นและสหภาพยุโรป ที่มีแนวโน้มนำเข้าเนื้อไก่จากไทยเพิ่มขึ้นจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมและป้องกันการระบาดของโรคโควิด 19 ประกอบกับตลาดจีน ที่มีความต้องการบริโภคเนื้อไก่เพิ่มขึ้นเพื่อทดแทนการบริโภคเนื้อสุกร ซึ่งเป็นผลจากมาตรการควบคุมป้องกัน และเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ที่เข้มงวด ตลอดจนการรักษามาตรฐานการผลิตและคุณภาพสินค้า จนเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและประเทศคู่ค้า ทำให้ไทยสามารถขยายการส่งออกเนื้อไก่ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในปี 2564 คาดว่าการส่งออกเนื้อไก่รวมมีปริมาณ 920,000 ตัน มูลค่า 108,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 900,000 ตัน มูลค่า 105,000 ล้านบาท ของปี 2563 ร้อยละ 2.22 และร้อยละ 2.86 ตามลำดับ โดยแบ่งเป็นการส่งออกไก่สดแช่แข็งปริมาณ 360,000 ตัน มูลค่า 30,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 350,000 ตัน มูลค่า 29,000 ล้านบาท ของปี 2563 ร้อยละ 2.86 และร้อยละ 3.45 ตามลำดับ และเป็นการส่งออกเนื้อไก่แปรรูปปริมาณ 560,000 ตัน มูลค่า 78,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 550,000 ตัน มูลค่า 76,000 ล้านบาท ของปี 2563 ร้อยละ 1.82 และร้อยละ 2.63 ตามลำดับ

3) ราคา

3.1) ราคาที่เกษตรกรขายได้

ปี 2564 คาดว่าราคาไก่เนื้อที่เกษตรกรขายได้จะสูงขึ้นจากปี 2563 เนื่องจากมีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.2) ราคาส่งออก

ปี 2564 คาดว่าราคาส่งออกเนื้อไก่สดแช่เย็นแช่แข็งและเนื้อไก่แปรรูปจะสูงขึ้นเล็กน้อยจากปี 2563

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิตหรือการส่งออกของไทย

2.3.1 ปัจจัยด้านบวก

(1) การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรโลกทำให้ความต้องการบริโภคอาหารจากเนื้อสัตว์โดยเฉพาะเนื้อไก่ปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากเนื้อไก่เป็นอาหารโปรตีนที่มีไขมันต่ำ รวมทั้งยังมีราคาถูกเมื่อเทียบกับเนื้อสัตว์ประเภทอื่น ๆ

(2) การส่งออกเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะญี่ปุ่น ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสินค้าอาหารจากไทยมีภาพลักษณ์ที่ดีทั้งในด้านคุณภาพและราคา และไทยมีระยะทางที่ใกล้กว่าประเทศคู่แข่งอย่างสหรัฐอเมริกา และบราซิล รวมทั้งแรงงานไทยมีฝีมือและประณีต ทำให้ผลิตภัณฑ์ไก่สดของไทยสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีกว่าคู่แข่ง ประกอบกับการที่หลายประเทศเกิดการระบาดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) ทั้งในจีน และประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีความต้องการบริโภคเนื้อไก่เพิ่มขึ้นเพื่อทดแทนการบริโภคเนื้อสุกร ส่งผลให้ไทยมีโอกาสขยายการส่งออกเนื้อไก่ได้เพิ่มขึ้น

(3) การดำเนินการเรื่อง Compartment และ Traceability สามารถสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพการผลิตเนื้อไก่ของไทยให้ประเทศคู่ค้ายอมรับ ซึ่งเป็นผลจากมาตรการควบคุมป้องกัน และเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ที่เข้มงวด ทำให้ไทยไม่มีรายงานการพบโรคไข้หวัดนกในประเทศไทยเป็นเวลากว่า 12 ปี นับจากวันที่ทำลายสัตว์ปีกตัวสุดท้าย เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2551 ในขณะที่ประเทศคู่แข่งต่าง ๆ มีการระบาดของโรคไข้หวัดนก อาทิ สหรัฐอเมริกา และจีน จึงเป็นโอกาสที่ทำให้ไทยมีส่วนแบ่งการตลาดส่งออกเนื้อไก่ไปยังตลาดโลกเพิ่มขึ้น

2.3.2 ปัจจัยด้านลบ

(1) ประเทศไทยต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิต และเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เช่น พันธุ์สัตว์ เคมีภัณฑ์ เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนต้นทุนการผลิตไก่เนื้อของไทยโดยเปรียบเทียบสูงกว่าประเทศคู่แข่ง อาทิ บราซิล สหรัฐอเมริกา และจีน

(2) ประเทศต่าง ๆ มีการนำมาตรการกีดกันทางการค้าที่มิใช่ภาษี (Non-Tariff Measures: NTMs) มาใช้มากขึ้น โดยนำประเด็นทางสังคมต่าง ๆ มากำหนดเป็นมาตรฐานทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น มาตรฐานแรงงาน มาตรฐานสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งประเทศคู่ค้าอาจนำประเด็นดังกล่าวมาใช้กีดกันการค้าระหว่างกัน หากไทยไม่ได้มีการเตรียมการป้องกันและแก้ไขอย่างจริงจัง ก็อาจส่งผลกระทบต่อการส่งออกเนื้อไก่ของไทยได้

(3) ค่าเงินบาท เนื่องจากสินค้าไก่เนื้อและผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญของไทย โดยไทยสามารถส่งออกได้มากกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด และเป็นผู้ส่งออกอันดับ 4 ของโลก ทั้งนี้ หากค่าเงินบาทมีการแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะทำให้สินค้าไก่เนื้อและผลิตภัณฑ์ของไทยมีราคาแพง ส่งผลให้ความสามารถในแข่งขันด้านราคากับประเทศคู่แข่งลดลง

(4) การระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในไทยลดลง ตลอดจนเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคของผู้บริโภค อาทิ ลดการรับประทานอาหารนอกบ้าน รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อปริมาณการบริโภคในประเทศให้ลดลงได้

ตารางที่ 1 ปริมาณการผลิตเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ของประเทศที่สำคัญ

หน่วย: พันตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564[2/]
สหรัฐอเมริกา	18,510	18,938	19,361	19,941	20,263	**2.35**	20,465
จีน	12,448	11,600	11,700	13,750	14,850	**5.37**	15,300
บราซิล	13,523	13,612	13,355	13,690	13,880	**0.58**	14,175
สหภาพยุโรป[3/]	11,560	11,912	12,260	12,560	12,360	**1.89**	12,600
รัสเซีย	4,328	4,680	4,684	4,668	4,715	**1.70**	4,725
อินเดีย	3,464	3,762	4,062	4,350	4,000	**4.42**	4,200
เม็กซิโก	3,275	3,400	3,485	3,600	3,700	**3.06**	3,775
ไทย	2,813	2,990	3,170	3,300	3,250	**3.95**	3,340
ประเทศอื่น ๆ	21,248	21,866	22,490	23,457	23,809	**3.02**	24,346
รวมทั้งหมด	**91,169**	**92,760**	**94,567**	**99,316**	**100,827**	**2.73**	**102,926**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] คาดคะเน

ที่มา: Livestock and Poultry, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 2 ปริมาณการบริโภคเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ของประเทศที่สำคัญ

หน่วย: พันตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564[2/]
สหรัฐอเมริกา	15,510	15,826	16,185	16,702	17,021	**2.43**	17,189
จีน	12,492	11,475	11,595	13,902	15,460	**6.38**	15,815
สหภาพยุโรป	11,008	11,285	11,543	11,743	11,560	**1.39**	11,850
บราซิล	9,646	9,780	9,683	9,884	10,023	**0.88**	10,238
ประเทศอื่น ๆ	41,002	42,424	43,558	44,990	44,585	**2.29**	45,620
รวมทั้งหมด	**89,658**	**90,790**	**92,564**	**97,221**	**98,649**	**2.63**	**100,712**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] คาดคะเน

ที่มา: Livestock and Poultry, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 3 **ปริมาณการส่งออกเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ของประเทศที่สำคัญ**

หน่วย: พันตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564[2/]
บราซิล	3,880	3,835	3,675	3,811	3,860	**-0.17**	3,940
สหรัฐอเมริกา	3,086	3,137	3,244	3,259	3,325	**1.89**	3,331
สหภาพยุโรป[3/]	1,315	1,319	1,421	1,541	1,440	**3.43**	1,470
ไทย	690	757	826	881	890	**6.83**	920
ตุรกี	263	357	418	408	456	**13.14**	470
ยูเครน	235	263	317	406	420	**17.30**	430
จีน	386	436	447	428	375	**-0.76**	410
ประเทศอื่น ๆ	909	923	948	1,099	1,185	**7.30**	1,214
รวมทั้งหมด	**10,764**	**11,027**	**11,296**	**11,833**	**11,951**	2.84	**12,185**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] คาดคะเน

ที่มา: Livestock and Poultry, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 4 **ปริมาณการนำเข้าเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ของประเทศที่สำคัญ**

หน่วย: พันตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564[2/]
ญี่ปุ่น	973	1,056	1,074	1,076	1,060	**1.92**	1,055
จีน	430	311	342	580	985	**25.62**	925
เม็กซิโก	791	804	820	875	880	**3.02**	885
สหภาพยุโรป	763	692	704	724	640	**-3.02**	720
ซาอุดิอาระเบีย	878	711	629	609	550	**-10.33**	625
อิรัก	563	444	527	493	475	**-2.32**	500
UAE	422	439	421	482	407	**0.21**	400
ฟิลิปปินส์	244	266	321	366	375	**12.51**	375
แอฟริกาใต้	504	508	521	485	390	**-5.44**	325
ฮ่องกง	344	291	215	293	305	**-2.31**	315
ประเทศอื่น ๆ	3,325	3,587	3,699	3,772	3,731	**2.85**	3,838
รวมทั้งหมด	**9,237**	**9,109**	**9,273**	**9,755**	**9,798**	1.88	**9,963**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] คาดคะเน

ที่มา: Livestock and Poultry, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 5 การผลิต การบริโภค และส่งออกเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ของไทย

ปี	ผลผลิต (ล้านตัว)	ผลผลิต (ตัน)	บริโภค (ตัน)	ส่งออก (ตัน)		
				ไก่สด	ไก่แปรรูป	รวม
2559	1,459.15	2,018,530	1,328,421	213,032	477,077	690,109
2560	1,488.06	2,105,310	1,346,940	225,636	532,734	758,370
2561	1,503.35	2,126,947	1,287,465	279,050	560,432	839,482
2562	1,588.63	2,347,491	1,445,009	312,498	589,984	902,482
2563	1,694.52	2,503,961	1,603,961	350,000	550,000	900,000
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**3.71**	**5.55**	**4.57**	**14.10**	**3.94**	**7.31**
2564[1/]	1,721.89	2,576,890	1,656,890	360,000	560,000	920,000

หมายเหตุ: [1/] คาดคะเน [2/] ตั้งแต่ 2561 ปรับน้ำหนักไก่เฉลี่ยที่ใช้ในการคำนวณเพิ่มขึ้นจาก 2.25 เป็น 2.35 ก.ก./ตัว
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กรมศุลกากร

ตารางที่ 6 ปริมาณส่งออกไก่สดแช่แข็งและเนื้อไก่แปรรูป

รายการ		2559	2560	2561	2562	2563	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564[1/]
ไก่สดแช่แข็ง	ปริมาณ (ตัน)	213,032	225,636	279,050	312,498	350,000	**14.10**	360,000
	มูลค่า (ล้านบาท)	17,522	20,176	22,382	24,731	29,000	**12.88**	30,000
เนื้อไก่แปรรูป	ปริมาณ (ตัน)	477,077	532,734	560,432	589,984	550,000	**3.94**	560,000
	มูลค่า (ล้านบาท)	71,680	76,102	78,016	80,300	76,000	**1.72**	78,000
รวมทั้งหมด	ปริมาณ (ตัน)	690,109	758,370	839,482	902,482	900,000	**7.31**	920,000
	มูลค่า (ล้านบาท)	89,202	96,278	100,398	105,030	105,000	**4.22**	108,000

หมายเหตุ: [1/] คาดคะเน
ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 7 ราคาไก่เนื้อที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งและเนื้อไก่แปรรูป

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564[1/]
ราคาไก่เนื้อที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)	37.34	37.28	34.40	36.85	35.50	**-1.12**	36.00
ราคาส่งออก							
ไก่สดแช่แข็ง (บาท/กก.)	82.25	89.42	80.21	79.14	82.86	**-1.07**	83.33
เนื้อไก่แปรรูป (บาท/กก.)	150.25	142.85	139.21	136.10	138.18	**-2.14**	139.29

หมายเหตุ: [1/] คาดคะเน
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

16
ไข่ไก่

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 ภาพรวมการผลิตไข่ไก่ของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.13 ต่อปี เป็นไปตามความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้น โดยในปี 2563 มีปริมาณการผลิตไข่ไก่ 15,132.09 ล้านฟอง เพิ่มขึ้นจาก 14,848.85 ล้านฟอง ของปี 2562 ร้อยละ 1.91 เนื่องจากเกษตรกรดูแลเอาใจใส่การเลี้ยงมากขึ้น มีการจัดการฟาร์มที่มีมาตรฐาน ส่งผลให้ผลผลิตไข่ไก่ออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น

1.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2559 - 2563 การบริโภคไข่ไก่เฉลี่ยทั้งประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 0.86 ต่อปี เนื่องจากภาครัฐและภาคเอกชนมีการรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคไข่ไก่ เพื่อกระตุ้นการบริโภคไข่ไก่ให้เพิ่มขึ้น ซึ่งไข่ไก่มีราคาถูกเมื่อเทียบกับอาหารโปรตีนชนิดอื่น และสามารถปรุงอาหารได้ง่าย

(2) การส่งออก

การส่งออกไข่ไก่แบ่งออกเป็น การส่งออกไข่ไก่สด และผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่

1) การส่งออกไข่ไก่สด

ปี 2559 - 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกไข่ไก่สดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.29 ต่อปี และร้อยละ 24.80 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2563 การส่งออกไข่ไก่สดมีปริมาณ 222.91 ล้านฟอง มูลค่า 666.96 ล้านบาท ลดลงจากปริมาณ 270.80 ล้านฟอง มูลค่า 750.73 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 17.68 และร้อยละ 11.16 ตามลำดับ เนื่องจากในปี 2562 มีการผลักดันการส่งออกเพื่อระบายผลผลิตภายในประเทศ โดยตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย คือ ฮ่องกงและสิงคโปร์ มีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 49.07 และร้อยละ 48.71 ของปริมาณการส่งออกไข่ไก่สด ตามลำดับ

2) การส่งออกผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่

ปี 2559 - 2563 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 4.59 ต่อปี และร้อยละ 5.36 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2563 มีการส่งออกผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ปริมาณ 3,328.77 ตัน มูลค่า 300.79 ล้านบาท ลดลงจากปริมาณ 4,477.43 ตัน มูลค่า 489.73 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 25.65 และร้อยละ 38.58 ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกมากที่สุด คือ ไข่เหลวรวม ตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา โดยมีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 51.37 และร้อยละ 31.68 ของปริมาณการส่งออกไข่เหลวรวม ตามลำดับ

(3) การนำเข้า

ปี 2559 - 2563 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 16.81 ต่อปี โดยในปี 2563 มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ปริมาณ 5,107.83 ตัน มูลค่า 524.34 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 4,021.36 ตัน มูลค่า 547.53 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 27.02 และร้อยละ 4.24 ตามลำดับ

โดยผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าจะใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในประเทศและส่งออก ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีการนำเข้ามากที่สุด คือ ไข่ขาวผง โดยนำเข้าจากประเทศอิตาลีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.54 ของปริมาณนำเข้าไข่ขาวผงทั้งหมด

(4) ราคา

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้

ปี 2559 - 2563 ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 0.39 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยฟองละ 2.82 บาท สูงขึ้นจากฟองละ 2.79 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 1.08 ซึ่งเป็นผลมาจากมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ภายในประเทศ

2) ราคาส่งออก

ปี 2559 - 2563 ราคาส่งออกไข่ไก่สดลดลงในอัตราร้อยละ 3.47 และราคาผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 0.43 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคาส่งออกไข่ไก่สดเฉลี่ยฟองละ 2.99 บาท สูงขึ้นจากฟองละ 2.77 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 7.94 และราคาส่งออกผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่เฉลี่ยตันละ 90,362 บาท ลดลงจากตันละ 109,378 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 17.39

3) ราคานำเข้า

ปี 2559 - 2563 ราคานำเข้าผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 18.58 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคานำเข้าผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ เฉลี่ยตันละ 102,653 บาท ลดลงจากตันละ 136,155 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 24.61

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าจะมีปริมาณการผลิตไข่ไก่ 15,218.90 ล้านฟอง เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 15,132.09 ล้านฟอง ของปี 2563 ร้อยละ 0.57 เนื่องจากราคาไข่ไก่ปี 2563 อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี จึงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรขยายการเลี้ยงไก่ไข่เพิ่มขึ้น

2.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2563 คาดว่าปริมาณการบริโภคไข่ไก่จะเพิ่มขึ้นจากปี 2562 เนื่องจากภาครัฐและภาคเอกชนมีการรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคไข่ไก่ โดยการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของไข่ไก่และปริมาณการบริโภคไข่ไก่ที่เหมาะกับทุกเพศทุกวัยอย่างต่อเนื่อง

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าการส่งออกไข่ไก่สดและผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่จะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี 2563 เนื่องจากต้องรักษาระดับราคาไข่ไก่ในประเทศ และรักษาตลาดส่งออก รวมทั้งประเทศคู่ค้า อาทิ สิงคโปร์ มีความต้องการนำเข้าไข่ไก่จากไทยเพิ่มขึ้น

(3) การนำเข้า

ปี 2564 คาดว่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่จะทรงตัวหรือเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากโรงงานแปรรูปไข่ไก่ภายในประเทศยังไม่สามารถผลิตผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเพียงพอ และอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารเพื่อการส่งออกบางประเภทยังต้องใช้ผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่จากกลุ่มประเทศที่สหภาพยุโรปให้การรับรองให้ใช้เป็นส่วนประกอบได้

(4) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งประเทศจะสูงขึ้นเล็กน้อยจากปี 2563 เนื่องจากมีการจัดทำแผนการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์ไก่ไข่ที่เหมาะสม เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ในประเทศ รวมทั้งมีการรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคไข่ไก่ 300 ฟองต่อคนต่อปี ทำให้ความต้องการบริโภคขยายตัวเพิ่มขึ้น

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตและการตลาด

(1) สภาพอากาศที่แปรปรวน มีผลต่อสุขภาพของไก่ไข่ อาจทำให้มีภูมิคุ้มกันลดลง และเป็นโรคได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้อัตราการให้ไข่ลดลงได้

(2) หน่วยงานจากภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคไข่ไก่อย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การจัดงานวันไข่โลก เพื่อประชาสัมพันธ์คุณประโยชน์ของไข่ไก่และรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคไข่ไก่ให้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริโภคหันมาบริโภคไข่ไก่มากขึ้น อย่างไรก็ตามเกษตรกรควรมีการจัดการฟาร์มที่ดี รวมทั้งมีการวางแผนการผลิต เพื่อลดต้นทุนการผลิต และแก้ไขปัญหาผลผลิตเกินความต้องการบริโภค

(3) การส่งออกไข่ไก่สดไปยังตลาดสิงคโปร์ ซึ่งเป็นตลาดที่มีศักยภาพ มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากไข่ไก่ของไทยมีคุณภาพดี จึงเป็นที่ต้องการจากประเทศคู่ค้า

ตารางที่ 1 ปริมาณการผลิต การส่งออก และการบริโภคไข่ไก่ของไทย ปี 2559 - 2564

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564*
ปริมาณการผลิต[1/] (ล้านฟอง)	14,284.09	14,892.12	15,645.86	14,848.85	15,132.09	**1.13**	15,218.90
ปริมาณการส่งออก[2/] (ล้านฟอง)	90.01	127.26	301.25	270.80	222.91	**29.29**	N/A
ปริมาณการบริโภค[3/] (ล้านฟอง)	14,194.09	14,764.86	15,344.61	14,578.05	14,909.18	**0.86**	N/A

หมายเหตุ: * ข้อมูลคาดคะเน

ที่มา: [1/], [3/] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] กรมศุลกากร

ตารางที่ 2 การส่งออกไข่ไก่ และผลิตภัณฑ์ ปี 2559 - 2563

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ไข่ไก่สด						
ปริมาณ (ล้านฟอง)	90.01	127.26	301.25	270.80	222.91	**29.29**
มูลค่า (ล้านบาท)	309.29	380.88	997.04	750.73	666.96	**24.80**
ผลิตภัณฑ์ไข่ไก่						
ปริมาณ (ตัน)	4,607.38	3,739.26	4,797.12	4,477.42	3,328.77	**-4.59**
มูลค่า (ล้านบาท)	446.74	385.03	421.89	489.73	300.79	**-5.36**

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 3 การนำเข้าผลิตภัณฑ์ไข่ไก่ ปี 2559 - 2563

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ผลิตภัณฑ์ไข่ไก่						
ปริมาณ (ตัน)	2,614.71	3,245.65	3,944.06	4,021.36	5,107.83	**16.81**
มูลค่า (ล้านบาท)	670.90	552.27	647.38	547.53	524.34	**-4.89**

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 4 ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออก และราคานำเข้า ปี 2559 - 2563

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/ฟอง)[1/]	2.95	2.65	2.68	2.79	2.82	**-0.39**
ราคาส่งออก[2/] (เอฟ.โอ.บี.)						
ไข่ไก่สด (บาท/ฟอง)	3.44	2.99	3.31	2.77	2.99	**-3.47**
ผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ (บาท/ตัน)	96,162	102,969	87,947	109,378	90,362	**-0.43**
ราคานำเข้า[2/] (ซี.ไอ.เอฟ.) ผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ (บาท/ตัน)	256,587	170,155	164,139	136,155	102,653	**-18.58**

หมายเหตุ: * คาดคะเน

ที่มา: [1/] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] กรมศุลกากร

17
สุกร

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 การผลิตเนื้อสุกรของประเทศต่าง ๆ ลดลงในอัตราร้อยละ 3.46 ต่อปี โดยในปี 2563 การผลิตเนื้อสุกรของโลกมีปริมาณรวม 97.88 ล้านตัน ลดลงจากปี 2562 ซึ่งมีปริมาณ 101.98 ล้านตัน ร้อยละ 4.02 เนื่องจากเกิดการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) ในหลายประเทศ ทำให้ผลผลิตสุกรเกิดความเสียหายในวงกว้าง โดยเฉพาะในฟิลิปปินส์ จีน และเวียดนาม ซึ่งมีปริมาณการผลิตลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 19.56 ร้อยละ 10.69 และร้อยละ 5.88 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม จีนยังคงเป็นผู้ผลิตสุกรรายใหญ่ที่สุด มีปริมาณการผลิต 38.00 ล้านตัน รองลงมา ได้แก่ สหภาพยุโรป 24.00 ล้านตัน สหรัฐอเมริกา 12.78 ล้านตัน และบราซิล 4.13 ล้านตัน

1.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2559 - 2563 ความต้องการบริโภคเนื้อสุกรของประเทศต่าง ๆ ลดลงในอัตราร้อยละ 3.49 ต่อปี โดยในปี 2563 การบริโภคเนื้อสุกรของโลกมีปริมาณรวม 97.48 ล้านตัน ลดลงจากปี 2562 ซึ่งมีปริมาณ 100.94 ล้านตัน ร้อยละ 3.44 ประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีการบริโภคลดลง โดยบราซิล จีน เม็กซิโก และเวียดนาม มีการบริโภคลดลงร้อยละ 6.07 ร้อยละ 4.83 ร้อยละ 2.27 และร้อยละ 2.17 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์เพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ประกอบกับประเทศที่เกิดความเสียหายจากโรค ASF ไม่สามารถผลิตเนื้อสุกรได้เพียงพอต่อความต้องการบริโภค ส่งผลให้ราคาเนื้อสุกรสูงขึ้น ซึ่งมีผู้บริโภคบางส่วนหันไปบริโภคอาหารโปรตีนชนิดอื่นทดแทน อย่างไรก็ตาม จีนยังคงเป็นประเทศที่มีการบริโภคเนื้อสุกรมากที่สุด คือ 42.70 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหภาพยุโรป 20.17 ล้านตัน สหรัฐอเมริกา 9.90 ล้านตัน และรัสเซีย 3.42 ล้านตัน

(2) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 การส่งออกเนื้อสุกรของประเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 7.33 ต่อปี โดยในปี 2563 การส่งออกเนื้อสุกรมีปริมาณรวม 10.82 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ซึ่งมีปริมาณ 9.34 ล้านตัน ร้อยละ 15.87 เนื่องจากมีความต้องการบริโภคเนื้อสุกรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในประเทศที่เกิดความเสียหายจากโรค ASF ทำให้ประเทศผู้ผลิตสามารถส่งออกเนื้อสุกรได้มากขึ้น โดยสหภาพยุโรปยังคงเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุด คือ 3.85 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา 3.33 ล้านตัน แคนาดา 1.50 ล้านตัน และบราซิล 1.20 ล้านตัน

(3) การนำเข้า

ปี 2559 - 2563 การนำเข้าเนื้อสุกรของประเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 7.70 ต่อปี โดยในปี 2563 การนำเข้าเนื้อสุกรมีปริมาณรวม 10.37 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ซึ่งมีปริมาณ 8.45 ล้านตัน ร้อยละ 22.66 โดยเฉพาะจีน มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น จากปี 2562 ร้อยละ 95.84 และเป็นประเทศที่มีการนำเข้าเนื้อสุกรมากที่สุด คือ 4.80 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น 1.43 ล้านตัน เม็กซิโก 0.96 ล้านตัน และเกาหลีใต้ 0.57 ล้านตัน

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 การผลิตสุกรของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.88 ต่อปี โดยในปี 2563 มีปริมาณการผลิตสุกร 20.45 ล้านตัว ลดลงจาก 20.48 ล้านตัว ของปี 2562 ร้อยละ 0.15 เนื่องจากเกษตรกรชะลอการเลี้ยงสุกร เป็นผลมาจากการระบาดของโรค ASF ในประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ เวียดนาม และกัมพูชา โดยแม้ว่าไทยจะไม่มีการระบาดของโรคดังกล่าว แต่เกษตรกรต้องการลดความเสี่ยงจึงชะลอการเลี้ยงสุกร ทำให้ปริมาณการผลิตสุกรในภาพรวมลดลง

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2559 - 2563 ความต้องการบริโภคเนื้อสุกรของไทย เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 0.66 ต่อปี ซึ่งสุกรที่ผลิตได้ใช้บริโภคภายในประเทศเป็นหลักประมาณร้อยละ 84.75 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด โดยในปี 2563 มีปริมาณการบริโภคสุกร 1.30 ล้านตัน ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 11.56 เนื่องจากมาตรการ ล็อกดาวน์เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้ภาคธุรกิจท่องเที่ยวและบริการชะลอตัว ประกอบกับปริมาณการส่งออกสุกรแปรรูปและสุกรมีชีวิตเพิ่มขึ้นมาก จากความต้องการของประเทศที่การผลิตสุกรได้รับความเสียหายจากโรค ASF ส่งผลให้ปริมาณความต้องการบริโภคในภาพรวมลดลง

(2) การส่งออก

การส่งออกสุกรของไทยมีปริมาณ ร้อยละ 15.25 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด เป็นการส่งออกเนื้อสุกรและเนื้อสุกรแปรรูปร้อยละ 2.26 และสุกรมีชีวิตร้อยละ 12.99 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด โดยเนื้อสุกรส่งออกไปยังฮ่องกง สปป.ลาว เมียนมา และกัมพูชา ส่วนเนื้อสุกรแปรรูปส่งออกไปยังญี่ปุ่น ฮ่องกง สิงคโปร์ และเมียนมา สำหรับสุกรมีชีวิตส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา เวียดนาม สปป. ลาว และเมียนมา

ปี 2559 - 2563 ปริมาณการส่งออกเนื้อสุกรชำแหละ เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 68.51 ต่อปี โดยในปี 2563 ไทยส่งออกเนื้อสุกรชำแหละปริมาณ 26,063 ตัน มูลค่า 3,236.03 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ซึ่งส่งออกปริมาณ 7,186 ตัน มูลค่า 779.07 ล้านบาท คิดเป็น 3.63 เท่า และ 4.15 เท่า ตามลำดับ

ปี 2559 - 2563 ปริมาณการส่งออกเนื้อสุกรแปรรูป ลดลงในอัตราร้อยละ 4.32 ต่อปี โดยในปี 2563 ไทยส่งออกเนื้อสุกรแปรรูปปริมาณ 8,554 ตัน มูลค่า 1,790.92 ล้านบาท ซึ่งมีปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 7,969 ตัน ของปี 2562 ร้อยละ 7.34 แต่มูลค่าลดลงจาก 2,057.16 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 12.94

สำหรับการส่งออกสุกรพันธุ์และสุกรมีชีวิต ปี 2563 ไทยส่งออกปริมาณ 2,676,880 ตัว มูลค่า 17,164.40 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ซึ่งส่งออกปริมาณ 750,061 ตัว มูลค่า 3,570.75 ล้านบาท คิดเป็น 3.57 เท่า และ 4.81 เท่า ตามลำดับ เนื่องจากประเทศเพื่อนบ้านมีความต้องการสุกรมีชีวิตเพื่อไปทดแทนผลผลิตที่เสียหายจากโรค ASF จึงทำให้ประเทศไทยส่งออกสุกรมีชีวิตได้เพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว

(3) การนำเข้า

ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกร (หนัง ตับ และเครื่องในอื่น ๆ) และผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร ปี 2559-2563 ปริมาณการนำเข้าส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ลดลงในอัตราร้อยละ 8.49 ต่อปี โดยในปี 2563 ไทยนำเข้าส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ปริมาณ 26,755 ตัน มูลค่า 488.32 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562

ซึ่งนำเข้าปริมาณ 32,516 ตัน มูลค่า 637.34 ล้านบาท ร้อยละ 17.72 และร้อยละ 23.38 ตามลำดับ โดยนำเข้าส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกร (หนัง ตับ เครื่องในอื่น ๆ) จากประเทศเยอรมนี อิตาลี เนเธอร์แลนด์และเดนมาร์ก

ส่วนปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร ปี 2559-2563 ลดลงในอัตราร้อยละ 27.21 ต่อปี โดยในปี 2563 ไทยนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรปริมาณ 362 ตัน มูลค่า 90.37 ล้านบาท ซึ่งมีปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 358 ตัน ของปี 2562 ร้อยละ 1.12 แต่มูลค่าลดลงจาก 101.08 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 10.60 โดยส่วนใหญ่นำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรจากประเทศอิตาลี จีน และเดนมาร์ก

(4) ราคา

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้

ปี 2559 - 2563 ราคาที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 2.68 ต่อปี โดยราคาสุกรที่เกษตรกรขายได้ปี 2563 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 72.00 บาท สูงขึ้นจากเฉลี่ยกิโลกรัมละ 66.52 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 8.24 เนื่องจากมีความต้องการสุกรมีชีวิตเพิ่มขึ้นมากจากประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้ราคาที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวสูงขึ้น

2) ราคาส่งออก

ปี 2559 - 2563 ราคาส่งออกเนื้อสุกรชำแหละสูงขึ้นในอัตราร้อยละ 26.52 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคาส่งออกเนื้อสุกรชำแหละเฉลี่ยกิโลกรัมละ 124.16 บาท สูงขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 14.53 ส่วนราคาเนื้อสุกรแปรรูป ปี 2559 - 2563 สูงขึ้นในอัตราร้อยละ 0.99 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคาส่งออกเนื้อสุกรแปรรูป เฉลี่ยกิโลกรัมละ 209.37 บาท ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 18.90

3) ราคานำเข้า

ปี 2559 - 2563 ราคานำเข้าส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกรลดลงในอัตราร้อยละ 4.74 ต่อปี ขณะที่ราคานำเข้าตับลดลงในอัตราร้อยละ 7.59 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคานำเข้าส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกรรวม เฉลี่ยกิโลกรัมละ 17.93 บาท ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 8.52 ส่วนราคานำเข้าตับเฉลี่ยกิโลกรัมละ 18.90 บาท ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 9.48

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

2.1.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าการผลิตเนื้อสุกรจะมีปริมาณ 102.16 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 97.88 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 4.38 เนื่องจากคาดว่าประเทศที่เกิดความเสียหายจากโรค ASF จะสามารถขยายการผลิตเพิ่มขึ้น เช่น จีน ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และบราซิล เป็นต้น ประกอบกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจหลังการระบาดของโรคโควิด 19 และราคาสุกรที่เพิ่มสูงขึ้นจะจูงใจให้เกษตรกรขยายการผลิต

2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2564 คาดว่าความต้องการบริโภคเนื้อสุกรจะมีปริมาณรวม 101.65 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 97.48 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 4.28 เนื่องจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้ภาคธุรกิจท่องเที่ยวและบริการมีความต้องการเนื้อสุกรเพิ่มขึ้น โดยคาดว่าจีนยังคงเป็นผู้บริโภครายใหญ่ที่สุด คือ 45.88 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 42.70 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 7.44 รองลงมาได้แก่ สหภาพยุโรป 20.42 ล้านตัน สหรัฐอเมริกา 10.01 ล้านตัน และรัสเซีย 3.48 ล้านตัน

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าการส่งออกเนื้อสุกรของโลกจะมีปริมาณรวม 10.819 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 10.816 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 0.03 โดยคาดว่าสหภาพยุโรปเป็นผู้ส่งออกเนื้อสุกรรายใหญ่ที่สุด คือ 3.75 ล้านตัน ลดลงจาก 3.85 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 2.60 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา 3.33 ล้านตัน แคนาดา 1.47 ล้านตัน และบราซิล 1.25 ล้านตัน

(3) การนำเข้า

ปี 2564 คาดว่าการนำเข้าเนื้อสุกรของโลกจะมีปริมาณรวม 10.32 ล้านตัน ลดลงจาก 10.37 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 0.44 โดยที่จีนยังคงเป็นประเทศที่นำเข้าเนื้อสุกรมากที่สุด คือ 4.50 ล้านตัน ลดลงจาก 4.80 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 6.25 รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น 1.45 ล้านตัน และเม็กซิโก 0.99 ล้านตัน

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าการผลิตสุกรมีปริมาณ 20.50 ล้านตัว เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 20.45 ล้านตัว ของปี 2563 ร้อยละ 0.24 เนื่องจากราคาสุกรมีชีวิตจูงใจให้เกษตรกรขยายการผลิต ตลอดจนเกษตรกรมีการบริหารจัดการฟาร์มและป้องกันโรคระบาดได้เป็นอย่างดี ทำให้ประสิทธิภาพในการเลี้ยงสุกรเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น

2.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2564 คาดว่าการบริโภคสุกรมีปริมาณ 1.31 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1.30 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 0.77 เนื่องจากการผ่อนคลายมาตรการล็อกดาวน์ เพื่อควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ภาคธุรกิจท่องเที่ยวและบริการฟื้นตัว ส่งผลให้ความต้องการบริโภคเนื้อสุกรเพิ่มขึ้น

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าการส่งออกเนื้อสุกรชำแหละและเนื้อสุกรแปรรูป จะลดลงเล็กน้อยหรือใกล้เคียงกับปี 2563 เนื่องจากยังคงมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง แต่ประเทศที่การผลิตสุกรเสียหายเริ่มฟื้นตัวจากการระบาดของโรค ASF ในขณะที่การส่งออกสุกรมีชีวิตคาดว่าจะทรงตัว เนื่องจากประเทศเพื่อนบ้านที่ผลผลิตสุกรเสียหายจากโรค ASF ยังคงมีความต้องการนำเข้าสุกรมีชีวิต

(3) การนำเข้า

ปี 2564 คาดว่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรและส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกร (หนัง ตับ และเครื่องในอื่น ๆ) จะใกล้เคียงกับปี 2563

(4) ราคา

ปี 2564 คาดว่าราคาสุกรที่เกษตรกรขายได้จะใกล้เคียงกับปี 2563 ซึ่งแม้ว่าราคาสุกรมีชีวิตเริ่มปรับตัวสูงขึ้น แต่ปริมาณการผลิตยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ราคาที่เกษตรกรขายได้ทรงตัว ส่วนราคาส่งออกเนื้อสุกรชำแหละและเนื้อสุกรแปรรูปคาดว่าจะใกล้เคียงกับปี 2563

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตหรือการส่งออก

2.3.1 โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) จีน ซึ่งเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคเนื้อสุกรรายใหญ่ที่สุดของโลก รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านที่ติดชายแดนไทย ได้แก่ กัมพูชา เวียดนาม สปป.ลาว และเมียนมา เริ่มมีการฟื้นตัวจากปัญหาการระบาดของโรค ASF ในช่วงที่ผ่านมา โดยมีแนวโน้มขยายปริมาณการผลิตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจส่งผลให้ปริมาณการส่งออกเนื้อสุกรชำแหละ เนื้อสุกรแปรรูป และสุกรมีชีวิตของไทยทรงตัวหรือลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา แต่หากการผลิตสุกรของประเทศดังกล่าวยังไม่สามารถฟื้นจากการระบาดของโรค ASF ได้ จะเป็นผลในเชิงบวกสำหรับการส่งออกสุกรของไทย รวมทั้งราคาสุกรมีชีวิตในประเทศ

2.3.2 โรคระบาดในสุกรอื่น ๆ แม้ว่าในปัจจุบันการจัดการฟาร์มสุกรจะมีประสิทธิภาพและสามารถควบคุมโรคระบาดได้ดีขึ้น แต่ยังคงมีปัจจัยเสี่ยงที่จะเกิดโรคระบาดในสุกร เช่น โรคท้องร่วงติดต่อในสุกร (Porcine Epidemic Diarrhea: PED) และโรคระบบทางเดินหายใจและระบบสืบพันธุ์ (Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome: PRRS) เป็นต้น ซึ่งทำให้ผลผลิตสุกรเสียหาย โดยเฉพาะฟาร์มสุกรที่ยังมีการจัดการฟาร์มที่ไม่ได้มาตรฐาน จะมีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับผลกระทบจากโรคระบาดดังกล่าว ประกอบกับ ประเทศไทยยังไม่ได้รับการรับรองให้ปลอดโรค FMD จึงเป็นข้อจำกัดการส่งออกเนื้อสุกรชำแหละและเนื้อสุกรแปรรูปไปต่างประเทศ

2.3.3 ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ ต้นทุนอาหารสุกร เป็นต้นทุนที่สูงที่สุดในการผลิตสุกร คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 60 - 70 ของต้นทุนการผลิต ซึ่งราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ยังคงมีความผันผวนตลอดเวลา อาทิ ราคากากถั่วเหลืองในชิคาโกปรับตัวสูงขึ้นกว่าร้อยละ 7 ส่งผลให้ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์สูงขึ้น

2.3.4 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในไทยลดลงตลอดจนเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคของผู้บริโภค อาทิ ลดการรับประทานอาหารนอกบ้าน รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อปริมาณการบริโภคสุกรในประเทศให้ลดลงได้

ตารางที่ 1 ปริมาณการผลิตเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญ ปี 2559 - 2564

หน่วย: พันตันน้ำหนักซาก

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564[2/]
จีน	54,255	54,518	54,040	42,550	38,000	**-9.15**	41,500
สหภาพยุโรป*	23,866	23,660	24,082	23,956	24,000	**0.24**	24,150
สหรัฐอเมริกา	11,320	11,611	11,943	12,543	12,778	**3.25**	12,938
บราซิล	3,700	3,725	3,763	3,975	4,125	**2.86**	4,275
รัสเซีย	2,820	2,959	3,155	3,324	3,520	**5.76**	3,600
เวียดนาม	2,701	2,741	2,811	2,380	2,240	**-5.02**	2,350
แคนาดา	1,914	1,958	1,955	2,000	2,110	**2.19**	2,110
ฟิลิปปินส์	1,540	1,563	1,601	1,585	1,275	**-3.57**	1,350
อื่น ๆ	9,226	9,321	9,590	9,665	9,827	**1.64**	9,887
รวม	**111,342**	**112,056**	**112,940**	**101,978**	**97,875**	**-3.46**	**102,160**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] คาดคะเน
* สมาชิกทั้งหมด 28 ประเทศ

ที่มา: Livestock and Poultry, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 2 ปริมาณการบริโภคเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญ ปี 2559 - 2564

หน่วย: พันตันน้ำหนักซาก

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564[2/]
จีน	56,086	55,812	55,295	44,866	42,700	**-7.35**	45,875
สหภาพยุโรป*	20,844	20,909	21,258	20,424	20,168	**-0.89**	20,420
สหรัฐอเมริกา	9,476	9,541	9,747	10,066	9,895	**1.41**	10,010
รัสเซีย	3,138	3,296	3,202	3,363	3,420	**1.94**	3,480
บราซิล	2,882	2,951	3,043	3,116	2,927	**0.86**	3,030
ญี่ปุ่น	2,625	2,729	2,774	2,714	2,710	**0.58**	2,725
เวียดนาม	2,662	2,743	2,869	2,443	2,390	**-3.26**	2,490
เม็กซิโก	1,913	1,983	2,116	2,159	2,110	**2.85**	2,190
อื่น ๆ	11,185	11,489	11,926	11,792	11,155	**0.21**	11,427
รวม	**110,811**	**111,453**	**112,230**	**100,943**	**97,475**	**-3.49**	**101,647**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] คาดคะเน
* สมาชิกทั้งหมด 28 ประเทศ

ที่มา: Livestock and Poultry, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 3 **ปริมาณส่งออกเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญ ปี 2559 - 2564**

หน่วย: พันตันน้ำหนักซาก

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564[2/]
สหภาพยุโรป*	3,034	2,764	2,838	3,548	3,850	**7.53**	3,750
สหรัฐอเมริกา	2,376	2,555	2,666	2,867	3,333	**8.24**	3,334
แคนาดา	1,266	1,290	1,277	1,284	1,500	**3.40**	1,470
บราซิล	820	776	722	861	1,200	**9.04**	1,250
จีน	190	207	202	135	100	**-15.73**	125
เม็กซิโก	141	169	177	234	310	**20.94**	325
ชิลี	163	162	190	223	275	**14.63**	280
อื่น ๆ	164	174	174	183	248	**9.17**	285
รวม	**8,154**	**8,097**	**8,246**	**9,335**	**10,816**	**7.33**	**10,819**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] คาดคะเน

* สมาชิกทั้งหมด 28 ประเทศ

ที่มา: Livestock and Poultry, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 4 **ปริมาณนำเข้าเนื้อสุกรของประเทศที่สำคัญ ปี 2559 - 2564**

หน่วย: พันตันน้ำหนักซาก

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564[2/]
จีน	2,021	1,501	1,457	2,451	4,800	**24.86**	4,500
ญี่ปุ่น	1,360	1,473	1,480	1,493	1,425	**1.07**	1,445
เม็กซิโก	843	885	972	985	960	**3.74**	995
เกาหลีใต้	615	645	753	694	570	**-0.78**	615
สหรัฐอเมริกา	495	506	473	429	395	**-5.98**	429
ฮ่องกง	409	447	411	331	380	**-4.38**	360
ฟิลิปปินส์	193	239	283	222	150	**-5.62**	200
อื่น ๆ	1,640	1,840	1,769	1,845	1,685	**0.57**	1,775
รวม	**7,576**	**7,536**	**7,598**	**8,450**	**10,365**	**7.70**	**10,319**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] คาดคะเน

ที่มา: Livestock and Poultry, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 5 ปริมาณการผลิต การส่งออก และการบริโภคสุกร ปี 2559 - 2564

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564**
ปริมาณการผลิต[1/] (ล้านตัว)	18.97	19.76	20.80	20.48	20.45	**1.88**	20.50
(ล้านตัน)	1.42	1.48	1.56	1.54	1.53	**1.88**	1.54
ปริมาณส่งออก[2/] (ตัน)	13,660	10,882	10,365	15,155	34,616	**24.49**	n.a.
ปริมาณการบริโภค[3/] (ล้านตัน)	1.28	1.42	1.50	1.47	1.30	**0.66**	1.31

หมายเหตุ: * ข้อมูลเบื้องต้น ** คาดคะเน

ที่มา: [1/], [3/] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] กรมศุลกากร

ตารางที่ 6 การส่งออกเนื้อสุกรชำแหละ เนื้อสุกรแปรรูป และสุกรมีชีวิต ปี 2559 - 2563

รายการ		2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
เนื้อสุกรชำแหละ	ปริมาณ (ตัน)	3,324	2,393	2,388	7,186	26,063	**68.51**
	มูลค่า: ล้านบาท	169.26	146.77	178.08	779.07	3,236.03	**113.20**
เนื้อสุกรแปรรูป	ปริมาณ (ตัน)	10,336	8,489	7,977	7,969	8,554	**-4.32**
	มูลค่า: ล้านบาท	2,183.60	1,950.46	1,919.14	2,057.16	1,790.92	**-3.37**
สุกรพันธุ์และ	ปริมาณ (ตัว)	1,047,185	415,865	815,385	750,061	2,676,880	**27.98**
สุกรมีชีวิตอื่น ๆ	มูลค่า: ล้านบาท	5,265.96	1,911.95	3,184.90	3,570.75	17,164.40	**34.82**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 7 **การนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร และส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกร (หนัง ตับ และเครื่องในอื่น ๆ) ปี 2559 - 2563**

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร						
ปริมาณ (ตัน)	1,497	501	366	358	362	**-27.21**
มูลค่า (ล้านบาท)	139.2	111.64	105.80	101.08	90.37	**-9.18**
ส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกร						
ปริมาณ (ตัน)	40,680	34,139	27,901	32,516	26,755	**-8.49**
มูลค่า (ล้านบาท)	887.87	733.37	569.55	637.34	488.32	**-12.51**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 8 **ราคาที่เกษตรกรขายได้ ราคาส่งออก และราคานำเข้า ปี 2559 - 2563**

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ราคาสุกรที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)	66.96	59.01	55.68	66.52	72.00	**2.68**
ราคาส่งออก (บาท/กก.)						
เนื้อสุกรชำแหละ	50.92	61.33	74.57	108.41	124.16	**26.52**
เนื้อสุกรแปรรูป	211.26	229.76	240.58	258.15	209.37	**0.99**
ราคานำเข้า (บาท/กก.)						
ส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกร	21.83	21.48	20.41	19.60	17.93	**-4.74**
ตับ	25.51	25.23	23.54	20.88	18.90	**-7.59**

หมายเหตุ: * ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กรมศุลกากร

สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และแนวโน้ม ปี 2564

18
โคเนื้อ

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 การผลิตเนื้อโคของประเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.25 ต่อปี โดยในปี 2563 มีปริมาณการผลิต 60.43 ล้านตัน ลดลงจากปี 2562 ที่มีปริมาณการผลิต 61.64 ล้านตัน ร้อยละ 1.96 ผู้ผลิตรายใหญ่ที่มีการผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ จีน โดยผลิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.65 ในขณะที่ สหภาพยุโรป บราซิลและสหรัฐอเมริกา ผลิตลดลงร้อยละ 0.99 0.98 และ 0.08 ตามลำดับ

1.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2559 - 2563 ปริมาณความต้องการบริโภคเนื้อโคในประเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.44 ต่อปี ประเทศที่มีการบริโภคมากที่สุด คือ สหรัฐอเมริกา รองลงมาได้แก่ จีน และบราซิล โดยการบริโภคเนื้อโคในปี 2563 มีปริมาณ 59.11 ล้านตัน ลดลงจากปี 2562 ที่มีการบริโภคปริมาณ 59.59 ล้านตัน ร้อยละ 0.81

(2) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 การส่งออกเนื้อโคเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4.43 ต่อปี บราซิลมีการส่งออกมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา และอินเดีย โดยในปี 2563 มีการส่งออกเนื้อโค 10.44 ล้านตัน ลดลงจากปี 2562 ที่มีการส่งออก 10.89 ล้านตัน ร้อยละ 4.13 ซึ่งประเทศผู้ส่งออกหลัก ได้แก่ บราซิล ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา บราซิลมีการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.22 สำหรับสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียส่งออกลดลงร้อยละ 4.30 และร้อยละ 18.01 ตามลำดับ

(3) การนำเข้า

ปี 2559 - 2563 การนำเข้าเนื้อโคเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 6.68 ต่อปี โดยในปี 2563 มีการนำเข้าเนื้อโค 9.14 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีการนำเข้า 8.82 ล้านตัน ร้อยละ 3.63 โดย จีน และสหรัฐอเมริกา มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 26.32 ร้อยละ 12.69 ตามลำดับ

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 การผลิตโคเนื้อของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 11.52 ต่อปี โดยในปี 2563 มีปริมาณการผลิตโคเนื้อ 1.38 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ซึ่งมีปริมาณการผลิต 1.35 ล้านตัว ร้อยละ 2.22 เนื่องจากภาครัฐส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพหลัก และการเพิ่มขึ้นตามธรรมชาติของแม่พันธุ์โคเนื้อ อีกทั้งมีการปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อที่ดี ทำให้อัตราการเกิดในรอบปีดีขึ้น

1.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2559 - 2563 ความต้องการบริโภคเนื้อโคของไทยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในอัตราเพียงร้อยละ 0.08 ต่อปี โดยในปี 2563 คาดว่าจะมีปริมาณการบริโภคโคเนื้อ 1.26 ล้านตัว หรือคิดเป็นเนื้อโค 212.18 พันตัน ซึ่งเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2562 ร้อยละ 0.08 เนื่องจากความต้องการของตลาดภายในประเทศเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งผู้บริโภคยังคงนิยมบริโภคเนื้อโคแบบชาบูหรือปิ้งย่าง

(2) การส่งออก

ปี 2559 - 2563 การส่งออกโคมีชีวิตของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 13.08 ต่อปี โดยส่วนใหญ่ส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ มาเลเซีย และสปป.ลาว (ส่งต่อไปยังจีน) ในปี 2563 การส่งออกโคมีชีวิตมีปริมาณ 322,297 ตัว มูลค่า 5,757.66 ล้านบาท เทียบกับปี 2562 ซึ่งส่งออกปริมาณ 318,904 ตัว มูลค่า 5,840.72 ล้านบาท ปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.06 แต่มูลค่าลดลงร้อยละ 1.42 ตามลำดับ เนื่องจากประเทศเพื่อนบ้านมีความต้องการโคเนื้ออย่างต่อเนื่อง

ปี 2559 - 2563 ปริมาณการส่งออกเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 0.71 ต่อปี โดยในปี 2563 การส่งออกเนื้อโคและผลิตภัณฑ์มีปริมาณ 200.08 ตัน มูลค่า 27.74 ล้านบาท เทียบกับปี 2562 ซึ่งส่งออกปริมาณ 84.26 ตัน มูลค่า 29.72 ล้านบาท ปริมาณเพิ่มขึ้น 1.38 เท่า แต่มูลค่าลดลงร้อยละ 6.66 เนื่องจากมีความต้องการเนื้อโคและผลิตภัณฑ์เพิ่มจากประเทศเพื่อนบ้าน แต่ก็ยังมีการแข่งขันด้านราคากันมากขึ้น

(3) การนำเข้า

ปี 2559 - 2563 การนำเข้าโคมีชีวิตของไทยลดลงในอัตราร้อยละ 13.41 ต่อปี โดยในปี 2563 การนำเข้าโคมีชีวิตมีปริมาณ 58,363 ตัว มูลค่า 1,086.79 ล้านบาท เทียบกับปี 2562 ซึ่งนำเข้าปริมาณ 85,616 ตัว มูลค่า 1,329.61 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 31.83 และร้อยละ 18.26 ตามลำดับ เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้จีนปิดประเทศและห้ามนำเข้าโคมีชีวิตเข้าประเทศ จึงส่งผลให้ไทยชะลอการนำเข้าจากเมียนมาเช่นเดียวกัน อีกทั้งผู้ประกอบการนำเข้าโคเนื้อลดลง เพราะจีนสามารถติดต่อซื้อโคเนื้อโดยตรงจากเมียนมาโดยไม่ต้องนำเข้าผ่านไทยเพื่อขุนและส่งออกไปยังจีน

ปี 2559 - 2563 ปริมาณการนำเข้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทยเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 13.89 ต่อปี โดยส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าเนื้อโคจากประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย ส่วนผลิตภัณฑ์นำเข้าจากประเทศอินเดีย นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย โดยในปี 2563 การนำเข้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ มีปริมาณ 18,949.34 ตัน มูลค่า 3,327.31 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2562 ซึ่งนำเข้าปริมาณ 13,676.15 ตัน มูลค่า 2,869.91 ล้านบาท ร้อยละ 38.56 และร้อยละ 15.94 ตามลำดับ เนื่องจากภาษีนำเข้าเหลือร้อยละ 0 ส่งผลให้เนื้อนำเข้าราคาลดลง ผู้ประกอบการจึงมีการนำเข้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์มากขึ้น

(4) ราคา

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้

ปี 2559 - 2563 ราคาโคมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้ลดลงในอัตราร้อยละ 3.05 ต่อปี โดยในปี 2563 โคมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 92.00 บาท สูงขึ้นจากปี 2562 ซึ่งมีราคาเฉลี่ย

กิโลกรัมละ 89.00 บาท ร้อยละ 3.37 เนื่องจากยังคงมีความต้องการบริโภคอย่างต่อเนื่องทั้งจากตลาดในประเทศและต่างประเทศ

2) ราคาส่งออก

ปี 2559 - 2563 ราคาส่งออกโคมีชีวิตสูงขึ้นในอัตราร้อยละ 40.30 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคาส่งออกโคมีชีวิตลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 2.46 ส่วนราคาส่งออกเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ลดลงในอัตราร้อยละ 3.42 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคาส่งออกเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 60.69

3) ราคานำเข้า

ปี 2559 - 2563 ราคานำเข้าโคมีชีวิตสูงขึ้นในอัตราร้อยละ 4.42 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคานำเข้าโคมีชีวิตสูงขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 19.91 ส่วนราคานำเข้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ลดลงในอัตราร้อยละ 3.41 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคานำเข้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 16.33 ทั้งนี้ เนื้อโคที่นำเข้าส่วนใหญ่เป็นเนื้อโคคุณภาพ ซึ่งผลิตในประเทศได้ไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภคในตลาดบน

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

2.1.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าการผลิตเนื้อโคจะมีปริมาณ 61.45 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 1.69 ผู้ผลิตรายใหญ่ที่มีการผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ สหรัฐอเมริกา บราซิล จีน และอินเดีย ซึ่งผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.85 ร้อยละ 3.66 ร้อยละ 1.77 และ 8.22 ตามลำดับ ส่วนสหภาพยุโรป ผลผลิตลดลง ร้อยละ 0.90 โดยบราซิลมีการเพิ่มผลผลิตเนื่องจากมีการส่งออกไปจีนเพิ่มขึ้น และมีการบริโภคในประเทศที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย ส่วนออสเตรเลียยังคงได้รับผลกระทบจากความแห้งแล้ง ทำให้ผลผลิตลดลงร้อยละ 1.68

2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

ปี 2564 คาดว่าจะมีการบริโภคเนื้อโค 59.95 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 1.42 โดยประเทศที่มีการบริโภคมากที่สุดยังคงเป็นสหรัฐอเมริกา 12.51 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ จีน 9.73 ล้านตัน และบราซิล 7.84 ล้านตัน

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าจะมีการส่งออกเนื้อโค 10.77 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 3.16 โดยบราซิลเป็นผู้ส่งออกมากที่สุด ปริมาณ 2.67 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา 1.40 ล้านตัน และออสเตรเลีย 1.36 ล้านตัน อินเดีย 1.20 ล้านตัน ซึ่งบราซิล อินเดีย และสหรัฐอเมริกา มีการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.71 14.29 และ 6.32 ตามลำดับ ในขณะที่ออสเตรเลียและอาร์เจนตินาส่งออกลดลง

(3) การนำเข้า

ปี 2564 คาดว่าจะมีการนำเข้าเนื้อโคของโลก 9.26 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 1.31 โดยประเทศผู้นำเข้าหลัก ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ มีการนำเข้าเนื้อโคเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.64 ร้อยละ 1.18

และร้อยละ 0.94 ตามลำดับ ส่วนสหรัฐอเมริกามีการนำเข้าลดลงร้อยละ 9.02 จีนยังคงเป็นประเทศผู้นำเข้าที่มีความต้องการบริโภคภายในประเทศสูงโดยมีแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก ประเทศผู้ผลิตหลักจึงสนใจที่จะส่งออกมายังจีนเพิ่มมากขึ้น

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่ามีปริมาณการผลิต 1.41 ล้านตัว หรือ 236.04 พันตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 1.89 เนื่องจากยังคงมีความต้องการโคเนื้อของตลาดในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งตลาดส่งออกโคมีชีวิตไปประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว เวียดนาม เป็นต้น มีความต้องการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความต้องการบริโภคเนื้อโคในประเทศคาดว่าเพิ่มขึ้นจากปี 2563 จากสถานการณ์คลี่คลายของการระบาดของโรคโควิด19 ทำให้ธุรกิจภาคบริการ และการท่องเที่ยว สามารถดำเนินการได้มากขึ้น นอกจากนี้ภาครัฐยังมีโครงการต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนการเลี้ยงโคเนื้อ และขยายตลาดส่งออกสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีนและเวียดนามมีความต้องการบริโภคเนื้อโค ทำให้ราคาโคเนื้อที่เกษตรกรขายได้ยังอยู่ในเกณฑ์ดี เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจึงต้องปรับปรุงประสิทธิภาพการเลี้ยงโคเนื้อให้มีประสิทธิภาพ และเก็บรักษาแม่พันธุ์โคเนื้อไว้เพื่อเพิ่มผลผลิตโคเนื้อต่อไป ส่งผลให้ปริมาณการผลิตโคเนื้อปี 2564 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย

2.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค

โคเนื้อที่ผลิตได้จะใช้บริโภคในประเทศเกือบทั้งหมด โดยปี 2564 คาดว่าการบริโภคจะเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มของจำนวนประชากรและความต้องการบริโภคเนื้อโคที่เพิ่มขึ้น

(2) การส่งออก

ปี 2564 คาดว่าการส่งออกโคมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 เนื่องจากมีความต้องการโคมีชีวิตจากประเทศเวียดนาม และจีนเพิ่มมากขึ้น

(3) การนำเข้า

ปี 2564 คาดว่าการนำเข้าโคมีชีวิตและเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ลดลงจากปี 2563

(4) ราคา

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้ ปี 2564 คาดว่าราคาจะสูงขึ้นเล็กน้อยหรือใกล้เคียงจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากยังคงมีความต้องการบริโภคเนื้อโคในประเทศอย่างต่อเนื่อง

2) ราคาส่งออก และราคานำเข้า ปี 2564 คาดว่าราคาส่งออกโคมีชีวิตจะสูงขึ้น ส่วนราคาส่งออกเนื้อโคและผลิตภัณฑ์และราคานำเข้าโคมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ คาดว่าจะใกล้เคียงกับปี 2563

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตและการค้าของไทย

2.3.1 การผลิต

ปัจจุบันการผลิตโคเนื้อของไทย ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค ดังนั้นภาครัฐโดยกรมปศุสัตว์มีการส่งเสริมโดยจัดทำโครงการต่าง ๆ ให้เกษตรกรหันมาเลี้ยงโคเนื้อเพิ่มขึ้น ได้แก่

• โครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2559-2565) ผลการดำเนินงาน ณ วันที่ 14 ตุลาคม 2563 เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 397 ราย จัดซื้อแม่โคเนื้อเป้าหมาย 1,975 ตัว ลูกเกิดสะสม 7,409 ตัว เพศผู้ 4,434 ตัว เพศเมีย 4,156 ตัว

• โครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2560-2567) ผลการดำเนินงาน ณ วันที่ 14 ตุลาคม 2563 เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 3,501 ราย จัดซื้อแม่โคเป้าหมาย 17,500 ตัว ลูกเกิดสะสม 30,728 ตัว เพศผู้ 18,071 ตัว เพศเมีย 18,178 ตัว

• โครงการโคบาลบูรพา (พ.ศ. 2560-2565) ผลการดำเนินงาน ณ วันที่ 14 ตุลาคม 2563 ได้ส่งมอบโคเนื้อแก่เกษตรกรเรียบร้อยแล้ว 6,000 ราย จำนวน 30,000 ตัว ลูกเกิด จำนวน 1,976 ตัว จำหน่ายลูกโคเพศผู้ 33 ตัว มูลค่า 790,335 บาท

นอกจากนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้อนุมัติโครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาดโคเนื้อรองรับ FTA 161.78 ล้านบาท (พ.ศ.2563 - 2570)

ผลการดำเนินงาน (ณ วันที่ 14 ตุลาคม 2563)

1. กิจกรรมเพิ่มศักยภาพการผลิตโคและระบบโลจิสติกส์ครบวงจรห่วงโซ่อุปทาน วิสาหกิจชุมชน 4 กลุ่ม เช่น ถ่ายทอดเทคโนโลยีพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ให้เงินกู้สำหรับการก่อสร้าง/ปรับปรุงคอกกลาง ซื้อลูกโคเนื้อหย่านมเข้าเลี้ยงในคอกกลางเลี้ยงขุนต้นน้ำ/กลางน้ำของเกษตรกรในเครือข่าย และซื้อโคเนื้อจากคอกกลางเลี้ยงขุนต้นน้ำ/กลางน้ำ จำนวน 60 ตัว/เดือน เข้าเลี้ยงในคอกกลางโคขุน

2. กิจกรรมเพิ่มศักยภาพการแปรรูปและขยายโอกาสทางการตลาด บริษัทพรีเมียมบีฟ จำกัด เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปเนื้อโคแช่เย็นด้วยเทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์สุญญากาศแบบ Skin Vacuum ซื้อโคขุนปลายน้ำเข้าโรงงานเพื่อแปรรูปเนื้อโคแช่เย็นด้วยเทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์สูญญากาศแบบ Skin Vacuum เป็นต้น

ซึ่งการดำเนินโครงการฯ ดังกล่าวข้างต้นจะช่วยเพิ่มผลผลิตโคเนื้อเพื่อรองรับความต้องการบริโภคทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านได้

2.3.2 การนำเข้าและส่งออก

ปัจจัยบวก

1) ตลาดในประเทศเวียดนามและจีน มีความต้องการโคมีชีวิตมากขึ้น ทำให้แนวโน้มราคาโคมีชีวิตสูงขึ้น จึงเป็นโอกาสดีที่ไทยจะสามารถส่งโคขุนมีชีวิตส่งไปขายยังต่างประเทศได้เพิ่มขึ้น

2) โครงการรถไฟ สปป.ลาว-จีน จะเริ่มใช้ในปี 2565 ซึ่งเป็นการสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้มีการส่งออกไปยังจีนได้เพิ่มขึ้น และทำให้ต้นทุนโลจิสติกส์ต่ำลง ซึ่งไทยมีโอกาสส่งออกโคมีชีวิตและเนื้อโคไปยังมณฑลต่าง ๆ ของจีนทางรถไฟได้มากขึ้น แต่ต้องเร่งเจรจาในการปลดล็อคปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการส่งออกไปยังจีน

ปัจจัยลบ

1) ในปี 2564 เปิดเขตการค้าเสรี FTA ไทย-ออสเตรเลียและไทย-นิวซีแลนด์ ส่งผลให้ราคาเนื้อโคนำเข้าต่ำกว่าราคาเนื้อโคคุณภาพในประเทศ จึงส่งผลกระทบโดยไม่สามารถส่งเนื้อโคไปขายยังภัตตาคารและร้านอาหารต่าง ๆ ได้

2) สินค้าโคเนื้อและผลิตภัณฑ์ ไทยส่งออกคิดเป็นร้อยละ 26.64 ของการผลิตทั้งหมด สำหรับการส่งออกโคมีชีวิต ส่วนใหญ่ส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ สปป.ลาว มาเลเซีย โดยเป็นการนำเข้าโคมีชีวิตจากเมียนมากว่าร้อยละ 90 เพื่อส่งออก สำหรับการส่งออกเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ ไทยส่งออก ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สปป.ลาว เวียดนาม กัมพูชา เป็นต้น โดยส่วนใหญ่โคมีชีวิตจะถูกส่งออกไปยังสปป.ลาว และส่งต่อไปจีน โดยในช่วงไตรมาส 1-2 ของปี 2563 ไทยได้รับผลกระทบจาก โรคโควิด-19 โดยตลาดจีนซึ่งเป็นตลาดที่มีความต้องการบริโภคเนื้อโคสูง แต่การส่งออกโคเนื้อระหว่างไทยและจีน เป็นการค้าที่ต้องผ่านประเทศที่สามมาตลอดหลายปีที่ผ่านมา เนื่องจากจีนเข้มงวดในเรื่องการใช้สารเร่งเนื้อแดงในโคเนื้อและเฝ้าระวังโรคปากและเท้าเปื่อย ดังนั้น ไทยจึงต้องส่งโคเนื้อผ่านทาง สปป.ลาว ซึ่งปลอดโรคปากและเท้าเปื่อย แต่เนื่องจากผลกระทบจากมาตรการล็อกดาวน์ ทำให้ด่านชายแดนทางมณฑลยูนนานของจีนปิด ส่งผลให้โคเนื้อที่นำไปขุนที่สปป.ลาว ไม่สามารถส่งออกไปยังจีนได้ จึงมีการชะลอการนำเข้าจากไทยตั้งแต่ปลายเดือนมกราคม 2563 เป็นต้นมา จนกว่าสถานการณ์โรคโควิด 19 จะคลี่คลายและมีการป้องกันที่รัดกุมและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 1 ปริมาณการผลิตเนื้อโคของโลก ปี 2559 - 2564

หน่วย: พันตันน้ำหนักซาก

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564**
สหรัฐอเมริกา	11,507	11,943	12,256	12,384	12,374	**1.83**	12,479
บราซิล	9,284	9,550	9,900	10,200	10,100	**2.37**	10,470
สหภาพยุโรป	7,880	7,869	8,003	7,878	7,800	**-0.19**	7,730
จีน	6,169	6,346	6,440	6,670	6,780	**2.42**	6,900
อินเดีย	4,170	4,230	4,240	4,270	3,650	**-2.54**	3,950
อื่น ๆ	18,955	19,244	19,832	20,240	19,727	**1.31**	19,924
รวม	**57,965**	**59,182**	**60,671**	**61,642**	**60,431**	1.25	**61,453**

หมายเหตุ: * ประมาณการ ** คาดคะเน

ที่มา: Livestock and Poultry, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 2 **ปริมาณการบริโภคเนื้อโคของโลก ปี 2559 - 2564**

หน่วย: พันตันน้ำหนักซาก

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564**
สหรัฐอเมริกา	11,676	12,052	12,181	12,408	12,610	**1.85**	12,513
จีน	6,873	7,236	7,808	8,826	9,515	**8.86**	9,730
บราซิล	7,695	7,801	7,925	7,929	7,600	**-0.09**	7,840
สหภาพยุโรป	7,940	7,884	8,071	7,889	7,750	**-0.48**	7,710
อินเดีย	2,461	2,444	2,729	2,776	2,600	**2.40**	2,750
อื่น ๆ	19,542	19,720	19,943	19,758	19,030	**-0.51**	19,408
รวม	**56,187**	**57,137**	**58,657**	**59,586**	**59,105**	**1.44**	**59,951**

หมายเหตุ: * ประมาณการ ** คาดคะเน

ที่มา: Livestock and Poultry, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 3 **ปริมาณการส่งออกเนื้อโคของโลก ปี 2559 - 2564**

หน่วย: พันตันน้ำหนักซาก

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564**
บราซิล	1,652	1,803	2,021	2,314	2,550	**11.83**	2,670
สหรัฐอเมริกา	1,160	1,297	1,433	1,373	1,314	**3.11**	1,397
ออสเตรเลีย	1,412	1,416	1,582	1,738	1,425	**2.26**	1,360
อินเดีย	1,709	1,786	1,511	1,494	1,050	**-10.89**	1,200
อาร์เจนตินา	209	283	501	763	810	**44.79**	770
อื่น ๆ	2,851	2,930	3,058	3,210	3,292	**3.86**	3,371
รวม	**8,993**	**9,515**	**10,106**	**10,892**	**10,441**	**4.43**	**10,768**

หมายเหตุ: * ประมาณการ ** คาดคะเน

ที่มา: Livestock and Poultry, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 4 ปริมาณการนำเข้าเนื้อโคของโลก ปี 2559 - 2564

หน่วย: พันตันน้ำหนักซาก

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564**
จีน	761	902	1,369	2,177	2,750	**41.21**	2,850
สหรัฐอเมริกา	1,366	1,358	1,360	1,387	1,563	**2.95**	1,422
ญี่ปุ่น	698	793	840	853	850	**4.78**	860
เกาหลีใต้	450	468	515	550	530	**5.01**	535
ฮ่องกง	442	524	521	356	430	**-4.32**	400
อื่น ๆ	3,500	3,363	3,494	3,497	3,017	**-2.55**	3,194
รวม	**7,217**	**7,408**	**8,099**	**8,820**	**9,140**	**6.68**	**9,261**

หมายเหตุ: * ประมาณการ ** คาดคะเน

ที่มา: Livestock and Poultry, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 5 ปริมาณการผลิต การส่งออก การนำเข้า และการบริโภคเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี 2559 - 2564

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564**
การผลิต [1/] (ล้านตัว)	0.938	0.980	1.223	1.349	1.379	**11.52**	1.405
(พันตันน้ำหนักซาก)	157.58	164.64	205.46	226.63	231.67	**11.52**	236.04
ส่งออก[2/](พันตัน)	0.172	0.106	0.096	0.084	0.200	**0.69**	n.a.
นำเข้า[2/] (พันตัน)	10.477	12.18	13.07	13.68	18.95	**13.89**	n.a.
การบริโภค[1/](ล้านตัว)	1.259	1.260	1.261	1.262	1.263	**0.08**	1.264
(พันตันน้ำหนักซาก)	211.512	211.680	211.848	212.02	212.18	**0.08**	212.35

หมายเหตุ: * ประมาณการ ** คาดคะเน

ที่มา: [1/] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] กรมศุลกากร

ตารางที่ 6 การส่งออก การนำเข้าโคมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี 2559 - 2563

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
การส่งออก						
โคมีชีวิต						
ปริมาณ (ตัว)	227,172	187,832	252,001	318,904	322,297	**13.08**
มูลค่า (ล้านบาท)	1,066.63	2,180.05	4,103.20	5,840.72	5,757.66	**54.61**
เนื้อโคและผลิตภัณฑ์						
ปริมาณ (ตัน)	172.09	106.07	96.21	84.26	200.08	**0.71**
มูลค่า (ล้านบาท)	32.44	33.70	45.18	29.72	27.74	**-4.29**
การนำเข้า						
โคมีชีวิต						
ปริมาณ (ตัว)	101,507	119,387	136,959	85,616	58,363	**-13.41**
มูลค่า (ล้านบาท)	1,594.28	1,705.78	2,058.15	1,329.61	1,086.79	**-9.66**
เนื้อโคและผลิตภัณฑ์						
ปริมาณ (ตัน)	10,476.51	12,185.64	13,067.07	13,676.15	18,949.34	**13.89**
มูลค่า (ล้านบาท)	2,196.10	2,534.75	2,752.18	2,869.91	3,327.31	**10.02**

หมายเหตุ: * การส่งออกโคมีชีวิต ปี 2559 ไปยัง สปป.ลาว มีตัวเลขมูลค่าส่งออกผิดปกติ ซึ่งทำให้ราคาโคเนื้อที่ส่งออกต่ำกว่าปกติ โดยมีราคาเฉลี่ยตัวละ 4,292 บาท

** ข้อมูลประมาณการ

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 7 **ราคาโคเนื้อที่เกษตรกรขายได้ และราคาส่งออก-นำเข้าโคมีชีวิต เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี 2559 - 2563**

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
ราคาที่เกษตรกรขายได้[1/] (บาท/กก.)	103.23	96.35	90.09	89.00	92.00	**-3.05**
ราคาส่งออก[2/]						
โคมีชีวิต (บาท/ตัว)	4,127.64	11,606.38	16,282.47	18,314.97	17,864.42	**40.30**
เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ (บาท/กก.)	173.91	317.71	469.60	352.77	138.67	**-3.42**
ราคานำเข้า[2/]						
โคมีชีวิต (บาท/ตัว)	15,638.30	14,287.82	15,026.80	15,529.93	18,621.29	**4.42**
เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ (บาท/กก.)	209.78	208.01	210.62	209.85	175.59	**-3.41**

หมายเหตุ: การส่งออกโคมีชีวิต ปี 2559 ไปยัง สปป.ลาว มีตัวเลขมูลค่าส่งออกผิดปกติ ซึ่งทำให้ราคาโคเนื้อที่ส่งออกต่ำกว่าปกติ โดยมีราคาเฉลี่ยตัวละ 4,292 บาท

ที่มา: [1/] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] จากการคำนวณข้อมูลในตารางที่ 6

19
โคนม

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 จำนวนโคนมในประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลก มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยร้อยละ 0.34 ต่อปี โดยในปี 2563 มีจำนวนโคนมรวม 137.84 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจาก 136.06 ล้านตัว ของปี 2562 ร้อยละ 1.31 ประเทศที่มีการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คือ ประเทศอินเดีย มีจำนวนโคนมรวม 56.45 ล้านตัว รองลงมาได้แก่ สหภาพยุโรป 22.63 ล้านตัว และบราซิล 16.80 ล้านตัว ตามลำดับ

ปี 2559 - 2563 ผลผลิตน้ำนมดิบในประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.60 ต่อปี โดยผลผลิตน้ำนมดิบในปี 2563 มีปริมาณรวม 532.31 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 524.31 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 1.53 ประเทศที่มีผลผลิตน้ำนมดิบมากที่สุด คือ สหภาพยุโรป มีผลผลิตน้ำนมดิบรวม 156.70 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา 100.49 ล้านตัน และอินเดีย 94.00 ล้านตัน ตามลำดับ

ปี 2559 - 2563 ปริมาณการผลิตนมผงขาดมันเนยในประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.85 ต่อปี โดยในปี 2563 มีปริมาณรวม 4.93 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 4.77 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 3.35 โดยประเทศที่ผลิตนมผงขาดมันเนยมากที่สุด คือ สหภาพยุโรป มีปริมาณรวม 1.79 ล้านตัน รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา 1.16 ล้านตัน และอินเดีย 0.66 ล้านตัน ตามลำดับ

1.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค ปี 2559 - 2563 ความต้องการบริโภคน้ำนมในประเทศที่สำคัญของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.54 ต่อปี โดยในปี 2563 มีความต้องการบริโภค 190.36 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 188.68 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 0.89 อินเดียเป็นประเทศที่บริโภคน้ำนมสูงที่สุด คือ 81.00 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหภาพยุโรป 33.26 ล้านตัน และสหรัฐอเมริกา 21.20 ล้านตัน ตามลำดับ

ความต้องการบริโภคนมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลกในช่วงปี 2559 - 2563 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.97 ต่อปี โดยในปี 2563 มีการบริโภครวม 3.91 ล้านตัน ลดลงจาก 4.02 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 2.74 ประเทศที่มีการบริโภคสูงสุด คือ สหภาพยุโรป มีปริมาณการบริโภค 0.91 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ อินเดีย 0.65 ล้านตัน และเม็กซิโก 0.40 ล้านตัน ตามลำดับ

(2) การส่งออก นมผงขาดมันเนยเป็นผลิตภัณฑ์นมส่งออกที่สำคัญ ในช่วงปี 2559 - 2563 การส่งออกนมผงขาดมันเนยของประเทศที่สำคัญมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.88 ต่อปี โดยในปี 2563 มีการส่งออกรวม 2.45 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 2.39 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 2.51 ประเทศที่ส่งออกนมผงขาดมันเนยมากที่สุด คือ สหภาพยุโรป ส่งออกปริมาณ 0.88 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา 0.78 ล้านตัน และนิวซีแลนด์ 0.43 ล้านตัน ตามลำดับ

(3) การนำเข้า ในช่วงปี 2559 - 2563 การนำเข้านมผงขาดมันเนยของประเทศที่สำคัญ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.00 ต่อปี โดยในปี 2563 มีปริมาณนำเข้ารวม 1.37 ล้านตัน ลดลงจาก 1.44 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 4.86 ประเทศที่นำเข้ามากที่สุด คือ เม็กซิโก นำเข้าปริมาณ 0.35 ล้านตัน รองลงมา ได้แก่

จีน 0.32 ล้านตัน และอินโดนีเซีย 0.21 ล้านตัน ซึ่งส่วนใหญ่จะนำไปใช้เป็นส่วนประกอบในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อื่น ๆ หรือนำมาทำเป็นน้ำนมเพื่อใช้บริโภค

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ปี 2559 - 2563 จำนวนโคนมทั้งหมดของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.60 ต่อปี โดยในปี 2563 (ณ วันที่ 1 มกราคม) มีจำนวน 716,800 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 701,211 ตัว ของปี 2562 ร้อยละ 2.22 และจำนวนแม่โครีดนมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.34 ต่อปี โดยในปี 2563 มีแม่โครีดนม 313,044 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 305,676 ตัว ของปี 2562 ร้อยละ 2.41 ส่วนผลผลิตน้ำนมดิบในช่วงปี 2559-2563 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.07 ต่อปี โดยในปี 2563 มีผลผลิต 1,371,133 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,284,177 ตัน ของปี 2562 ร้อยละ 6.77 เนื่องจากจำนวนแม่โคสาวที่มีความพร้อมและช่วงอายุที่เหมาะสมต่อการรีดนมมีเพิ่มขึ้น อีกทั้งการเลี้ยงโคนมในปัจจุบันมีการบริหารจัดการฟาร์มที่เป็นระบบตามมาตรฐานฟาร์มที่ดีและมีประสิทธิภาพ ในการเลี้ยงมากขึ้น มีการปลดแม่โคที่ให้ผลผลิตน้อยและอายุมากออกจากฟาร์ม ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่เน้นการพัฒนาคุณภาพน้ำนมดิบให้ได้มาตรฐานและปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค จึงส่งผลให้น้ำนมดิบมีปริมาณเพิ่มขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น

1.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค ผลผลิตน้ำนมดิบของไทยใช้สำหรับแปรรูปภายในประเทศทั้งหมด โดยใช้ในอุตสาหกรรมนมพร้อมดื่มและนมโรงเรียน ปี 2559 - 2563 ความต้องการบริโภคนมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.05 ต่อปี โดยในปี 2563 มีปริมาณ 1,255,046 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,196,847 ตัน ของปี 2562 ร้อยละ 4.86

(2) การส่งออกผลิตภัณฑ์นม ไทยมีการส่งออกผลิตภัณฑ์นมหลายชนิด แต่ส่วนใหญ่มาจากการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมเพื่อใช้ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์นมประเภทอื่น ๆ แล้วส่งออก สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ นมพร้อมดื่ม นมเปรี้ยว โยเกิร์ต เนยที่ได้จากนม และนมข้นหวาน เป็นต้น และเป็นการส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียง เช่น กัมพูชา เมียนมา สปป.ลาว มาเลเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ โดยในปี 2563 มีการส่งออกผลิตภัณฑ์นมปริมาณ 329,048 ตัน มูลค่า 13,310 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่ส่งออก 317,515 ตัน มูลค่า 11,985 ล้านบาท ร้อยละ 3.63 และร้อยละ 11.06 ตามลำดับ

(3) การนำเข้าผลิตภัณฑ์นม ในแต่ละปีไทยนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมในปริมาณมาก โดยในปี 2563 มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมปริมาณ 271,306 ตัน มูลค่า 22,915 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่นำเข้า 259,231 ตัน มูลค่า 20,529 ล้านบาท ร้อยละ 4.66 และร้อยละ 11.62 ตามลำดับ ซึ่งนมผงขาดมันเนยเป็นผลิตภัณฑ์นมนำเข้าที่สำคัญ เพราะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ผลิตนมพร้อมดื่ม นมข้น ขนมปังไอศกรีม โยเกิร์ต นมข้นหวาน ลูกกวาด และช็อกโกแลต เป็นต้น โดยในปี 2563 มีการนำเข้านมผงขาดมันเนย 61,820 ตัน มูลค่า 5,761 ล้านบาท ปริมาณลดลงแต่มูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่นำเข้า 68,313 ตัน มูลค่า 5,042 ล้านบาท ร้อยละ 9.50 และร้อยละ 14.26 ตามลำดับ

(4) ราคา ในปี 2563 ราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 18.16 บาท ลดลงจาก 18.30 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 1.31 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และปริมาณน้ำนมดิบที่เพิ่มขึ้นตามธรรมชาติ ทำให้มีการปรับลดราคารับซื้อหน้าศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ เพื่อช่วยเหลือ

ผู้ประกอบการ ซึ่งโดยปกติเกษตรกรจะได้รับราคาตามคุณภาพน้ำนมดิบ จึงจูงใจให้เกษตรกรมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำนมดิบให้ดีขึ้น โดยราคากลางรับซื้อน้ำนมดิบหน้าโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมอยู่ที่ 19 บาทต่อกิโลกรัม

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

2.1.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าการผลิตนมของประเทศผู้ผลิตที่สำคัญจะขยายตัวเพิ่มขึ้นไม่มากนัก จากจำนวนโคนมและผลผลิตน้ำนมดิบของโลกที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค ปี 2564 คาดว่าการบริโภคน้ำนมและผลิตภัณฑ์นมของโลกจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากปริมาณผลผลิตน้ำนมดิบของประเทศผู้ผลิตที่สำคัญเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

(2) การส่งออก ปี 2564 คาดว่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมของโลกจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศผู้ส่งออกหลักมีการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

(3) การนำเข้า ปี 2564 คาดว่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมของโลกจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศผู้นำเข้าหลักยังคงมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง เช่น จีน มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นหลังจากฟื้นตัวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เป็นต้น

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าจำนวนโคนมและผลผลิตน้ำนมดิบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากจำนวนแม่โคที่รีดนมได้เพิ่มขึ้น ประกอบกับฟาร์มเกษตรกรในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนเป็นฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ จึงมีการพัฒนาการเลี้ยงโคนมโดยการบริหารจัดการฟาร์มที่เป็นระบบตามมาตรฐานฟาร์มที่ดีและมีประสิทธิภาพในการเลี้ยง มีการปลดแม่โครีดนมที่ให้ผลผลิตน้อยและสุขภาพไม่ดีออกจากฟาร์ม เพื่อลดต้นทุนในการเลี้ยง ส่งผลให้น้ำนมดิบมีปริมาณเพิ่มขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น โดยในปี 2564 คาดว่ามีจำนวนโคนมทั้งหมด (ณ วันที่ 1 มกราคม) 731,527 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 716,800 ตัว ของปี 2563 ร้อยละ 2.05 และมีจำนวนแม่โครีดนม 316,200 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 313,044 ตัว ของปี 2563 ร้อยละ 1.01 ส่วนผลผลิตน้ำนมดิบในปี 2564 คาดว่ามีปริมาณ 1,398,700 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,371,133 ตัน ของปี 2563 ร้อยละ 2.01

2.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค ปี 2564 คาดว่าความต้องการบริโภคนมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากตลาดต่างประเทศยังคงมีความต้องการผลิตภัณฑ์นมของไทยอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2564 คาดว่ามีปริมาณ 1,302,739 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,255,046 ตัน ของปี 2563 ร้อยละ 3.80

(2) การส่งออก - การนำเข้า ปี 2564 คาดว่าการส่งออก - การนำเข้าผลิตภัณฑ์นมจะมีปริมาณเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการสนับสนุนการขยายตลาดส่งออกนมสู่ประเทศในภูมิภาคอาเซียนเพิ่มมากขึ้น

(3) ราคา ปี 2564 คาดว่าราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรขายได้จะสูงขึ้นจากปี 2563 หากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 คลี่คลายในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากโดยปกติเกษตรกรมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำนมดิบให้ดีขึ้น เพื่อให้ขายได้ในราคาที่สูงขึ้น

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิต

2.3.1 ต้นทุนการผลิต เนื่องจากภาครัฐมีนโยบายเน้นการยกระดับมาตรฐานฟาร์มและการพัฒนาคุณภาพน้ำนมดิบ เกษตรกรจึงต้องมีการบริหารจัดการฟาร์มเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตและพัฒนาคุณภาพน้ำนมดิบให้ดีขึ้น ประกอบกับสถานการณ์ภัยแล้ง ทำให้ราคาอาหารหยาบสูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตน้ำนมโคของเกษตรกรเพิ่มขึ้น

2.3.2 ปัญหาด้านโรคต่าง ๆ เช่น ปัญหาเต้านมอักเสบ ทำให้คุณภาพน้ำนมดิบต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งจะส่งผลต่อราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรได้รับ และโรคปากและเท้าเปื่อยซึ่งยังพบการระบาดอยู่เป็นระยะ ๆ แม้จะมีมาตรการเพื่อควบคุมและป้องกัน แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมไม่ให้เกิดโรคในฟาร์มเกษตรกรได้ทั้งหมด ซึ่งเมื่อเกิดโรคเกษตรกรก็ไม่สามารถส่งนมขายทำให้สูญเสียรายได้

2.3.3 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบเข้มงวดในการตรวจคุณภาพน้ำนมดิบมากขึ้น เกษตรกรจึงมีรายได้ลดลง

ตารางที่ 1 จำนวนโคนมในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2559 - 2563

หน่วย: ล้านตัว

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
อินเดีย	53.50	54.00	52.48	54.60	56.45	**1.19**
สหภาพยุโรป	23.55	23.53	23.31	22.91	22.63	**-1.06**
บราซิล	17.43	16.26	16.30	16.50	16.80	**-0.59**
สหรัฐอเมริกา	9.33	9.41	9.40	9.34	9.37	**0.01**
รัสเซีย	7.24	7.08	6.82	6.66	6.58	**-2.49**
เม็กซิโก	6.45	6.55	6.55	6.50	6.50	**0.08**
อื่น ๆ	21.98	20.66	19.91	19.55	19.51	**-2.89**
รวม	**139.48**	**137.49**	**134.77**	**136.06**	**137.84**	**-0.34**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, July 2020

ตารางที่ 2 **ปริมาณผลผลิตน้ำนมดิบในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2559 - 2563**

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหภาพยุโรป	151.00	153.40	154.58	155.20	156.70	**0.86**
สหรัฐอเมริกา	96.37	97.76	98.69	99.06	100.49	**0.97**
อินเดีย	78.10	83.63	89.80	92.00	94.00	**4.77**
จีน	30.64	30.39	30.75	32.00	33.00	**2.02**
รัสเซีย	30.51	30.93	30.40	30.56	31.00	**0.20**
บราซิล	22.73	23.62	23.75	24.45	24.95	**2.23**
อื่น ๆ	89.30	90.24	91.75	91.04	92.17	**0.72**
รวม	**498.65**	**509.97**	**519.72**	524.31	**532.31**	**1.60**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, July 2020

ตารางที่ 3 **ปริมาณการผลิตนมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2559 - 2563**

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหภาพยุโรป	1.735	1.725	1.735	1.760	1.790	**0.83**
สหรัฐอเมริกา	1.049	1.073	1.060	1.099	1.160	**2.28**
อินเดีย	0.540	0.570	0.600	0.630	0.660	**5.14**
นิวซีแลนด์	0.405	0.402	0.410	0.375	0.385	**-1.69**
บราซิล	0.153	0.158	0.155	0.158	0.165	**1.52**
ออสเตรเลีย	0.238	0.187	0.201	0.150	0.155	**-10.22**
อื่น ๆ	0.620	0.613	0.592	0.596	0.610	**-0.60**
รวม	**4.740**	**4.728**	**4.753**	4.768	**4.925**	**0.85**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, July 2020

ตารางที่ 4 ปริมาณการบริโภคน้ำนมในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2559 - 2563

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
อินเดีย	67.70	72.19	77.00	79.00	81.00	**4.59**
สหภาพยุโรป	33.60	33.55	33.50	33.30	33.26	**-0.28**
สหรัฐอเมริกา	22.55	22.07	21.62	21.25	21.20	**-1.60**
จีน	12.56	12.81	12.70	13.20	12.80	**0.68**
บราซิล	9.60	9.99	10.76	11.04	11.25	**4.26**
รัสเซีย	8.96	8.56	7.32	7.22	7.20	**-5.90**
อื่น ๆ	24.12	23.85	23.91	23.67	23.65	**-0.47**
รวม	**179.09**	**183.02**	**186.81**	**188.68**	**190.36**	**1.54**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, July 2020

ตารางที่ 5 ปริมาณการบริโภคนมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2559 - 2563

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหภาพยุโรป	0.804	0.985	1.127	0.979	0.913	**2.51**
อินเดีย	0.531	0.576	0.572	0.603	0.650	**4.61**
เม็กซิโก	0.325	0.351	0.347	0.405	0.395	**5.48**
สหรัฐอเมริกา	0.447	0.425	0.369	0.412	0.376	**-3.70**
จีน	0.223	0.276	0.299	0.358	0.339	**11.60**
อินโดนีเซีย	0.172	0.146	0.161	0.187	0.209	**6.58**
อื่น ๆ	1.115	1.096	1.088	1.072	1.025	**-1.89**
รวม	**3.617**	**3.855**	**3.963**	**4.016**	**3.907**	**1.97**

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, July 2020

ตารางที่ 6 **ปริมาณการส่งออกนมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2559 - 2563**

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
สหภาพยุโรป	0.579	0.780	0.816	0.962	0.880	**11.04**
สหรัฐอเมริกา	0.594	0.606	0.712	0.701	0.777	**7.07**
นิวซีแลนด์	0.444	0.401	0.358	0.373	0.425	**-1.59**
ออสเตรเลีย	0.163	0.157	0.155	0.128	0.130	**-6.36**
เบลารุส	0.111	0.109	0.121	0.123	0.128	**4.14**
แคนาดา	0.024	0.072	0.066	0.047	0.060	**-8.48**
อื่น ๆ	0.087	0.093	0.149	0.054	0.048	**-15.91**
รวม	**2.002**	**2.218**	**2.377**	2.388	**2.448**	4.88

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, July 2020

ตารางที่ 7 **ปริมาณการนำเข้านมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2559 - 2563**

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563[1/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
เม็กซิโก	0.286	0.331	0.360	0.361	0.350	**5.03**
จีน	0.184	0.247	0.280	0.344	0.320	**15.47**
อินโดนีเซีย	0.173	0.147	0.162	0.188	0.210	**6.54**
แอลจีเรีย	0.119	0.162	0.167	0.120	0.150	**1.64**
ฟิลิปปินส์	0.185	0.154	0.159	0.177	0.135	**-4.79**
รัสเซีย	0.136	0.126	0.095	0.088	0.060	**-18.09**
อื่น ๆ	0.144	0.170	0.167	0.163	0.145	**-0.28**
รวม	**1.227**	**1.337**	**1.390**	**1.441**	**1.370**	3.00

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, July 2020

ตารางที่ 8 จำนวนโคนมและผลผลิตน้ำนมดิบของไทย ปี 2559 - 2564

รายการ	2559	2560	2561[1/]	2562[1/]	2563[2/]	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564[2/]
โคนมทั้งหมด ณ 1 ม.ค. (ตัว)	626,193	645,270	676,415	701,211	716,800	**3.60**	731,527
แม่โครีดนม ณ 1 ม.ค. (ตัว)	288,302	285,976	297,757	305,676	313,044	**2.34**	316,200
ผลผลิตน้ำนมดิบ (ตัน)	1,214,193	1,210,482	1,277,654	1,284,177	1,371,133	**3.07**	1,398,700
อัตราการให้นมของแม่โค (กก./ตัว/วัน)	11.51	11.57	11.55	11.61	12.00	**0.87**	12.15
การบริโภคนม (ตัน)	1,156,569	1,150,325	1,213,494	1,196,847	1,255,046	**2.05**	1,302,739

หมายเหตุ: [1/] ข้อมูลเบื้องต้น [2/] คาดคะเน

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 9 ปริมาณและมูลค่านมและผลิตภัณฑ์นมส่งออกของไทย ปี 2559 - 2563

ปี	นมผงขาดมันเนย		นมและผลิตภัณฑ์นม		รวม	
	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท
2559	8,075	419	229,279	9,493	237,354	9,912
2560	9,710	540	267,253	9,774	276,963	10,313
2561	12,398	549	297,904	10,428	310,302	10,977
2562	9,965	455	307,550	11,530	317,515	11,985
2563[1/]	5,002	364	324,046	12,946	329,048	13,310
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-8.90**	**-4.37**	**8.68**	**8.17**	**8.22**	**7.68**

หมายเหตุ: [1/] ประมาณการ

พิกัดศุลกากร 0401-0406 และ 2202.99.10.000

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 10 ปริมาณและมูลค่านมและผลิตภัณฑ์นมนำเข้าของไทย ปี 2559 - 2563

ปี	นมผงขาดมันเนย		นมและผลิตภัณฑ์นม		รวม	
	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท
2559	58,350	4,321	170,645	12,103	228,995	16,424
2560	64,345	5,204	173,092	15,378	237,437	20,581
2561	66,914	4,399	183,491	15,941	250,405	20,340
2562	68,313	5,042	190,918	15,487	259,231	20,529
2563[1/]	61,820	5,761	209,486	17,154	271,306	22,915
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**1.77**	**5.59**	**5.21**	**7.30**	**4.36**	**6.86**

หมายเหตุ: [1/] ประมาณการ

พิกัดศุลกากร 0401-0406 และ 2202.99.10.000

ที่มา: กรมศุลกากร

สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญ และแนวโน้ม ปี 2564

20

กุ้ง

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2559 - 2563) ผลผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงของโลก มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3.28 โดยจีนเป็นผู้ผลิตอันดับหนึ่งของโลก ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่ใช้บริโภคภายในประเทศเป็นหลัก รองลงมา คือ อินโดนีเซีย เวียดนาม อินเดีย เอกวาดอร์ และไทย โดยในปี 2563 มีปริมาณผลผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงของโลกรวม 5.35 ล้านตัน ลดลงจาก 6.27 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 14.76

ประเทศผู้ผลิตกุ้งทั่วโลกต่างประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ต้องมีการประกาศล็อกดาวน์ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ส่งผลให้อุตสาหกรรมกุ้งของทุกประเทศได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะจีน ที่การแพร่ระบาดของโรคเกิดขึ้นในช่วงที่เป็นฤดูการเลี้ยงปกติในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ โดยเกษตรกรเริ่มกลับมาเลี้ยงกุ้งในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ซึ่งไม่ใช่ฤดูการเลี้ยงปกติ ประกอบกับลูกพันธุ์ที่ไม่มีคุณภาพ ทำให้ผลผลิตลดลงค่อนข้างมาก ส่วนเวียดนามได้รับอิทธิพลจากพายุที่มีมากผิดปกติ ทำให้แหล่งเลี้ยงใหญ่ในพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงเกิดน้ำท่วมหนัก ส่งผลให้ผลผลิตกุ้งลดลงจากเป้าที่ตั้งไว้มาก สำหรับอินเดียได้รับผลกระทบหนักจากการล็อกดาวน์ที่ยาวนานทำให้ขาดแรงงานทั้งในการเพาะเลี้ยงและในอุตสาหกรรมแปรรูป รวมทั้งปัญหาลูกพันธุ์กุ้งที่ไม่มีคุณภาพ และราคากุ้งที่ลดลงทำให้ผลผลิตลดลงมาก ส่วนเอกวาดอร์ผลผลิตลดลงเนื่องจากราคากุ้งที่ปรับตัวลดลงทำให้เกษตรกรชะลอการเลี้ยง ขณะที่อินโดนีเซียมีความได้เปรียบเรื่องแหล่งเลี้ยงที่มีศักยภาพจำนวนมาก รวมทั้งมีลูกพันธุ์กุ้งคุณภาพหลากหลายสายพันธุ์ทำให้ผลผลิตลดลงไม่มาก ส่วนไทยผลผลิตลดลงจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย เนื่องจากยังคงประสบปัญหาเรื่องโรค ประกอบกับราคากุ้งตกต่ำ จึงไม่จูงใจให้เกษตรกรขยายการเพาะเลี้ยง

1.1.2 การตลาด

(1) การส่งออก

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2559 - 2563) ปริมาณการส่งออกกุ้งและผลิตภัณฑ์ในตลาดโลก มีแนวโน้มลดลงทั้งปริมาณและมูลค่าในอัตราร้อยละ 1.05 ต่อปี และร้อยละ 1.94 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2563 การส่งออกกุ้งและผลิตภัณฑ์ในตลาดโลกมีปริมาณทั้งสิ้น 2.709 ล้านตัน มูลค่า 21,672 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562 ปริมาณและมูลค่าลดลงร้อยละ 14.57 และร้อยละ 15.88 ตามลำดับ ซึ่งความต้องการกุ้งในตลาดโลกลดลงมาก เนื่องจากการระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้เกิดมาตรการล็อกดาวน์ทั่วโลก รวมทั้งเกิดปัญหาด้านโลจิสติกส์ ส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจของหลายประเทศชะลอตัว ทำให้ความต้องการบริโภคกุ้งในตลาดโลกลดลง โดยประเทศผู้ส่งออกกุ้งปริมาณมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก คือ อินเดีย รองลงมา ได้แก่ เอกวาดอร์ เวียดนาม อินโดนีเซีย และไทย ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ส่งออกยังคงใช้วิธีการแข่งขันด้านราคา แต่ไม่สามารถเพิ่มความต้องการกุ้งในตลาดโลกได้ โดยเฉพาะเอกวาดอร์ และอินเดียที่มีปริมาณการส่งออกลดลงเมื่อเทียบกับปี 2562 ร้อยละ 23.46 และร้อยละ 19.32 ตามลำดับ ส่วนเวียดนามมีปริมาณการส่งออกกุ้งเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 9.97 เนื่องจาก

สามารถบริหารจัดการกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ได้ดี รวมทั้งได้รับแรงหนุนจากการตกลงทางการค้ากรอบต่าง ๆ เช่น CPTPP EUVFTA (EU - Vietnam Free Trade Agreement) เป็นต้น นอกจากนี้ เวียดนามยังสามารถส่งกุ้งเข้าตลาดจีนได้มากขึ้น โดยจีนเรียกเก็บอัตราภาษีนำเข้ากุ้งจากเวียดนามลดลง ส่งผลให้เวียดนามมีความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง สำหรับไทยการส่งออกกุ้งในตลาดโลกทั้งปริมาณและมูลค่ามีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 5.63 ต่อปี และร้อยละ 5.83 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2563 ไทยเป็นผู้ส่งออกอันดับ 5 ของโลก

(2) การนำเข้า

กลุ่มประเทศและประเทศที่นำเข้ากุ้งและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของโลก ได้แก่

1) สหรัฐอเมริกา การนำเข้ากุ้งและผลิตภัณฑ์ของสหรัฐอเมริกา ในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (2559 - 2563) มีแนวโน้มปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.34 ต่อปี ส่วนมูลค่าลดลงร้อยละ 2.33 ต่อปี ซึ่งสหรัฐอเมริกาบริโภคกุ้งมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยในปี 2563 มีการนำเข้ากุ้งและผลิตภัณฑ์ปริมาณ 634 พันตัน มูลค่า 5,452.40 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ลดลงจากปริมาณ 703 พันตัน มูลค่า 6,194.65 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ของปี 2562 ร้อยละ 9.82 และร้อยละ 11.98 ลำดับ ซึ่งสหรัฐอเมริกานำเข้ากุ้งจากอินเดียมากเป็นอันดับหนึ่งมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 39.43 ของปริมาณการนำเข้ากุ้งทั้งหมดของสหรัฐฯ รองลงมา ได้แก่ อินโดนีเซีย มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 20.66 และไทยมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 6.62 โดยการนำเข้าจากไทยมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากมีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้า รวมทั้งการแข็งค่าของเงินบาท ทำให้ราคากุ้งของไทยสูงกว่าคู่แข่งอื่น ทำให้ผู้ซื้อหันไปนำเข้าจากแหล่งอื่นที่มีราคาถูกกว่าแทน

2) สหภาพยุโรป ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2559 - 2563) การนำเข้ากุ้งและผลิตภัณฑ์ของสหภาพยุโรป 27 ประเทศ ทั้งปริมาณและมูลค่ามีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 3.71 ต่อปี และร้อยละ 6.87 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2563 การนำเข้ากุ้งและผลิตภัณฑ์ของสหภาพยุโรปมีปริมาณ 503 พันตัน มูลค่า 3,475.73 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ลดลงจาก 620 พันตัน มูลค่า 4,913.22 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ของปี 2562 ร้อยละ 18.87 และร้อยละ 29.26 ตามลำดับ โดยนำเข้าจากเอกวาดอร์มากที่สุดร้อยละ 21.07 ของปริมาณนำเข้าทั้งหมด เนื่องจากกุ้งของเอกวาดอร์มีราคาถูก และยังได้สิทธิพิเศษทางภาษีในอัตราร้อยละ 0 ในการส่งกุ้งเข้าตลาดสหภาพยุโรป ทำให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันเหนือผู้ส่งออกรายอื่น รองลงมา คือ เวียดนาม ร้อยละ 15.31 จากการที่สหภาพยุโรปได้ลงนามความตกลงการค้าเสรีกับเวียดนาม (EUVFTA) ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของเวียดนามมีมากขึ้น และนำเข้าจากอินเดีย ร้อยละ 14.31 สำหรับไทยมีส่วนแบ่งตลาดในสหภาพยุโรปเพียงร้อยละ 0.60 สาเหตุจากความสามารถในการแข่งขันลดลงโดยเฉพาะราคาที่สูงกว่าคู่แข่ง

3) ญี่ปุ่น ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2559 - 2563) ทั้งปริมาณและมูลค่าการนำเข้ากุ้งและผลิตภัณฑ์ของญี่ปุ่นมีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 1.20 ต่อปี และร้อยละ 2.99 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2563 นำเข้าปริมาณ 216 พันตัน มูลค่า 2,147.62 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ลดลงจากปริมาณ 224 พันตัน มูลค่า 2,297.80 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ของปี 2562 ร้อยละ 3.57 และร้อยละ 6.54 ตามลำดับ โดยยังคงนำเข้าจากเวียดนามมากเป็นอันดับหนึ่ง ครองส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 25.93 ของปริมาณการนำเข้ากุ้งทั้งหมด เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตที่อยู่ใกล้ทำให้มีความสะดวกในการขนส่ง รองลงมา ได้แก่ อินเดีย และอินโดนีเซีย มีส่วนแบ่งตลาดของปริมาณการนำเข้าเท่ากัน คือ ร้อยละ 14.35 ส่วนไทยมีปริมาณการส่งออกเป็นอันดับ 3 มีส่วนแบ่งตลาด ร้อยละ 13.88 อย่างไรก็ตาม ไทยมีมูลค่าการส่งออกกุ้งในตลาดญี่ปุ่นเป็นอันดับ 2 มีมูลค่าการส่งออก 325.57 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

โดยตลาดญี่ปุ่นต้องการกุ้งแปรรูปและผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายโดยเฉพาะ อาหารพร้อมรับประทาน ซึ่งไทยมีความพร้อมและมีความสามารถในการผลิตได้ดีทำให้มูลค่าการส่งออกสูง

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ผลผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงของไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2559 - 2563) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 0.94 ต่อปี เนื่องจากเกษตรกรมีการปรับตัวในการเลี้ยงดีขึ้น ทำให้สถานการณ์การเลี้ยงค่อย ๆ ฟื้นตัว แม้จะมีปัญหาเรื่องโรคอยู่บ้าง โดยในปี 2563 มีปริมาณผลผลิตกุ้ง 315,000 ตัน ลดลงจาก 317,839 ตัน ของปีที่ 2562 ร้อยละ 0.89 ทั้งนี้ผลผลิตกุ้งต่ำกว่าเป้าหมาย เนื่องจากสามปัจจัยหลัก คือ ราคากุ้งในตลาดโลกปรับตัวลดลง ส่งผลให้ราคากุ้งในประเทศลดลงด้วย ประกอบกับยังมีปัญหาเรื่องโรคในบางพื้นที่โดยเฉพาะโรคขี้ขาว (Enterocytozoon hepatopenaei: EHP) และปัญหาการระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้เกษตรกรชะลอการเลี้ยง ซึ่งไทยมีสัดส่วนการเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไม ร้อยละ 96.81 และสัดส่วนการเลี้ยงกุ้งกุลาดำร้อยละ 3.19 ของผลผลิตกุ้งทะเลจากการเพาะเลี้ยงทั้งหมด

1.2.2 การตลาด

(1) การบริโภค

ปี 2563 ความต้องการบริโภคกุ้งภายในประเทศมีปริมาณ 50,000 ตัน ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 9.09 เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้รัฐบาลต้องมีการประกาศล็อกดาวน์ รวมทั้งมีมาตรการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ประกอบกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลง ทำให้ความต้องการบริโภคกุ้งภายในประเทศลดลง ซึ่งผลผลิตกุ้งที่ใช้ในประเทศคิดเป็นร้อยละ 15.88 ของผลผลิตกุ้งทั้งหมด สำหรับผลผลิตส่วนใหญ่หรือร้อยละ 84.12 ใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเพื่อส่งออก

(2) การส่งออก

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2559 - 2563) ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกุ้งและผลิตภัณฑ์ของไทยมีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 5.63 ต่อปี และร้อยละ 9.07 ต่อปี ตามลำดับ โดยเป็นการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งและผลิตภัณฑ์กุ้งแปรรูปประเภทต่าง ๆ ในปี 2563 การส่งออกกุ้งและผลิตภัณฑ์ของไทย มีปริมาณ 170 พันตัน มูลค่า 49,986.77 ล้านบาท ลดลงจากปริมาณ 176 พันตัน มูลค่า 51,719.40 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 3.41 และร้อยละ 3.35 ตามลำดับ เป็นการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งปริมาณ 102 พันตัน มูลค่า 26,680.61 ล้านบาท ลดลงจากปริมาณ 108 พันตัน มูลค่า 29,311.04 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 6.14 และร้อยละ 8.97 ตามลำดับ สำหรับการส่งออกกุ้งแปรรูปในปี 2563 มีปริมาณ 68 พันตัน มูลค่า 23,306.15 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 67.81 พันตัน มูลค่า 22,408.36 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 0.28 และร้อยละ 4 ตามลำดับ ถึงแม้การส่งออกกุ้งแปรรูปเพิ่มขึ้นจากความต้องการอาหารแปรรูปในช่วงล็อกดาวน์ แต่สัดส่วนการส่งออกกุ้งแปรรูปมีน้อยกว่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ทำให้ภาพรวมการส่งออกกุ้งและผลิตภัณฑ์ของไทยลดลง ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการกุ้งในตลาดโลกที่ลดลงจากสภาพเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว โดยตลาดส่งออกหลักของไทย คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน เมียนมา และเกาหลีใต้

(3) การนำเข้า

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2559 - 2563) ปริมาณการนำเข้ากุ้งของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 2.98 ต่อปี ขณะที่มูลค่ามีแนวโน้มลดลงร้อยละ 1.26 ต่อปี ความต้องการนำเข้าเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากราคานำเข้ากุ้งถูกกว่าราคากุ้งในประเทศ โดยในปี 2563 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ากุ้งและผลิตภัณฑ์มีปริมาณ 27.16 พันตัน มูลค่า 3,456.79 ล้านบาท ลดลงจาก 27.57 พันตัน มูลค่า 3,627.05 ล้านบาท ของปี 2562 ร้อยละ 1.49 และร้อยละ 4.69 ตามลำดับ โดยนำเข้ากุ้งแช่เย็นแช่แข็งคิดเป็นร้อยละ 98.86 ส่วนใหญ่ใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเพื่อส่งออก และกุ้งแปรรูปร้อยละ 1.24 การนำเข้าที่ลดลงเป็นไปตามทิศทางความต้องการกุ้งและผลิตภัณฑ์ในตลาดโลกที่ชะลอตัว

(4) ราคา

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2559 - 2563) ราคากุ้งขาวแวนนาไมที่เกษตรกรขายได้ (ขนาด 70 ตัวต่อกิโลกรัม) มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 7.25 ต่อปี เนื่องจากราคากุ้งในประเทศถูกกำหนดโดยราคากุ้งในตลาดโลก ซึ่งราคากุ้งของไทยลดลงอย่างต่อเนื่องจากการแข่งขันด้านราคาของประเทศผู้ผลิตกุ้งรายใหญ่ โดยปี 2563 มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 140 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 144.18 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 2.90 สาเหตุจากประเทศผู้ส่งออกหันมาแข่งขันด้านราคามากขึ้น รวมทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ความต้องการกุ้งในตลาดโลกลดลง ส่งผลให้ราคากุ้งในตลาดโลกและภายในประเทศปรับตัวลดลงด้วย

2) ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี. ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2559 - 2563) ราคาส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งและกุ้งแปรรูปในรูปเงินบาทมีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 3.75 ต่อปี และร้อยละ 3.51 ต่อปี ตามลำดับ ส่วนราคาส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งและกุ้งแปรรูปในรูปเงินเหรียญสหรัฐฯ มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 0.62 ต่อปี และร้อยละ 0.37 ต่อปี ตามลำดับ โดยปี 2563 ราคาส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งในรูปเงินบาทและในรูปเงินเหรียญสหรัฐฯ ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 3.48 และร้อยละ 4.86 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามราคากุ้งในตลาดโลกที่ปรับตัวลดลง ขณะที่ราคากุ้งแปรรูปในรูปเงินบาทและเงินเหรียญสหรัฐฯ ปรับตัวสูงขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 3.72 และร้อยละ 2.24 ตามลำดับ สาเหตุจากความต้องการกุ้งแปรรูปที่เพิ่มขึ้นในช่วงการล็อกดาวน์ จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยอยู่ที่ 31.2298 บาทต่อ 1 เหรียญสหรัฐฯ ซึ่งเงินบาทอ่อนค่าลงเล็กน้อยจากปี 2562 ร้อยละ 1.45 แต่ไม่ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของผู้ส่งออกกุ้งของไทยเพิ่มขึ้น เนื่องจากเมื่อเทียบกับผู้ส่งออกอื่นยังมีความได้เปรียบเรื่องค่าเงินเหนือไทยอยู่ เช่น เวียดนาม เป็นต้น

3) ราคานำเข้า ซี.ไอ.เอฟ. ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2559 - 2563) ส่วนใหญ่ไทยนำเข้ากุ้งในรูปกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง โดยราคานำเข้ากุ้งแช่เย็นแช่แข็งในรูปเงินบาทและเงินเหรียญสหรัฐฯ มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 4.96 ต่อปี และร้อยละ 1.92 ต่อปี ตามลำดับ โดยปี 2563 ราคานำเข้ากุ้งแช่เย็นแช่แข็งในรูปเงินบาทและในรูปเงินเหรียญสหรัฐฯ ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 2.41 และร้อยละ 3.77 ตามลำดับ ซึ่งราคานำเข้าที่ลดลงเป็นไปตามราคากุ้งในตลาดโลกที่ปรับตัวลดลงเป็นปัจจัยหลัก

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

2.1.1 การผลิต

ปี 2564 ปริมาณผลผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงของโลก ในภาพรวมคาดว่าจะเพิ่มขึ้นไม่มากนัก เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของโลกยังคงจะยังไม่ฟื้นตัวดีนัก ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการบริโภคกุ้งในตลาดโลกที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ทั้งนี้ประเทศผู้ผลิตที่สำคัญซึ่งได้รับผลกระทบจากราคากุ้งที่ลดลงอย่างหนัก ในปี 2563 จะไม่เร่งขยายการผลิตอย่างที่ผ่านมา โดย จีน และเวียดนาม ผลผลิตคาดว่าจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากจีนกำหนดให้ผู้ผลิตลูกพันธุ์กุ้งต้องรับรองคุณภาพก่อนจำหน่าย ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งมีความมั่นใจและกลับมาเลี้ยงกุ้งมากขึ้น ส่วนเวียดนามพื้นที่เพาะเลี้ยงหลักในบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงที่เกิดน้ำท่วมหนัก ซึ่งได้รับผลกระทบในทางบวกเนื่องจากน้ำจะช่วยทำความสะอาดพื้นที่เพาะเลี้ยง ทำให้การเพาะเลี้ยงกุ้งของเวียดนามจะได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้น ขณะที่ประเทศอินเดียคาดว่าจะยังคงได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งจะส่งผลต่ออุตสาหกรรมการเลี้ยงกุ้งทั้งระบบ ทำให้ผลผลิตกุ้งในภาพรวมลดลง ส่วนไทยผลผลิตคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม ปริมาณการผลิตกุ้งของโลกจะขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านโรค ราคา และสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 เป็นหลัก

2.1.2 การตลาด

ปี 2564 คาดว่าความต้องการบริโภคกุ้งเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2563 เนื่องจากประเทศผู้นำเข้าหลักยังคงประสบกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้มีความต้องการใช้กุ้งเพิ่มขึ้นไม่มาก อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคในตลาดโลกยังคงต้องการสินค้ากุ้งที่มีราคาไม่สูงมากนัก ทำให้ผู้ค้าอาจจะไม่สามารถปรับราคาให้สูงขึ้นได้

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิต

ปี 2564 คาดว่าผลผลิตกุ้งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีปริมาณ 325,000 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.17 เมื่อเทียบกับปี 2563 อย่างไรก็ตาม ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสินค้ากุ้งเห็นว่าไทยควรมีเป้าหมายการผลิตที่ระดับ 350,000 ตัน เพื่อให้ห้องเย็นและผู้ประกอบการแปรรูปส่งออกมีความมั่นใจและกล้ารับคำสั่งซื้อจากตลาดต่างประเทศมากขึ้น ทั้งนี้เกษตรกรควรมีการวางแผนการผลิต เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายการผลิตที่วางไว้ และภาคส่งออกสามารถบริหารจัดการผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้

2.2.2 การตลาด

(1) การบริโภค คาดว่าความต้องการบริโภคในประเทศจะใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัวดีนัก รวมทั้งภาคการท่องเที่ยวที่ยังไม่กลับสู่ภาวะปรกติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ

(2) การส่งออก การส่งออกกุ้งของไทยคาดว่าใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา โดยการส่งออกยังคงต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะต้นทุนของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่งอื่น รวมทั้งข้อกีดกันทางการค้าของประเทศผู้นำเข้า เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า รวมทั้งการแข็งค่าของเงินบาท ยังคงเป็นอุปสรรคในการแข่งขันของไทย

(3) การนำเข้า สำหรับการนำเข้าปี 2564 คาดว่าไทยจะนำเข้ากุ้งในปริมาณที่ใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากสถานการณ์การผลิตกุ้งของไทยคาดว่าจะผลิตได้เพิ่มขึ้น

(4) ราคา ราคากุ้งที่เกษตรกรขายได้ใน ปี 2564 คาดว่าจะใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา โดยราคากุ้งจะยังคงทรงตัวในระดับต่ำต่อไป เนื่องจากราคาในตลาดโลกยังคงมีความผันผวน และประเทศผู้ส่งออก จะแข่งขันด้านราคา ส่งผลให้ราคาในประเทศลดลงด้วย

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิต การตลาด และการส่งออก

2.3.1 การผลิต

การเพาะเลี้ยงกุ้งของไทยได้รับผลกระทบจากปัญหาการระบาดของโควิด 19 โดยในช่วงครึ่งปีแรก การล็อกดาวน์ ทำให้เกิดการขาดแคลนลูกพันธุ์จากระบบการขนส่ง แม้เป็นช่วงเวลาสั้น ๆ แต่ทำให้เกษตรกรขาดความเชื่อมั่นจึงชะลอการลงกุ้ง แต่ช่วงครึ่งปีหลังเกษตรกรเริ่มมั่นใจกับมาตรการของภาครัฐ จึงกลับมาลงกุ้งอีกครั้ง อย่างไรก็ตาม การเลี้ยงกุ้งของไทยยังคงเผชิญกับปัญหาหรือปัจจัยเดิม คือ ต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าคู่แข่ง โดยเฉพาะค่าอาหารกุ้งมีราคาสูง การขาดแคลนลูกพันธุ์กุ้งคุณภาพ รวมทั้งปัญหาการสะสมโรคจากการเลี้ยงในพื้นที่เดิมมานาน นอกจากนี้ ค่าแรงของไทยยังสูงกว่าประเทศคู่แข่ง และมาตรฐานการผลิตต่าง ๆ ที่ผู้นำเข้ากำหนด ล้วนส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลง โดยเป็นผู้ตามในตลาดเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ภาครัฐได้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาแนวทางฟื้นฟูอุตสาหกรรมกุ้งไทยหลังวิกฤติโควิดเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร โดยมีคณะทำงานร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลืออุตสาหกรรมกุ้งทั้งระบบ เน้นให้การช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน เช่น การลดต้นทุนการผลิตที่สนับสนุนให้เกษตรกรหันมาใช้พลังงานแสงอาทิตย์ (Solar cell) และการจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำเพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น

2.3.2 การตลาด

ราคากุ้งในตลาดโลกยังคงมีความผันผวนซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้ และราคามีแนวโน้มทรงตัวในระดับต่ำต่อไป ส่งผลให้ราคาที่เกษตรกรขายได้ในประเทศลดต่ำลงด้วย นอกจากนี้ ปัญหาข้อกีดกันทางการค้าจากกลุ่มสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา การจัดทำมาตรการต่าง ๆ ล้วนส่งผลให้ต้นทุนของไทยสูงขึ้น และการแข็งค่าของเงินบาท ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในตลาดโลกลดลง อย่างไรก็ดี การส่งออกกุ้งไทยยังมีปัจจัยบวกเรื่องการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคโควิด 19 ที่ต่างประเทศมีความเชื่อมั่น ซึ่งจะเป็นโอกาสของผู้ประกอบการของไทยมากขึ้น

ด้านการตลาด ภาครัฐได้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาแนวทางฟื้นฟูอุตสาหกรรมกุ้งไทยหลังวิกฤติโควิด 19 เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร โดยมีคณะทำงานร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลืออุตสาหกรรมกุ้งทั้งระบบ ทั้งนี้ ในด้านการตลาดจะมุ่งเน้นส่งเสริมการบริโภคกุ้ง ในประเทศให้มากขึ้น โดยภาครัฐจะสนับสนุนให้เกษตรกรและผู้ประกอบการห้องเย็นจัดทำห้องเย็นขนาดเล็กกระจายในทุกจังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งมีการส่งเสริมการขายทั้งระบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้ผู้บริโภคเข้าถึงกุ้งคุณภาพให้มากขึ้น ส่วนตลาดต่างประเทศภาครัฐจะเปิดการเจรจาหรือการจับคู่ทางธุรกิจให้กับผู้ประกอบการผ่านระบบออนไลน์เพื่อขยายช่องทางในตลาดที่มีศักยภาพ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน รวมทั้งตลาดอาเซียนและตลาดอื่น ๆ เพื่อให้อุตสาหกรรมกุ้งไทยมีส่วนแบ่งทางการตลาดมากขึ้น

ตารางที่ 1 **ผลผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงของโลก ปี 2559 - 2564**

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2559	2560	2561	2562*	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564**
จีน	1.700	1.757	1.843	1.936	1.645	**0.31**	1.790
อินโดนีเซีย	0.630	0.885	0.870	0.900	0.895	**7.45**	0.898
เวียดนาม	0.624	0.702	0.765	0.780	0.702	**3.47**	0.750
อินเดีย	0.519	0.642	0.681	0.773	0.618	**5.49**	0.711
เอกวาดอร์	0.422	0.440	0.510	0.533	0.506	**5.70**	0.567
ไทย	0.311	0.297	0.298	0.318	0.315	**0.94**	0.325
ประเทศอื่น ๆ	0.632	0.738	0.750	1.032	0.665	**4.47**	0.689
รวม	**4.838**	**5.461**	**5.717**	**6.272**	**5.346**	**3.28**	**5.730**

หมายเหตุ: * ประมาณการโดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ที่มา: Fisheries and Aquaculture Statistics, Global Aquaculture Production 1950-2018,
Food and Agriculture Organization of the United Nations, November 2020.

ตารางที่ 2 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งในตลาดโลกแยกตามประเทศผู้ส่งออกปี 2559 - 2564

ปริมาณ: ล้านตัน

มูลค่า: ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ประเทศ	2559		2560		2561		2562		2563*		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		2564*	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
อินเดีย	0.438	3,697.46	0.576	4,963.66	0.618	4,709.33	0.673	4,935.22	0.543	4,664.37	6.03	4.70	0.597	5,128.23
เอกวาดอร์	0.373	2,599.69	0.440	3,059.40	0.509	3,266.46	0.648	3,917.03	0.496	3,015.68	7.69	3.32	0.556	3,380.48
เวียดนาม	0.338	3,070.27	0.399	3,792.25	0.315	3,478.39	0.351	3,284.43	0.386	3,474.00	1.38	1.04	0.400	3,600.00
อินโดนีเซีย	0.188	1,672.24	0.180	1,745.75	0.197	1,742.12	0.208	1,719.17	0.205	1,787.60	3.23	1.19	0.210	1,831.20
ไทย	0.207	1,975.54	0.212	2,073.31	0.185	1,818.15	0.176	1,680.06	0.170	1,625.20	-5.63	-5.83	0.177	1,676.96
จีน	0.205	2,153.95	0.215	2,288.26	0.217	2,419.44	0.165	1,824.70	0.149	1,639.00	-8.63	-7.44	0.200	2,200.00
ประเทศอื่น ๆ	1.097	8,216.02	1.172	8,993.62	1.208	9,057.39	0.950	8,403.89	0.760	5,466.62	18.80	-7.65	0.757	5,359.13
รวม	**2.846**	**23,385.17**	**3.194**	**26,916.25**	**3.249**	**26,491.28**	**3.171**	**25,764.50**	**2.709**	**21,672.00**	**-1.05**	**-1.94**	**2.897**	**23,176.00**

หมายเหตุ: * ประมาณการโดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กุ้ง หมายถึง กุ้งขาวแวนนาไม กุ้งกุลาดำ กุ้งก้ามกราม กุ้งน้ำเย็น และกุ้งอื่น ๆ ภายใต้พิกัดศุลกากร 030616 030617 030626 030627 030635 030636 030695 160521 และ 160529 ตามรหัส HS.2017 (ปี 2017-2021)

ที่มา: International Trade Centre, October 2020

ตารางที่ 3 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ากุ้งและผลิตภัณฑ์ของสหรัฐอเมริกาปี 2559 - 2564

ปริมาณ: พันตัน

มูลค่า: ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ประเทศ	2559		2560		2561		2562		2563*		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		2564*	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
อินเดีย	154	1,547.87	215	2,247.86	249	2,295.43	283	2,460.13	250	2,147.50	**13.24**	**7.74**	262	2,250.58
อินโดนีเซีย	117	1,135.40	118	1,212.93	132	1,247.52	133	1,165.71	131	1,142.32	**3.52**	**-0.28**	132	1,151.04
เอกวาดอร์	73	599.63	72	587.17	76	540.67	83	568.28	79	480.32	**3.05**	**-4.65**	88	535.04
เวียดนาม	64	704.71	56	653.93	59	642.60	61	654.78	61	648.43	**-0.10**	**-1.64**	63	669.69
ไทย	82	852.74	75	834.67	51	573.71	43	490.34	42	452.76	**-17.26**	**-16.46**	42	452.76
เม็กซิโก	25	308.32	29	355.11	25	289.74	30	311.04	25	301.50	**0.34**	**-1.76**	26	313.56
จีน	35	241.82	46	345.57	51	351.95	20	111.12	16	87.20	**-21.32**	**-27.20**	20	109.00
ประเทศอื่น ๆ	58	489.37	58	508.78	58	492.47	50	433.25	30	192.37	**-13.64**	**-18.36**	34	254.53
รวม	**608**	**5,879.86**	**669**	**6,746.02**	**701**	**6,434.09**	**703**	**6,194.65**	**634**	**5,452.40**	**1.34**	**-2.33**	**667**	**5,736.20**

หมายเหตุ: * ประมาณการโดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กุ้ง หมายถึง กุ้งขาวแวนนาไม กุ้งกุลาดำ กุ้งก้ามกราม กุ้งน้ำเย็น และกุ้งอื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้พิกัดศุลกากร 030616 030617 030626 030627 030635 030636 030695 160521 และ 160529 ในระดับ 11 หลัก(Digit) ตามรหัส HS.2017 (ปี 2017-2021)

ที่มา: International Trade Centre, October 2020

ตารางที่ 4 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ากุ้งและผลิตภัณฑ์ของสหภาพยุโรปปี 2559 - 2564

ปริมาณ: พันตัน

มูลค่า: ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ประเทศ	2559		2560		2561		2562		2563*		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		2564*	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
เอกวาดอร์	99	736.35	99	766.97	107	768.48	110	733.35	106	655.08	2.45	-2.74	112	692.16
เวียดนาม	57	569.25	72	759.12	82	849.69	76	737.90	77	629.86	6.78	1.76	80	654.40
อินเดีย	80	640.31	82	673.59	74	599.13	72	537.66	58	395.82	-7.44	-11.20	63	427.77
กรีนแลนด์	54	254.17	56	272.20	29	292.43	61	368.14	67	359.12	5.31	10.44	67	359.12
บังคลาเทศ	31	346.91	32	400.16	29	316.02	30	315.45	19	189.43	-9.91	-13.48	20	199.40
จีน	23	131.08	20	126.26	20	158.23	18	129.70	16	125.92	-7.98	-0.53	18	141.66
แคนาดา	26	223.28	27	215.84	17	167.38	15	126.03	10	46.50	-22.11	-30.76	11	51.15
อินโดนีเซีย	13	146.50	11	116.10	11	117.53	10	94.50	8	83.04	-20.00	-12.13	8	83.04
ไทย	10	105.25	8	97.61	8	88.34	7	73.85	3	33.63	-22.44	-22.59	3	33.63
ประเทศอื่น ๆ	216	1,665.91	210	1,778.68	221	1,945.95	221	1,796.64	139	957.33	-7.97	-10.40	155	1,068.34
รวม	**609**	**4,819.01**	**617**	**5,206.53**	**598**	**5,303.18**	**620**	**4,913.22**	**503**	**3,475.73**	**-3.71**	**-6.87**	**537**	**3,710.67**

หมายเหตุ: * ประมาณการโดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1. กุ้ง หมายถึง กุ้งขาวแวนนาไม กุ้งกุลาดำ กุ้งก้ามกราม กุ้งน้ำเย็น และกุ้งอื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้พิกัดศุลกากร 030616 030617 030626 030627 030635 030636 030695 160521 และ 160529 ในระดับ 11 หลัก (Digit) ตามรหัส HS.2017 (ปี 2017 - 2021)
2. ข้อมูลไม่นับรวมการค้าระหว่างกันในสหภาพยุโรป และในปี 2563 ไม่นับรวมสหราชอาณาจักร

ที่มา: International Trade Centre, October 2020

ตารางที่ 5 **ปริมาณและมูลค่าการนำเข้ากุ้งและผลิตภัณฑ์ของญี่ปุ่นปี 2559 - 2564**

ปริมาณ: พันตัน

มูลค่า: ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ประเทศ	2559		2560		2561		2562		2563*		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		2564*	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
เวียดนาม	51	561.19	57	661.44	54	606.61	56	589.86	56	582.21	1.71	-0.41	57	592.61
อินเดีย	34	332.09	35	353.47	36	322.05	38	335.71	31	253.53	-1.02	5.74	35	286.24
อินโดนีเซีย	31	349.73	30	349.61	31	351.45	32	340.19	31	306.44	0.65	-2.87	32	316.33
ไทย	37	397.36	38	411.86	39	426.99	37	394.73	30	325.57	-4.36	-4.31	32	347.27
จีน	17	152.35	17	134.99	15	127.82	13	104.51	12	91.26	-9.20	-12.02	13	98.87
ประเทศอื่น ๆ	54	581.46	58	635.96	47	544.78	48	532.80	56	588.61	-1.16	-1.51	59	625.61
รวม	**224**	**2,374.18**	**235**	**2,547.33**	**222**	**2,389.70**	**224**	**2,297.80**	**216**	**2,147.62**	**-1.20**	**-2.99**	**228**	**2,266.93**

หมายเหตุ: * ประมาณการโดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กุ้ง หมายถึง กุ้งขาวแวนนาไม กุ้งกุลาดำ กุ้งก้ามกราม กุ้งน้ำเย็น และกุ้งอื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้พิกัดศุลกากร 030616 030617 030626 030627 030635 030636 030695 160521 และ 160529 ในระดับ 11 หลัก (Digit) ตามรหัส HS.2017 (ปี 2017 - 2021)

ที่มา: International Trade Centre, October 2020

ตารางที่ 6 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกและการนำเข้ากุ้งและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยปี 2559 - 2564

ปริมาณ: พันตัน

มูลค่า: ล้านบาท

รายการ	2559		2560		2561		2562		2563*		อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		2564*	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ส่งออก	**207**	**69,204.29**	**212**	**69,834.99**	**185**	**58,320.16**	**176**	**51,719.40**	**170**	**49,986.77**	**-5.63**	**-9.07**	**177**	**51,985.92**
กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง	122	36,613.11	127	37,757.87	114	32,739.23	108	29,311.04	102	26,680.61	**-5.07**	**-8.48**	104	26,972.94
กุ้งแปรรูป	85	32,591.18	85	32,077.12	71	25,580.93	68	22,408.36	68	23,306.15	**-6.48**	**-9.78**	73	25,012.99
นำเข้า	**22.01**	**3,484.52**	**31.30**	**4,053.20**	**27.42**	**4,048.85**	**27.57**	**3,627.05**	**27.16**	**3,456.79**	**2.98**	**-1.26**	**27.43**	**3,697.17**
กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง	21.17	3,445.31	31.08	4,039.13	27.29	4,020.54	27.26	3,530.55	26.85	3,393.31	**3.50**	**-1.26**	27.12	3,629.86
กุ้งแปรรูป	0.84	39.21	0.22	14.07	0.13	28.31	0.31	96.50	0.31	63.48	**-15.22**	**33.50**	0.31	67.31

หมายเหตุ: * ประมาณการโดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กุ้ง หมายถึง กุ้งขาวแวนนาไม กุ้งกุลาดำ กุ้งน้ำเย็น และกุ้งอื่น ๆ ไม่รวมกุ้งก้ามกรามที่อยู่ภายใต้พิกัดศุลกากร 030616 030617 030626 030627 030635 030636 030695 160521 และ 160529 ในระดับ 11 หลัก (Digit) ตามรหัส HS.2017 (ปี 2017– 2021)

ที่มา: กรมศุลกากร ประมวลโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 7 ราคากุ้งขาวแวนนาไมเฉลี่ย ปี 2559 - 2564

ปี	ราคาที่เกษตรกรขายได้[1/] กุ้งขาว ขนาด 70 ตัว/กก. (บาท/กก.)	ราคาตลาดกลาง[2/] กุ้งขาว ขนาด 70 ตัว/กก. (บาท/กก.)
2559	179.97	170.41
2560	185.15	177.10
2561	151.27	147.72
2562	144.18	139.35
2563*	140.00	139.43
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-7.25**	**-6.21**
2564*	142.00	141.00

หมายเหตุ: * ประมาณการ

[1/] ราคาที่เกษตรกรขายได้ จากศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] ราคาตลาดกลาง จากตลาดทะเลไทย จ.สมุทรสาคร

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 8 ราคาส่งออก-นำเข้ากุ้งของไทย ปี 2559 - 2564

ปี	ราคาส่งออก (เอฟ.โอ.บี.)				ราคานำเข้า (ซี.ไอ.เอฟ.)		อัตราแลกเปลี่ยน (บาท/เหรียญสหรัฐฯ)	
	กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง		กุ้งแปรรูป		กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง			
	(บาท/กก.)	(เหรียญสหรัฐฯ/ตัน)	(บาท/กก.)	(เหรียญสหรัฐฯ/ตัน)	(บาท/กก.)	(เหรียญสหรัฐฯ/ตัน)	ซื้อ	ขาย
2559	300.11	8,567.08	383.43	10,945.57	162.74	4,589.49	35.0306	35.4593
2560	297.31	8,826.73	377.38	11,203.90	129.96	3,811.05	33.6829	34.1008
2561	287.19	8,955.99	360.29	11,235.61	147.33	4,534.22	32.0668	32.4929
2562	269.70	8,760.99	330.44	10,734.08	129.52	4,149.18	30.7842	31.2158
2563*	260.31	8,335.31	342.74	10,974.77	126.40	3,992.68	31.2298	31.6579
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	**-3.75**	**-0.62**	**-3.51**	**-0.37**	**-4.96**	**-1.92**	**-3.15**	**-3.10**
2564*	260.31	8,397.10	342.74	11,056.13	126.40	4,025.48	31.0000	31.4000

หมายเหตุ: * ประมาณการโดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ที่มา: กรมศุลกากร ประมวลโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

21
ปลาป่น

1. สถานการณ์ปี 2563

1.1 ของโลก

1.1.1 การผลิต

ผลผลิตปลาป่นของโลกในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในอัตราร้อยละ 0.66 ต่อปี ซึ่งวัตถุดิบที่ใช้สำหรับผลิตปลาป่นของโลกส่วนใหญ่มาจากการทำประมง (By - Catch) เช่น ปลากะตัก (Engraulis ringes) และ ปลากะตักขาว (Anchoa Nasus) คิดเป็นร้อยละ 77 และผลพลอยได้จากโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ (By - Product) คิดเป็นร้อยละ 33 โดยในปี 2563 ประเทศผู้ผลิตปลาป่นที่สำคัญ ได้แก่ เปรู สหภาพยุโรป และจีน มีผลผลิตลดลง ส่วนประเทศเวียดนาม และสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มผลิตปลาป่นใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา ขณะที่ประเทศไทย และชิลีมีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยผลผลิตปลาป่นโลกมีปริมาณ 4.86 ล้านตัน ลดลงจาก 4.93 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 1.42 โดยเปรูเป็นประเทศผู้ผลิตปลาป่นรายใหญ่ ของโลก มีผลผลิตปลาป่น 1.11 ล้านตัน ผลผลิตลดลงเพียงเล็กน้อยจาก 1.12 ล้านตัน ของปีที่ผ่านมาร้อยละ 0.89 อย่างไรก็ตาม เปรูยังคงเป็นผู้นำการผลิตปลาป่นของโลก เนื่องจากสภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวย ประกอบกับกระแสน้ำเย็น Humboldt เอื้อต่อการเจริญเติบโตของแพลงก์ตอน ทำให้บริเวณชายฝั่งทะเลเปรูเต็มไปด้วยแพลงก์ตอนที่เป็นอาหารของปลากะตัก ทั้งนี้ การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ไม่ส่งผลกระทบต่อการจับปลาของเปรูมากนัก เนื่องจากในปี 2563 เปรูจับปลาไปแล้วกว่าร้อยละ 90 ของโควตาการจับทั้งปี

1.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ความต้องการใช้ปลาป่นของโลกในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในอัตราร้อยละ 1.16 ต่อปี โดยในปี 2563 มีการใช้ปลาป่นในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ของโลกปริมาณ 5.27 ล้านตัน ลดลงจาก 5.52 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 4.53 เนื่องจากความต้องการใช้ปลาป่นในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ลดลง

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกชะลอตัว ส่งผลให้อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในหลายประเทศ โดยเฉพาะจีนซึ่งมีปริมาณความต้องการใช้ปลาป่นร้อยละ 34.15 ของความต้องการใช้ปลาป่นของโลก รวมทั้งเวียดนาม สหรัฐอเมริกา และแอฟริกาใต้ชะลอตัว ในขณะที่ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และชิลี มีความต้องการใช้ปลาป่นขยายตัวเพิ่มมากขึ้น แต่ความต้องการใช้ของประเทศเหล่านี้มีปริมาณน้อย เมื่อเทียบกับความต้องการใช้ปลาป่นของโลก ทำให้ความต้องการใช้ปลาป่นของโลกในภาพรวมมีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตาม ปลาป่นยังคงเป็นวัตถุดิบหลักในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ เนื่องจากเป็นแหล่งโปรตีนที่ย่อยได้ง่าย อุดมไปด้วยกรดอะมิโน 22 ชนิดที่สัตว์และสัตว์น้ำไม่สามารถสร้างเองได้ และประกอบไปด้วยน้ำมันปลาร้อยละ 8 - 12 ซึ่งประกอบด้วยกรดไขมันโอเมกา - 3 มากกว่าวัตถุดิบชนิดอื่น ทำให้ปลาป่นยังคงเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่สำคัญ เมื่อเทียบกับวัตถุดิบอาหารสัตว์ชนิดอื่น

(2) การส่งออก

ปริมาณการส่งออกปลาป่นของโลกในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในอัตราร้อยละ 3.59 ต่อปี โดยในปี 2563 มีปริมาณส่งออก 2.67 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 2.61 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 2.30 ประเทศผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลก คือ เปรู รองลงมา คือ ชิลี เวียดนาม และ

สหรัฐอเมริกา ตามลำดับ ส่วนไทยเป็นผู้ส่งออกอันดับ 6 ของโลก โดยอันดับการส่งออกปลาป่นของไทยเปลี่ยนแปลงดีขึ้นจากปีที่ผ่านมา โดยเปรูเป็นประเทศที่ส่งออกปลาป่นคิดเป็นร้อยละ 20 ของผลผลิตปลาป่นของโลก สำหรับการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อการส่งออกในบริบทข้อจำกัดด้านการขนส่ง และมาตรการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล (Social Distancing) ซึ่งเป็นอุปสรรคทางการค้า

(3) การนำเข้า

ปริมาณการนำเข้าปลาป่นของโลกในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3.95 ต่อปี โดยในปี 2563 มีปริมาณนำเข้า 3.05 ล้านตัน ลดลงจากปริมาณ 3.21 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 4.98 ประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ คือ จีน โดยจีนนำเข้าปลาป่นมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของโลก รองลงมา คือ ญี่ปุ่น เวียดนาม และเยอรมัน ตามลำดับ จีนนำเข้าปลาป่นจากเปรูคิดเป็นร้อยละ 73 ของการนำเข้าปลาป่นทั้งหมด ทั้งนี้ การนำเข้าปลาป่นของจีนลดลงจากสาเหตุ ดังนี้

1) จีนมีการทบทวนมาตรฐานการนำเข้าปลาป่นโดยคำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยทางด้านอาหาร (Food Safety) ซึ่งทำให้การนำเข้าปลาป่นมีความเข้มงวดมากขึ้น

2) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้อุตสาหกรรมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชะลอตัว

3) อุทกภัยที่เกิดขึ้นทางภาคใต้ของจีนส่งผลเสียหายต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั้งบ่อดิน และกระชัง ทำให้การนำเข้าปลาป่นชะลอตัวลง

(4) ราคา

ราคาปลาป่นของโลกอ้างอิงจากราคาซื้อขายปลาป่นของเปรู ซึ่งเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลก ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) ราคาส่งออก (เอฟ.โอ.บี.) ปลาป่นคุณภาพโปรตีนร้อยละ 60 ขึ้นไป มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 5.21 ต่อปี โดยในปี 2563 ราคาปลาป่น เอฟ.โอ.บี. เปรู เฉลี่ยกิโลกรัมละ 37.89 บาท สูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 34.03 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 11.34 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้การค้าปลาป่นทำได้ยากขึ้น จากมาตรการควบคุมด้านสุขอนามัยและมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม รวมทั้งผลผลิตปลาป่นจากประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ของโลกลดลง

1.2 ของไทย

1.2.1 การผลิต

ปริมาณผลผลิตปลาป่นของไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในอัตราร้อยละ 3.96 ต่อปี สำหรับในปี 2563 ผลผลิตปลาป่นมีปริมาณ 0.36 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 0.35 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 2.86 แม้ไทยจะได้รับอิทธิพลของพายุฤดูร้อนทำให้สภาพอากาศแปรปรวน เรือประมงอวนลาก และอวนล้อมไม่สามารถทำการประมงได้ตามปกติ ส่งผลต่อปริมาณปลาเป็ดที่ได้จากการจับลดลง แต่ปลาป่นที่ผลิตจากผลพลอยได้จากโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำมีปริมาณเพิ่มขึ้นทดแทนปริมาณปลาเป็ดที่ได้จากการจับ ส่งผลให้ในภาพรวมผลผลิตปลาป่นเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมปลาป่นของไทยมีความพยายามพัฒนาระบบการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ประมง เพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน IFFO Responsible Sourcing (IFFO RS) โดยเป็นมาตรฐานที่สอดคล้องกับจรรยาบรรณในการทำประมงอย่างรับผิดชอบ (The Code of Conduct for Responsible Fisheries) ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ทั้งนี้ ไทยได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) โดยอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาจากหน่วยงาน IFFO

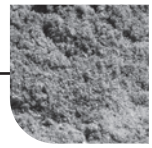

(International Fishmeal and Fish Oil Organization) เพื่อแสดงความเห็นและประเมินความเหมาะสมของแผนปฏิบัติการของไทยต่อไป

1.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ความต้องการใช้ปลาป่นเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในประเทศ ช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) มีแนวโน้มขยายตัวในอัตราร้อยละ 5.54 ต่อปี ในปี 2563 ความต้องการใช้ปริมาณ 0.27 ล้านตัน ลดลงจาก 0.28 ล้านตันของปี 2562 แม้ว่าในช่วงต้นปีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ร้านค้า ร้านอาหาร และการบริโภคภายในประเทศชะลอตัว ในช่วงครึ่งปีหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดเริ่มคลี่คลายส่งผลให้การบริโภคภายในประเทศ ภาคการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และภาคปศุสัตว์ของไทยเริ่มฟื้นตัว ทำให้ความต้องการใช้ปลาป่นปรับตัวสูงขึ้นทดแทนความต้องการใช้ที่ชะลอตัวในช่วงครึ่งปีแรก อย่างไรก็ตาม ความต้องการใช้ปลาป่นในภาพรวมลดลงจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย

(2) การส่งออก

การส่งออกปลาป่นของไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 3.58 ต่อปี เนื่องจากค่าเงินบาทที่แข็งค่ายังคงเป็นอุปสรรคต่อการค้าปลาป่นของไทย และทำให้ราคาปลาป่นไทยสูงกว่าประเทศผู้ผลิตปลาป่นรายอื่น ในปี 2563 ไทยส่งออกปลาป่นคุณภาพโปรตีนสูงกว่าร้อยละ 60 และคุณภาพโปรตีนต่ำกว่าร้อยละ 60 รวมปริมาณ 0.15 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปริมาณ 0.12 ล้านตันของปี 2562 ร้อยละ 25.00 โดยตลาดส่งออกปลาป่นของไทยที่สำคัญ ได้แก่ จีน เวียดนาม ญี่ปุ่น และเมียนมา ตามลำดับ ในปี 2563 ไทยคาดว่าจะส่งออกไปจีนปริมาณ 72,660 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 55,548 ตัน ของปี 2562 ร้อยละ 30.81

(3) การนำเข้า

การนำเข้าปลาป่นของไทย ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 4.79 ต่อปี ซึ่งไทยนำเข้าปลาป่นหลักจากเมียนมา เวียดนาม และสหรัฐอเมริกา โดยในปี 2563 มีการนำเข้าปลาป่น ปริมาณ 0.06 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 0.05 ล้านตัน ของปี 2562 ร้อยละ 20.00 เนื่องจากไทยมีการแปรรูปปลาป่นส่งออกไปยังต่างประเทศเพิ่มขึ้น จึงนำเข้าวัตถุดิบปลาป่นจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เมียนมา และเวียดนามในปริมาณมาก ทั้งนี้ ปริมาณนำเข้าปลาป่นเพิ่มขึ้นตามปริมาณการส่งออกปลาป่นไปยังต่างประเทศ

(4) ราคา

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 - 2563) อุตสาหกรรมปลาป่นของไทยส่วนใหญ่ใช้ปลาเป็ดสดเป็นวัตถุดิบในการผลิต ซึ่งราคามีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 0.60 ต่อปี ในปี 2563 ราคาปลาเป็ดสดเฉลี่ยกิโลกรัมละ 8.23 บาท เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 8.17 บาทของปี 2562 ร้อยละ 0.73 ทั้งนี้ ราคาปลาเป็ดสดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากปริมาณปลาที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตปลาป่นไม่สอดคล้องกับปริมาณส่งออกปลาป่นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ราคาปลาเป็ดสดปรับตัวสูงขึ้น ส่วนราคาขายส่งปลาป่นคุณภาพโปรตีนต่ำกว่าร้อยละ 60 เบอร์ 2 มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 5.66 ต่อปี ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 25.81 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 25.91 บาทของปี 2562 ร้อยละ 0.39 และราคาปลาป่นคุณภาพโปรตีนสูงกว่าร้อยละ 60 เบอร์ 1 มีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 4.54 ต่อปี ราคาปลาป่นคุณภาพโปรตีนสูงกว่าร้อยละ 60 เบอร์ 1 ราคาเฉลี่ย

กิโลกรัมละ 31.81 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 32.57 บาท ของปี 2562 ร้อยละ 2.33 ทั้งนี้ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศที่ชะลอตัวภายหลังจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้ราคาปลาป่นทั้งสองชั้นคุณภาพปรับตัวลดลง ซึ่งการปรับตัวดังกล่าวไม่สอดคล้องกับราคาเอฟ.โอ.บี เปรูที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น

2. แนวโน้มปี 2564

2.1 ของโลก

2.1.1 การผลิต

ปี 2564 ผลผลิตปลาป่นของโลกคาดว่าจะมีปริมาณ 1.35 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1.11 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 21.62 โดยคาดว่าเปรูผู้ผลิตปลาป่นรายใหญ่ของโลกมีปริมาณปลาที่ใช้เป็นวัตถุดิบเพิ่มขึ้น เนื่องจากความพยายามของรัฐบาลเปรูที่มีนโยบายอนุรักษ์สัตว์น้ำ มีการกำหนดโควตาจับเพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และกำหนดช่วงเวลาจับ ซึ่งฤดูกาลจับปลาในเปรูมี 2 ฤดู คือ ช่วงเดือนเมษายนถึงกรกฎาคมอนุญาตให้จับปลาในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตอนเหนือและตอนกลาง ส่วนช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงมิถุนายนอนุญาตให้จับปลาในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตอนใต้ รวมทั้งมีการจำกัดจำนวนโรงงานผลิตปลาป่นโดยการออกใบอนุญาต และประกาศห้ามการทำประมงหากร้อยละ 10 ของปลาที่จับมีขนาดความยาวน้อยกว่า 12 เซนติเมตร ตลอดจนมีการกำหนดการทำประมงพื้นบ้านนอกชายฝั่ง 10 ไมล์ทะเล ซึ่งมาตรการเหล่านี้ช่วยให้ทรัพยากรทางทะเลของเปรูมีความอุดมสมบูรณ์และสามารถจับปลาได้อย่างยั่งยืน

2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2564 ความต้องการใช้ปลาป่นของโลก คาดว่าจะมีปริมาณ 5.33 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 5.27 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 1.14 เนื่องจากแนวโน้มของผู้บริโภคที่ต้องการอาหารโปรตีนสูงจากสัตว์น้ำ เช่น ปลา กุ้ง และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 คลี่คลายลงทำให้ภาคปศุสัตว์และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกลับเข้าสู่ภาวะปรกติ ส่งผลให้ความต้องการใช้ปลาป่นและน้ำมันปลาในอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีแนวโน้มที่ดีขึ้นตามไปด้วย

(2) การส่งออก

ปี 2564 การส่งออกปลาป่นโลก คาดว่าการส่งออกจะมีปริมาณ 2.68 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 2.67 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 0.37 ประเทศผู้ส่งออกประสบปัญหาค่าขนส่งระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้การส่งออกขยายตัวเพียงเล็กน้อย

(3) การนำเข้า

ปี 2564 การนำเข้าปลาป่นโลก คาดว่าการนำเข้าจะมีปริมาณ 3.08 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 3.05 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 0.98 เนื่องจากจีนซึ่งเป็นประเทศผู้นำเข้าปลาป่นรายใหญ่มีภาวะเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว ส่งผลให้การนำเข้าปลาป่นเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

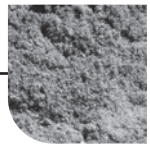

(4) ราคา

ปี 2564 ราคาปลาป่น เอฟ.โอ.บี. เปรู 60 % ในตลาดโลกคาดว่าจะราคากิโลกรัมละ 33.59 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 37.89 บาท ของปี 2563 ร้อยละ 11.35 เนื่องจากผลผลิตปลาป่นของโลกมีแนวโน้มขยายตัว

2.2 ของไทย

2.2.1 การผลิต

ปี 2564 ผลผลิตปลาป่นของไทยคาดว่าจะมีปริมาณ 0.36 ล้านตัน ผลผลิตใกล้เคียงกับปี 2563

2.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2564 ความต้องการใช้ปลาป่นของไทย คาดว่าจะมีปริมาณ 0.28 ล้านตัน ปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 0.27 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 3.70 เนื่องจากอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและภาคปศุสัตว์มีแนวโน้มขยายตัวจากการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจภายหลังจากการระบาดของโรคโควิด 19 เริ่มคลี่คลาย

(2) การส่งออก

ปี 2564 การส่งออกปลาป่นของไทย คาดว่าการส่งออกจะมีปริมาณ 0.16 ล้านตัน ปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 0.15 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 6.67 การส่งออกปลาป่นของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย เนื่องจากอุปสรรคเรื่องค่าเงิน และต้นทุนค่าขนส่งระหว่างประเทศ

(3) การนำเข้า

ปี 2564 การนำเข้าปลาป่นของไทย คาดว่าการนำเข้าจะมีปริมาณ 0.08 ล้านตัน ปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 0.06 ล้านตัน ของปี 2563 ร้อยละ 33.33

(4) ราคา

ปี 2564 ราคาปลาเป็ดสด ราคาปลาป่นทั้งโปรตีนต่ำกว่า 60% เบอร์ 2 และราคาปลาป่นโปรตีนสูงกว่า 60% เบอร์ 1 ในประเทศคาดว่าจะลดลง แม้ว่าอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและภาคปศุสัตว์มีแนวโน้มขยายตัวภายหลังจากการระบาดของโรคโควิด 19 เริ่มคลี่คลาย แต่ต้นทุนค่าขนส่งระหว่างประเทศประกอบกับค่าเงินที่แข็งค่า ส่งผลให้ราคาปลาเป็ดสดและราคาปลาป่นในประเทศลดลง โดยราคาปลาเป็ดสดคาดว่าจะราคากิโลกรัมละ 8.14 บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ 8.23 บาท ของปี 2563 ร้อยละ 1.09 ราคาขายส่งปลาป่นโปรตีนต่ำกว่า 60 % เบอร์ 2 กิโลกรัมละ 25.29 บาทลดลงจากกิโลกรัมละ 25.81 บาท ของปี 2563 ร้อยละ 2.01 ส่วนราคาขายส่งปลาป่นโปรตีนสูงกว่า 60 % เบอร์ 1 กิโลกรัมละ 31.07 บาท ราคาลดลงจากกิโลกรัมละ 31.81 บาทร้อยละ 2.33

2.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตหรือการส่งออก

2.3.1 การผลิต ในปัจจุบันอุตสาหกรรมปลาป่นของโลก ได้ให้ความสำคัญกับการพิจารณาหาสารทดแทนการใช้สาร Ethoxyquin ที่เติมในปลาป่นเพื่อรักษาคุณภาพ โดยเป็นสารป้องกันการหืน หรือการเกิดปฏิกิริยา Oxidation ของไขมัน สหภาพยุโรปได้ยกเลิกการใช้สารนี้ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2562 เป็นต้นมา ดังนั้น ผู้ประกอบการปลาป่นของไทยจึงควรมีการปรับตัว เพื่อลดความเสี่ยงในการตรวจพบสารตกค้างดังกล่าว หากประเทศคู่ค้าของไทยนำข้อกังวลในเรื่องสาร Ethoxyquin มาเป็นข้อกีดกันทางการค้า

ทั้งนี้ ปลาป่นที่ผลิตจากผลพลอยได้จากการทำประมง (By - Catch) ควรสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ (Traceability) ส่วนปลาป่นที่ผลิตจากผลพลอยได้จากโรงงานแปรรูป (By - Product) ควรมาจากโรงงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐานแรงงาน และคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมที่สามารถตรวจสอบได้จากหน่วยงานภายนอก

2.3.2 การส่งออก ผู้ประกอบการส่งออกปลาป่นของไทยมีโอกาสจากการที่ผู้นำเข้าปลาป่นรายใหญ่ เช่น จีน มีแนวโน้มในการนำเข้าปลาป่นที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน และภาคเอกชนของจีนมีความต้องการขายอาหารทะเลที่ติดฉลากสิ่งแวดล้อม (Eco - labels) มากขึ้น ดังนั้น อาหารทะเลต้องมาจากการทำประมงอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งหากโรงงานปลาป่นของไทยได้รับการรับรองมาตรฐาน IFFO RS จะเป็นโอกาสของผู้ประกอบการในการส่งออกปลาป่นไปยังจีนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการส่งออกปลาป่นอาจประสบอุปสรรคทางการค้า ดังนี้

(1) ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่เงินบาทแข็งค่า ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการส่งออกปลาป่นในภาพรวม

(2) ระบบการตรวจคัดกรองสินค้าที่เข้มข้นขึ้นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มาตรการทางสุขอนามัยในโรงงาน และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing)

(3) ค่าขนส่งระหว่างประเทศ (Freight) ที่เพิ่มสูงขึ้นในต่างประเทศ เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลต่อต้นทุนของผู้ประกอบการส่งออก

ตารางที่ 1 การผลิต การค้า และการใช้ปลาป่นของโลก ปี 2559 - 2564

หน่วย: ล้านตัน

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564**
สต็อกต้นปี	0.28	0.27	0.28	0.21	0.24	**-5.44**	0.24
ผลผลิต	4.88	4.58	4.71	4.93	4.86	**0.66**	4.89
นำเข้า	2.87	2.46	2.55	3.21	3.05	**3.95**	3.08
ความต้องการใช้	5.28	4.90	4.89	5.52	5.27	**1.16**	5.33
ส่งออก	2.46	2.16	2.37	2.61	2.67	**3.59**	2.68
สต็อกปลายปี	0.27	0.25	0.28	0.22	0.21	**-6.11**	0.20

หมายเหตุ: * ประมาณการโดย World Markets and Trade

** ประมาณการโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ที่มา: World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

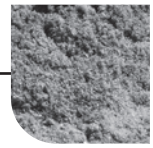

ตารางที่ 2 ประเทศผู้ผลิตปลาป่นที่สำคัญ 7 อันดับแรกของโลก ปี 2559 - 2564

หน่วย: ล้านตัน

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564***
เปรู	0.73	0.66	0.95	1.12	1.11	**14.65**	1.35
สหภาพยุโรป (27)	0.50	0.50	0.51	0.52	0.46	**-1.27**	0.48
เวียดนาม	0.44	0.45	0.47	0.46	0.46	**1.11**	0.47
จีน	0.44	0.44	0.45	0.43	0.35	**-4.69**	0.36
ไทย**	0.31	0.32	0.35	0.35	0.36	**3.96**	0.36
ชิลี	0.43	0.42	0.36	0.36	0.37	**-4.45**	0.34
สหรัฐอเมริกา	0.25	0.25	0.25	0.26	0.26	**1.18**	0.26
อื่น ๆ	1.78	1.55	1.37	1.42	1.48	**-4.46**	1.27
รวม	**4.88**	**4.59**	**4.71**	**4.93**	**4.86**	**0.63**	**4.89**

หมายเหตุ: * ประมาณการโดย World Markets and Trade
** ประมาณการโดยสมาคมผู้ผลิตปลาป่นไทย
*** ประมาณการโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ที่มา: World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, October 2020

ตารางที่ 3 ประเทศผู้ส่งออกปลาป่นที่สำคัญ 10 อันดับแรกของโลก ปี 2559 - 2564

หน่วย: ล้านตัน

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564**
เปรู	0.98	0.96	0.95	1.10	1.10	**3.74**	1.13
ชิลี	0.21	0.21	0.20	0.22	0.21	**0.47**	0.21
เวียดนาม	0.19	0.19	0.20	0.20	0.17	**-1.70**	0.18
สหรัฐอเมริกา	0.16	0.16	0.16	0.15	0.16	**-0.64**	0.15
สหภาพยุโรป (27)	0.16	0.15	0.15	0.15	0.13	**-4.07**	0.13
โมรอคโค	0.14	0.14	0.14	0.13	0.16	**1.95**	0.15
เอกวาดอร์	0.10	0.09	0.09	0.08	0.05	**-13.96**	0.05
ไอซ์แลนด์	0.12	0.07	0.08	0.13	0.12	**6.39**	0.12
รัสเซีย	0.06	0.06	0.06	0.07	0.08	**7.57**	0.08
ไทย	0.18	0.12	0.13	0.12	0.15	**-3.58**	0.16
อื่น ๆ	0.16	0.01	0.21	0.26	0.34	**61.05**	0.32
รวม	**2.46**	**2.16**	**2.37**	**2.61**	**2.67**	**3.59**	**2.68**

หมายเหตุ: * ประมาณการโดย United States Department of Agriculture, 2020
** ประมาณการโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ที่มา: United States Department of Agriculture, 2020

ตารางที่ 4 ปริมาณการผลิต ความต้องการใช้ การนำเข้า และส่งออกปลาป่นของไทย ปี 2559 - 2564

หน่วย: ล้านตัน

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563*	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564**
ผลผลิต[1/]	0.31	0.32	0.35	0.35	0.36	**3.96**	0.36
ความต้องการใช้[1/]	0.21	0.27	0.28	0.28	0.27	**5.54**	0.28
นำเข้า[2/]	0.07	0.06	0.06	0.05	0.06	**-4.79**	0.08
ส่งออก[2/]	0.18	0.12	0.13	0.12	0.15	**-3.58**	0.16

หมายเหตุ: * ประมาณการโดยสมาคมผู้ผลิตปลาป่นไทย

** ประมาณการโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ปลาป่น หมายถึง สิ่งที่อยู่ภายใต้พิกัดศุลกากร 23012010000 23012020000 23012090001 23012090090 และ 23099013000 ตามรหัส HS.2017 (ปี 2017 - 2021)

ที่มา: [1/] ผลผลิตและความต้องการใช้จากสมาคมผู้ผลิตปลาป่นไทย

[2/] กรมศุลกากร

ตารางที่ 5 ราคาเฉลี่ยปลาเป็ดและปลาป่นในประเทศ ณ ระดับตลาดต่าง ๆ และราคาปลาป่นตลาดต่างประเทศ ปี 2559 - 2564

หน่วย: บาท/กก.

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563**	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564**
ราคาปลาเป็ดสด	8.42	8.29	8.35	8.17	8.23	**-0.60**	8.14
ขายส่งโปรตีนต่ำกว่า 60% เบอร์ 2*	31.25	31.64	31.13	25.91	25.81	**-5.66**	25.29
ขายส่งโปรตีนสูงกว่า 60% เบอร์ 1*	37.33	37.65	32.37	32.57	31.81	**-4.54**	31.07
เอฟ.โอ.บี. เปรู 60 %*	46.87	37.97	40.43	34.03	37.89	**-5.21**	33.59

หมายเหตุ: * กรมการค้าภายใน

** ประมาณการโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ที่มา: กรมการค้าภายใน

ราคาปลาเป็ดสด จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

บทความพิเศษ

การศึกษาเพื่อสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคเกษตร : กรณีศึกษาต้นทุนส่วนเพิ่มจากการจัดการมูลสุกร

แนวทางการจัดการหนี้สินของเกษตรกร

การศึกษาเพื่อสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคเกษตร : กรณีศึกษาต้นทุนส่วนเพิ่มจากการจัดการมูลสุกร

นางสาวสุภกัญญา กาญจนะคูหะ
นายณภัทร อุ๋ยเจริญ

ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) รวมทั้งเข้าร่วมความตกลงปารีส หรือ Paris Agreement ซึ่งมีพันธกิจในการลดก๊าซเรือนกระจก เสริมสร้างขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพัฒนาความรู้ให้แก่ประชาชนต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมาจากความผันแปรตามธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์ ภาวะโลกร้อนหรือภาวะเรือนกระจกเป็นผลมาจากปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่สะสมและทำลายชั้นบรรยากาศ จากดัชนีวัดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Performance Index) ระบุว่าในปี 2563 ประเทศไทยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นอันดับที่ 34 จาก 61 ประเทศ (สหภาพยุโรปเท่ากับ 1 ประเทศ) และจากรายงานแห่งชาติฉบับที่ 3 (Third National Communication) ที่ประเทศไทยมีพันธะสัญญาในการจัดทำและจัดส่งให้สำนักงานเลขาธิการ UNFCCC เพื่อรายงานสถานการณ์การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ ระบุว่าในปี 2543 - 2556 ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยภาคพลังงานเป็นภาคส่วนที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด รองลงมาเป็นภาคเกษตร ภาคกระบวนการอุสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ และภาคของเสีย ตามลำดับ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในภาคเกษตรส่วนใหญ่หรือมากกว่าร้อยละ 50 มาจากกิจกรรมการปลูกข้าว รองลงมามาจากดินสำหรับการทำเกษตร อันดับสามจากภาคปศุสัตว์ (การหมักในกระเพาะอาหารสัตว์และการจัดการมูลสัตว์) และจากการเผาเศษซากวัสดุทางการเกษตร

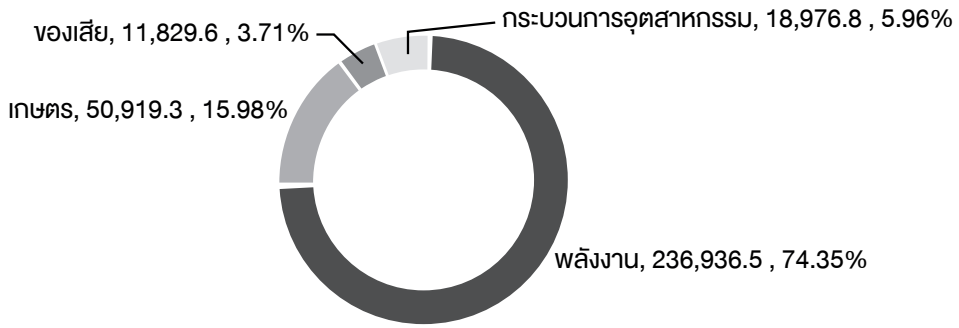

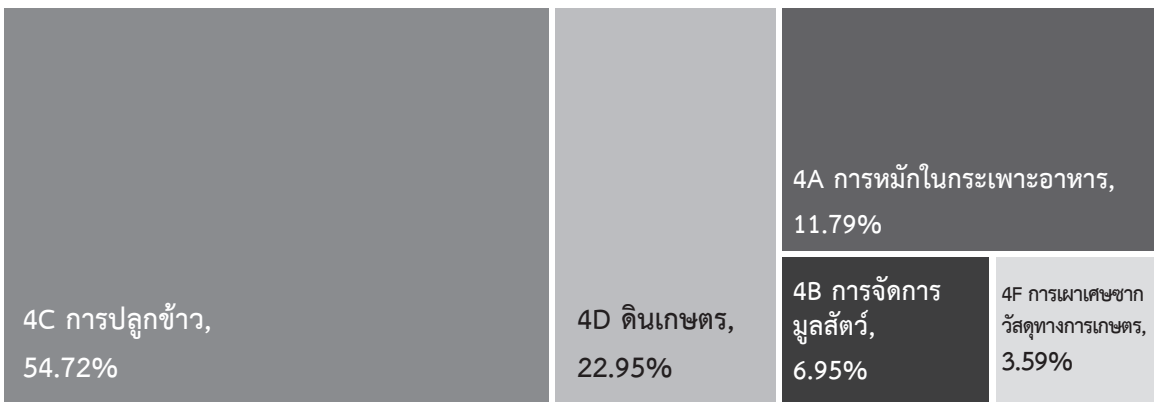

ตามพันธะสัญญาภายใต้ความตกลงปารีส ประเทศไทยต้องจัดส่งข้อเสนอการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (Nationally Determined Contributions: NDCs) โดยไทยกำหนดปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ 20 - 25 จากกรณีปกติ (Business As Usual: BAU) ในช่วงปี 2564 - 2573 ในลักษณะทุกภาคส่วนเศรษฐกิจต้องมีส่วนร่วม (Economy Wide) ในเบื้องต้นได้รวบรวมและจัดทำแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคพลังงานและขนส่ง ภาคกระบวนการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ และภาคการจัดการของเสีย ทั้งนี้ยังไม่มีการกำหนดเป้าหมายการมีส่วนร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคเกษตร อย่างไรก็ตาม เมื่อการกำหนด NDC มีลักษณะที่ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมดำเนินการ ดังนั้นเพื่อเตรียมความพร้อมของภาคเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทำการศึกษามาตรการทางการเกษตรที่มีศักยภาพการลดก๊าซเรือนกระจก ผลการศึกษาในเบื้องต้นพบว่า มาตรการหรือทางเลือก ได้แก่ 1) การทำนาข้าวแบบเปียกสลับแห้ง 2) การปรับปรุงอาหารสัตว์ (ที่มีผลต่อระบบการหมักในกระเพาะอาหารสัตว์) 3) การจัดการมูลสัตว์ในระบบปิดเพื่อการผลิตก๊าซชีวภาพ 4) การห้ามหรือลดเผาเศษวัสดุทางการเกษตร และ 5) การใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมตามค่าวิเคราะห์ดิน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการบริโภคเนื้อสัตว์ต่อประชากรสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน ภาคปศุสัตว์โดยเฉพาะสุกร ถือเป็นส่วนสำคัญในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคเกษตร จากการคาดการณ์พบว่าในปี 2562 - 2571 การบริโภคเนื้อสุกรจะมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 0.78 และจากการศึกษาศักยภาพการลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคปศุสัตว์พบว่า การผลิตสุกรมีประสิทธิภาพมากกว่าปศุสัตว์ประเภทอื่น ดังนั้น การผลิตก๊าซชีวภาพจากระบบการจัดการมูลสุกรจึงเป็นทางเลือกในการทำการศึกษาวิจัย ต้นทุนส่วนเพิ่มจากการลดก๊าซเรือนกระจก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของต้นทุนของการลดก๊าซเรือนกระจกต่อหน่วยการผลิต ซึ่งผลการศึกษาจะนำมาใช้เป็นทางเลือกหรือประกอบการตัดสินใจกำหนดมาตรการการลดก๊าซเรือนกระจกในภาคเกษตร กรอบการศึกษา (ประชากร) ได้จากเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียด้านปศุสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2557 - 2560 จำนวน 90 ราย กลุ่มตัวอย่างมาจากประชากรที่ยังดำเนินการในปัจจุบัน โดยเป็นฟาร์มสุกรขุนขนาดกลาง (จำนวนสุกร 500 - 5000 ตัว หรือน้ำหนักหน่วยปศุสัตว์ 60 – 600) จำนวน 1 ตัวอย่างต่อ 1 จังหวัด รวม 22 ตัวอย่าง

การพิจารณาปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้นจากจัดการมูลสุกรที่มีระบบการผลิตก๊าซชีวภาพไร้อากาศแบบ Covered Lagoon ใช้ระเบียบวิธีการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจสำหรับการกักเก็บก๊าซมีเทนจากการบำบัดน้ำเสียฟาร์มสุกร ขององค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้วิธีการคำนวณก๊าซเรือนกระจก Methane recovery in animal manure management system / Methane recovery in waste water treatment และ 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas โดยเป็นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการบำบัดน้ำเสียฟาร์มสุกรด้วยระบบผลิตก๊าซชีวภาพ และมีการกักเก็บก๊าซมีเทนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ สำหรับเครื่องมือที่นำมาใช้วิเคราะห์ศักยภาพการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจะใช้การวิเคราะห์ต้นทุนส่วนเพิ่มการลดก๊าซเรือนกระจก (Marginal Abatement Cost: MAC) ซึ่งหมายถึงการประเมินต้นทุนสุทธิ (ต้นทุน-ผลประโยชน์) ในกรณีใช้มาตรการในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ในที่นี้หมายถึงฟาร์มสุกรที่เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการมูลสุกร) เทียบกับกรณีปกติ (เมื่อยังไม่เข้าร่วมโครงการฯ) ซึ่งส่วนต่างดังกล่าวเรียกว่าต้นทุนส่วนเพิ่ม ในบางกรณีที่ผลมีค่าเป็นลบแสดงว่า การเข้าร่วมโครงการฯ สามารถทำให้เกิดผลประโยชน์จากการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

$$MAC = \frac{\text{ค่าปัจจุบันของต้นทุน (Capital Cost+ } \Delta\text{Variable Cost)}}{\text{ค่าปัจจุบันของปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดลงได้}}$$

ระบบการจัดการมูลสุกรที่มีระบบก๊าซชีวภาพไร้อากาศแบบ Covered Lagoon (ภาพที่ 1) เป็นบ่อหมักก๊าซชีวภาพรูปแบบหนึ่งสามารถพัฒนามาจากบ่อหมักแบบไม่ใช้อากาศ (Anaerobic pond) โดยการคลุมผ้ายางหรือพลาสติก เช่น HDPE PVC เป็นต้น เพื่อให้เกิดก๊าซชีวภาพจากการย่อยสลาย ซึ่งประกอบไปด้วย ระบบรางรวบรวมน้ำเสียไปยังบ่อ ผ่านตะแกรงหยาบ บ่อตกตะกอนขั้นต้น บ่อคลุมแบบไม่ใช้อากาศ เครื่องแปลงพลังงาน ระบบบำบัดขั้นหลัง (บ่อปรับเสถียร) และลานตากตะกอน การทำงานของระบบนี้ เป็นกระบวนการทางชีวภาพโดยทำงานของ จุลินทรีย์แบบไม่ใช้อากาศ ในการเปลี่ยนสารอินทรีย์ในน้ำเสียให้กลายเป็นตะกอนและก๊าซ เริ่มจากการรวบรวมน้ำเสียและตะแกรงหยาบจะช่วยในการกรองวัสดุอื่นที่มาจากน้ำเสีย จากนั้นน้ำเสียจะไหลเข้าสู่บ่อตกตะกอนขั้นต้นซึ่งจะดักตะกอนหนักที่ปนมากับน้ำเสีย และไหลต่อไปยังบ่อคลุมแบบไม่ใช้อากาศ ซึ่งเป็นกระบวนการบำบัดทางชีวภาพทำให้เกิดก๊าซและตะกอนจะถูกดึงออกจากบ่อคลุมนี้และดึงขึ้นไปยังลานตาก (บางรายน้ำมูลสุกรที่ตากไปจำหน่ายเป็นปุ๋ย) สำหรับน้ำที่ผ่านจากบ่อคลุมไม่ใช้อากาศจะมีความสกปรกลดลงและไหลไปสู่บ่อปรับเสถียร ซึ่งอาจจะประยุกต์ใช้จุลินทรีย์ในการย่อยสลายสิ่งสกปรก โดยเกษตรกรบางส่วนนำน้ำบำบัดดังกล่าวไปใช้ในการผลิตทางการเกษตร

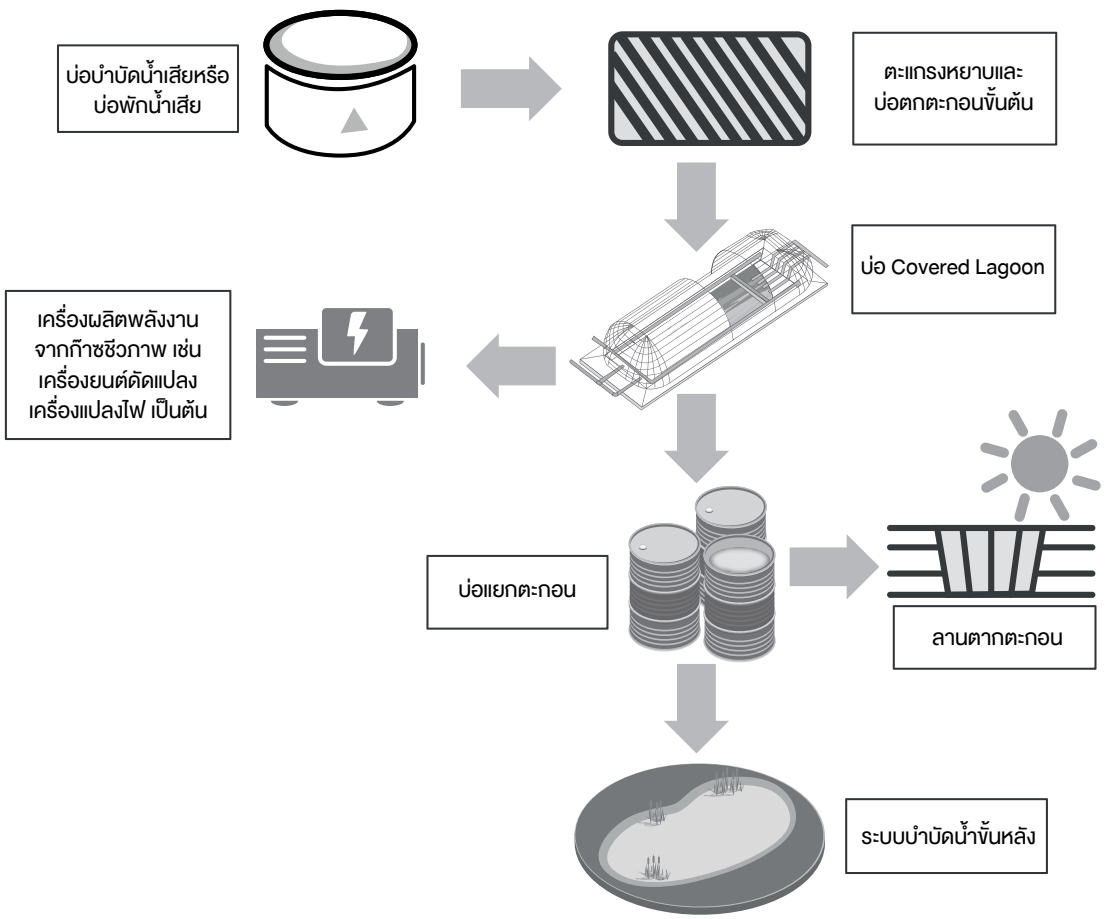

ภาพที่ 1 กระบวนการระบบก๊าซชีวภาพไร้อากาศแบบ Covered Lagoon (จากการศึกษา)

ข้อมูลต้นทุนการเลี้ยงสุกร (ภาพที่ 2) จากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา พบว่า ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อตัวต่อรุ่น การเลี้ยงสุกรขุนมีมูลค่าที่แตกต่างกัน โดยต้นทุนผันแปรเฉลี่ยอยู่ที่ 6,512.72 บาท และต้นทุนคงที่ 138.52 บาท การเลี้ยงสุกรต้นทุนส่วนใหญ่เป็นค่าอาหาร โดยคิดเป็นร้อยละ 66.25 รองลงมาเป็นค่าพันธุ์สัตว์ ร้อยละ 23.48 ค่าแรงงาน ร้อยละ 2.37 ต้นทุนอื่น ๆ ร้อยละ 7.32 และค่าใช้ไฟฟ้า ร้อยละ 0.58

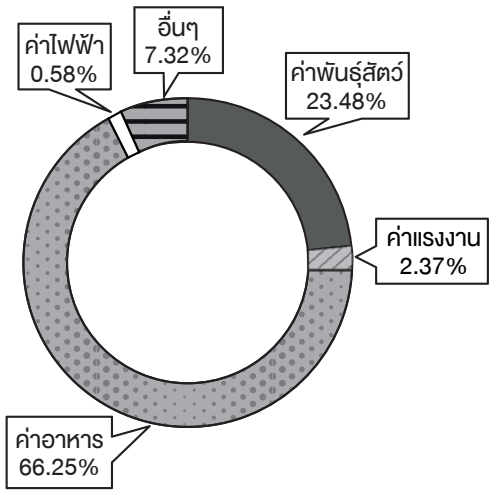

ภาพที่ 2 ต้นทุนการเลี้ยงสุกร (จากการสำรวจ)

ปริมาณก๊าซเรือนกระจก (มีเทน) ที่สามารถคำนวณได้ แบ่งเป็นปริมาณก๊าซเรือนกระจกกรณีฐาน และกรณีที่นำก๊าซมีเทนจากการดำเนินโครงการไปใช้เป็นก๊าซชีวภาพเพื่อใช้ในการผลิตหรือในครัวเรือน ซึ่งผลต่างของปริมาณก๊าซทั้งหมดและการนำไปใช้คือปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่พิจารณาว่าเกิดขึ้นจากการจัดการมูลสุกรหรือปริมาณก๊าซที่คงอยู่ในระบบการจัดการมูลสุกร ซึ่งในแต่ละฟาร์มมีประสิทธิภาพในการจัดการที่แตกต่างขึ้นอยู่กับขนาดของฟาร์มและโครงการในการใช้ก๊าซชีวภาพจากการจัดการมูลสุกร โดยสัดส่วนของปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่นำไปใช้ต่อปริมาณก๊าซจากมูลสุกร อยู่ระหว่างร้อยละ 7.16 – 78.66 เฉลี่ยร้อยละ 21.65 ดังนั้นปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่จะต้องทำการจัดการเพิ่มเติม มีค่าร้อยละ 78.35

การศึกษาต้นทุนส่วนเพิ่มจากการลดก๊าซเรือนกระจก คำนวณโดยการนำมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนสุทธิในการลดก๊าซเรือนกระจกและนำมาจัดทำเส้นต้นทุนส่วนเพิ่มจากการลดก๊าซเรือนกระจกจากตัวอย่างในแต่ละจังหวัดที่ทำการศึกษา ซึ่งนอกจากต้นทุนที่ผันแปรในแต่ละจังหวัดที่มีค่าแตกต่างแล้ว ยังมีตัวแปรที่ส่งผลต่อปริมาณก๊าซเรือนกระจก เช่น น้ำหนักสุกร (ผลต่างระหว่างระยะเวลาการขุน) จำนวนวันยืนคอก เป็นต้น อีกทั้งเงินลงทุนสร้างระบบก๊าซชีวภาพในแต่ละฟาร์มก็มีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ MAC ของแต่ละตัวอย่าง ซึ่งเป็นการคำนวณมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนการลงทุนและต้นทุนส่วนเพิ่มจากการผลิตก๊าซชีวภาพที่นำไปใช้ของเกษตรกร (ผลต่างค่าไฟฟ้าก่อนมีโครงการและหลังมีโครงการ) พบว่า ต้นทุนส่วนเพิ่มจากการลดก๊าซเรือนกระจก 1 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อรุ่น (ภาพที่ 3) มีค่าเท่ากับ 27.78 - 1,015.66 บาท โดยค่าเฉลี่ยของจำนวนตัวอย่างจากโครงการฯ เท่ากับ 221.53 บาทต่อตันก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

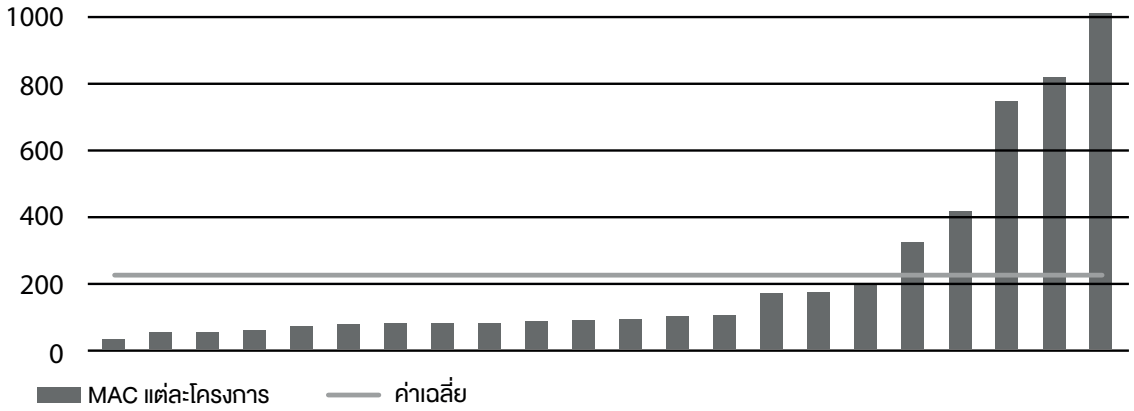

ภาพที่ 3 ต้นทุนส่วนเพิ่มจากระบบการผลิตก๊าซชีวภาพไร้อากาศ
แบบ Covered Lagoon ในการเลี้ยงสุกรจากกลุ่มตัวอย่าง

การลงทุนต่อการสร้างระบบการจัดการมูลสัตว์แบบปิดและผลิตก๊าซชีวภาพเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินโครงการ การวิเคราะห์ฉากทัศน์ (Scenario) ในการลงทุนโดยเกษตรกรลดมูลค่าการลงทุนหรือได้รับการสนับสนุน ทำให้มีต้นทุนลดลงร้อยละ 80 (ภาพที่ 4) พบว่า ต้นทุนส่วนเพิ่มจากการลดก๊าซเรือนกระจกมีความคุ้มค่าในเกษตรกรบางรายและทำให้มาตรการในการลดก๊าซเรือนกระจกมีประสิทธิภาพ รวมทั้งในบางรายการลดก๊าซเรือนกระจกมีส่วนช่วยให้ต้นทุนลดลง 26.03 - 198.77 บาทต่อตัน หรือเฉลี่ย 30.36 บาทต่อตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

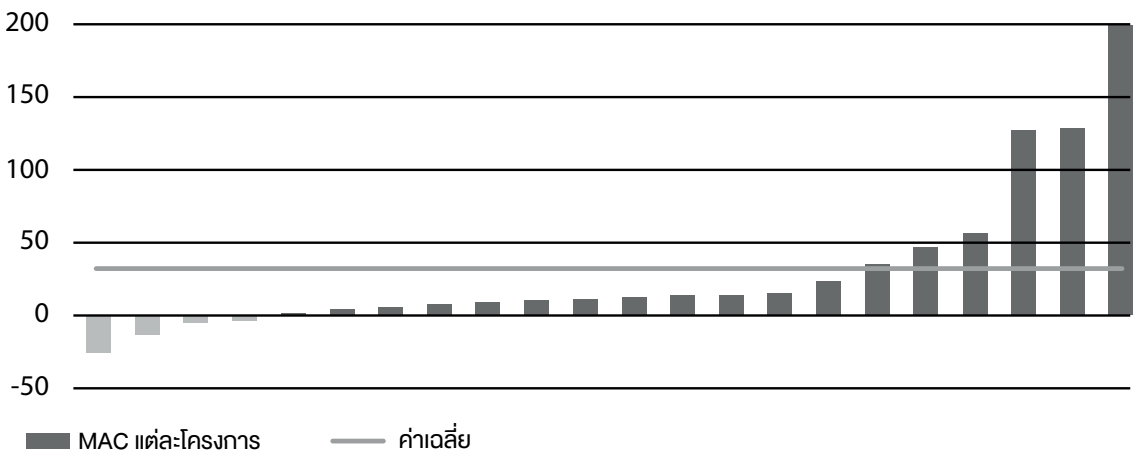

ภาพที่ 4 ต้นทุนส่วนเพิ่มจากระบบการผลิตก๊าซชีวภาพไร้อากาศ
แบบ Covered Lagoon ในการเลี้ยงสุกรจากกลุ่มตัวอย่าง ตามฉากทัศน์

การสำรวจความคิดเห็นของเกษตรกรเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมปศุสัตว์ต่อ พบว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้สุกรมีอาการผิดปกติ ไม่ค่อยเจริญเติบโต ขณะเดียวกันยังส่งผลต่อต้นทุนในการจัดการระบบ และการปรับอุณหภูมิให้เหมาะสมกับการเลี้ยงสุกร ส่วนข้อดีของการเลี้ยงสุกรขุนที่มีระบบการผลิตก๊าซชีวภาพไร้อากาศแบบ Covered Lagoon ส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นระบบที่ดีช่วยในการประหยัดค่าไฟฟ้า ผลประโยชน์ร่วมจากการดำเนินการที่สำคัญ คือ การลดมลพิษทางกลิ่นแก่ชุมชนโดยรอบ อีกทั้งบางส่วนยังได้รับผลพลอยได้จากการจำหน่ายมูลสุกรและนำน้ำเสียที่บำบัดหลังจากผ่านระบบ Covered Lagoon มาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ข้อเสียของการดำเนินกิจกรรม คือ การซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตก๊าซชีวภาพ รวมทั้งเทคโนโลยีในการประยุกต์ใช้ก๊าซชีวภาพ อาทิ เครื่อง Generator ที่สามารถผลิตกระแสไฟฟ้ามีมูลค่าสูง เกษตรกรส่วนใหญ่ประยุกต์ใช้เครื่องยนต์ในการปั่นผลิตกระแสไฟฟ้า ทำให้ต้องเสียค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มเติมและใช้ประสิทธิภาพจากก๊าซชีวภาพได้ไม่คุ้มค่าการลงทุน อีกทั้งการจัดการของเสียหลังระบบยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอ

ข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการศึกษา พบว่า ต้นทุนส่วนเพิ่มการลดก๊าซเรือนกระจกจากการจัดการมูลสุกรกรณีการเลี้ยงสุกรขุนที่มีระบบการผลิตก๊าซชีวภาพไร้อากาศแบบ Covered Lagoon มีค่าสูง เมื่อพิจารณาข้อจำกัดของงานวิจัย คือ ผลประโยชน์หรือต้นทุนที่มีค่าลดลง ซึ่งคำนวณจากค่าการใช้ไฟฟ้าเท่านั้น ดังนั้น ในอนาคตจึงควรศึกษาผลประโยชน์ทางตรงและทางอ้อมให้มีความครอบคลุมมากขึ้น ทั้งนี้ปริมาณก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญ ยังไม่สะท้อนความเป็นจริงในการพิจารณาประสิทธิภาพในการลดก๊าซเรือนกระจกจากระบบนี้ เนื่องจากเกษตรกรยังไม่สามารถใช้ก๊าซที่ผลิตได้อย่างเหมาะสม การลงทุนจากภาครัฐในลักษณะเงินสนับสนุน เงินกู้เพื่อการลงทุนแบบปลอดดอกเบี้ยหรือผ่านกองทุนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการลดต้นทุนการผลิตและสร้างแรงจูงใจให้แก่เกษตรกร เพื่อให้ได้รับประโยชน์ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน และยังสามารถช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศอีกด้วย

แนวทางการจัดการหนี้สินของเกษตรกร

ดร.สุรีย์วรรณ บังวรรณ

ปัจจุบันหนี้ครัวเรือนไทยอยู่ในระดับสูง ซึ่งกระทบต่อความยั่งยืนของการเติบโตทางเศรษฐกิจ ใน 2 มิติด้วยกัน มิติแรก เรื่องการใช้รายได้ในอนาคตเพื่อบริโภคในปัจจุบัน หรือการมีภาระหนี้ ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตได้ดีในระยะแรก แต่จะชะลอตัวลงในภายหลังตามภาระหนี้จ่ายที่สูงขึ้น มิติที่สอง คือเรื่องเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจการเงิน โดยหนี้ที่สูงสะท้อนถึงความเปราะบางทางการเงินของครัวเรือน ทำให้ภาคครัวเรือนขาดภูมิคุ้มกัน และอยู่ในสถานะที่อ่อนไหวต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญสำหรับครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ส่วนใหญ่จะพึ่งพาแหล่งเงินทุนนอกระบบ ทำให้มีความเสี่ยงต่อความสามารถในการชำระหนี้ โดยกลุ่มครัวเรือนเกษตรเป็นกลุ่มที่มีปัญหาหนี้สินมากกว่าครัวเรือนทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากรายได้ของครัวเรือนเกษตรของประเทศไทยยังคงขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศและปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา หนี้สินครัวเรือนเกษตรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนก่อให้เกิดความกังวลว่าหนี้สินที่เพิ่มขึ้นอาจก่อให้เกิดปัญหาฐานะทางการเงินของครัวเรือน และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจได้ จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตรปีเพาะปลูก 2552/53 - 2561/62 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร แสดงให้เห็นว่า รายได้สุทธิครัวเรือนเกษตรเฉลี่ยต่อปีปรับตัวเพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ จากที่มีรายได้เฉลี่ย 152,948 บาทต่อครัวเรือนในปี 2552/53 เพิ่มขึ้นเป็น 276,257 บาทต่อครัวเรือนในปี 2561/62 โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.80 ต่อปี ส่วนค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเกษตรในการอุปโภคบริโภคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน จาก 104,788 บาทต่อครัวเรือนในปี 2552/53 เป็น 182,034 บาทต่อครัวเรือนในปี 2561/62 มีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 6.21 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนมีอำนาจการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันหนี้สินของครัวเรือนก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย จากที่ครัวเรือนมีหนี้สินเฉลี่ย 53,865 บาทต่อครัวเรือนในปี 2552/53 เพิ่มขึ้นเป็น 221,490 บาทต่อครัวเรือนในปี 2561/62 ซึ่งมีการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 14.89 ต่อปี จะเห็นว่าหนี้สินของครัวเรือนเกษตรมีอัตราการเพิ่มที่สูงมากเมื่อเทียบกับอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้และค่าใช้จ่าย

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงได้ทำการการศึกษาแนวทางการจัดการหนี้สินอของเกษตรกร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะการเป็นหนี้และความสามารถในการจัดการหนี้สินของเกษตรกร และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการหนี้สินของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการหนี้สินของตนเองได้ ทั้งยังเพิ่มโอกาสในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ แก้ไขปัญหาความยากจน และพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างปีเพาะปลูก 2559/60 - 2561/62 โดยเลือกเฉพาะครัวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้ เพื่อศึกษาภาวการณ์เป็นหนี้และความสามารถในการจัดการหนี้ของเกษตรกร นอกจากนี้ ยังใช้ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกลุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้ในปีเพาะปลูก 2561/2562 ในจังหวัดที่มีสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้สินมากที่สุด 5 จังหวัดแรกของแต่ละภาค รวมเป็น 20 จังหวัด ประกอบด้วย ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี ลพบุรี สระแก้ว และฉะเชิงเทรา ภาคเหนือ ได้แก่ นครสวรรค์ กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ อุทัยธานี และน่าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ศรีสะเกษ มหาสารคาม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และขอนแก่น ภาคใต้ ได้แก่ ระนอง พัทลุง สตูล สงขลา และตรัง รวมทั้งหมด 350 ราย

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการจัดการหนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์ 2 วิธี ได้แก่ วิธีที่ 1 คือ การคำนวณจากรายได้คงเหลือก่อนการชำระหนี้ (รายได้สุทธิครัวเรือน หักด้วยค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค) หารด้วย ปริมาณหนี้สินที่ถึงกำหนดชำระ ซึ่งถ้ามีค่านี้มากกว่าหรือเท่ากับ 1 แสดงว่ามีความสามารถในการชำระหนี้ เนื่องจากมีรายได้คงเหลือเพียงพอที่จะชำระหนี้ แต่ถ้ามีค่านี้น้อยกว่า 1 แสดงว่าไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ เนื่องจากมีรายได้คงเหลือไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ ส่วนวิธีที่ 2 คือ ความสามารถในการจัดการหนี้ ซึ่งวัดจากการชำระหนี้คืนเมื่อถึงวันครบกำหนดเต็มจำนวน กล่าวคือ ถ้าครัวเรือนมีการชำระหนี้ได้ตามสัญญาเมื่อถึงวันครบกำหนด แสดงว่าครัวเรือนมีความสามารถในการจัดการหนี้

ภาวะการเป็นหนี้ของเกษตรกร

ผลการศึกษา พบว่า ในช่วงระหว่างปี 2559/60 – 2561/62 ครัวเรือนเกษตรเป็นหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบรวมกันแล้วมากกว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือนเกษตรทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนเกษตรส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ค่อนข้างง่าย และยังแสดงให้เห็นว่าครัวเรือนเกษตรส่วนใหญ่ยังคงมีภาระหนี้สินที่มาจากการกู้ยืมเพื่อการใช้ทั้งในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร และมีแนวโน้มสัดส่วนครัวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้เพิ่มขึ้น โดย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือเป็นภาคที่ครัวเรือนเกษตรมีแนวโน้มของการกู้ยืมมากกว่าภาคกลางและภาคใต้ ซึ่งการมีสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นหนี้ที่สูงของทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือนั้น มีสาเหตุจากการการมีรายได้สุทธิต่อครัวเรือนค่อนข้างต่ำ ทำให้ครัวเรือนเกษตรทั้งสองภาคมีความจำเป็นในการกู้ยืมเพื่อการลงทุนการเกษตรครั้งถัดไป รวมถึงเพื่อการใช้จ่ายต่าง ๆ ในครัวเรือน ขณะที่ภาคใต้เป็นภาคที่โดยเฉลี่ยแล้วครัวเรือนเกษตรมีรายได้สุทธิต่อครัวเรือนสูงที่สุด ทำให้ครัวเรือนเกษตรในภาคใต้มีการกู้ยืมน้อยกว่าครัวเรือนเกษตรในภาคอื่น ๆ จึงมีสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นหนี้ต่ำที่สุด

เมื่อพิจารณาแหล่งเงินกู้ของครัวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้ พบว่า ครัวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้ส่วนใหญ่กู้ยืมจากสถาบันการเงินในระบบ โดยสถาบันการเงินในระบบที่เป็นแหล่งเงินกู้ที่สำคัญของครัวเรือนเกษตร คือ กองทุนหมู่บ้าน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยกองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินกู้ในระบบที่ครัวเรือนเกษตรสามารถเข้าถึงได้มากที่สุด เนื่องจากเป็นเงินกู้ระยะสั้น (1 ปี) วงเงินในการกู้ไม่สูงมากนัก (ประมาณ 30,000 – 50,000 บาทต่อคน) และไม่ใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกัน ในขณะที่การกู้ยืมจาก ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่เป็นการกู้ระยะกลาง (2-5 ปี) และระยาว (มากกว่า 5 ปี) และใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกัน อย่างไรก็ตาม ธ.ก.ส. ก็ยังคงเป็นแหล่งเงินกู้หลักของครัวเรือนเกษตร โดยเฉพาะในด้านการลงทุนการเกษตร

วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมของครัวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้ส่วนใหญ่ยังคงเป็นการกู้เพื่อใช้ในการลงทุนทางเกษตรเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกู้เพื่อซื้อปัจจัยการผลิต โดยในปีเพาะปลูก 2561/62 ครัวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้กู้เงินเพื่อใช้ในการเกษตร 181,825 บาทต่อครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 57.6 ของมูลค่าการกู้ยืมทั้งหมด และมีแนวโน้มการกู้ยืมเพื่อการลงทุนทางการเกษตรที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีเพาะปลูก 2560/61 ซึ่งมีมูลค่าหนี้เพื่อใช้ในการเกษตร 170,875 บาทต่อครัวเรือน อย่างไรก็ตาม การกู้ยืมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้นอกการเกษตรก็ยังคงมีมูลค่าค่อนข้างสูง โดยเฉพาะ การกู้เพื่อซื้อทรัพย์สินนอกการเกษตร และการอุปโภคบริโภค โดยในปีเพาะปลูก 2561/62 ครัวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้กู้เงินเพื่อใช้นอกเกษตร 133,759 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 44.6 ของมูลค่าการกู้ยืมทั้งหมด

ความสามารถในการจัดการหนี้ของเกษตรกร

เมื่อวิเคราะห์ความสามารถในการจัดการหนี้ของครัวเรือนเกษตร พบว่า ในภาพรวมทั้งประเทศ ครัวเรือนเกษตรที่เป็นหนี้มีความสามารถในการจัดการหนี้ และมีแนวโน้มความสามารถในการจัดการหนี้ที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับ 2 ปีก่อนหน้า ดังแสดงในภาพที่ 1 อย่างไรก็ตาม เมื่อจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ครัวเรือนเกษตร

ในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มที่จะขาดความสามารถในการจัดการหนี้เมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ ซึ่งในทั้งสองภาค ครัวเรือนเกษตรส่วนใหญ่ปลูกข้าวและพืชไร่/พืชอาหาร ซึ่งมีเป็นกลุ่มพืชที่มีการลงทุนในปัจจัยการผลิตที่ค่อนข้างสูงทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า ครัวเรือนเกษตรที่ผู้ปลูกข้าวและพืชไร่/พืชอาหารมีแนวโน้มที่จะขาดความสามารถในการจัดการหนี้เมื่อเทียบกับครัวเรือนเกษตรที่ทำเกษตรชนิดอื่น ดังแสดงในภาพที่ 2

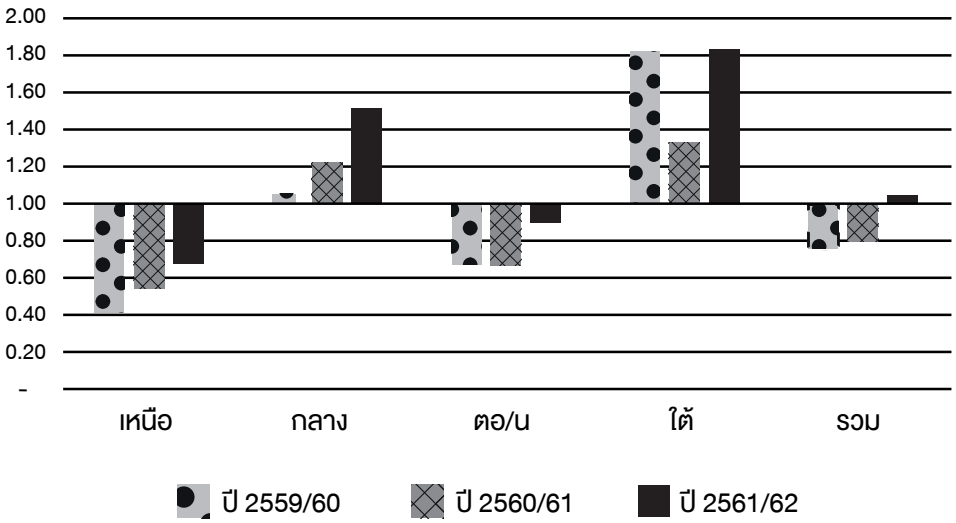

ภาพที่ 1 ความสามารถในการจัดการหนี้ จำแนกตามภูมิภาค ปีเพาะปลูก 2559/60 - 2561/62

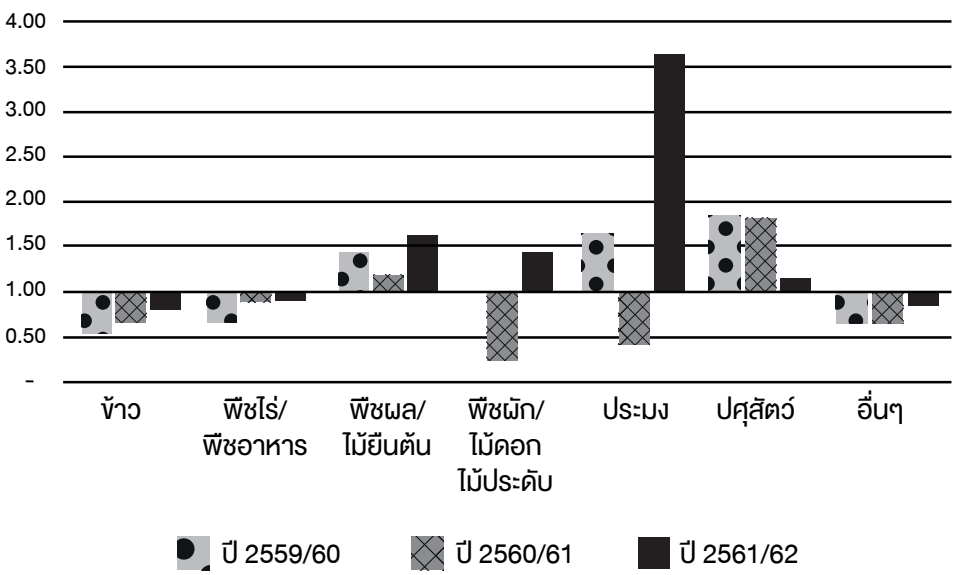

ภาพที่ 2 ความสามารถในการจัดการหนี้ จำแนกรายสินค้า ปีเพาะปลูก 2559/60 - 2561/62

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการหนี้ของเกษตรกร

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการหนี้ของเกษตรกรนั้น เป็นการศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจเกษตรกรที่เป็นหนี้จำนวน 350 ราย จาก 20 จังหวัด ซึ่งใช้การวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองโลจิสติก (Logistic Model) จากผลการวิเคราะห์ พบว่า

ปัจจัยที่ส่งผลให้ครัวเรือนเกษตรมีแนวโน้มที่จะมีความสามารถในการจัดการหนี้ที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ **(1) อายุของหัวหน้าครัวเรือนเกษตร** เนื่องจากว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อายุมากขึ้นมีประสบการณ์หรือทักษะในการทำงานการเกษตรที่เพิ่มขึ้น และภาระที่ต้องรับผิดชอบสมาชิกในครัวเรือนน้อยลง เช่น ภาระด้านการศึกษาบุตร จึงมีแนวโน้มที่จะการจัดการหนี้ได้ดีขึ้น **(2) ครัวเรือนเกษตรที่มีลักษณะการผลิตแบบผสมผสาน** ซึ่งทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางรายได้เพิ่มมากขึ้น และสามารถส่งผลถึงการจัดการหนี้ได้ตามกำหนด **(3) รายได้นอกการเกษตร** ถึงแม้ครัวเรือนเกษตรมีรายได้หลักจากการทำเกษตร แต่การชำระหนี้ได้จริงตามกำหนดของครัวเรือนเกษตรยังคงต้องพึ่งพารายได้นอกเกษตร **(4) เงินออม** ครัวเรือนที่มีเงินออมสำรองไว้ใช้ยามฉุกเฉิน ย่อมมีแนวโน้มในการจัดการชำระหนี้ได้ตามกำหนด และ **(5) ครัวเรือนเกษตรที่เข้าร่วมโครงการประกันรายได้** โดยครัวเรือนเกษตรที่มีโอกาสได้รับเงินช่วยเหลือจากโครงการนี้ สามารถที่จะนำเงินส่วนนี้ไปชำระหนี้ได้

ขณะที่ปัจจัยที่ส่งผลให้ครัวเรือนเกษตรมีความสามารถในการจัดการหนี้ที่ลดลงหรือมีแนวโน้มที่จะขาดความสามารถในการจัดการหนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ **(1) ครัวเรือนที่ประสบภัยธรรมชาติ** และ **(2) ครัวเรือนที่ประสบกับความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร** ซึ่งทั้งสองปัจจัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปริมาณการผลิตและรายได้ของครัวเรือนที่ลดลง และอาจนำไปสู่การขาดความสามารถในการจัดการหนี้

จากผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงแนวทางในการจัดการหนี้สินของเกษตร โดยใช้วิธีการลดความเสี่ยงจากความผันผวนทางด้านรายได้ และเพิ่มความมั่นคงทางรายได้ให้กับเกษตรกร ได้แก่ ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในด้านปัจจัยการผลิต ส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน การฝึกอาชีพเสริมนอกการเกษตร และส่งเสริมให้มีการประกันภัยสินค้าเกษตร และประกันรายได้ และควรให้ความสำคัญกับโครงการบัญชีครัวเรือนและการออมเงิน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นให้ครัวเรือนเกษตรมีวางแผนในการบริหารจัดการการเงินและหนี้สินในครัวเรือน

นอกจากนี้ จากการประชุมกลุ่มย่อยกับหน่วยงานภาครัฐ และผู้นำชุมชน เพื่อหาแนวทางการจัดการหนี้สินของเกษตรกร ซึ่งข้อเสนอแนะต่าง ๆ สามารถสรุปเป็นแนวทางการจัดการหนี้โดยภาครัฐ คือ ควรมีการแบ่งกลุ่มเกษตรกรที่เป็นหนี้ตามประเภทของปัญหาและวิเคราะห์หนี้สินในทุก ๆ ด้าน เพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงจุดของแต่ละกลุ่ม และจัดเตรียมโครงการของรัฐที่ตอบสนองกับกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้วิเคราะห์แล้ว เพื่อการแก้ไขที่ตรงกับปัญหาในแต่ละกลุ่ม โดย แบ่งกลุ่มเกษตรกรที่เป็นหนี้ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มที่มีกำลังในการชำระหนี้ แต่มีเจตนาที่จะไม่ใช้คืน รัฐควรดำเนินการตามกฎหมาย (2) กลุ่มที่พอจะชำระหนี้ได้บ้าง โดยใช้การปรับโครงสร้างหนี้ เช่น รัฐอาจจะขยายเวลาในการจัดการหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน ฯลฯ และสนับสนุนให้เงินกู้ในการฟื้นฟูอาชีพ (ผ่านกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร) และ (3) ในกรณีที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีลูกหลานสืบทอดและยังมีภาระหนี้สิน อาจให้เป็นหนี้ NPL

สุดท้าย จากผลการศึกษาที่พบว่า เกษตรกรที่มีอายุน้อยอาจมีโอกาสที่จะขาดความสามารถในการจัดการหนี้ รวมถึงข้อเสนอแนะจากการประชุมกลุ่มย่อยที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรทางด้านการเกษตร ดังนั้น การเร่งสร้างผู้นำชุมชนด้านการเกษตร โดยเฉพาะ Young Smart Farmer และ Smart Farmer จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วกลุ่มเกษตรเหล่านี้ มีการเข้าถึงและยอมรับเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตและการตลาดได้เร็ว สามารถเป็นต้นแบบให้เกษตรกรรายอื่น ๆ ในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

บรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

นายธวัชชัย เดชาเชษฐ์	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
นางสาวกาญจนา ขวัญเมือง	เศรษฐกรเชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจทรัพยากรธรรมชาติทางการเกษตร
นายเอกราช ตรีลพ	รักษาการในตำแหน่งเศรษฐกรเชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจการผลิตและการตลาด
นายกฤช เอี่ยมฐานนท์	ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจพืชน้ำมันและพืชตระกูลถั่ว
นางสาวสิริลักษณ์ พัฒนพันธุ์	ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจพืชไร่นาและธัญพืช
นายชัฐพล สายะพันธุ์	ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจพืชสวน
นางมุทิตา รุธิรโก	ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจปศุสัตว์และประมง
นางอัญชนา แก้วเฉย	ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและประกันภัยสินค้าเกษตร
นางสายรัก ไชยลังกา	ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจเทคโนโลยี ทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อม
นางสาวสุกัลยา กาเซ็ม	ผู้อำนวยการส่วนเสริมสร้างนวัตกรรมด้านวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
นางหัทยา ทับสวัสดิ์	ผู้อำนวยการส่วนบริหารกองทุนภาคการเกษตร

คณะผู้จัดทำ

ข้าว
นางสาวปองวดี จรังรัตน์
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
นางจิตรา เดชโคบุตร
มันสำปะหลัง
นางสาวสิริลักษณ์ พัฒนพันธุ์
ถั่วเหลือง
นางสาวจรินทร์ทิพย์ จงใจรักษ์
อ้อยโรงงาน
นายชวนเพิ่ม สังข์สิงห์
ปาล์มน้ำมัน
นายกฤช เอี่ยมฐานนท์
นางอภิญญา นะมาตร์
ยางพารา
นายทินกร เพชรสูงเนิน
นางสาวณัฐวณี ยมโชติ

กาแฟ
นางสาวณัฐวณี ยมโชติ
นายกฤษณะ เขมะวนิช
สับปะรด
นายปิติ รุ่งเรือง
ลำไย
นางสาวอัจฉรา ไอยราคาญจนกุล
ทุเรียน
นายณัฐพงศ์ คำบุรี
มังคุด
นางสาวพรรณนิภา เทพพรมวงศ์
มันฝรั่ง
นายปริญญา คำพะวงศ์
กล้วยไม้
นายณภัทร อุ่ยเจริญ
ไก่เนื้อ/ไข่ไก่
นางมุทิตา รุธิรโก

สุกร
นางสาวจุฑามาศ สังข์อุดม
โคเนื้อ/โคนม
นางสาวปุณณภา พิสกุล
กุ้ง/ปลาป่น
นางสาวรักชนก ทุยเวียง
นางสาวสุจิตตา รักษ์วงศ์

การศึกษาเพื่อสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคเกษตร : กรณีศึกษาต้นทุนส่วนเพิ่มจากการจัดการมูลสุกร
นางสาวสุภกัญญา กาญจนะคูหะ
นายณภัทร อุ่ยเจริญ

แนวทางการจัดการหนี้สินของเกษตรกร
นางสาวสุรีย์วรรณ บังวรรณ

ผู้ประสานการจัดทำเอกสาร
นางสาวปฐมา ฤทธิเรืองเดช นางสาวสุรีพร ยองรัมย์ นายชัชวาลย์ เผ่าเพ็ง

จัดทำโดย

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โทรศัพท์/โทรสาร
ส่วนวิจัยเศรษฐกิจพืชน้ำมันและพืชตระกูลถั่ว โทรศัพท์ 0-2579-0611 โทรสาร 0-2940-7341
ส่วนวิจัยเศรษฐกิจพืชไร่นาและธัญพืช โทรศัพท์ 0-2579-7554 โทรสาร 0-2940-6349
ส่วนวิจัยเศรษฐกิจพืชสวน โทรศัพท์ 0-2579-0612 โทรสาร 0-2561-4736
ส่วนวิจัยเศรษฐกิจปศุสัตว์และประมง โทรศัพท์ 0-2561-3448 โทรสาร 0-2579-0910
ส่วนวิจัยเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและประกันภัยสินค้าเกษตร โทรศัพท์ 0-2579-2982 โทรสาร 0-2579-7564
ส่วนวิจัยเศรษฐกิจเทคโนโลยี ทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อม โทรศัพท์ 0-2579-6580 โทรสาร 0-2579-3589
ส่วนเสริมสร้างนวัตกรรมด้านวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร โทรศัพท์ 0-2940-7309 โทรสาร 0-2940-7309
ส่วนบริหารกองทุนภาคการเกษตร โทรศัพท์ 0-2561-4727 โทรสาร 0-2561-4726

E-mail: baer@oae.go.th
www.oae.go.th

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
www.oae.go.th